

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

TEACHING – LEARNING AND EVALUATION

Key Indicator- 2.3 Teaching – Learning Process

2.3.1 Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers used ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning process.

Index

2.3.1.A. Summary of Student-Centric Methods

2.3.1.B. Experiential learning (Representative)

2.3.1.C. Participative learning (Representative)

2.3.1.D. College Annual Magazine

2.3.1.E. Problem Solving Methodologies

2.3.1.F. Students Centric activities -Glimpses

2.3.1.G. ICT Facilities Methodology Used

2.3.1.H. ICT Facilities Methodology- Glimpses

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

Criterion 2 - Teaching-Learning and Evaluation

Key Indicator- 2.3 Teaching – Learning Process

Student-Centric Teaching Method

SUMMARY OF STUDENT CENTRIC METHODS USED

A. Y. 2022-23

**K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Mohanirajnagar,
Tal. Kopargaon, Dist. Ahmednagar.**

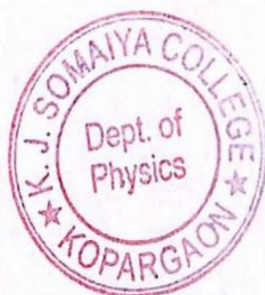
Name of Department: **Physics**

Academic Year: **2022-23**

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date/No.	No. of Beneficiaries
1.	Experimental Learning	Example 1. Practicums 2. Projects 3. Field visit 4. Any other	28/04/2023 to 29/04/2023	179 37 10
2.	Participative Learning	Example 1. Students seminars 2. Certificate course in "Programming in C" 3. Any other	19/09/2022 to 13/05/2023	27 37
3.	Problem Solving Methods	Example 1. Assignments on problem-based questions 2. Any other		109
4.	ICT Method Used	Example 1. Lectures 2. You Tube lectures 3. Software used 4. Any other		37

Gaikwad
A. N. Gaikwad
Coordinator
Student Centric Activities

B. B. Bhosale
Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science College,
 Mohanirajnagar, Kopargaon-423601, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

Department: **Chemistry**

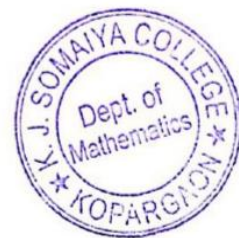
Academic Year: **2022-23**

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	Practical (UG +PG)	Yes	
		Projects (PG)	Yes	02
		Dissertation (PG)	--	--
		On job training	Yes	02
		Study Tour	--	--
		Guest Lecture	18/01/2023	39
2.	Participative Learning	Quiz	--	--
		Student Seminar	15/09/2023to 16/09/2023	50
		STC	--	--
		Scientific model	10/10/2023	52
		Workshop	24/11/2022	6
		Field Visit	--	--
		Avishkar	19/10/2022	02
3.	Problem Solving Methods	Assignments	Yes	--
		Tutorials	Yes	--
		Open book test	--	--
4.	ICT Based Teaching Methods	YouTube Lecture	--	--
		Software Used	12/01/2023	50
		List of PPTs	Yes	--
		Virtual Lab		

Principal
 K. J. Somaiya College of Arts
 Commerce & Science, Kopargaon

HEAD
 Dr. Satish B. Kale
 Department of Chemistry
 K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Mathematics

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG +PG)	Once in a Week	63+25=88
		B. Projects (PG)	-	-
		C. Dissertation (PG)	-	-
		D. Guest Lecture	01/10/2022	33
			22/12/2022	40
2.	Participative Learning	A. Quiz	-	-
		B. Student Seminar	10/04/2023 To 19/04/2023	6
		C. Mathematics Day Celebration	22/12/2022	78
		D. Study Tour	28/04/2023	15
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	One Assignment per Chapter	88
		B. Certificate Course	-	37
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	-	-
		B. Software Used	Once in week	50
		1. Maxima		27
		2. Python		27
		3. Latex		

Head
Department of Mathematics
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science
Kopargaon

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Zoology

Academic Year: 2022-23

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	• Practicum	27/02/23 to 6/05/23	241
		• Project	18/05/2023	26
2.	Participative Learning	• Student seminar	10/10/22 to 14/10/22	37
		• Study tour	28/04/23 to 29/04/23	163+16=179
		• Group Discussion	06/12/22	28
			22/02/23	28
3.	Problem Solving Method	• Assignment	12/01/23	241
4.	ICT Methods used	• List of PPT	30/01/23	37
		• You tube Lectures	05/02/23	37

Head of Department

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaon

Principal

Principal
K. J. Somaiya College
Kopargaon

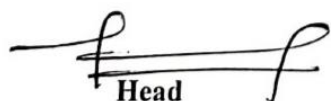

**Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon
DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY**

Academic Year 2022-23

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Laboratory Sessions	23/02/2021	18
		B. Guest lecture on Gel electrophoresis	07/02/2022	17
		C. Project	19/05/2023	37
		D. Dissertation	19/05/2023	37
		A Field visit to Baswant honeybee garden	02/03/2023	50
2.	Participative Learning	A. Mentoring Sessions	28/02/2021	18
		B. Science mania (street play and food Hub)	28/02/2023	73
		C. Seminars	05/08/2022	40
		D. On the occasion of International microorganism day -Personal hygiene, Health awareness and blood group detection camp	21/09/2022	100
		E. Group Discussion	15/07/2022	05
		F. Short term courses (Certificate course in Health and Environmental Awareness)	09/11/2022	32
3.	Problem Solving Methods	B. Assignments F.Y.BSC	06/09/2022	62
		C. Assignments S.Y.BSC	13/09/2022	15
		D. Assignments T.Y.BSC	13/09/2022	17
		E. Assignments Msc 1	17/09/2022	17
		F. Assignments Msc 2	21/09/2022	37
4.	ICT Based Teaching Methods	A. PPT'S	05/10/2023	17

Head

Department of Microbiology
Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal
Principal
K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohinirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Computer Science

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	02/08/2022	20
		B. Projects	10/04/2023	20
		C. Dissertation		
		D. Guest Lecture		
2.	Participative Learning	A. Quiz		
		B. Student Seminar	01/08/2022	18
		C. Group Discussion	20/07/2022	08
		D. Study Tour	14 & 15 April 2023	83
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments		
		B. Short Term Course	27/10/2022	89
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture		
		B. Lecture using Projector	12/01/2023	23

Prof. Kawane A.

Dr. Kolhe R. K.

Coordinator
IQAC, K. J. Somaiya College
Kopargaoon, Dist. A. Nagar

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

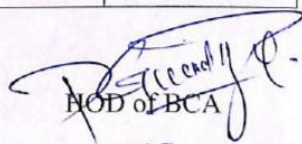
Student Centric Activity

Department of BCA (Sci.)

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	4Days in Week	88+67+35
		B. Projects	Once in Week	35
		C. Field Visit	28/04 to 29/04/2023	67+35
		D. Group Discussion Activity	At the End of Unit Module	88+67+35
2.	Participative Learning	A. Student Seminar/Workshop	At the End of Semester	67+88
		B. Certificate Course in 'Web Designing and Development'	11/02/2023 to 12/03/2023	88
		C. Any Other		
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	At the End of Unit Module	88+67+35
		B. Any Other		
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	Frequently	88+67+35
		B. Presentation		
		C. Any Other		

HOD of BCA
HOD
Dept. of BCA (Science)
K.J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaoon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of English

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Language Lab (UG +PG)	Aug 2022- Apr 2023	70+28
		B. Guest Lecture	14/12/2022	53
2.	Participative Learning	A. Student Seminar	Aug 2022- Apr 2023	28
		B. Group Discussion	Aug 2022- Apr 2023	28
		C. Workshop	17/11/2022	68
			5&6 Apr, 2023	72
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug 2022- Apr 2023	28
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lectures	Aug 2022- Apr 2023	-

Head

Department of English

K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal

K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon.

Kopergaon Taluka Education Society's

K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,

Mohanirajnagar Kopergaon, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

Department of Marathi

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities Organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Guest Lecture - स्टार्ट अप इंडिया / मूल्य शिक्षण कार्यशाळा-मा.संतोष भंडारी, मा.जगन्नाथ पाटील	10/09/2022	93
2.	Participative Learning	A. Day Celebration - मराठी भाषा गौरव दिन - मा.राजेंद्र फंड, मा.अमोल चिने	27/02/2023	77
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug. 2022 to April 2023	35
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	Aug. 2022 to April 2023	35

Head

प्रा.डॉ.गणेश देशमुख
सहयोगी प्राध्यापक व मराठी विभाग प्रमुख
के.जे.सोमैया महाविद्यालय
कोपरगांव, जि.अ.नगर

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaon

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Economics

Academic Year: 2022-23

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	1.Projects	2022-23	11 Student
		2.Study tour	----	----
		3.Guest lecture	----	----
2.	Participative Learning	1.Bank visit	25th Nov 2022	30 Student
		2. Short term course	----	----
3.	Problem Solving Method	1.Assignments	2022-23	F.Y.B.A
4.	ICT Methods used	Conference	30 April 2023	45 faculty members

Head of Department
HOD
Dept. Of Economics
K. J. Somaiya College,
Kopargaon

Principal
Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Political Science Academic Year-2018-19 to 2022-23

Academic Year-2022-23				
Sr.No	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1	Participative Learning	A.Political Science Day Celebration		
		1) Constitution Day	26/11/2022	48
		2)Voter Day	25/01/2023	70
2	Problem Solving Methods	A.Internal Assessment	28/08/2022	82

Head
Department of Political Science
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

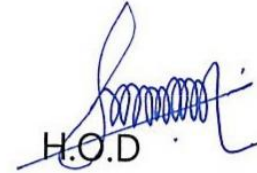
**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of History

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	28/08/2023	
		B.Bramhi Script Course	3 To 8 April 2023	45

H.O.D

Dr. K. L.Giramkar

Head

Department of History
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Geography

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical		
		B. Dissertation		02
2.	Participative Learning	A. Student Seminar	29/09/2022	21
		B. Study Tour (Nighoj)	10/01/2023	41
		D. Study Tour (Akole)	26/04/2023	41
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	07/01/2023	21
		B.IIRS Short Term Course	25/11/2022	11
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Yutube Lecture		
		B. PPT List		

Dr. V. S. Salunke

Dr. G. K. Chavhan
Head

Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Mohinirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Faculty of Commerce and Management

Student Centric Activity

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	15/03/2023	720
		B. Projects (PG)	12/03/2023	98
		C. Guest Lecture	20/03/2023	157
2.	Participative Learning	A. Commerce Festival	12/02/2022	245
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	08/03/2022	626
		B. Presentation	09/03/2022	104
		C. Group Discussion	09/03/2022	104

Head Of Department
Head
Department of Commerce
K. J. Somaiya College, Kopargaon

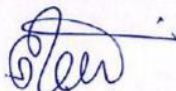
Kopargaon Taluka Education Society's
K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College, Mohanirajnagar
Kopargaon, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

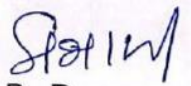
Department of Hindi

Academic Year-2022-23

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practicum	Nil	Nil
		B. Project	Nil	Nil
		C. Field Survey	Nil	Nil
		D. Guest Lecture	Nil	Nil
2.	Participative Learning	A. Quiz	Nil	Nil
		B. Student Seminar	Nil	Nil
		C. One day Workshop	Nil	Nil
		D. Hindi Kavya Vachan Spardha	19/9/2022	63
		E. Gandhi Vichar Sanskar Pariksha	03-10-2022	20
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Nil	Nil
		B. Short Term Course Gandhian Thoughts	Dec 2022 TO Feb 2023	20
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	Nil	Nil
		B. PPT List	Nil	Nil

Dr. J. S. More

Dr. S. B. Davange

Head
Department of Hindi
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

Criterion 2 - Teaching-learning and Evaluation

Key Indicator- 2.6 Student Performance and Learning Outcomes

6.1.1. Attainment of POs and COs are evaluated.

SUMMARY OF STUDENT CENTRIC METHODS USED

A. Y. 2021-22

Kopargaon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Mohanirajnagar,
Tal. Kopargaon, Dist. Ahmednagar.**

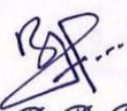
Name of Department: **Physics**

Academic Year: **2021-22**

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date/No.	No. of Beneficiaries
1.	Experimental Learning	Example 1. Practicums 2. Projects 3. Field visit 4. Any other	Once in week Once in week 04/01/2021	234 46 13
2.	Participative Learning	Example 1. Students seminars 2. Certificate course in "Programming in C" 3. Any other	At the end of Semester 22/11/2021 to 08/01/2022	54 44
3.	Problem Solving Methods	Example 1. Assignments on problem-based questions 2. Any other	At the end of unit/module	67
4.	ICT Method Used	Example 1. Lectures 2. You Tube lectures 3. Software used 4. Any other	Frequently Frequently Frequently	234 234 46

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar, Kopargaon-423601, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

Department: **Chemistry**

Academic Year: **2021-2022**

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	Practical (UG +PG)	Yes	
		Projects (PG)		
		Dissertation (PG)		
		On job training		
		Study Tour		
		Guest Lecture		
2.	Participative Learning	Quiz		
		Student Seminar	04/01/2022	
		STC		
		Scientific model		
		Workshop		
		Day Celebration	02/03/2022	
		Avishkar		
3.	Problem Solving Methods	Assignments	Yes	
		Tutorials		
		Open book test		
4.	ICT Based Teaching Methods	YouTube Lecture	Yes	
		Software Used		
		List of PPTs	Yes	
		Virtual Lab		

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Dr. Satish B. Kale HEAD
Department of Chemistry
Department of Chemistry
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

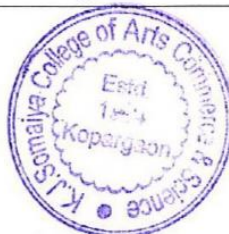
Department of Mathematics

Academic Year-: 2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG +PG)	Once in a week	82+28=110
		B. Projects (PG)		-
		C. Seminar	16/03/2022	49
		D. Guest Lecture	22/12/2021	85
			& 03/01/2022	32
			& 04/01/2022	32
			& 29/01/2022	50=199
2.	Participative Learning	A. Mathematics Day Celebration	22/12/2021	60
		B. Student Seminar	28/03/2022 To 01/04/2022	20
		C. Poster Presentation Competition	22/12/2021	85
		D. Study Tour	05/05/2022 & 06/05/2022	12
3.	Problem Solving	A. Assignments	29/05/2022	32

Principal

K.J. Somaiya College of Arts
& Science, Kopargaon

	Methods	B.Certifacate Course	25/04/2022	52
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lecture	-	100
		B. Software Used	Once in week	
		1.Maxima		68
		2.Latex		14
		3.Python		14

Principal

K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

Department of Mathematics
K. J. Somaiya College, Kopergaon
Head of Department

Dr.B.D.Gavhane

**Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon**

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Zoology

Academic Year: 2021-22

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	• Practicum	01/03/22 to 27/04/22	288
		• Project		31
		• Study Tour	21/05/22 05/05/22 to 06/05/22	76
2.	Participative Learning	• Student seminar	21/02/22 to 28/02/22	39
		• Field Visit (Industrial Visit)	11/01/22	18+22= 40
		• Study Visit (Water filtration plant)	17/03/22	18+22= 40
		(SJS hospital)	15/03/22	18+ 22 = 40
		• Group Discussion	07/02/22 to 11/02/22 03/05/22 to 10/05/22	18+ 22 = 40 40
		• Guest Lecture	11/05/22	
		• Short term course	27/10/21	85
3.	Problem Solving Method	• Assignment	04/01/22 to 20/01/22, 18/05/22	288

4.	ICT Methods used	<ul style="list-style-type: none"> List of PPT You tube Lectures Google Classroom 	12/12/21 to 04/03/22 22/09/21 to 04/03/22 06/10/22 to 11/11/2022	48 48 48

Head of Department

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaon

Principal
Principal
K.J. Somaiya College
Kopargaon

**Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon
DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY**

Academic Year 2021-22

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Laboratory Sessions	23/02/2021	18
		B. Educational visit renowned institute Jeevan clinical laboratory	12/05/2022	66
		C. Project	12/10/2021	26
		D. Dissertation	12/10/2021	26
2.	Participative Learning	A. Field visit sura winery nashik	15/12/2021	44
		B. Short term courses (Certificate course in Health and Environmental Awareness)	16/03/2022	21
		C. Webinar on "Inaugural Function of student Unit (MSI)"	28/09/2021	26
		D. Webinar on "Challenges of addressing AMR"	23/11/2021	45
		E. Guest Lecture on "The occasion of National Science Day : A Journey in the Invisible World (Science exhibition)"	28/02/2022	68
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments F.Y.BSC	14/11/2020	40
		B. Assignments S.Y.BSC	16/11/2020	21
		C. Assignments T.Y.BSC	18/11/2020	39
		D. Assignments Msc I	28/01/2021	26
4.	ICT Based Teaching Methods	A. PPT'S	29/04/2019	17

Head

Department of Microbiology
 Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaon.

Principal
Principal

K.J.Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargao

Kopargaon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohinirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Computer Science

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	08/03/2022	22
		B. Projects	20/01/2022	16
		C. Dissertation		
		D. Guest Lecture		
2.	Participative Learning	A. Quiz		
		B. Student Seminar	15/10/2021	18
		C. Group Discussion	20/09/2021	08
		D. Village Survey		
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments		
		B. Short Term Course	04/04/2023	83
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture		

Prof. Gholap M. V.

Dr. Kolhe R. K.

Coordinator
IQAC, K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A.Nagar

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

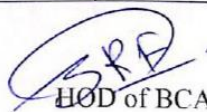
Student Centric Activity

Department of BCA (Sci.)

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	4Days in Week	64+35
		B. Group Discussion Activity	Frequently	64+35
2.	Participative Learning	A. Student Seminar/Workshop	At the End of Semester	64+35
		B. Certificate Course in 'Web Designing and Development'	14/01/2021 to 12/02/2021	64
		C. Any Other	14/07/2021 to 22/07/2021	
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	At the End of Unit Module	64+35
		B. Any Other		
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	Frequently	64+35
		B. Presentation		
		C. Any Other		

HOD of BCA
HOD
Dept. of BCA (Science)
K.J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of English

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Language Lab (UG +PG)	Aug 2021- Apr 2022	67+32
2.	Participative Learning	A. Student Seminar	Aug 2021- Apr 2022	32
		B. Group Discussion	Aug 2021- Apr 2022	32
		C. Webinar	21-10-2021	45
			14-10-2021	75
			21-12-2021	37
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug 2021- Apr 2022	32
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lectures	Aug 2021- Apr 2022	-
		B.ZOOM lectures	Nov 2020 –Mar 2021	-
		C. Online Tests-Google Form	Nov 2020 –Mar 2021	-

Head

Department of English

K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal

K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopergaon Taluka Education Society's
K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopergaon, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

Department of Marathi

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities Organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Guest Lecture - (मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा - मा.भानुदास बैरागी)	24/01/2022	159
2.	Participative Learning	A. Day Celebration - (मराठी भाषा गौरव दिन - शिवव्याख्याते मा.गौरव पवार)	27/02/2022	67
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug. 2021 to April 2022	36
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	Aug. 2021 to April 2022	36
		Webinar - स्वामी विवेकानंद व आजचा युवक - मा.दीपक जोधळे	12/01/2022	45

Head

प्रा.डॉ.गणेश देशमुख
सहयोगी प्राध्यापक व मराठी विभाग प्रमुख
के.जे.सोमैया महाविद्यालय
कोपरगांव, जि.अ.नगर

**Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaon**

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Economics

Academic Year: 2021-22

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	1.Projects	2021-22	29 Student
		2.Study tour	Nil	Nil
		3.Guest lecture	Nil	Nil
2.	Participative Learning	1.Field visit	Nil	Nil
		2. Short term course	----	----
		3. Workshop	2.Feb 2022	52 Student
3.	Problem Solving Method	1.Assignments	----	----
4.	ICT Methods used	1.Webinar (Online)	29 th Oct 2021	76 Student
5.	You tube lectures	Video	2021-22	111

**Head of Department
HOD
Dept. Of Economics
K. J. Somaiya College,
Kopargaon**

**Principal
Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon**

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Political Science Academic Year-2018-19 to 2022-23

Academic Year-2021-22				
Sr.No	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1	Participative Learning	A.Political Science Day Celebration		
		1) Constitution Day	26/11/2021	50
		2)Voter Day	25/01/2022	65
		B. Online Guest Lecture	03/03/2022	98

Head
Department of Political Science
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of History

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Guest Lecture (Dr Lahu Gaikwad)	22/12/2022	40
2.	Participative Learning	A. A.Study Tour (Janjira fort)	4 & 5 may 2022	25
		B. Webinar (Sujitkumar Ugale)	23/02/2022	50
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Yutube Lecture (05 Lecture)		

H.O.D.

Dr. K.L. Giramkar
Head

Department of History
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Geography

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical		
		B. Projects		02
		C. Dissertation		05
		D. Online Guest Lecture (Prof. Chetraj Sharma)	16/09/2021	56
2.	Participative Learning	A. Webinar (Dr. R. Jadhav)	23/10/2021	21
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	12/01/2022	18
		B. IIRS Short Term Course	17/12/2021	02
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture		
		B. PPT List		

Dr. V. S. Salunke

Dr. G. K. Chavhan
Head
Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Mohinirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Faculty of Commerce and Management

Student Centric Activity

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	18/03/2022	360
		B. Projects (PG)	12/04/2022	120
		C. Guest Lecture	23/12/2021	148
2.	Participative Learning	A. Commerce Festival	12/02/2022	320
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	08/03/2021	626
		B. Presentation	09/03/2021	120
		C. Group Discussion	09/03/2021	120

Head Of Department
Head
Department of Commerce
K. J. Somaiya College, Kopargaon

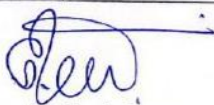
Kopargaon Taluka Education Society's
K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College, Mohanirajnagar
Kopargaon, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

Department of Hindi

Academic Year-2021-22

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practicum	Nil	Nil
		B. Project	Nil	Nil
		C. Field Survey	Nil	Nil
		D. Online Guest Lecture	30/08/2021	31
2.	Participative Learning	A. Quiz	Nil	Nil
		B. Student Seminar	Nil	Nil
		C. One day Workshop	Nil	Nil
		D. Vishwa Hindi Day Celebration	13-15/01/2022	63
		E. Gandhi Vichar Sanskar Pariksha	03-10-2021	28
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Nil	Nil
		B. Short Term Course Gandhian Thoughts	Nil	25
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	Nil	Nil
		B. PPT List	Nil	Nil

Dr. J. S. More

Dr. S. B. Davange
Head
Department of Hindi
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

Criterion 2 - Teaching-learning and Evaluation

Key Indicator- 2.6 Student Performance and Learning Outcomes

6.1.1. Attainment of POs and COs are evaluated.

SUMMARY OF STUDENT CENTRIC METHODS USED

A. Y. 2020-21

Kopargaoon Taluka Education Society's

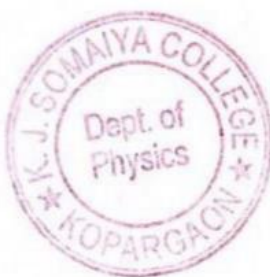
**K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Mohanirajnagar,
Tal. Kopargaoon, Dist. Ahmednagar.**

Name of Department: **Physics**

Academic Year: **2020-21**

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date/No.	No. of Beneficiaries
1.	Experimental Learning	Example 1. Practicums (online) 2. Any other	08/09/2020 to 20/07/2021	294
2.	Participative Learning	Example 1. Any other	-	-
3.	Problem Solving Methods	Example 1. Any other	-	-
4.	ICT Method Used	Example 1. YouTube lectures 2. Zoom meetings	08/09/2020 to 20/07/2021 08/09/2020 to 20/07/2021	294 294

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaoon, Dist. A. Nagar

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar, Kopargaon-423601, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

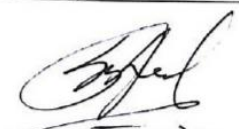
Department: **Chemistry**

Academic Year: **2020-2021**

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	Practical (UG +PG)	Yes	
		Projects (PG)		
		Dissertation (PG)		
		On job training		
		Study Tour		
		Guest Lecture		
2.	Participative Learning	Quiz		
		Student Seminar		
		STC		
		Scientific model		
		Workshop	11/02/2022	
		Field Visit		
3.	Problem Solving Methods	Assignments	Yes	
		Tutorials		
		Open book test		
4.	ICT Based Teaching Methods	YouTube Lecture	Yes	
		Software Used		
		List of PPTs	Yes	
		Virtual Lab		

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Dr. Satish B. Kale
HEAD
Department of Chemistry
Department of Chemistry
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Mathematics

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	Once in a week	112
		B. Projects	-	-
		C. Dissertation	-	-
		D. Guest Lecture	17/02/2021	35
2.	Participative Learning	A. Quiz	-	-
		B. Student Seminar	03/05/2021 To 08/05/2021	5
		C. Mathematics Day Celebration	-	-
		D. Webinar	03/02/2021	31
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	One Assignment per Chapter	112
		B. Certificate Course	-	-
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	22/06/2020 To 16/06/2021	563
		B. Software Used 1. Maxima	Once in a week	81

Head
Department of Mathematics
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Zoology

Academic Year: 2020-21

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	• Practicum	15/9/20 to 31/12/20	345
		• Project	15/06/21	43
2.	Participative Learning	• Student seminar	10/12/20 to 15/12/20	28+22+17= 67
3.	Problem Solving Method	• Assignment	04/01/21 to 12/01/21	67
		• Open Book Test (Internal)	18/06/21	219
4.	ICT Methods used	• List of PPT	01/01/21	67
		• You tube Lectures	21/12/20	67
		• Google Classroom	20/12/20 to 30/07/21	345

Head of Department

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaon

Principal

Principal
K. J. Somaiya College
Kopargaon

**Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon
DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY**

Academic Year 2020-21

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	23/02/21	18
		B. Guest Lecture on Role of microbiologist in histopathology	10/02/2021	66
2.	Participative Learning	A. Science exhibition and National level Science fest	27/02/2021 28/02/2021	194
		B. National Webinar on "Applied aspects of life Sciences"	06/11/2020	87
		C. IFAS Webinar on "Strategies to Crack Competitive Exams in Life Sciences"	22/01/2021	170
		D. Short term courses (Certificate course in Health and Environmental Awareness)	18/01/2021	43
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments F.Y.BSC	21/10/2020	92
		B. Assignments S.Y.BSC	16/11/2020	21
		C. Assignments T.Y.BSC	28/01/2021	17
4.	ICT Based Teaching Methods	A. PPT'S	29/04/2019	17

Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaoon
Department of Microbiology

Principal
Principal
K.J.Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohinirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Computer Science

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	08/02/2021	20
		B. Projects	03/05/2021	06
		C. Dissertation		
		D. Guest Lecture		
2.	Participative Learning	A. Quiz		
		B. Student Seminar		
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments		
		B. Short Term Course	21/01/2021	32
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture		
		B. Mooc.Course		

G.M. Kunjir

Prof. Kunjir G. M.

Kusalkar A. A.

Prof. Kusalkar A. A.

Co ordinator

Co ordinator
IQAC, K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A.Nagar

Principal

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar**

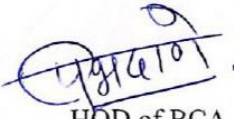
Student Centric Activity

Department of BCA (Sci.)

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	4Days in Week	44
		B. Any Other		
2.	Participative Learning	A. Student Webinar	At the End Semester	44
		B. Certificate Course in 'Web Designing and Development'	02/02/2021 to 05/03/2021	44
		C. Bridge Course (Applied Mathematics)	03/08/2020	44
		D. Any Other		
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	At the End of Unit Module	43
		B. Oral Online		
		C. Unit Test		
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	Frequently	44
		B. Presentation		
		C. Any Other		

HOD of BCA
HOD
Dept. of BCA (Science)
K.J. Somaiya College, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's

K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,

Mohanirajnagar, Kopargaon, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

Department of English

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Language Lab (UG +PG)	Aug 2020 to Apr 2021	45+37
2.	Participative Learning	A. Student Seminar	Aug 2020 to Apr 2021	37
		B. Group Discussion	Aug 2020 to Apr 2021	37
		C. Webinar	18-09-2020	29
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug 2020 to Apr 2021	37
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lectures	Aug 2020 to Apr 2021	-
		B.ZOOM lectures	Nov 2020 –Mar 2021	-
		C. Online Tests-Google Form	Nov 2020 –Mar 2021	-

Head
Department of English
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Principal
K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopergaon Taluka Education Society's
K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopergaon, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

Department of Marathi

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities Organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A.Guest Lecture- (मराठी भाषा गौरव दिन - मा.संतोष तांदळे)	27/02/2021	118
2.	Participative Learning	A.मराठी भाषा पंधरवडा निमित्त - निबंध, हस्ताक्षर स्पर्धा	01 Jan. To 15 Jan 2021	180
		Day Celebration - (मराठी भाषा गौरव दिन - मा.संतोष तांदळे)	27/02/2021	118
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug. 2020 to April 2021	31
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	Aug. 2020 to April 2021	31

Head

प्रा.डॉ.गणेश देशमुख
सहयोगी प्राध्यापक व मराठी विभाग प्रमुख
के.जे.सोमैया महाविद्यालय
कोपरगांव, जि.अ.नगर

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaon

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Economics

Academic Year: 2020-21

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	1.Projects	2020-21	13 Student
		2.Study tour	----	----
		3.Guest lecture	----	----
2.	Participative Learning	1.Field visit	----	----
		2. Short term course	----	----
3.	Problem Solving Method	1.Assignments	----	----
4.	ICT Methods used	NIL	----	----

Head of Department
HOD
Dept. Of Economics
K. J. Somaiya College,
Kopargaon

Principal
Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Political Science Academic Year-2018-19 to 2022-23

Academic Year-2020-21				
Sr.No	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1	Participative Learning	A.Political Science Day Celebration		
		1)Voter Day	25/01/2021	40

Head
Department of Political Science
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of History

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture (15 Lectures)		

H.O.D

Dr. K. L. Giramkar
Head
Department of History
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Geography

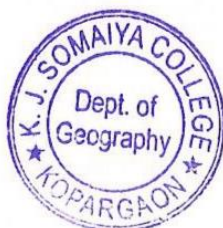
Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Participative Learning	A. Geography Day Celebration online guest Lecture(Dr.Changdev Kudnar)	22/01/2021	21
2.	Problem Solving Methods	A.IIRS Short Term Course (Satellite Photogrammetry and its Application)	29/06/2020 To 03/07/2020	04
		B. IIRS Short Term Course (Geographical Information System)	28/09/2020	10
3.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lecture		
		B. PPT List		

Dr. V. S. Salunke

Dr. G. K. Chavhan

Head
Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Mohinirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar**

Faculty of Commerce and Management

Student Centric Activity

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	15/03/2021	350
		B. Projects (PG)	12/03/2021	102
		C. Guest Lecture (Webinar)	24/09/2020	142
2.	Participative Learning	A. Commerce Festival	12/02/2021	340
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	10/03/2021	626
		B. Presentation	09/03/2021	102
		C. Group Discussion	09/03/2021	102

Head Of Department

Head
Department of Commerce
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's

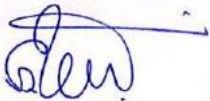
**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College, Mohanirajnagar
Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Hindi

Academic Year-2020-21

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practicum	Nil	Nil
		B. Project	Nil	Nil
		C. Field Survey	Nil	Nil
		D. Guest Lecture	Nil	Nil
2.	Participative Learning	A. Quiz	Nil	Nil
		B. Student Seminar	18/11/2021	39
		C. One day Workshop	Nil	Nil
		D. Hindi Day Celebration	20/9/2021	58
		E. Gandhi Vichar Sanskar Pariksha	Nil	Nil
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	--	61
		B. Short Term Course Gandhian Thoughts	Dec 2020 TO Feb 2021	21
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	Nil	22
		B. PPT List	Nil	Nil

Dr. J. S. More

Dr. S. B. Davange

Head

Department of Hindi
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

Criterion 2 - Teaching-learning and Evaluation

Key Indicator- 2.6 Student Performance and Learning Outcomes

6.1.1. Attainment of POs and COs are evaluated.

SUMMARY OF STUDENT CENTRIC METHODS USED

A. Y. 2019-20

Kopargaon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Mohanirajnagar,
Tal. Kopargaon, Dist. Ahmednagar.**

Name of Department: **Physics**

Academic Year: **2019-20**

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date/No.	No. of Beneficiaries
1.	Experimental Learning	Example 1. Practicums 2. Projects 3. Field visit 4. Any other	Once in week Once in week 25/02/2020	326 64 42
2.	Participative Learning	Example 1. Students seminars 2. Certificate course in "Programming in C" 3. Any other	At the end of Semester 01/08/2019 to 28/02/2020	46 63
3.	Problem Solving Methods	Example 1. Assignments on problem-based questions 2. Any other	At the end of unit/module	87
4.	ICT Method Used	Example 1. Lectures 2. Software used 3. Any other	Frequently Frequently	326 64

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar, Kopargaon-423601, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

Department: **Chemistry**

Academic Year: **2019-2020**

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	Practical (UG +PG)	Yes	
		Projects (PG)		
		Dissertation (PG)		
		On job training		
		Study Tour		
		Guest Lecture		
2.	Participative Learning	Quiz		
		Student Seminar		
		STC		
		Scientific model		
		Workshop	28/02/2020	
		Field Visit		
		Avishkar		
3.	Problem Solving Methods	Assignments	Yes	
		Tutorials		
		Open book test		
4.	ICT Based Teaching Methods	YouTube Lecture	Yes	
		Software Used		
		List of PPTs	Yes	
		Virtual Lab		

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Dr. Satish B. Bhalerao
HEAD
Department of Chemistry
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Mathematics

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG +PG)	Once in a week	113
		B. Projects	-	-
		C. Dissertation	-	-
		D. Guest Lecture	15/09/2019	43
			20/12/2019	75
			29/01/2020	49
2.	Participative Learning	A. Quiz	-	-
		B. Student Seminar	-	-
		C. Mathematics Day Celebration	-	-
		D. Study Tour	-	-
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	One Assignment per Chapter	113
		B. Certificate Course	-	-
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	-	-
		B. Software Used	Once in a week	96

Head
Department of Mathematics
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science, Kopargaoon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Zoology

Academic Year: 2019-20

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	• Practicum	3/08/19 to 10/10/19	245
		• Study Tour (Mahabaleshwar)	19/01/2020 to 20/01/2020	45
2.	Participative Learning	• Student seminar	14/09/19 to 30/09/19	15
		• Group Discussion	05/08/19 08/08/19 14/02/20 17/02/20	15
3.	Problem Solving Method	• Assignment	29/07/19 23/08/19 16/01/20 20/02/20	50
		• Case Study	12/08/19	15
4.	ICT Methods used	• List of PPT	02/08/19 to 03/03/20	15

Head of Department
Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaon

Principal
Principal
K. J. Somaiya College
Kopargaon

**Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon
DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY**

Academic Year 2019-20

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical	23/02/2020	18
		B. Study tour (Godavari Biorefinary limited)	05/02/2020	63
2.	Participative Learning	Immunology Rangoli competition	22/08/2019	46
		Microbiology Food Festival	13/01/2020	55
		Short term courses (Certificate course in Health and Environmental Awareness)	20/01/2020	49
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments F.Y.BSC	21/10/2019	46
		B. Assignments S.Y.BSC	16/11/2019	43
		C. Assignments T.Y.BSC	28/11/2019	17
4.	ICT Based Teaching Methods	A. PPT'S	29/04/2020	17

Head

Department of Microbiology
Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal
Principal

K.J.Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's

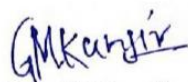
K.J. Somaiya Arts, Commerce and Science College, Mohinirajnagar Kopargaon,
Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

Department of Computer Science

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practicum	05/09/2019	25
		B. Project	28/05/2020	12
		C. Field Survey		
		D. Guest Lecture	24/01/2020	65
2.	Participative Learning	A. Student Seminar		
		B. Group Discussion		
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments		
		B. Short Term Course	27/11/2019	30
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture		
		B. PPT List		

Prof. Kunjir G. M.

Prof. Kusalkar A. A.

Coordinator
IQAC, K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A.Nagar

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,

Mohanirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

Department of English

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Language Lab (UG +PG)	Aug, 2019 to April-2020	45+40=85
		B. Guest Lecture	01-10-2019	73
2.	Participative Learning	A. Student Seminar	Aug, 2019 to April-2020	53
		B. Group Discussion	Aug, 2019 to April-2020	53
		C. Short Term Course	28-12-19	95
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug, 2019 to April-2020	53
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lectures	Aug, 2018 to April-2023	50

Head

Department of English
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal

K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopergaon Taluka Education Society's
K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopergaon, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

Department of Marathi

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities Organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Guest Lecture - (मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा - मा. आनंद साळवे)	13/01/2020	68
2.	Participative Learning	A. मराठी भाषा पंधरवडा निमित्त - निबंध, हस्ताक्षर स्पर्धा	01 Jan. To 15 Jan 2020	35
		B. मराठी भाषा गौरव दिन - मा. लक्ष्मण बारहाते	27/02/2020	82
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug. 2019 to April 2020	16
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	Aug. 2019 to April 2020	16
		B. PPT List	Aug. 2019 to April 2020	16

Head

प्रा. डॉ. गणेश देशमुख
सहयोगी प्राध्यापक व मराठी विभाग प्रमुख
के.जे. सोमैया महाविद्यालय
कोपरगांव, जि. अ. नगर

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaon

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Economics

Academic Year: 2019-20

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	1. Projects	----	----
		2. Guest lecture	5th Sept 2019	55 Student
2.	Participative Learning	1. Bank visit	17th Jan 2020	32 Student
		2. Short term course	----	----
3.	Problem Solving Method	----	----	----
4.	ICT Methods used	NIL	----	----

Head of Department
HOD
Dept. Of Economics
K. J. Somaiya College,
Kopargaon

Principal
Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Political Science Academic Year-2018-19 to 2022-23

Academic Year-2019-20				
Sr.No	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1	Participative Learning	A.Political Science Day Celebration		
		1) Constitution Day	26/11/2019	45
		B.One Day Seminar Artical 370 Constitutional Amendment	23/02/2020	36

Head
Department of Political Science
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,

Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

Department of History

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	D. Guest Lecture (Dr. Ashok Bidgar)	05/02/2020	60
2.	Participative Learning	A.Study Tour (Pratpgad)	2 & 3 March 2020	41

H.O.D.

Dr. K.L. Giramkar

Head

Department of History

K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science
College,** Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

Department of Geography

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical		
		B. Field Survey	26/12/2019	12
		C. Guest Lecture	14/01/2020	24
2.	Participative Learning	A. Bird Census	18/01/2020	21
		B. Scientific Model Making	10/01/2020	11
		C. Village Survey	03/03/2020	23
		D. Solar Eclipse	26/12/2019	15
		E. Geoinformatics Diploma		22
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	12/11/2019	11
4.	ICT Based Teaching Methods	A. PPT List		
		B. Marathi Vishwakosh online		

Dr. V. S. Salunke

Dr. G. K. Chavhan
Head
Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Faculty of Commerce and Management

Student Centric Activity

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	16/03/2020	368
		B. Projects (PG)	19/03/2020	84
		C. Guest Lecture	24/09/2019	103
2.	Participative Learning	A. Commerce Festival	02/02/2020	157
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	09/03/2020	694
		B. Presentation	09/03/2020	84
		C. Group Discussion	09/03/2020	84
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lecture	10/07/2019	50

Head Of Department
Head

Department of Commerce
K. J. Somaiya College, Kopargaon.

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College, Mohanirajnagar
Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

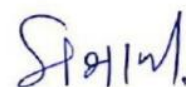
Department of Hindi

Academic Year-2019-20

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practicum	Nil	Nil
		B. Project	Nil	Nil
		C. Field Survey	Nil	Nil
		D. Guest Lecture	Nil	Nil
2.	Participative Learning	A. Quiz	Nil	Nil
		B. Student Seminar	13/12/2019	24
		C. One day Workshop	Nil	Nil
		D. Hindi Day Celebration	Nil	Nil
		E. Gandhi Vichar Sanskar Pariksha	10-12-2019	25
			Nil	Nil
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Nil	Nil
		B. Short Term Course Gandhian Thoughts	Dec 2019 TO Feb 2020	25
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	Frequently	42
		B. PPT List	Nil	Nil

Dr. J. S. More

Dr. S. B. Dayange
Department of Hindi
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopergaon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopergaon

CRITERION- 2

Criterion 2 - Teaching-learning and Evaluation

Key Indicator- 2.6 Student Performance and Learning Outcomes

6.1.1. Attainment of POs and COs are evaluated.

SUMMARY OF STUDENT CENTRIC METHODS USED

A. Y. 2018-19

Kopargaoon Taluka Education Society's

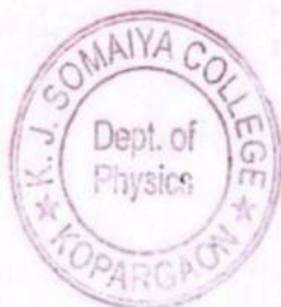
**K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Mohanirajnagar,
Tal. Kopargaoon, Dist. Ahmednagar.**

Name of Department: **Physics**

Academic Year: **2018-19**

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date/No.	No. of Beneficiaries
1.	Experimental Learning	Example 1. Practicums 2. Projects 3. Any other	Once in week Once in week	341 61
2.	Participative Learning	Example 1. Students seminars 2. Certificate course in "Programming in C" 3. Any other	At the end of Semester 01/08/2018 to 20/02/2019	45 61
3.	Problem Solving Methods	Example 1. Assignments on problem-based questions 2. Any other	At the end of unit/module	45
4.	ICT Method Used	Example 1. Lectures 2. Software used 3. Any other	Frequently Once in week	341 61

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaoon, Dist. A. Nagar

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science College,
 Mohanirajnagar, Kopargaon-423601, Dist-Ahmednagar

Student Centric Activity

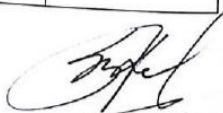
Department: **Chemistry**

Academic Year: **2018-2019**

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	Practical (UG +PG)	Yes	
		Projects (PG)		
		Dissertation (PG)		
		On job training		
		Study Tour	Yes	
		Guest Lecture		
2.	Participative Learning	Quiz	Yes	
		Student Seminar		
		STC		
		Scientific model		
		Workshop		
		Field Visit		
		Avishkar		
3.	Problem Solving Methods	Assignments	Yes	
		Tutorials		
		Open book test		
4.	ICT Based Teaching Methods	YouTube Lecture		
		Software Used		
		List of PPTs		
		Virtual Lab	26/12/2019	

Principal
 K. J. Somaiya College of Arts
 Commerce & Science, Kopargaon

Dr. Satish T. Kab
 Head
 Department of Chemistry
 K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaoon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Mathematics

Academic Year-2018-19

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	Once in a week	131
		B. Projects	-	-
		C. Dissertation	-	-
		D. Guest Lecture	14/09/2018	40
			15/09/2018	12
			15/09/2018	38
			22/12/2018	40
			28/12/2018	14
2.	Participative Learning	A. Quiz	-	-
		B. Student Seminar	-	-
		C. Mathematics Day Celebration	22/12/2018	40
		D. Study Tour	-	-
			-	-
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	-	-
		B. Certificate Course	-	-
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	-	-
		B. Software Used	-	-

Head

Department of Mathematics
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal

K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon
CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Zoology

Academic Year: 2018-19

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	• Practicum	27/12/18 to 01/02/19	295
		• Project	17/3/2019	96
		• Study Tour (Kokamtham)	04/01/19	24
2.	Participative Learning	• Student seminar	10/03/19 to 17/03/19	16
3.	Problem Solving Method	• Assignment	09/09/18 to 20/09/18	96
4.	ICT Methods used	• List of PPT	15/09/18 to 03/04/19	26

Head of Department

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaoon

Principal

Principal
K.J. Somaiya College
Kopargaoon

**Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon
DEPARTMENT of MICROBIOLOGY**

Academic Year 2018-19

SUMMARY

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical Session	23/02/18	18
		B. Educational visit to fermentation industry and blood bank	31/01/2019	35
		C. Survey	5/11/2019	17
2.	Participative Learning	A. Guest Lecture on "Immunology and Serological Techniques" "	16 /02/ 2019	16
		B.Short term courses (Certificate course in Health and Environmental Awareness)	17/09/2018	21
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments F.Y.BSC	10/10/2018	92
		B. Assignments S.Y.BSC	13/04/2019	21
		C. Assignments T.Y.BSC	18/04/2019	17
4.	ICT Based Teaching Methods	A. PPT'S	29/04/2019	17

Head

Department of Microbiology
Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Principal
Principal

K.J.Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K. J. Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohinirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Computer Science

Academic Year-2018-19

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	27/08/2018	23
		B. Projects (PG)	14/04/2019	08
		C. Guest Lecture	22/09/2018 01/02/2019	47 130
2.	Participative Learning	A. Student Seminar	15/09/2018	18
		B. Group Discussion	19/01/2019	08
3.	Problem Solving Methods	Short term Course		
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Software Used		

Prof. Kunjir G. M.

Prof. Kusalkar A. A.

Coordinator
IOAC, K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. Ahmednagar

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,

Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar

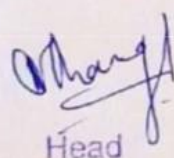
Student Centric Activity

Department of English

Academic Year-2018-19

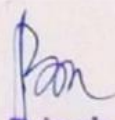
Sr.No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Language Lab (UG +PG)	Aug, 2018 to April-2019	40+48=88
		B. Guest Lecture	14-09-2018	75
2.	Participative Learning	A. Student Seminar	12 & 13 -01-2018	48
		B. Group Discussion	Aug, 2018 to April-2019	48
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug, 2018 to April-2019	48
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lectures	Aug, 2018 to April-2023	45

Head

Department of English
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Principal

K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopergaon Taluka Education Society's
K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopergaon, Dist-Ahmednagar
Student Centric Activity

Department of Marathi

Academic Year-2018-19

Sr.No.	Student Centric Activities	Activities Organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Guest Lecture - प्रा. (कविता वाचन व काव्य निर्मिती कार्यशाळा- संतोष पवार)	08/09/2018	93
2.	Participative Learning	A. मराठी भाषा पंधरवडा निमित्त -निबंध, हस्ताक्षर स्पर्धा	09/02/2019	92
		B. मराठी भाषा गौरव दिन -डॉ.तानाजी पाटील	27/02/2019	72
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	Aug. 2018 to April 2018	23
4.	ICT Based Teaching Methods	A. You tube Lecture	08/10/2018	23

Head
प्रा.डॉ.गणेश देशमुख
सहयोगी प्राध्यापक व मराठी विभाग प्रमुख
के.जे.सोमैया महाविद्यालय
कोपरगांव, जि.अ.नगर

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaon

CRITERIA 6.5.1 Student Centric Activities

Name of Department: Economics

Academic Year: 2018-19

SUMMARY

Sr. No	Student Centric Activities	Activity Organised	Date	No. Of Beneficiaries
1.	Experiential Learning	1.Projects	2018-19	23 Student
		2.Study tour	24 th Dec 2018	26 Student
		3.Guest lecture	17 th Jan.2019.	30 Student
			19 th Jan.2019	32 Student
2.	Participative Learning	1.Bank visit	18 th & 19 th Sept 2018	47 Student
		2. Short term course	--	--
3.	Problem Solving Method	1.Assignments	--	--
4.	ICT Methods used	NIL	--	--

Head of Department
HOD
Dept. Of Economics
K. J. Somaiya College,
Kopargaon

Principal
Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts,Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon,Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Political Science Academic Year-2018-19 to 2022-23

Academic Year-2018-19				
Sr.No	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1	ICT Based Teaching Methods	A. Yutube Lecture	15/08/2018	144 (Lecture)
2	Participative Learning	B. Political Science Day Celebration 1)Voter Day	25/01/2019	38
		C. One Day Syllabus Workshop FYBA	16/04/2019	51

Head
Department of Political Science
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of History

Academic Year-2018-19

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	D. Guest Lecture (Dr. Jagdish Sonawane)	15/03/2019	35

H.O.D.

Dr. K. L. Giramkar

Head

Department of History

K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

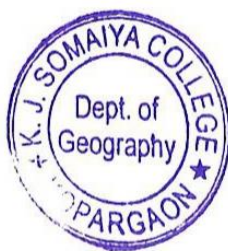
Student Centric Activity

Department of Geography

Academic Year-2018-19

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG +PG)	27/11/2018	48+23
		B. Projects (PG)	14/04/2019	09
		C. Dissertation (PG)	14/04/2019	01
		D. Guest Lecture	02/02/2019	25
2.	Participative Learning	A. Quiz	13/08/2018	23
		B. Student Seminar	15/09/2018	23
		C. Geography Day Celebration	14/01/2019	60
		D. Village Survey	09/12/2018	23
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	03/11/2018	23
		B.IIRS Short Term Course	28/03/2019	12
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Youtube Lecture	08/10/2018	23
		B. Software Used	01/01/2019	23

Dr.V.S.Salunke

Dr.G.K.Chavhan
Head
Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Faculty of Commerce and Management

Student Centric Activity

Academic Year-2018-19

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG)	15/03/2019	360
		B. Projects (PG)	14/04/2019	72
		C. Guest Lecture	05/02/2019	103
2.	Participative Learning	A. Commerce Festival	28/01/2019	450
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	04/03/2019	665
		B. Presentation	28/03/2019	72
		C. Group Discussion	28/03/2019	72
4.	ICT Based Teaching Methods	A. YouTube Lecture	07/08/2019	193

Head Of Department

Head
Department of Commerce
K. J. Somaiya College, Kopargaon.

Kopargaon Taluka Education Society's

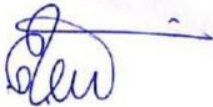
**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Student Centric Activity

Department of Hindi

Academic Year-2018-19

Sr. No.	Student Centric Activities	Activities organized	Date	No. of Students
1.	Experiential Learning	A. Practical (UG +PG)	Nil	Nil
		B. Projects (PG)	Nil	Nil
		C. Dissertation (PG)	Nil	Nil
		D. Guest Lecture	Nil	Nil
2.	Participative Learning	A. Quiz	Nil	Nil
		B. Student Presentation	02/10/2018	22
		C. Hindi Day Celebration	21-09-2018	110
		D. Gandhi Vichar Sanskar Pariksha	03-11-2018	44
3.	Problem Solving Methods	A. Assignments	01/01/2019	22
		B. Short Term Course Gandhian Thoughts	Dec 2018 TO Feb 2019	25
4.	ICT Based Teaching Methods	A. Yutube Lecture	Nil	Nil
		B. Software Used	Nil	Nil

Dr. J. S. More

Dr. S. B. Davange

Department of Hindi
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Kopergaon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopergaon

CRITERION 2 - TEACHING-LEARNING AND EVALUATION

Key Indicator- 2.3 Teaching- Learning Process

2.3.1 QIM Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers use ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning process:

Experimental Learning Methods (Representative)

- ❖ Hands on practical sessions
- ❖ Field Visit/ Educational Tour
- ❖ Projects by Students
- ❖ Internship/ Industrial Training Program
- ❖ Anchoring Activity
- ❖ Peer Teaching
- ❖ Competitions –Abstract Making/ Poster
- ❖ Guest Lecture
- ❖ Short Term Courses

❖ Hands on Practical Sessions- Physics:

KOPARGAON TALUKA EDUCATION SOCIETY'S

**K.J. Somaiya Senior & K. B. Rohamare
Junior College of Art's Commerce & Science**

Mohanirajnagar, Kopargaon - 423 601, Dist. Ahmednagar.

DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate

Roll No. 1 Class F.Y. BSC Exam No.

This is to certify that

Mr./Miss Barse Sakshi Sanjay

has performed all the experiments during the year 2018-19

as per requirements of H.S.C. Board / University of Pune.

Practical-in-Charge

Examiner :

Date :

Head of Department

**K.J. Somaiya Senior & K. B. Rohamare
Junior College of Arts, Commerce & Science**

❖ CONTENTS ❖

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
	Section II - Light Electricity and Magnetism		
①	study of Spectrometer	31/12/18	
②	Determination of R.I. of different colour and plotting graph of R.I. Vs Wavelength	31/12/18	
③	Determination of wavelength of LASER light	31/12/18	
④	Charging and discharging of a capacitor	3/9/18	
⑤	study of L.R circuit	17/9/18	
⑥	study of L.C.R series circuit	7/11/19	
⑦	Diode characteristics (PN Junction)	13/8/18	
⑧	Study multimeter	24/12/18	
⑨	Verification of Kirchhoff's current & Voltage law	17/12/18	
All 16 experiments are Completed.			

C
 (Placed)
 18/2/19

❖ CONTENTS ❖

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
	Section -I- Mechanics, Heat and Thermodynamics		
①	Range and least count of instrument	30/7/2018	
②	Determination of M.I. of disc using ring	10/8/2018	
③	M.I. of Fly wheel	24/9/18	
④	coefficient of viscosity by poiseuille's method	20/8/18	
⑤	determination of γ and η by spiral spring.	27/8/18	
⑥	determination of γ by bending	14/1/19	
⑦	Thermal conductivity by lee's method	20/1/19	

KOPARGAON TALUKA EDUCATION SOCIETY'S

**K.J. Somaiya Senior & K. B. Rohamare
Junior College of Art's Commerce & Science**

Mohanirajnagar, Kopergaon - 423 601, Dist. Ahmednagar.

DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate

Roll No. 183 Class SYBSC Exam No.

This is to certify that

Mr./Miss Potdar Pooja Subhash

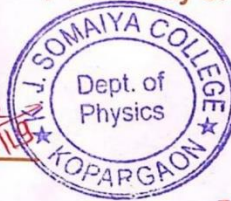
has performed all the experiments during the year 2018-2019

as per requirements of H.S.C. Board / University of Pune. ✓

Relhe
Practical-in-Charge

Examiner:

Date:

B.P. 26.2.19
Head of Department

**K.J. Somaiya Senior & K. B. Rohamare
Junior College of Arts, Commerce & Science**

❖ CONTENTS ❖

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
1)	logarithmic decrement	31-7-18	C
2)	Coupled Oscillator	28-8-18	C
3)	Frequency of AC mains	18-12-18	C
4)	Coefficient of absorption of sound of different materials.	29-1-18	C
5)	Newton's rings	15-10-18	C
6)	Dispersive power of prism.	29-1-18	C
7)	Diffraction of edge of razor blade	18-9-18	C
8)	Double refracting prism	14-8-18	C
9)	Circuit Theorem.	21-8-18	C
10)	Transition characteristics	11-12-18	C
11)	Study of rectifier with different filter.	4-12-18	C
12)	characteristics of zener diode	15-1-19	C
13)	Study of logic gates.	28-8-18	C
14)	Use of CRO	8-1-19	C

❖ CONTENTS ❖

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
15)	Plotting Various trigonometric functions, $\sin \theta$, $\cos \theta$, $\tan \theta$, e^y , e^{-y} , $\log x$, $\ln x$, x^n .	22-1-19	C
16)	Equation of following fig. 1) Ellipse 2) circle 3) parabola 4) hyperbola.	22-1-19	C
Completed Re <u>16/2</u> 25/1/19			

KOPARGAON TALUKA EDUCATION SOCIETY'S

**K.J. Somaiya Senior & K. B. Rohamare
Junior College of Art's Commerce & Science**

Mohanirajnagar, Kopargaon - 423 601, Dist. Ahmednagar.

DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate

Roll No. 32 Class T.Y.B.Sc Exam No. 33456

This is to certify that

Mr./Miss Gavhane Rajshri Navnath

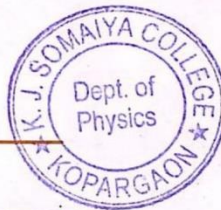
has performed all the experiments during the year 2018/19

as per requirements of H.S.C. Board / University of Pune.

Practical in Charge

Examiner: R. I. he
16/3/19

Date: 16/3/19

16/3/19

Head of Department

**K.J. Somaiya Senior & K. B. Rohamare
Junior College of Arts, Commerce & Science**

❖ CONTENTS ❖

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
	Group I		
	I - Essential Electronics		
1)	Characteristics of JFET	30/08/2018	
2)	Ic - 723 as a voltage regulator	23/08/2018	
	II - Advanced Electronics		
3)	Instrumentation Amplifier using three op-Amp	27/12/2018	
4)	Velocity of sound in liquid by using ultrasonic interferometer	25/01/2019	
	III - LASER		
5)	Determination of wavelength of He-Ne laser by reflection grating	17/01/2019	
6)	Determination of the diameter of the thin wire using a laser	17/01/2019	

❖ CONTENTS ❖

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
	Group-II		
	I- Computers interfaced by physics Experiment		
7)	charging & discharging of capacitor & R _c time constant	20/12/2018	
8)	I-V characteristics of diode	13/12/2018	
9)	Measuring of 'g'	6/12/2018	
10)	Velocity of sound piezo electric crystal	11/1/2019	
	II - C-programming		
11)	Factorial of a number	18/08/2018	
12)	To find the factorial of 1 st 100 number	14/09/2018	
13)	Matrix multiplication	31/08/2018	
	III- Computational Physics		
14)	Roots of algebraic equation (Bisection method)	21/09/2018	
15)	Roots of polynomeal (Newton-Raphson method)	14/09/2018	
16)	Trapezoidal rule.	15/09/2018	
17)	Simpson's $\frac{1}{3}$ rd rule.	21/09/2018	
			Completed.

KOPARGAON TALUKA EDUCATION SOCIETY'S

K.J. Somaiya College of Art's Commerce & Science

Mohanirajnagar, Kopargaon - 423 601, Dist. Ahmednagar.

DEPARTMENT OF PHYSICS (P.G.)

Certificate

Roll No.

3

Class : M.Sc. I/II

Exam No.

206204

This is to certify that

Mr./Miss Thombuze Kuvexi Suryakant.

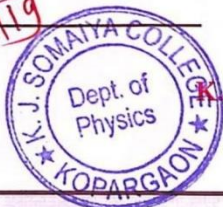
has performed all the experiments during the year 2018-19

as per requirements of University of Pune.

Practical-in-Charge

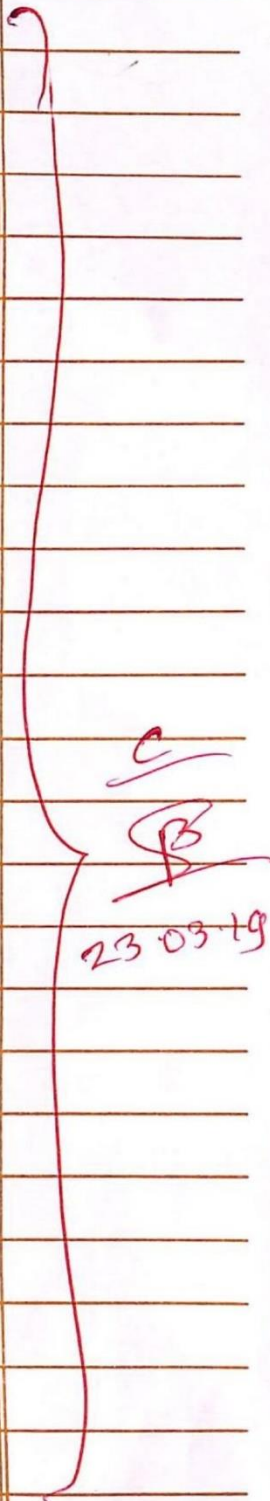
Internal Examiner :

External Examiner :

Head of Department

K.J. Somaiya College of Arts, Commerce
& Science, Kopargaon.

1.	Study of Mux & Demux	14-1-19	
2.	Digital to analog converter	18-1-19	
3.	Function generator using IC 8038	23-1-19	
4.	Active Filter - low pass	28-1-19	
5.	Study of optocoupler using IC MCT2E	31-1-19	
6.	Design & Test R-C phase shift oscillator using op-amp IC 741	4-2-2019	
7.	Active Filter - high pass	7-2-19	
8.	Voltage to frequency converter using op-amp.	11-2-19	
9.	Crystal oscillator	21-2-2019	
10.	Diode pump using UJT	25-2-19	

KOPARGAON TALUKA EDUCATION SOCIETY'S

K.J. Somaiya College of Art's, Commerce & Science

Mohanirajnar, Kopargaon - 423 601, Dist. Ahmednagar.

DEPARTMENT OF PHYSICS (P.G.)

Roll No.

18

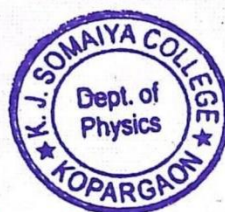
Class : ~~M.Sc. I~~ / M.Sc. II

Exam Seat No.

This is to certify that Mr./Miss Nagpure Mayur Nandkumar

_____ has performed all the experiments during the
year 2018-19 as per requirements of Savitribai Phule Pune University, Pune.

Practical-in-Charge

External
Examiner

Internal
Examiner

Head of the
Department

Date :

❖ CONTENTS ❖

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
1	Trapezoidal rule	10/9/2018	
2	Simpson's $1/3^{\text{rd}}$ rule.	11/9/2018	
3	Lagrangean Interpolation method.	17/9/2018	
4	Rotation of matrix	18/9/2018	
5	Motion of charge particle in uniform mag. field.	24/9/2018	
6	Legendre poly by using Standard forward recurrence rel ⁿ .	25/9/2018	
7	Bessel Function using backward recurrence rel ⁿ .	8/10/2018	
8	To find value of π using Monte Carlo method.	9/10/2018	
9	To generate random numbers.	15/10/2018	
10	Filter method charging & discharging capacitance	16/10/2018	
11	Gauss Elimination	22/10/2018	

Sr.No.	Title of the Experiments	Date	Remark
	method circuit analysis using kirchoff's law.		C
12	modified Euler method free falling body.		C
		Completed	
		(Aakash)	

❖ Field Visit/ Educational Tour:

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon
Department of Physics
Academic year 2021-2022
Activity Report

Title of activity	Education tour
Date/Duration	04/01/2021/1 Days
Name of the tour coordinator	Dr. R.B.Talware
Number of student enrolled	13
Venue	Shree Saibaba Bhojnalaya, Shirdi.

Brief Summary of Activity:

Department of Physics had arranged an educational visit of T.Y.B.Sc. on 04/01/2021 at Shirdi.

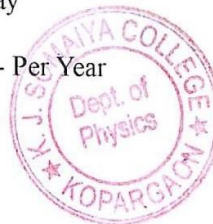
In this educational tour total 13 students and 4 teachers Dr.R.B.Taiware, Mr.G.S.Kolapkar, Mr C.S.Kolhe, Miss.R.K.Wabale have been participated.

Educational tour departure time was 10 am from K. J. Somaiya College Kopargaon and arrival time 5 pm at the same departure place.

Student get the familiar with the Solar Steam Cooking System at Shree Sai Prasadalaya, Shirdi and able to understand solar thermal power using parabolic reflectors and experimental working of Solar kitchen.

The details of plant are as follows

- Project Consultant
 - 1) Maharashtra Energy Development Agency, Pune
 - 2) Dr. Shri M. G. Takawale (Ex. Vice Chancellor Shivaji University, Kolhapur)
 - 3) Dr. Mrs. A. M. Pathak (Pune University)
- Project Contractor
 - Gadhia Solar Energy System Pvt. Ltd. Valsad (Gujrat)
- Specialty of Project
 - World Largest Solar Cooking System at Present
- Cost of Project
 - 1.33 Cr
- Financial Aid
 - 58.40 Lakh (Ministry of New Renewable Energy, New Delhi)
- Project Completion Period
 - 150 Days
- Area of the Project
 - 2500 sq. meter
- Total Solar Dishes
 - 73
- Area of Dish
 - 16 sq. meter
- Total Dish Collection Area
 - 1168 sq. meter
- Energy Created by One Dish During 8 Hour Period
 - 37840 kcal
- Total Energy Created from All Dishes
 - 2762320 kcal
- Stream Generation Capacity Per Day
 - 3500 kg
- Fuel Used at Present
 - L P Gas
- Calorific Value
 - 10500 kcal
- Total Calories Generation from Solar Project
 - 2762320 kcal / Day
- Saving of Gas
 - 263.08 kg/Day
- Subsidy of Carbo Credit from International Organization
 - Rs. 293415 /- Per Year

Dr. R. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A.Nagar

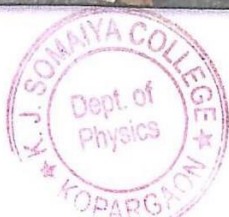
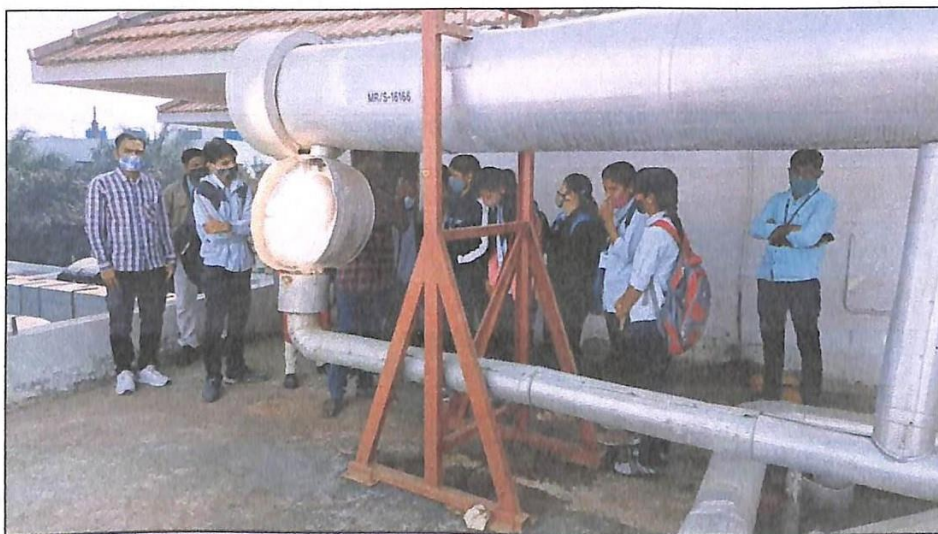

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon
Department of Physics
Educational Trip on **04/01/2021** Time: **10:00AM to 5:00PM**

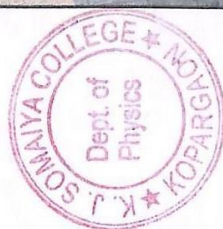
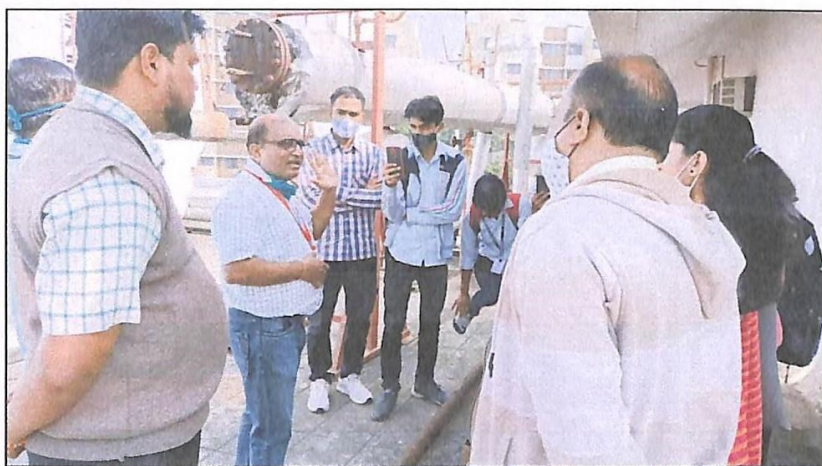
Attendance – T.Y. B.Sc.

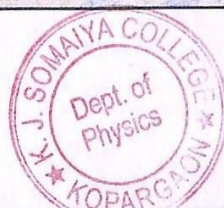
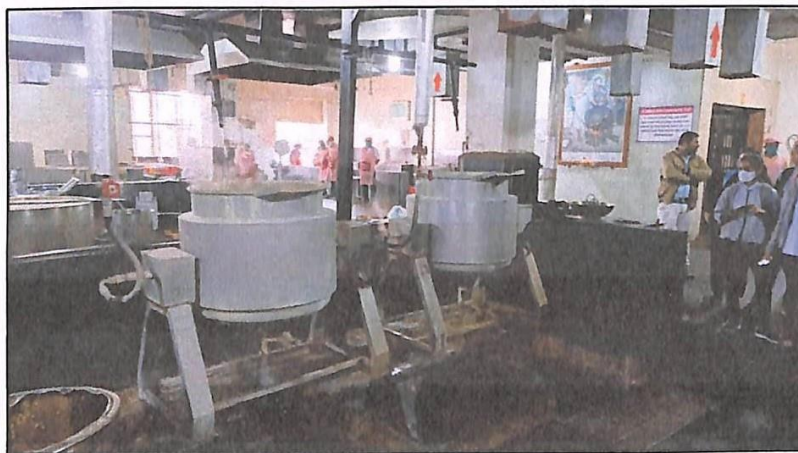
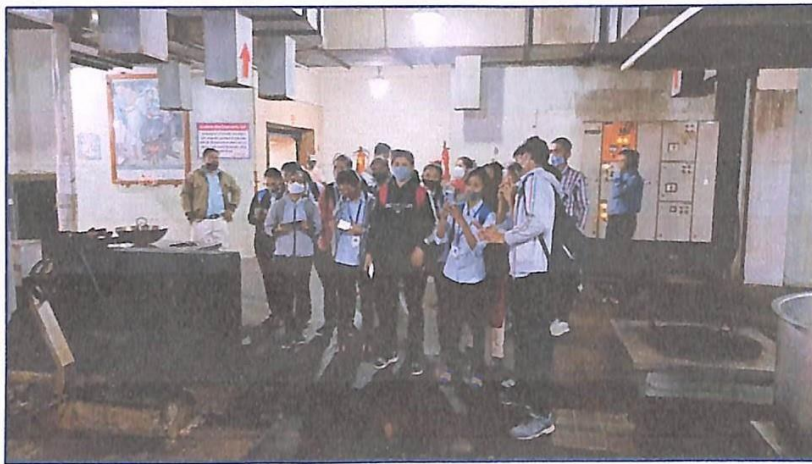
Roll No	Students Name	Mobile No.
1	Shinde Amruta Machhindra	7972971915
2	Bibe Jayshri Popat	8551912352
3	Tamboli Sadiya Papabhai	9130933168
4	Barwant Poonam Balasaheb	9325942381
5	Nikam Sayali Vaijinath	9923727367
6	Sadafal Snehal Santosh	9527112365
7	Nikam Punam Ambadas	9022519085
8	Nikam Ashwini Rajaram	9284573519
9	Jadhav Vaishnavi Dattatray	9325845712
10	Padawal Rutuja Kailas	9764769378
11	Wake Pratiksha Somnath	9359637687
12	Mhaske Prasad Babasaheb	9923557210
13	Tamboli Mosin Husenbahi	9850657487

Photo Gallery

[Handwritten Signature]

SP

❖ Projects by Students:

Kopargaon Taluka Education Society's

**K. J. SOMAIYA ARTS ,COMMERCE &
SCIENCE COLLEGE**

Mohanirajnagar , KOPARGAON-423601, Dist-Ahmednagar.

Department of Physics

-CERTIFICATES-

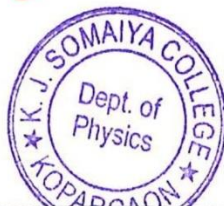
This is to certify that **Mr. Nagpure Mayur Nandkumar** ,Roll No-18 Of M.sc.Physics class has satisfactory completed his Project Works entitled, "**Two Digit Object Counter System**" as per rule laid by the university of Pune, during the year 2018-19 under the guidance of **Prof. N.V. Tanpure**, Department of Physics.

N.V. Tanpure
26/3/19

Prof. N.V. Tanpure

Guide Teacher

[Signature]
26/3/19
Ext. Examiner

[Signature]
26/3/19

Prof. B.B Bhosale

H.O.D. of Physics

[Signature]
26/3/19
Ext. Examiner

ACKNOWLEDGEMENT

I would like to express my special thanks to my project guide Prof. N. V. Tanpure, K. J. Somaiya College, Kopargaon, Dist Ahmednagar, for providing excellent facilities for research work and constant encouragement.

I also convey my special thanks to Dr. B. S. Yadav, Principal, & Dr. B.B. Bhosale, H.O. D. of Physics department for providing excellent facilities for project work.

I am thankful to Prof. A. N. Gaikwad, Prof. G. S. Kolapkar, Prof. S. S. Thosar, Prof. A. M. Aavhad, Prof. P. S. Lodha, Prof. J. K. Rahane for their continuous encouragement, valuable help & discussion during the project work.

I am thankful to Mr. N.B. Naikwade, S.M. Barde & teaching and non-teaching staff of K. J. Somaiya College Kopargaon and my best friend for their friendly help and encouragement during the present project work.

M.N. Nagpure
Mr. Mayur Nandkumar Nagpure

M.Sc (Physics)

INDEX

Sr. No.	Name	Page No.
1.	Abstract	05
2.	Introduction	06
3.	Components	07
4.	Theoretical Background	
	IC-555	08
	IC-4026	16
	7-Segment Display	20
	Resistor	26
	Capacitor	32
5.	Circuit Diagram	34
6.	Hardware Designing	35
7.	Advantages & Disadvantages	38
8.	Result & Conclusion	39
9.	Future Scope	40
10.	Reference	41

ABSTRACT

As automation is the next leading step in the changing the traditional techniques, the means of making these changes possible is currently in trend. Automating the whole system not only reduces the time, but it also saves a lot of resources and man power. Just assume a company has a worker employed only for counting the finished products and if this worker is replaced by digital automatic system, then the chances of false counting, errors, etc. factors are reduced. The digital system can be made with precision and high accuracy along with high efficiency. It thus replaces man power used for simple task and thereby reduces the problem the normal employee may create.

The techniques for developing such a system which replaces the old traditional method of counting objects are vivid. The developer has to take care of the nature and the environment for which he will be creating such system. One such system which has been designed or for casted has been introduced in quite a few areas.

The digital object counter system using IC555 and IC4026 is a simple system which can be made into use for counting objects in the products of areas of an industry, etc. Two IC555 are used in monostable and astable mode for respective of pulse generation. A seven segment display is used to display the number of counts.

Also there is no hazardous elements used in the circuitry and hence it can be used even at hazardous atmosphere in an industrial area.

Chapter 1

Introduction

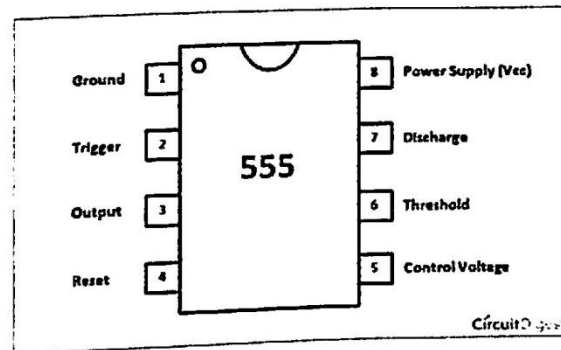
Generally you can see the digital display which shows the score when button are pressed on score board. The main heart of this score board is 2 digit up-down counter circuit. The two digits are displayed on two 7 segment display.

The main principle of two digit counter is to increment the value on 7 segment display by pressing button. When button 1 is pressed the value on display is incremented by 1. The value on display can be incremented from 0 to 99 as it uses only two display. If you want to display three digits three display should be used, i.e. three seven segment display. The necessity of connecting the button in pull down mode is to avoid floating state of the button, i.e. unknown state. If the button is connected in pull down mode this ensures that button is initially in logic 0 state. The circuit described here is meant to do just these very things. The circuit can count up to almost entering or leaving the person or object by pushing the button. This circuit has unlimited application in almost all fields of industrialization. The counting capability can be increased to any number as per application. The complete circuit is based on popular timer IC-555 and IC4026 components.

Chapter 2

Theoretical Background

IC 555 -

IC 555 timer is a well-known component in electronic circles but what is not known to most of the people is the internal circuitry of the IC and the function of various pins present there in IC. Let me tell you a fact about why 555 timer is called so, the timer got its name from the three 5 kilo-ohm resistor in series employed in the internal circuit of IC.

IC 555 is a one of most widely used IC in electronic and is used in various electronic circuits for its robust and stable properties. It works as square wave generator with duty cycle varying from 50% to 100%, oscillator and can also provide time delay in circuits. The 555 timer got its name from three 5k ohm resistor connected in a voltage divider pattern which is shown in figure below. A simplified diagram of internal circuit is given below for better understanding as the full internal circuit consist of over more than 16 resistors, 20 transistors, 2 diodes, a flip-flop and many other circuit components.

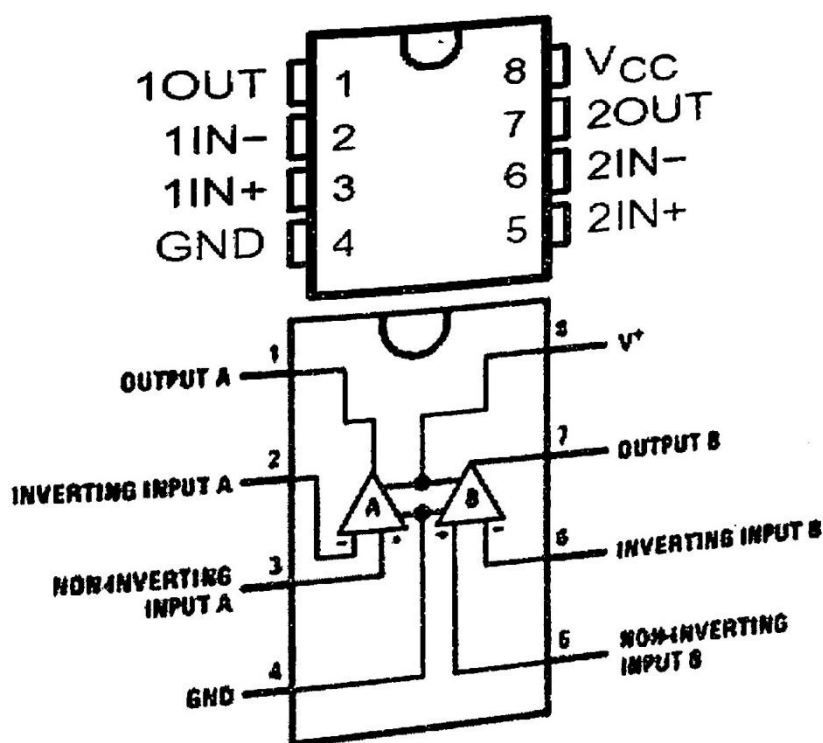
Chapter 3

Component

3.1 LM358

The **LM358** is a low power dual operational amplifier integrated circuit originally introduced by National Semiconductor. It is used in detector circuits.

IC **LM358- LM358** consists of two independent, high gain operational amplifiers in one package. Important feature of this IC is that we do not require independent power supply for **working** of each comparator for wide range of power supply. **LM358** can be used as transducer amplifier, DC gain block etc.

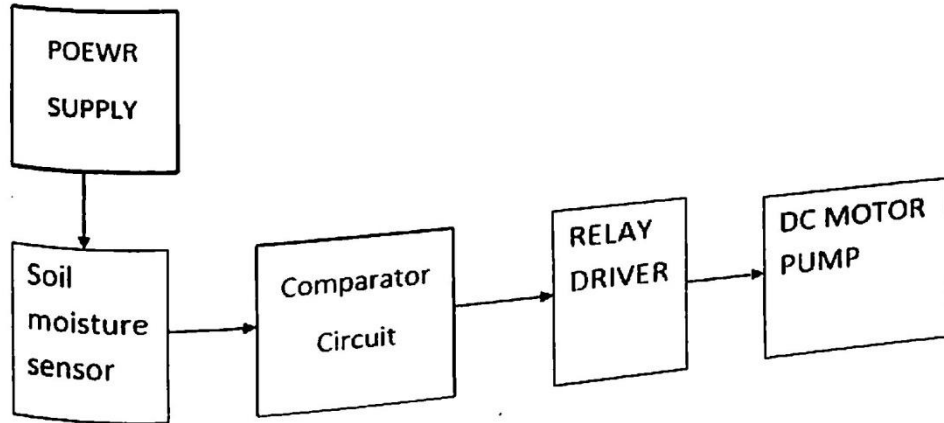

What is LM358 IC?

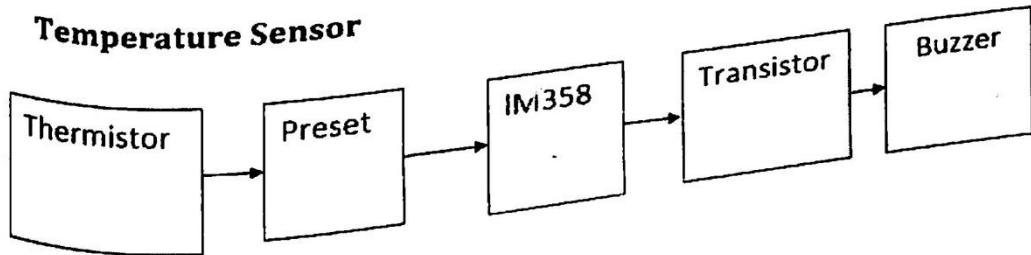
The LM358 IC is a great, low power and easy to use dual channel op-amp IC. It is designed and introduced by national semiconductor. It consists of two internally frequency compensated, high gain, independent op-amps. This IC is designed for specially to operate from a single power supply over a wide range of voltages. The LM358 IC is available in a chip sized package and applications of this op amp

Chapter 4 BLOCK DIAGRAM

Soil Moisture sensor

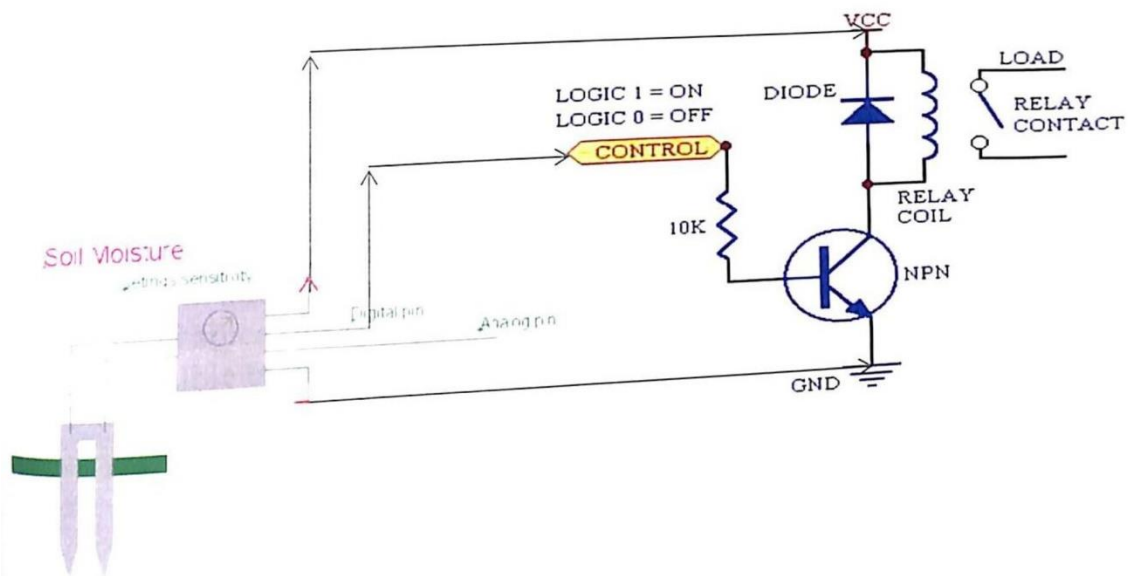
Temperature Sensor

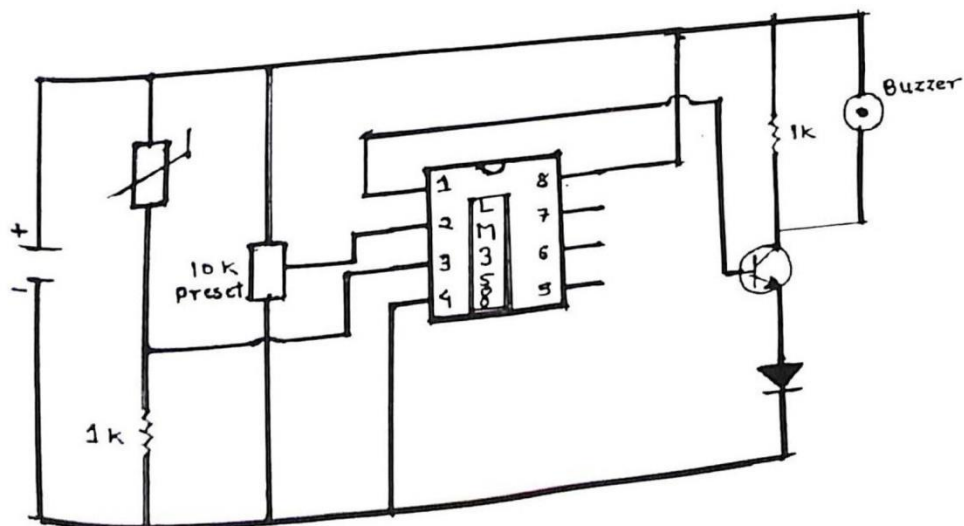
Chapter 5

CIRCUIT DAIGRAM

5.1 soil moisture sensor using relay driver

5.2 Temperature sensor

Chapter 6

- **Advantages**

1. Increase through output or productivity
2. Reduced direct human labor Cost and expenses

- **Disadvantages**

1. Technology limit: current technology unable to automate all desired task
2. Ineradicable developement costs: the research and development cost of automating a process is difficult to predict Accuretly before head since this cost can have a large impact on profitability it's possible to finish automating a process only to discover that there is no economic advantages in doing so

Chapter 7

- **Conclusion**

In this project allow the users to set the condition appropriate to the crop is growing. This will be done vai PC interface. The more accurate a sensor is, better it will perform The unit Will monitor the condition of various parameter consideration and take appropriate action. Action taken is as follows :

- 1.If the soil moisture is higher than set point pump will be turned OFF
- 2.If the soil moisture is lower than set point pump will be turnend ON
- 3.If temperature is high then set point then fan will be turn ON

- **Reference**

- 1.Greenhouse structure (university of Arizona, 2001)
<http://ag.arizona.edu/ceac/sites/ag.arizona.edu.ceac/files/Greenhouse%20structure.pdf>
- 2.Technology student light dependent resistors,viewed
<http://www.technologystudent.com/elec1/ldr.htm>
- 3.7805 data sheets B. Vidyasagar, " Green House monitoring and automation using GSM", in international journal of scientific and research publications, volume 2,issue5 ,may 2012

❖ Internship/ Industrial Training Program:

Kopargaon Taluka Education Society's

K.J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science

Mohanirajnagar, Kopargaon - 423601, Dist. Ahmednagar (MH.)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune ID No. PU/AN/ASC/07(1964)

☎ : 9146142000, 9146152000 Email ID : kjscollege@rediffmail.com, Website : kjscollege.com

NAAC ACCREDITED 'A' GRADE

AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY "BEST COLLEGE AWARD"

Principal : Dr. B. S. Yadav (M.Sc., Ph.D.)

Founder President : Late K. B. Rohamare (Ex. M.L.A.)

Ref. No. : 20/3027/2023-24

Date : / /202

13 MAY 2023

To
The Director,
Godavari Biorefineries Ltd. Sakarwadi
Taluka-Kopargaon, Dist.-Ahmednagar

Subject: - Submitting the documents and deputing the students for Industrial
Inplant Training Programme. (Ref. No. E-mail of Thursday 4th May 2023.

Respected Sir,

In respect of your E-Mail dated 4th May 2023, I am hereby deputing 49 Student of M.Sc.
II for inplant Industrial Training to be held from 15th to 17th May 2023 in two Sessions. I am
submitting the undertaking and insurance copy of each student for your perusal

In morning session 28 Girl's students and in afternoon 21 Boys student will attend the
session separately.

This is for your information and necessary action.

Thank you,

Your faithfully,

(Dr. B. S. Yadav)

Principal

K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

GODAVARI BIOREFINERIES LTD.

Inward No. 238 Namda

Date 16/05/2023

Kopargaon Taluka Education Society's

K.J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science

Mohamirajnagar, Kopargaon - 423601, Dist. Ahmednagar (MH.)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune ID No. PU/AN/ASC/07(1964)

☎ : 9146142000, 9146152000 Email ID : kjscollege@rediffmail.com, Website : kjscollege.com

NAAC ACCREDITED 'A' GRADE AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY "BEST COLLEGE AWARD"

Principal : Dr. B. S. Yadav (M.Sc., Ph.D.)

Founder President : Late K. B. Rohamare (Ex. M.L.A.)

C. No. : 20/2947/2023-24

Date : / / 202

18 APR 2023

To,

The Director,

Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi,

Tal. Kopargaon, Dist-Ahmednagar.

Subject: Request for 'Industrial Inplant Training Programme' for the academic year 2022-23

Reference: M.O.U. No.GBL/SAK/787

Dated- 07/10/2015.

Respected Sir,

With reference to the subject cited above, I am pleased to inform you that our college M. Sc. (Organic Chemistry) Part-II students are interested to participate in '**Industrial Inplant Training Programme**'. So, I hereby request you to provide possible dates to conduct the programme.

Looking forward for your further cooperation.

Thanking you sir.

Yours Faithfully,

(Dr. B.S. Yadav)

Principal

K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

GODAVARI BIOREFINERIES LTD.

Inward No. 779

Date 3/5/23

KJS Chemistry Department, Kopargaon <naackjschemistry@gmail.com>

Fw: Industrial Inplant Training Programme from 15.05.2023
2 messages

Satish Kale <sbkale59@rediffmail.com>
To: naackjschemistry <naackjschemistry@gmail.com>

Sat, May 6, 2023 at 9:31 AM

Sent from RediffmailNG on Android

From: Sanjay Karhale <karhale@somaiya.com>
Sent: Thu, 4 May 2023 14:37:09 GMT+0530
To: sbkale59@rediffmail.com
Subject: Industrial Inplant Training Programme from 15.05.2023

Kind attn:- Shri S.B. Kale Sir

Dear Sir,

As per your request letter dated 18.04.2023 Management has given permission for Inplant training Program to M.Sc. Part-II students for 3 days w.e.f 15/05/2023. Morning session Girls & Afternoon session boys.
Please instruct to the concerned students to report on above date with due compliance i.e. Insurance, shoes & dress code etc.

Thanks & regards,
S.R.Karhale
Dy.Manager(Admin.)
Godavari Biorefineries Ltd.
At & Post:Sakarwadi Tal.Kopargaon Dist:-Ahmednagar-413 708

Please don't print this email unless you really need to save the paper/save the trees/save our 'Earth'.

Satish Kale <sbkale59@rediffmail.com>
To: naackjschemistry@gmail.com

Thu, May 11, 2023 at 3:04 PM

From: karhale@somaiya.com
Sent: Thu, 04 May 2023 14:37:09
To: sbkale59@rediffmail.com
Subject: Industrial Inplant Training Programme from 15.05.2023

Kind attn:- Shri S.B. Kale Sir

Dear Sir,

As per your request letter dated 18.04.2023 Management has given permission for Inplant training Program to M.Sc. Part-II students for 3 days w.e.f 15/05/2023. Morning session Girls & Afternoon session boys.
Please instruct to the concerned students to report on above date with due compliance i.e. Insurance, shoes & dress code etc.

Thanks & regards,
S.R.Karhale
Dy.Manager(Admin.)
Godavari Biorefineries Ltd.
At & Post:Sakarwadi Tal.Kopargaon Dist:-Ahmednagar-413 708

Please don't print this email unless you really need to save the paper/save the trees/save our 'Earth'.

Inplant Training Program 2022-23

List of Boys

Sr. No.	Student's Name	Mobile No
1.	AWARE SHASHANK SURESH	9607145657
2.	BHAD VAIBHAV SUDAM	8698026441
3.	BHANGUDE NANDU NARAYAN	9021201821
4.	BHUJADE MUKUND ARUN	9665229264
5.	GAVALI MAHESH MADHAV	8668565228
6.	GORDE RUSHIKESH RAJENDRA	7447881156
7.	GORDE SANKET BADSHAH	7083628306
8.	HIWALE UMASHANKAR GIRJINATH	7972149779
9.	HON SHUBHAM VISHNU	9623377327
10.	KATALE AKHIL SUDHIR	7057518205
11.	MORE PRASAD BALASAHEB	9067274294
12.	MORE MAYUR NANASAHEB	9689027506
13.	NARODE SUNIL RAJENDRA	9325536112
14.	PANGAVHANE SUMIT RAOSAHEB	9890224820
15.	SHAIKH ALTAB JAKIR	9146572357
16.	SHAIKH TAHIR YASIN	8669345335
17.	SHINDE ATUL RAJENDRA	9146071482
18.	TANPURE RAHUL SARANGDHAR	9145066041
19.	THOMBARE SUJAY BALASAHEB	9730799071
20.	WANI AMRUT SUBHASH	9637785620
21.	YADAV ABHISHEK SUBHASH	9607041626

Principal

K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Karpagaon

Inplant Training Program 2022-23

List of Girls

Sr.No.	Student's Name	Mobile No
1.	ASHTEKAR SHARAYU D.	8847712808
2.	AUTADE PRATIKSHA ABASAHEB	7410764878
3.	AWARE RUTUJA RAJENDRA	7620952529
4.	BHUJADE PALLAVI RAJENDRA	9359951879
5.	CHAUDHARI ASHWINI RAJENDRA	9284764057
6.	CHAUDHARI SANGITA BALASAHEB	8080267698
7.	GAIKWAD DHANSHRI ULLHAS	8975179952
8.	GHUMARE TANUJA ANNASAHE	8530897782
9.	GURSAL AKSHATA BALASAHEB	9322117827
10.	JADHAV POOJA PRALHAD	9623664174
11.	JORE NIKITA VIKRAM	8999605768
12.	KALE KAJAL SANJAY	9763241711
13.	KALE RUTUJA RAJARAM	9284399839
14.	KHADANGALE PRAJAKTA PANDURANG	9579764478
15.	KOLPE SHRUTI RAJENDRA	9322492290
16.	MALI PRIYANKA VIJAY	8482940029
17.	MALI SHWETA VIJAY	8530173681
18.	NIKAM NIKITA KAILAS	9637103938
19.	PAYMODE RUTUJA VILAS	9322407207
20.	Pagare Pranali Sanjay	8600327365
21.	RAKTATE BHARTI SANJAY	7796743489
22.	RAHANE RUNAL BALASAHEB	9370724255
23.	SHINDE ANJALI PRAVIN	7775872001
24.	SINGAR PRANALI SANJAY	9960791385
25.	SOLE PIYUSHA MANOHAR	9322378747
26.	SONAWANE RUPALI PRAKASH	7218950403
27.	TURKANE PRIYANKA DADASAHEB	7499019064
28.	WAKCHUARE SNEHAL BHAUSAHEB	7020996523

[Signature]
Principal

K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Karpagam

To,
The Principal,
K.J.Somaiya College, Kopargaon

Subject: Request for attending the Inplant Training Programme....

Respected Sir,

I Mr/Mrs More Balasaheb Yadav.....parent/guardian
of Mr and Mrs More prasad Balasaheb.....

M. Sc (Organic chemistry) Part-II, hereby request you that my son/daughter is willing to join
and undergo inplant training programme organized by K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce and Science Kopargaon and Godavari Biorefinereis Limited, Sakarawadi.

So, I hereby kindly request you to depute my son/doughier

Mr/Miss More prasad Balasaheb.....for the above said programme.

Thanking you

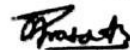

Yours Faithfully

Mr/Mrs More Balasaheb

Address: at/Post - lakh ganga.

Tal-Vaijapur, Dist - Chh. Sambhajir
Nagar.

Candidate

Mr/Miss More prasad Balasaheb

Contact No. 9067274294

Undertaking

To,
The Principal,
K.J.Somaiya College of Arts, Commerce &
Science College, Kopargaon.

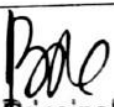
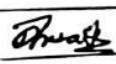

In consideration of my being nominated either by the K.J. Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon authorities or at my own request as a participant In Plant Training Programme at Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi, Tal. Kopargaon, Dist-Ahmednagar from / /2022 to / /2022.

During the In Plant Training Programme at Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi (which includes Traveling & in Plant Training Programme)

I know that during the Training Programme there is bulk Chemicals Storage, Machineries etc. at the site, If I go there, I shall do so at my own risk.

I have been explained the order regarding the precautions to be taken against working in the Chemical Plant/accident and have understood them the in charge if I go to any of these out of bound area I shall do so at my OWN risk.

I undertake and agree that neither I nor my executors or administrators or other legal representatives will make any claim against the K.J.Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon or against Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi or against any other such person in the service of the College and Godavari Biorefineries Limited in respects of any loss or injury to the property or person, including injury resulting in death, due to any reasons whatsoever which I may suffer, while or in consequence of my participation in the above activities and I understand that no compensation will be paid by the K.J.Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon or Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi in respect of any such loss or injury and I agree as to bind myself, my executors and administrators and other legal representatives to indemnify the K.J.Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon or Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi authorities including.

 Principal K. J. Somaiya College of Arts, Kopargaon	Signature's of Applicant
	Class- M.Sc. Chemistry Part II
Witness : _____	Name : <u>More prasad B.</u>
Principal's Signature _____	Mob. No. <u>9067274294</u>
H.O.D.'s Signature 	Sign of parent/Guardian:-
	Name : <u>More Balasaheb</u>
	Address : <u>At/post - lakh gonga.</u> <u>Tal- Vaivapur.</u>
	Mob. No. <u>9420489708</u>

Date- 21/04/2023

साक्षात्कार पादक मने

To,
The Principal,
K.J.Somaiya College, Kopargaon

Subject: Request for attending the Inplant Training Programme....

Respected Sir,

I ~~Mr/Mrs~~ Bhujade Arun Baburaoparent/guardian
of Mr and ~~Mrs~~ Bhujade Mukund Arun
M. Sc (Organic chemistry) Part-II, hereby request you that my son/daughter is willing to join
and undergo inplant training programme organized by K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce and Science Kopargaon and Godavari Biorefineries Limited, Sakarawadi.

So, I hereby kindly request you to depute my son/doughier
~~Mr/Miss~~ Bhujade Mukund Arunfor the above said programme.

Thanking you

आपका विश्वासुक्त
Yours Faithfully

~~Mr/Mrs~~ Bhujade Arun Baburao
Address: A/P - Apegaon, Tal - Kopargaon
...Dist. - Ahmadnagar.....

Bhujade
Candidate

~~Mr/Miss~~ Bhujade Mukund Arun
Contact No.9665229264..

Undertaking

To,
The Principal,
K.J.Somaiya College of Arts, Commerce &
Science College, Kopargaon.

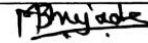

In consideration of my being nominated either by the K.J. Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon authorities or at my own request as a participant In Plant Training Programme at Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi, Tal. Kopargaon, Dist-Ahmednagar from / /2022 to / /2022.

During the In Plant Training Programme at Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi (which includes Traveling & in Plant Training Programme)

I know that during the Training Programme there is bulk Chemicals Storage, Machineries etc. at the site, If I go there, I shall do so at my own risk.

I have been explained the order regarding the precautions to be taken against working in the Chemical Plant/accident and have understood them the in charge if I go to any of these out of bound area I shall do so at my OWN risk.

I undertake and agree that neither I nor my executors or administrators or other legal representatives will make any claim against the K.J.Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon or against Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi or against any other such person in the service of the College and Godavari Biorefineries Limited in respects of any loss or injury to the property or person, including injury resulting in death, due to any reasons whatsoever which I may suffer, while or in consequence of my participation in the above activities and I understand that no compensation will be paid by the K.J.Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon or Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi in respect of any such loss or injury and I agree as to bind myself, my executors and administrators and other legal representatives to indemnify the K.J.Somaiya Arts, Commerce & Science College, Kopargaon or Godavari Biorefineries Limited, Sakarwadi authorities including.

 Principal K. J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science College, Kopargaon	Signature's of Applicant
	Class- M.Sc. Chemistry Part II
Witness :	Name : <u>Bhujade Mukund Arun</u>
Principal's Signature 	Mob. No. <u>9665229264</u>
H.O.D.'s Signature 	Sign of parent/Guardian: <u>812116193108</u>
	Name : <u>Bhujade Arun Baburao</u>
	Address : <u>1/P - Apegaon Tal - Kopar-</u> <u>gaon Dist - Ahmednagar.</u>
	Mob. No. <u>9545724043</u>

Date-

पॉलिसी अनुसूची/Policy Schedule - Janata Personal Accident

Policy Number:

271901472310000064

व्यवसाय स्रोत/Business Source: 037663

वित्तिय चैनल कोड/Sales Channel Code
9000152601

नाम/Name: Mrs Dalvi Sunita Contact
Number: 9404254025

मह. हलाल कोड / Co Broker Code

जारीकर्ता कार्यालय/Issuing Office

कार्यालय कोड /Office Code: 271901

कार्यालय पता /Office Address:
KOPARGAON BRANCH 1689, The
Building, Garden Lane, Near Kanya Vidyalaya
Mandir, Kopergaon, Dist: Ahmednagar,
Maharashtra - 423601

State Code: 27, Maharashtra

GSTIN: 27AAACN0067E123

Contact Number: 2423 222274

Mobile Number: 0

UIN: NICPAIP23074V032223

कार्गुमर केयर हॉल फ्री नंबर/Customer

Care Toll Free Number:

1800 345 0330

ईमेल/

email: customer.support@nic.co.in

Trusted Since 1906

ग्राहक का नाम /Customer Name: KUM SNEHAL BHAUSAHEB

WAKCHAURE

पता /Address: A/P JAWALKE

TAL KOPARGAON

DIST AHMEDNAGAR, City: KOPERGAON, District:

AHMEDNAGAR, State: MAHARASHTRA, PIN: 423601.

Cell: 7020996323

ग्राहक आईडी /Customer ID:

9567531213

पैन /PAN:

फोन /Phone:

ई-मेल /E-Mail: snehal7-12-2008@gmail.com

पॉलिसी 08/05/2023 के 16:03 से 07/05/2024 की मध्य रात्रतिक प्रभावी /Policy Effective from 16:03 hours, on 08/05/2023 to
midnight of 07/05/2024

प्रीमियम / Premium	₹ 35.00	कवर नोट संख्या और तथि / Cover Note Number and Date	लागू नहीं/NA
CGST	₹ 0.00		
SGST/UTGST	₹ 0.00		
IGST	₹ 0.00	प्रस्ताव संख्या और तथि / Proposal Number and Date	8800240503506407 Dt. 08/05/2023
का.जी.एस.टी. / Less: GST_TDS	₹ 0.00		
पुनर्प्राप्ति योग्य स्टाम्प ड्यूटी /Recoverable Stamp Duty	₹ 0.00	रसीद संख्या और तथि / Receipt Number and Date	271901812310000150 Dt. 08/05/2023
कुल /Total Amount	₹ 35.00	पछिली पॉलिसी संख्या और समाप्ति तथि / Previous Policy Number and Expiry Date	लागू नहीं/NA

(Rupees Thirty Five Only.)

Details of the Persons Insured							
Sl No	Name of the Insured Person	Date of Birth Age	Gender	Relation Occupation	Capital Sum Insured (₹)	Name of the Assignee	Relationship with Insured
1	BHARTI SANJAY RAKATE	04/10/2000 22	F	Self Students	1,00,000.00	SANJAY YADAVRAV RAKATE	Father

Assignment: It is hereby declared and agreed that in the event of death of the insured in the circumstances giving rise to a valid claim under clause (a) of the policy, the Sum insured under the clause shall be payable to Shri / Smt SANJAY YADAVRAV RAKATE (Father), in accordance with the legal assignment dated 08/05/2023 duly executed by the insured on the proposal form which is deemed to be incorporated under the policy. Discharge to the company by the said Shri / Smt SANJAY YADAVRAV RAKATE shall be sufficient and legal binding discharge to the Company for all claims under clause (a) of the policy.

Printed on 09/05/2023 by ID: 60136

Page no: 1

नेशनल इन्श्योरेंस कम्पनी लिमिटेड
National Insurance Company Limited
CIN : U10200WB1906GOI001713
IRDA Registration No. 58

पंजीकृत एवं प्रधान कार्यालय : 3, मिडिल्टन स्ट्रीट, कोलकाता 700 07
Registered & Head Office : 3, Middleton Street, Kolkata 700 071

Applicable to Receipts and Policies : In case of dishonour of Cheque / DD for Premium, the Policy / Receipt stands cancelled "ARINITIN"

Trusted Since 1906

ग्राहक का नाम Customer Name: KUM SNEHAL BHAUSAHEB
WAKCHAURE

पता Address: A/P JAWALKE

TAL KOPARGAON

DIST AHMEDNAGAR, City: KOPERGAEON, District:
AHMEDNAGAR, State: MAHARASHTRA, PIN: 423601,
Cell: 7020996323

ग्राहक आईडी Customer ID:

9567531213

पैन /PAN:

फोन /Phone:

ई-मेल /E-Mail: snehal7-12-2008@gmail.com

पॉलिसी 08/05/2023 से 15:52 से 07/05/2024 की मध्य रात्रि तक प्रभावी /Policy Effective from 15:52 hours, on 08/05/2023 to
midnight of 07/05/2024

प्रिमियम Premium	₹ 35.00	कवर नोट संख्या और तथि Cover Note Number and Date	लागू नहीं/NA
CGST	₹ 0.00		
SGST/UTGST	₹ 0.00		
IGST	₹ 0.00	प्रस्ताव संख्या और तथि Proposal Number and Date	8800230508506162 Dt. 08/05/2023
अन्य सेवाएं/Other Services	₹ 0.00		
Less GST/TDS	₹ 0.00		
पुनर्प्राप्त योग्य स्टाम्प इष्टी	₹ 0.00	रसीद संख्या और तथि Receipt Number and Date	271901812310000150 Dt. 08/05/2023
Recoverable Stamp Duty		पछिली पॉलिसी संख्या और समाप्ती तथि Previous Policy Number and Expiry Date	लागू नहीं/NA
कुल Total Amount	₹ 35.00		

(Rupees Thirty Five Only)

Details of the Persons insured

Sl No	Name of the Insured Person	Date of Birth Age	Gender	Relation Occupation	Capital Sum Insured (₹)	Name of the Assignee	Relationship with Insured
1	SNEHAL BHAUSAHEB WAKCHAURE	07/12/2000 22	F	Self Students	1,00,000.00	BHAUSAHEB EKNATH WAKCHAURE	Father

Assignment: It is hereby declared and agreed that in the event of death of the insured in the circumstances giving rise to a valid claim under clause (a) of the policy the Sum insured under the clause shall be payable to Smt / Smt BHAUSAHEB EKNATH WAKCHAURE (Father), in accordance with the legal assignment dated 08/05/2023 duly executed by the insured on the proposal form which is deemed to be incorporated under the policy. Discharge to the Company by the said Smt / Smt BHAUSAHEB EKNATH WAKCHAURE shall be sufficient and legal binding discharge to the Company for all claims under clause (a) of the policy.

Printed on 09/05/2023 by ID: 60136

Page no: 1

नेशनल इन्श्योरेंस कंपनी लिमिटेड
National Insurance Company Limited
CIN: U10200WB1906GOI001713
IRDA Registration No. 58

पंजीकृत एवं प्रधान कार्यालय: 3, मिडिलटन स्ट्रीट, कोलकाता 700 071
Registered & Head Office: 3, Middleton Street, Kolkata 700 071

Applicable to Receipts and Policies: In case of dishonour of Cheque / DD for Premium, the Policy / Receipt stands cancelled "ABINITIO".

For any information please contact the Policy Issuing Office or Visit our website at <https://nationalinsurance.nc.co.in>

पॉलिसी अनुसूची/Policy Schedule - Janata Personal Accident

Policy Number:

271901472310000034

सुव्यवसाय स्रोत/Insurance Source 037663

विक्रय चैनल/Insurance Sales Channel Code
9000152601

नाम/Name: Mrs Dahi Sunita Contact
Number 9404254026

सह दलाल कोड / Co Broker Code

जारीकर्ता कार्यालय/Issuing Office

कार्यालय कोड/Office Code: 271901

कार्यालय पता/Office Address

KOPARGAON BRANCH 1889, Thane
Building, Garden Lane, Near Kanya Vidya
Mandir, Kopergaon, Dist. Ahmednagar,
Maharashtra - 423601

State Code: 27, Maharashtra

GSTIN: 27AAACN967E123

Contact Number: 2423 222274

Mobile Number: 0

UIN: NICPAIP23074V032223

कस्टमर केयर टॉल फ्री नंबर/Customer

Care Toll Free Number:

1800 348 0330

ईमेल/

email:customer.support@nic.co.in

Trusted Since 1906

ग्राहक का नाम /Customer Name: MR UMASHANKAR
GIRJEENATH HIWALE

पता/Address: A/P LAXMINAGAR, KOPARGAON

TAL KOPARGAON 423601, City: KOPARGAON, District:
AHMEDNAGAR, State: MAHARASHTRA, PIN: 423601.

Cell: 7972149779

ग्राहक आईडी /Customer ID:
9567494926

पैन /PAN: BGRPH2210M

फोन /Phone:

ई-मेल /E-Mail: umashankarhiwale@gmail.com

पॉलिसी: 04/05/2023 के 15:09 से 03/05/2024 की मध्य रात्रि तक प्रभावी /Policy Effective from 15:09 hours, on 04/05/2023 to
midnight of 03/05/2024

प्रीमियम/ Premium	₹ 35.00	नोट संख्या और तिथि/ Cover Note Number and Date	लागू नहीं/NA
CGST	₹ 0.00		
SGST/UTGST	₹ 0.00		
IGST	₹ 0.00	प्रस्ताव संख्या और तिथि/Proposal Number and Date	8800230504494609 Dt. 04/05/2023
सूचीबद्ध, टीडीएस / Less GST_TDS	₹ 0.00		
पुनर्प्राप्य योग्य स्टाम्प ड्यूटी /Recoverable Stamp Duty	₹ 0.00	रसीद संख्या और तिथि/Receipt Number and Date	271901812310000135 Dt. 04/05/2023
कुल /Total Amount	₹ 35.00	पछिली पॉलिसी संख्या और समाप्ति तिथि/ Previous Policy Number and Expiry Date	लागू नहीं/NA

(Rupees Thirty Five Only)

Details of the Persons Insured

Sl No	Name of the Insured Person	Date of Birth Age	Gender	Relation Occupation	Capital Sum Insured (₹)	Name of the Assignee	Relationship with Insured
1	UMASHANKAR GIRJEENATH HIWALE	11/01/2001 22	M	Self Students	1,00,000.00	GIRJEENATH KACHARU HIWALE	Father

Assignment: It is hereby declared and agreed that in the event of death of the insured in the circumstances giving rise to a valid claim under clause (a) of the policy, the Sum insured under the clause shall be payable to Shri / Smt GIRJEENATH KACHARU HIWALE (Father), in accordance with the legal assignment dated 04/05/2023 duly executed by the insured on the proposal form which is deemed to be incorporated under the policy. Discharge to the company by the said Shri / Smt GIRJEENATH KACHARU HIWALE shall be sufficient and legal binding discharge to the Company for all claims under clause (a) of the policy.

Printed on 08/05/2023 by ID: 60136

Page no: 1

नेशनल इन्श्योरेंस कंपनी लिमिटेड
National Insurance Company Limited
CIN : U10200WB1906001001713
IRDA Registration No. 58

पंजीकृत एवं प्रधान कार्यालय : 3, मिडिल्टन स्ट्रीट, कोलकाता 700 07
Registered & Head Office : 3, Middleton Street, Kolkata 700 071

Applicable to Receipts and Policies : In case of dishonour of Cheque / DD for Premium, the Policy / Receipt stands cancelled "ABINITIO".

K. J. Somaiya College of Art's, Commerce and Science, Kopergaon
Department of Chemistry MOU with Godavari Biorefineries Limited, Sakarawadi
Activity Report 2022-23

- K. J. Somaiya College of Art's, Commerce & Science, Kopergaon conducts different activities for the educational growth of students.
- The Chemistry department of the college have a collaboration with Godavari Biorefineries Limited Sakarawadi since 2015. Through this collaboration department every year organize the 'Industrial In-plant Training Programme' at Godavari Biorefineries Limited Sakarawadi for the PG students of chemistry department.
- For the academic year 2022-23 the training programme was carried out from 15/05/2023 to 17/05/2023.
- This training programme was successfully completed by forty-nine students; twenty-eight were girls and twenty-one were boys.
- In this training programme the students were visited the different units of the Godavari Biorefineries Plant at Sakarawadi.
- On the first day of programme the GM of the plant welcomes all the participated students. After that they delivered an introductory lecture on personal safety in the plant, overview of different units of the plants to the students.
- After the introductory lecture the students were divided into different groups with one instructor of the plant.
- In this programme the students get the actual knowledge of production of different chemicals, their purification, storage and transport methods.
- The students visited the R & D lab of the plant and know the actual working method in this plant, like how to start a reaction and how to monitor it.
- The students also visited the ETP plant (Effluent Treatment Plant) and saw the actual process involve in it.
- In the visit to the purification of chemical department the students get the knowledge about HPLC (High Performance Liquid Chromatography), GC (Gas Chromatography), etc.
- The overall programme was definitely very crucial for the students from their carrier point of view.

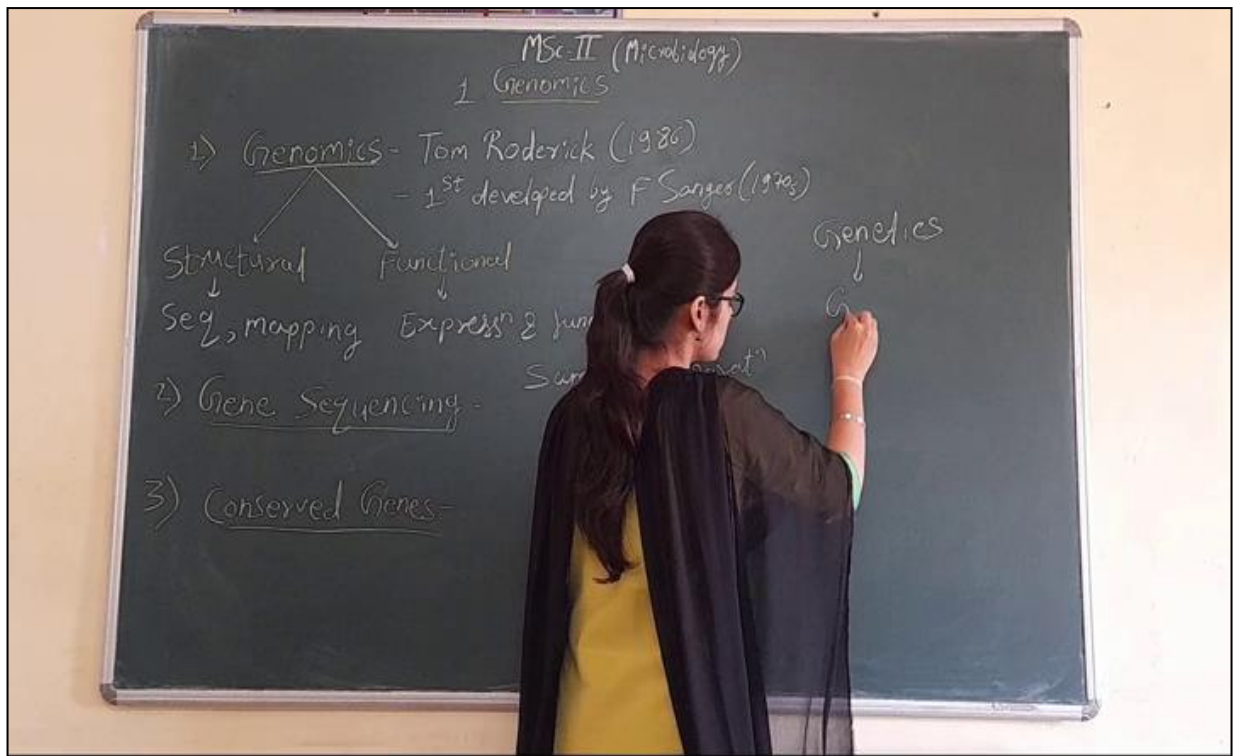

❖ **Anchoring Activity:**

In the faculty of Arts, Commerce and Science, many of the activities are managed by the students. They volunteer the entire programme, anchoring and the complete planning is shouldered by the students which ultimately develop the leadership and team management skill among them.

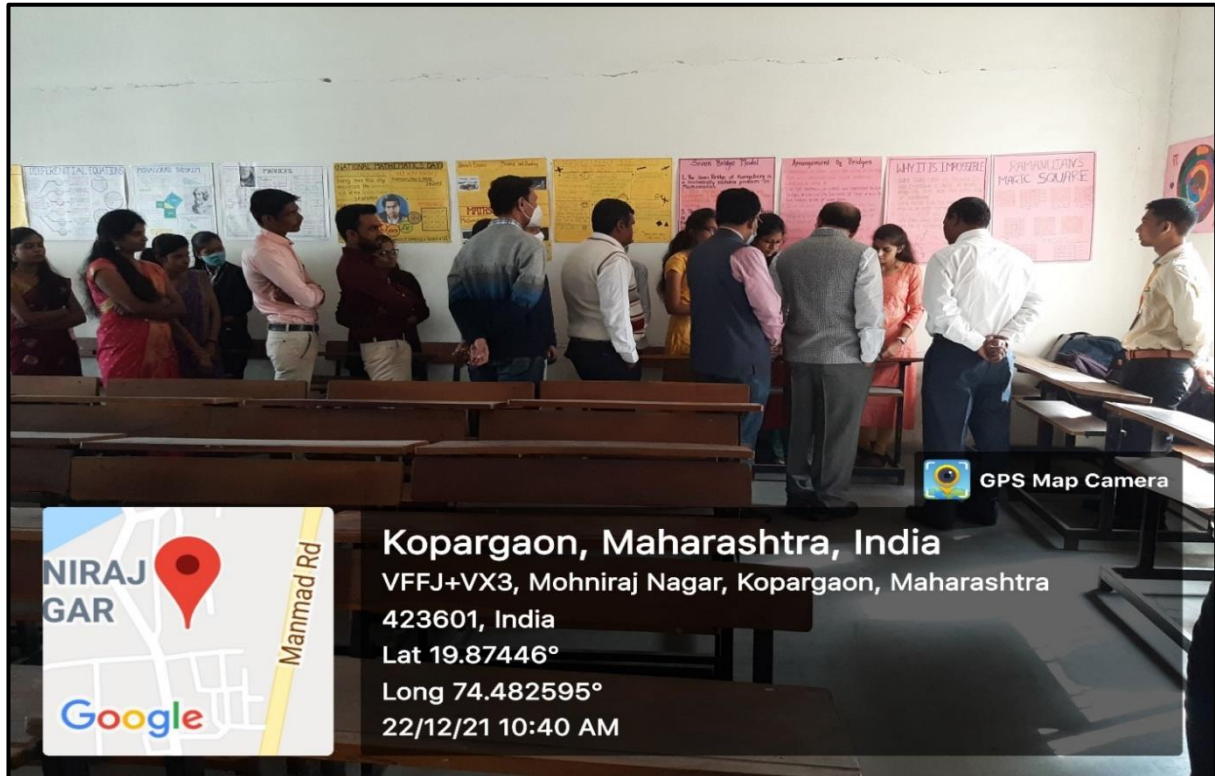

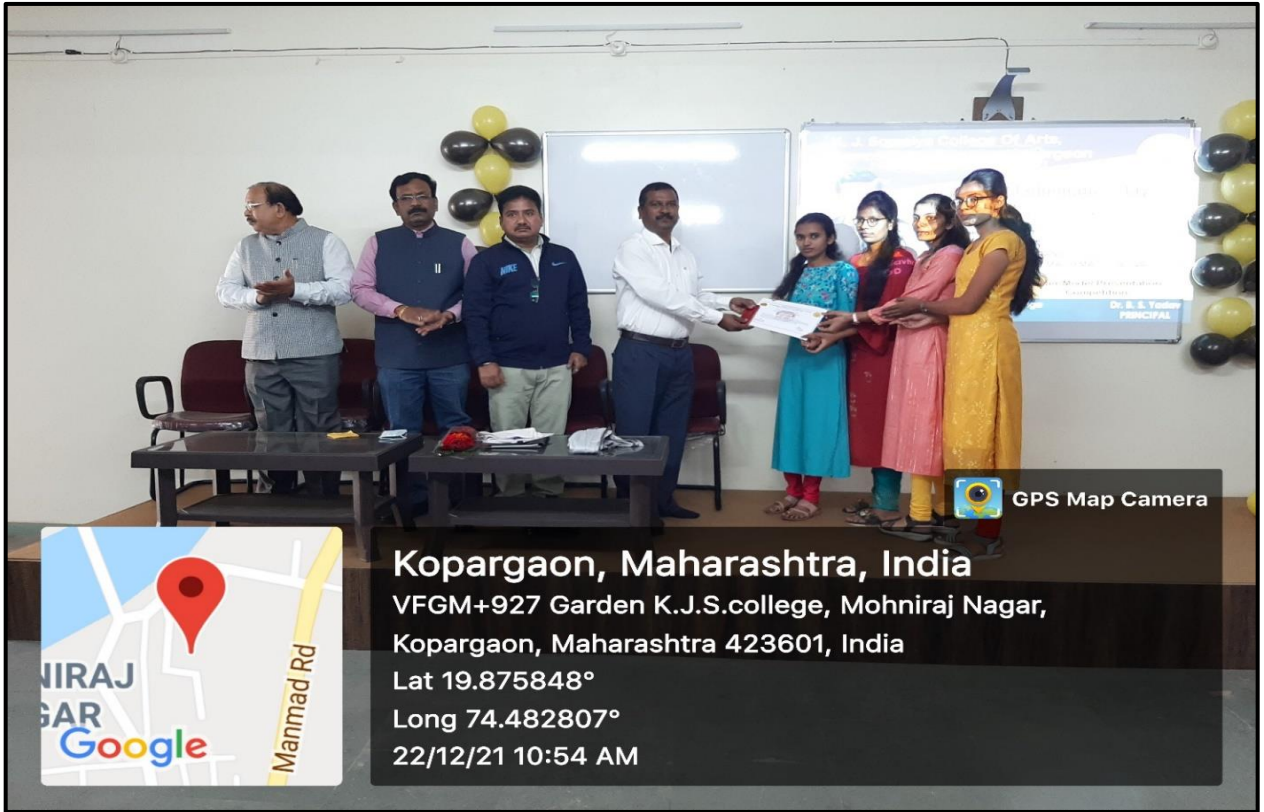
❖ Peer Teaching:

❖ Competitions –Abstract Making/ Poster

Poster Presentation Competition Dept. of Mathematics- 22nd December 2021

❖ Guest Lecture

Kopergaon Taluka Education Society's

K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,

Mohanirajnagar Kopergaon, Dist-Ahmednagar

Department of Chemistry

Guest Lecture

This is hereby to inform all students that Department of Chemistry is going to arrange Guest Lecture of Hon. Ajit Ekal (Managing director) of _INSTA VISION LABORATORY AND SERVICES on TheTopic of Skill Required for Chemistry to get Job in Pharma Industry at Department of Chemistry on **18nd Jan 2023 at 10:30am.**

All the students of department should present and take active participation in above said programe.

HOD
Department of Chemistry
Dr. Satish B. Kale
Head
Department of Chemistry
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Photographs of Guest Lecture Programme

K.J. Somaiya College Kopargaon

Department of Chemistry

Guest Lecture

Attendance of Students

18 Jan 2023

Sr.N	Name Of Student	Class	Signature
1	Kekan Shital Rajendra	MSc-I	Shital
2	Kale Vaishnavi Rajendra	MSc-I	Vale
3	Gotral Nikita Gokul	M.Sc-I	Gotral N.
4	Chavandake Gurijar Sandesh	M-BC-I	Gurijar
5	Ranthur Shradha Ashok	M.Sc-I	Shradha
6	Tamboli Saniya Riyaj	M.Sc-I	SR Tamboli
7	Sanap Tejaswini Vilas	M.Sc-I	Tejaswini
8	Kurkute Sayali Dattatray	M.Sc-I	Kurkute
9	Pachore Dnyaneshwari Annasaheb	M.Sc-I	Pachore
10	Sable Poojanka Vilas	M.Sc-I	Poojanka
11	Jadhav Ashiwini Shivaji	M.Sc-I	Jadhav
12	Borbane Archana Bhaskar	M.Sc-I	Borbane
13	Vishwasrao Uemila Somnath	M.Sc-I	Vishwasrao
14	Jadhav Pallavi Balasaheb	M.Sc-I	Jadhav P.
15	Deshmukh Pranali Raju	M.Sc-I	Pranali
16	Teke Kartiki Rajendra	MSc-I	Kartiki
17	Bagal Aishwarya Yogesh	MSc-I	A.Y. Bagal
18	Pawar Shubhangi Anil	MSc-I	Shubhangi
19	Ciame Ankita Rajesh	MSc-I	Ankita
20	Sable Pooja Chandrakant	MSc-I	Pooja S.
21	Bhauw Rupali Ramak	MSc-I	Rupali
22	Pawar Maya Chanddev	MSc-II	P. Maya

❖ **Short Term Courses**

Kopargaon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon-423601

DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate Course in 'C' Programming Language

Structure, Curriculum and Assessment Procedure-

Kopargaon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science.

NAAC Reaccredited A Grade, DST-FIST Sponsored College

Certificate Course: **Computer Hardware and Network**

Course Code: CC.009

Organized by

Department of Physics

Academic Year: 2021-22

9

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS, COMMERCE & SCIENCE,
Mohanirajnagar, Kopargaon, Dist: Ahemadnagar.

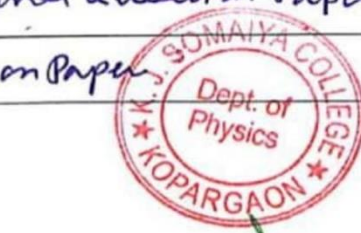
Department of Physics

Certificate Course: Programming in 'C'

(W. e. f. -22nd November 2021)

Sr. No.	Particulars
1.	Permission Letter from IQAC
2.	Sample of Admission Form
3.	Syllabus
4.	Office Fee Receipts of Batch- I, II, III
5.	List of U.G.- Students
6.	List of P.G. -Students
7.	Time Tables
8.	Students Attendance
9.	Sample of Certificate
10.	Sample of Feed-back Form
11.	Results
12.	Internal Question Paper
13.	Question Paper

Dr. A. A. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

Verified & found up to date

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

INSPECTED BY IQAC
Sign. <i>Dr. A. A. Bhosale</i>
Date - <i>14/07/2022</i>
ACCEPTED / REJECTED

Letter to IQAC for seeking permission for the Certificate Course

Dr. B. B. Bhosale
Head, Department of Physics
K. J. Somaiya College, Kopargaon.
Date: 31st July 2018

To,

The Coordinator,
IQAC,
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Subject: Regarding the permission for starting new Certificate Course in our
department...

Respected Sir,

The Department of Physics desires to start a certificate course in 'C'-Programming Language for developing the skills and enhancing the employability of our students. The said course will be of 03 (Three) months and the fees for the course will be Rs. 100.00 (Rupees One Hundred only) which is to be paid at cash counter of the college. At the end of the course our department will conduct test/examination and issue the certificates to the successful student.

Kindly give the permission for commencing this course.

Thank you and look forward for kind cooperation.

Yours sincerely,

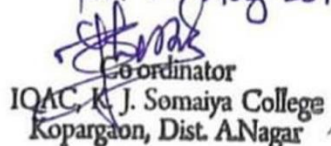

Principal
K. J. Somaiya College of
Commerce & Science, Kopargaon

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

Permission granted
Physics Dept. can conduct the certificate course
from 1st Aug 2018

Coordinator
IQAC, K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

कोपरगांव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे

के. जे. सोमैया कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय

मोहनीराजनगर, कोपरगांव - ४२३६०१, जि. अहमदनगर (महाराष्ट्र)

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न : आयडी नं. पी.यु./ए.एन./ए.एस.सी./०७(१९६४)

☎ : 9146152000, 9146142000, Email ID : kjscollege@rediffmail.com, Website : kjscollege.com

NAAC ACCREDITED 'A' GRADE

AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ "उत्कृष्ट महाविद्यालय" पुरस्कार प्राप्त

प्राचार्य - डॉ. बी. एस. यादव (एम.एस्सी., पीएच.डी.)

संस्थापक अध्यक्ष - कै. के.बी. रोहमारे (मा.आमदार)

संदर्भ क्रमांक :

Board of Curriculum Development

दि. ०१ / ०८ / २०१८

To,
Head of the Department,
Department of Physics,
K. J. Somaiya College, Kopergaon.

Subject: Permission for the certificate course in 'C'-Programming Language

Respected sir,

As per your application dated 31/07/2018. The members of BCD conducted a meeting and after thorough discussion we have decided to accept your proposal of certificate course '**C'- Programming Language**'. The Committee has permitted to Department of Physics for 36 contact hrs. Certificate course '**C'- Programming Language**' under following conditions. The Term and Condition are follows:

1. Syllabus to be completed in stipulated time.
2. Conduct Theory & Practical Examination at the end of the course.
3. Minimum 15 admissions are permissible for conducting the course.

Members of the committee -

1. Dr. B. S. Yadav	2. Dr. S. R. Pagare
3. Prof. V. C. Thange	4. Prin. Dr. Goswami
5. Prin. Dr. Gurasal	6. Dr. B. B. Bhosale
7. Dr. S. B. Kale	8. Dr. G. K. Chavhan
9. Smt. N. B. Shinde	10. Prof. P. S. Bhadane
11. Shri. Sachin Ingle	12. Shri Satyajeet Gondkar

Copy to-

1. IQAC, KJS College.
2. Head, Dept. of Physics
3. Account Officer, KJS College

Dr. B. S. Yadav

Principal

K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science,
Mohanirajnagar, Kopargaon, Dist: Ahmednagar.

'C' - Programming Language Certificate Course

Admission Form

Academic Year: 2021-22

Attach
Recent
Passport size
Photograph

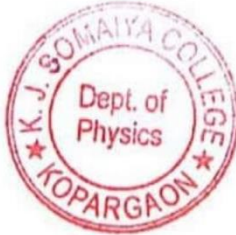
To.
The Principal,
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science,
Kopargaon.

Respected Sir,

I undersigned Mr./Miss./Mrs. _____ wish to get
admission for "C' - Programming Language Certificate Course" in this academic year.

I assure you of my regular attendance & discipline of the college.

Place:
Date:

Yours obediently

(Students Signature)

Remarks	
Admitted/ Provisionally Admitted	Roll No.
Date:	Coordinator Principal

Personal Information

1. Name of Student (In Devnagari):

(In English):

2. Permanent Address:

3. Married/ Unmarried:

4. Date of Birth:

5. Place of Birth:

6. Caste:

7. Category:

8. Mother Tongue:

9. Whether Employed:

10. Phone No.:

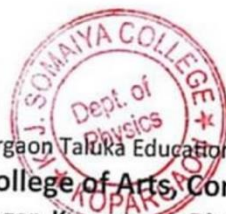
Educational Qualification

Exam Pass	Name of Board	Year of Passing	Centre & Seat Number	Total Obtained Marks	Percentage	School/ College of Previous Education

Parents Information

1. Name

2. Permanent Address:

Kopergaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science,
Mohanirajnagar, Kopergaon, Dist: Ahmednagar.

Department of Physics

Certificate Course: Programming in 'C'

Syllabus: (W. e. f. -22nd November 2021)

'C'-Programming Language

'C'-Programming Language is one of the top most popular programming languages. 'C'-Programming Language is a general purpose and high level programming language. You can use 'C'-Programming Language for developing desktop GUI applications, websites and web applications. Also, 'C'-Programming Language, as a high level programming language, allows you to focus on core functionality of the application by taking care of common programming tasks. The simple syntax rules of the programming language further makes it easier for you to keep the code base readable and application maintainable. There are also a number of reasons why you should prefer 'C'-Programming Language to other programming languages.

Advantages of 'C'-Programming Language:

- It is easy to understand. One of the main reasons why people choose 'C'-Programming Language over other programming languages is its simplicity. ...
- Presence of many Libraries. ...
- Easy to write. ...
- Low cost. ...
- Fast execution speed. ...
- Portable. ...
- Easy debugging. ...
- Procedure Oriented Language.

Objectives:

- Programming basics and the fundamentals of C
- Data types in C
- Mathematical and logical operations
- Using if statement and loops
- Arranging data in arrays
- Implementing pointers
- File management and dynamic memory allocation

Course outcomes: After completion of this course student will be able

- Develop a C program
- Control the sequence of the program and give logical outputs
- Implement strings in your C program
- Store different data types in the same memory
- Manage I/O operations in your C program
- Repeat the sequence of instructions and points for a memory location
- Apply code reusability with functions and pointers
- Understand the basics of file handling mechanisms
- Explain the uses of pre-processors and various memory models

Chapter No.	Topic Name	No. of Lectures
1	Introduction to C language a. History b. Basic structure of C Programming	6

	<ul style="list-style-type: none"> c. Language fundamentals <ul style="list-style-type: none"> i. Character, tokens ii. Keywords and identifiers iii. Variables and data types d. Operators <ul style="list-style-type: none"> i. Types of operators ii. Expression e. Managing I/O operations <ul style="list-style-type: none"> i. printf(), scanf(), getch(), getchar() ii. Formatted input and formatted Console 	
2	Decision Making and looping <ul style="list-style-type: none"> a. Decision making structure <ul style="list-style-type: none"> i. If statement ii. If-else statement iii. Nested if-else statement iv. Conditional operator v. Switch statement b. Loop control structures <ul style="list-style-type: none"> i. while loop ii. Do-while loop iii. For loop iv. Nested for loop c. Jump statements <ul style="list-style-type: none"> i. break iii. continue iv. goto v. exit 	8
3	Functions and pointers <ul style="list-style-type: none"> a. Function <ul style="list-style-type: none"> i. Purpose of function ii. Function definition iii. Function declaration iv. Function call v. Types of functions vi. Call by value and call by reference vii. Recursion b. Storage classes c. Introduction to pointer <ul style="list-style-type: none"> i. Definition ii. Declaration iii. Initialization iv. Indirection operator and address of operator v. Pointer arithmetic vi. Dynamic memory allocation vii. Functions and pointers 	8
4	Arrays and Strings <ul style="list-style-type: none"> a. Introduction to one-dimensional Array <ul style="list-style-type: none"> i. Definition ii. Declaration iii. Initialization 	8

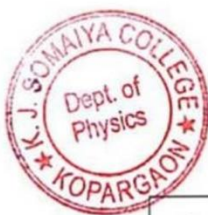
	<ul style="list-style-type: none"> iv. Accessing and displaying array elements v. Arrays and functions <ul style="list-style-type: none"> b. Introduction to two-dimensional Array <ul style="list-style-type: none"> i. Definition ii. Declaration iii. Initialization iv. Accessing and displaying array elements <ul style="list-style-type: none"> c. Introductions to Strings <ul style="list-style-type: none"> i. Definition ii. Declaration iii. Initialization iv. Standard library functions v. Implementations without standard library functions. 	
5	Introduction to structure <ul style="list-style-type: none"> a. Definition <ul style="list-style-type: none"> i. Declaration ii. Accessing members iii. structure operations iv. nested structure b. Introduction to union <ul style="list-style-type: none"> i. Definition ii. Declaration 	6
Total No. of Lectures		36

Course Co-ordinator

Dr. B. B. Phosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A. Nagar

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

K. J. Somaiya College, Kopergaon-423601
Department of Physics
Certificate Course: 'C' Programming (2021-22)
B. Sc. Batch: I

Roll. No.	Name of the Students	Amount Rs.
1.	Miss. Barwant Poonam B.	100.00
2.	Miss. Bibe Jayshri P.	100.00
3.	Miss. Jadhav Vaishnavi D.	100.00
4.	Mr. Mhaske Prasad B.	100.00
5.	Miss. Nikam Ashwini R.	100.00
6.	Miss. Nikam Punam A.	100.00
7.	Miss. Nikam Sayali V.	100.00
8.	Miss. Padawal Rutuja K.	100.00
9.	Miss. Sadafal Snehal S.	100.00
10.	Miss. Shinde Amruta M.	100.00
11.	Miss. Tamboli Sadiya P.	100.00
12.	Miss. Wake Pratiksha S.	100.00
13.	Mr. Tamboli Mosin H.	100.00

*It has been decided by IQAC and Hon. Principal that due to pandemic situation of COVID-19, we will not charge any fees of Certificate Course from the students.

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A. Nagar

Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopergaon

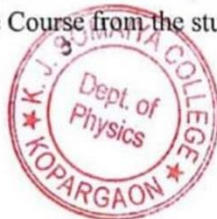

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

K. J. Somaiya College, Kopargaon-423601
Department of Physics
Certificate Course: 'C'- Programming
List of Candidates (M. Sc.): 2021-22(Batch -II & III)

Sr. No.	Name of the Students	Fee Rs.
1.	Mr. Bhagat Paras P.	100.00
2.	Miss. Chavan Pratiksha A.	100.00
3.	Miss. Dange Jayashri A.	100.00
4.	Miss. Dange Priyanka S.	100.00
5.	Miss. Deore Geeta N.	100.00
6.	Miss. Dhole Sima B.	100.00
7.	Miss. Game Komal S.	100.00
8.	Miss. Ghotekar Priyanka A.	100.00
9.	Miss. Gorde Priyanka S.	100.00
10.	Miss. Jadhav Nikita V.	100.00
11.	Miss. Kale Madhubala B.	100.00
12.	Miss. Kanade Shraddha B.	100.00
13.	Miss. Khalkar Poonam S.	100.00
14.	Miss. Khalkar Shubhangi S.	100.00
15.	Miss. Kharse Pooja P.	100.00
16.	Miss. Mhaske Mayuri C.	100.00
17.	Miss. Nale Priya B.	100.00
18.	Miss. Nikam Ashwini S.	100.00
19.	Miss. Pachore Sanchita A.	100.00
20.	Miss. Pagare Varsha S.	100.00
21.	Miss. Pardeshi Dipali D.	100.00
22.	Miss. Patil Manasi S.	100.00
23.	Miss. Patil Neha S.	100.00
24.	Miss. Rahane Priti R.	100.00
24.	Miss. Sayyad Arshiya A.	100.00
25.	Mr. Shinde Dhanraj A.	100.00
26.	Miss. Shinde Mayuri S.	100.00
27.	Mr. Bendake Sunil A.	100.00
28.	Miss. Talekar Rupali S.	100.00
29.	Miss. Thorat Kanchan S.	100.00
30.	Mr. Thot Hrushikesh A.	100.00
31.	Mr. Vyavhare Jitesh R.	100.00

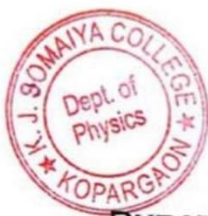
*It has been decided by IQAC and Hon. Principal that due to pandemic situation of COVID-19, we will not charge any fees of Certificate Course from the students.

Dr. B. B. Bhosale
 Head, Dept. of Physics
 K. J. Somaiya College
 Kopargaon, Dist. A. Nagar

Principal
 K. J. Somaiya College of Arts
 Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS, COMM. & SCIENCE, KOPARGAON.

DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate Course

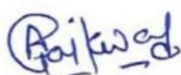
Batch-I (B.Sc.)

DURATION: 22ND NOVEMBER 2021 TO 8TH JANUARY 2022

TIME-TABLE

Theory/ Practical	Time	Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday	Saturday
Theory Lecture	01.00 pm to 02.00 pm	Batch-I	Batch-I	Batch-I	---	---	---
Practical	02.00 pm to 04.00 pm	Batch-I	Batch- I	Batch-I	---	---	---

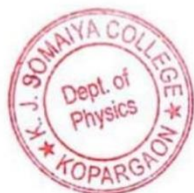

Course Co-ordinator
(Mr. A. N. Gaikwad)

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A.Nagar

Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS, COMM. & SCIENCE, KOPARGAON.

DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate Course

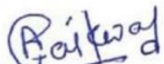
Batch- II & III (M. Sc.)

DURATION: 17TH FEBRUARY 2022 TO 20TH MAY 2022

TIME-TABLE

Theory/ Practical	Time	Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday	Saturday
Theory Lecture	01.00 pm to 02.00 pm	--	Batch-II & III	Batch-II & III	Batch-II & III	--	--
Practical	02.00 pm to 04.00 pm	--	Batch-II	Batch- III	Batch-II	Batch- III	--

Course Co-ordinator
(Mr. A. N. Gaikwad)

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS, COMM. & SCIENCE, KOPARGAON.
DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate Course: [DURATION: 22ND NOVEMBER 2021 TO 8TH JANUARY 2022]

Batch-I: December 2021

Roll No.	Name of Student	9/12/21	10/12/21	11/12/21	13/12/21	14/12/21	15/12/21	16/12/21	17/12/21	19/12/21	20/12/21	21/12/21	22/12/21	23/12/21	24/12/21
01	Miss. Barwant Poonam B.	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	A	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB
02	Miss. Bibe Jayshri P.	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri
03	Miss. Jadhav Vaishnavi D.	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	A	Jadhav
04	Mr. Mhaske Prasad B.	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad
05	Miss. Nikam Ashwini R.	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA
06	Miss. Nikam Punam A.	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam
07	Miss. Nikam Sayali V.	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S
08	Miss. Padawal Rutuja K.	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA
09	Miss. Sadafal Snehal S.	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal
10	Miss. Shinde Amruta M.	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta
11	Miss. Tamboli Sadiya P.	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya
12	Miss. Wake Pratiksha S.	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST
13	Mr. Tamboli Mosin H.	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	A	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin

GAIKWAD

Course Co-ordinator
(Mr. A. N. Gaikwad)

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A. Nagar

Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS, COMM. & SCIENCE, KOPARGAON.
DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate Course: [DURATION: 22ND NOVEMBER 2021 TO 8TH JANUARY 2022]

Batch-I: December 2021-January 2022

Roll No.	Name of Student	27/12/21	28/12/21	29/12/21	30/12/21	31/12/21	1/1/22	3/1/22	4/1/22	5/1/22	6/1/22	7/1/22	8/1/22
01	Miss. Barwant Poonam B.	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB
02	Miss. Bibe Jayshri P.	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri	Pashri
03	Miss. Jadhav Vaishnavi D.	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav
04	Mr. Mhaske Prasad B.	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad	Prasad
05	Miss. Nikam Ashwini R.	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA	NRA
06	Miss. Nikam Punam A.	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam	Kam
07	Miss. Nikam Sayali V.	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S	S
08	Miss. Padawal Rutuja K.	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA	ETA
09	Miss. Sadafal Snehal S.	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal	Snehal
10	Miss. Shinde Amruta M.	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta
11	Miss. Tamboli Sadiya P.	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya	Sadiya
12	Miss. Wake Pratiksha S.	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST	PST
13	Mr. Tamboli Mosin H.	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin	Mosin

GAIKWAD

Course Co-ordinator
(Mr. A. N. Gaikwad)

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A. Nagar

Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

	Miss. Pagare Varsha S.	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	A	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha
21.	Miss. Pardeshi Dipali D.	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P	D.P
22.	Miss. Patil Manasi S.	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi
23.	Miss. Patil Neha S.	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha
24.	Miss. Rahane Priti R.	A	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane	Rhane
25.	Miss. Sayyad Arshiya A.	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal	Aryyal
26.	Mr. Shinde Dhanraj A.	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj
27.	Miss. Shinde Mayuri S.	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP	MSSP
28.	Mr. Bendake Sunil A.	Bunil	Bunil	B	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil	Bunil
29.	Miss. Talekar Rupali S.	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS	RUIS
30.	Miss. Thorat Kanchan S.	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst	Kst
31.	Mr. Thot Hrushikesh A.	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Ab	Hrushikesh

Garlawad

Course Co-ordinator
(Mr. A. N. Gaikwad)

SP
10/12/22
Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A. Nagar

Vijay
Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Poo
Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS, COMM. & SCIENCE, KOPARGAON.
DEPARTMENT OF PHYSICS

Certificate Course: [DURATION: 17TH FEBRUARY 2022 TO 20TH MAY 2022]
Batch-II & III: May 2022

Roll No.	Name of Student	2/5/22	4/5/22	5/5/22	6/5/22	9/5/22	10/5/22	11/5/22	12/5/22	13/5/22	14/5/22	17/5/22	18/5/22	19/5/22	20/5/22
1.	Mr. Bhagat Paras P.	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	A	Bhagat	Bhagat	Bhagat
2.	Miss. Chavan Pratiksha A.	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan	Chavan
3.	Miss. Dange Jayashri A.	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri	Jayashri
4.	Miss. Dange Priyanka S.	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka
5.	Miss. Deore Geeta N.	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta	Geeta
6.	Miss. Dhole Sima B.	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima	Sima
7.	Miss. Game Komal S.	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal	Komal
8.	Miss. Ghotekar Priyanka A.	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka
9.	Miss. Gorde Priyanka S.	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka
10.	Miss. Jadhav Nikita V.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.	N.V.J.
11.	Miss. Kale Madhubala B.	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale	Kale
12.	Miss. Kanade Shraddha B.	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha	Shraddha
13.	Miss. Khalkar Poonam S.	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam	Poonam
14.	Miss. Khalkar Shubhangi S.	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi	Shubhangi
15.	Miss. Kharde Pooja P.	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja
16.	Miss. Mhaske Mayuri C.	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri
17.	Miss. Nale Priya B.	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya	Priya
18.	Miss. Nikam Ashwini S.	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini
19.	Miss. Pachore Sanchita A.	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita	Sanchita

21.	Miss. Pagare Varsha S.	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha	Varsha
22.	Miss. Pardeshi Dipali D.	Dipali	Dipali	Dipali	Dipali	A	Dipali	Dipali	Dipali	Dipali	Dipali	Dipali	Dipali	Dipali	Dipali
23.	Miss. Patil Manasi S.	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi	Manasi
24.	Miss. Patil Neha S.	Neha	Neha	Neha	Neha	A	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha	Neha
25.	Miss. Rahane Priti R.	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti
26.	Miss. Sayyad Arshiya A.	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya	Arshiya
27.	Mr. Shinde Dhanraj A.	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	A	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj	Dhanraj
28.	Miss. Shinde Mayuri S.	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri	Mayuri
29.	Mr. Bendake Sunil A.	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil	Sunil
30.	Miss. Talekar Rupali S.	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali	Rupali
31.	Miss. Thorat Kanchan S.	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan
32.	Mr. Thot Hrushikesh A.	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh	Hrushikesh

GAIKWAD

Course Co-ordinator
(Mr. A. N. Gaikwad)

Dr. B. D. Bhavsare
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A. Nagar

Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

K.J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

(Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune)

NAAC Re-accredited with "A" Grade An ISO 9001:2015 Certified Institute

Best College Award by S.P. Pune University

Mohanirajnagar, Kopargaoon, Dist. Ahmednagar - 423 601. (Maharashtra) India.

Certificate

This is to certify that Mr./Ms./Mrs. _____

from the class _____ has successfully completed the certificate

course entitled "*C - Programming Language*"

run by _____

the Department of *Physics* conducted between

/ /20 & / /20 He / She has been awarded with _____

grade.

Coordinator

Certificate Course Chairman

Principal

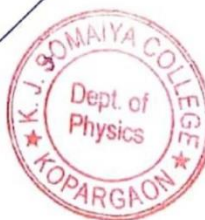
Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS, COMMERCE & SCIENCE,
Mohanirajnagar, Kopargaon, Dist: Ahmednagar.

'C' - Programming Language Certificate Course
Feedback Form

Below are a series of statements. Please respond by circling the number you feel most reflects your opinion.

		Strongly Agree	Agree	Neither Agree or Disagree	Disagree	Strongly Disagree
The course fulfilled the objectives set out in the brochure	5	4	3	2	1	
The course satisfied my own needs and expectations	5	4	3	2	1	
The content was presented at a level which could readily be understood	5	4	3	2	1	
There was opportunity for group work	5	4	3	2	1	
There was opportunity for individual participation	5	4	3	2	1	
The material presented had practical relevance	5	4	3	2	1	
The course content built on prior learning and experience	5	4	3	2	1	
I feel I contributed to class discussion	5	4	3	2	1	
I was motivated to learn	5	4	3	2	1	
Course handouts & texts helped reinforce learning	5	4	3	2	1	
There was a variety of teaching methods	5	4	3	2	1	
The teaching methods used helped me learn effectively	5	4	3	2	1	
The Teacher knew his/her subject thoroughly	5	4	3	2	1	
The Teacher achieved a good rapport with the group	5	4	3	2	1	
There was opportunity for feedback and evaluation	5	4	3	2	1	

Specimen

Additional Comments (Please feel free to continue comments overleaf)

Which aspects of the course worked well?

How could the course be improved? _____

Would you recommend this course to others? If not, please outline your reasons.

Any other comments, _____

Name, Class & Signature: (optional) _____

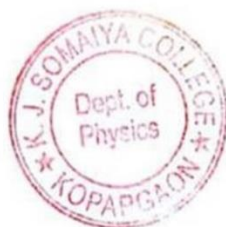
Date: -----

Thank you for taking the time to complete this form. Your input is an integral part of the evaluation and review process.

K. J. Somaiya College, Kopargaon-423601
Department of Physics
Certificate Course: 'C' Programming (2021-22)
B. Sc. Batch: I

Result -

Sr. No.	Name of the Students	Int. Exam. (15)	Oral (10)	Pract. (40)	Final Exam. (35)	Total (100)	Grade
1.	Miss. Barwant Poonam B.	14	7	36	28	85	'O'
2.	Miss. Bibe Jayshri P.	11	9	34	27	81	'O'
3.	Miss. Jadhav Vaishnavi D.	14	7	35	25	81	'O'
4.	Mr. Mhaske Prasad B.	12	9	38	28	87	'O'
5.	Miss. Nikam Ashwini R.	10	8	35	32	85	'O'
6.	Miss. Nikam Punam A.	11	9	33	31	84	'O'
7.	Miss. Nikam Sayali V.	12	8	33	30	83	'O'
8.	Miss. Padawal Rutuja K.	12	9	38	33	92	'O'
9.	Miss. Sadafal Snehal S.	9	6	37	31	83	'O'
10.	Miss. Shinde Amruta M.	11	8	30	32	81	'O'
11.	Miss. Tamboli Sadiya P.	14	9	34	30	87	'O'
12.	Miss. Wake Pratiksha S.	10	9	34	29	82	'O'
13.	Mr. Tamboli Mosin H.	14	8	38	26	86	'O'

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

K. J. Somaiya College, Kopergaon-423601
Department of Physics
Certificate Course: 'C'- Programming
Result (M. Sc.): 2021-22(Batch -II & III)

Sr. No.	Name of the Students	Int. Exam. (15)	Oral (10)	Pract. (40)	Final Exam. (35)	Total (100)	Grade
1	Mr. Bhagat Paras P.	12	8	35	28	83	'O'
2	Miss. Chavan Pratiksha A.	9	13	35	33	90	'O'
3	Miss. Dange Jayashri A.	13	7	30	30	80	'O'
4	Miss. Dange Priyanka S.	11	9	33	30	83	'O'
5	Miss. Deore Geeta N.	12	8	35	28	83	'O'
6	Miss. Dhole Sima B.	12	7	35	30	84	'O'
7	Miss. Game Komal S.	11	6	32	28	77	'O'
8	Miss. Ghotekar Priyanka A.	10	8	33	27	78	'O'
9	Miss. Gorde Priyanka S.	13	7	38	25	83	'O'
10	Miss. Jadhav Nikita V.	12	8	36	30	86	'O'
11	Miss. Kale Madhubala B.	10	8	30	26	74	'O'
12	Miss. Kanade Shraddha B.	11	9	34	33	87	'O'
13	Miss. Khalkar Poonam S.	12	7	33	28	80	'O'
14	Miss. Khalkar Shubhangi S.	14	10	34	32	90	'O'
15	Miss. Kharse Pooja P.	11	8	30	31	80	'O'
16	Miss. Mhaske Mayuri C.	9	8	33	32	82	'O'
17	Miss. Nale Priya B.	14	8	33	25	80	'O'
18	Miss. Nikam Ashwini S.	3	9	31	33	76	'O'
19	Miss. Pachore Sanchita A.	8	8	36	26	78	'O'
20	Miss. Pagare Varsha S.	12	6	36	33	87	'O'
21	Miss. Pardeshi Dipali D.	12	5	30	29	76	'O'
22	Miss. Patil Manasi S.	10	7	36	30	83	'O'
23	Miss. Patil Neha S.	14	6	31	28	79	'O'
24	Miss. Rahane Priti R.	13	6	28	29	76	'O'
25	Miss. Sayyad Arshiya A.	12	7	36	33	88	'O'
26	Mr. Shinde Dhanraj A.	12	7	33	25	77	'O'
27	Miss. Shinde Mayuri S.	11	6	32	30	79	'O'
28	Mr. Bendake Sunil A.	10	9	36	29	84	'O'
29	Miss. Talekar Rupali S.	14	7	35	25	81	'O'
30	Miss. Thorat Kanchan S.	13	8	36	28	85	'O'
31	Mr. Thot Hrushikesh A.	10	7	35	30	82	'O'

Dr. B. S. Bhosale
 Head, Dept. of Physics
 K. J. Somaiya College
 Kopergaon, Dist. A. Nagar

Kopergaon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopergaon.

CRITERION 2 - TEACHING-LEARNING AND EVALUATION

Key Indicator- 2.3 Teaching- Learning Process

2.3.1 QIM Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers use ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning process:

Participative Learning Methods (Representative)

- ❖ Group Discussion
- ❖ Student Seminars
- ❖ Role Playing Activity
- ❖ Debates
- ❖ Extension Activities
- ❖ Avishkar Competition
- ❖ Soft Skill Development Program
- ❖ Webinars/ Seminars/ Conferences

❖ Group Discussion:

Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaoon

Department of Zoology

NOTICE

Group Discussion Activity 2021-22

Subject: Animal Physiology II

Date: 29/04/2022

All the Students of M.Sc II Zoology are hereby informed that group discussion activity will be conducted on 08/05/22 at 9:30am in Department of Zoology.

Details of Group Discussion are mentioned below

Sr.no.	Topic Name	Group	Student Roll No.
1	Receptor types	Alpha	1,2,3,4,5
2	Receptor Potential	Beta	6,7,8,9,10
3	Receptor Adaptation	Gamma	11,12,13,14,15,16
4	Saltatory Conduction	Delta	17,18,19,20,21,22

Subject Teacher

Mr. Asane H.N.)

HOD

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon

Department of Zoology

Group Discussion Activity 2021-22

Subject: Animal Physiology II

Date: 08/05/22

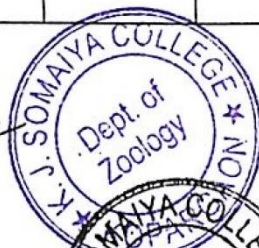
Sr.no.	Topic Name	Group	Roll No.	Student name	Signature
1	Artificial Insemination	Alpha	1	Lone Vaishali A	<u>Vaishali</u>
			2	Petkar Akshay S	<u>Akshay</u>
			3	Wabale Akshay M	<u>W. Akshay</u>
			4	Arne Ravindra C	<u>Ravindra</u>
			5	Marke Yogesh K	<u>Yogesh M</u>
2	In vitro fertilization	Beta	6	Singer Pooja M	<u>Singer</u>
			7	Jadhav Yogesh T	<u>Yogesh</u>
			8	Rahane Shital S	<u>Shital S.</u>
			9	Gaikwad Poonam A	<u>Poonam</u>
			10	Dongare Tejashree D	<u>Tejashree</u>
3	Induced breeding	Gamma	11	Chine Kaveri M	<u>chine kaveri</u>
			12	Nikam Komal V	<u>Komal</u>
			13	Darekar Sapna D	<u>Sapna D.</u>
			14	Shinde Prajakta D	<u>Shinde</u>
			15	Jamdade Sakshi R	<u>Jamdade S.</u>
			16	Shinde Priti B	<u>Shinde P.</u>
4	Methods of contraception	Delta	17	Gujar Pallavi S	<u>Gujar S.</u>
			18	Gaikwad Shraddha R	<u>Gaikwad S.</u>
			19	Tambe Komal S	<u>Tambe K.</u>
			20	Teke mayuri M	<u>Teke M.</u>

[Signature]

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,

		21	Nikam Sachin J	<u>Nikam Sachin J</u>
		22	Deshmukh Priyanka B	<u>(P) Deshmukh</u>

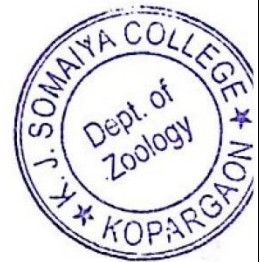
~~Mr. Asane H.N.~~
 08-05-2022
 Subject Teacher
 (Mr. Asane H.N.)

M. M. M.

HOD

Head
 Department of Zoology
 K. J. Somaiya College of Arts,
 Commerce & Science, Kopergaon

Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaoon

Department of Zoology

NOTICE

Group Discussion Activity 2021-22

Subject: Cell Biology

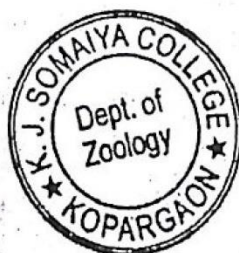
Date: 03/02/2022

All the Students of M.Sc I Zoology are hereby informed that group discussion activity will be conducted on 11/02/22 at 9:30am in Department of Zoology.

Details of Group Discussion are mentioned below

Sr.no.	Topic Name	Group	Student Roll No.
1	Plasma membrane	Alpha	1,2,3,4,5,6
2	Cytoskeleton	Beta	7,8,9,10, 11,12,
3	Mitochondria	Gamma	13,14,15,16,17,18

Handwritten signature
03-02-2022
Subject Teacher
[Mr. Asane H.N.]

Handwritten signature
HOD
Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

Department of Zoology

Group Discussion Activity 2021-22

Subject: Cell Biology

Date: 11/2/22

Sr.no.	Topic Name	Group	Roll No.	Student name	Signature
1	Plasma membrane	Alpha	1	Anarthe Gauri	
			2	Bangaiyya Revati	
			3	Bare Apeksha	
			4	Bargal Swati	
			5	Chine Shital	
			6	Dawange Artri	
2	Cytoskeleton	Beta	7	Gite Pooja	
			8	Jamdar Nikita	
			9	Kadam Vrushali	
			10	Kardile Amol	
			11	Katkade Swapnali	
			12	More Jayshri	
3	Mitochondria	Gamma	13	Shinde Bhavini	
			14	Suryawanshi savita	
			15	Usare Shital	
			16	Wakchoure Riddhishwari	
			17	Warkar Savita	
			18	Shinde Bhavini	

Subject Teacher
(Mr. Asane H.N.)
11/02/2022

HOD
Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaon
Department of Zoology

NOTICE

Group Discussion Activity 2021-22

Subject: Mammalian Reproductive Physiology

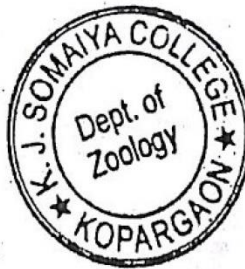
Date: 03/02/2022

All the Students of M.Sc II Zoology are here by informed that group discussion activity will be conducted on 07/02/22 at 9:30am in Department of Zoology.

Details of Group Discussion are mentioned below

Sr.no.	Topic Name	Group	Student Roll No.
1	Artificial Insemination	Alpha	1,2,3,4,5
2	In vitro fertilization	Beta	6,7,8,9,10
3	Induced breeding	Gamma	11,12,13,14,15,16
4	Methods of contraception	Delta	17,18,19,20,21,22

Smokal
03-02-2022
Subject Teacher
(Mr. Mokal S.S.)

[Signature]
HOD

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon

Department of Zoology
Group Discussion Activity 2021-22

Subject: Mammalian Reproductive Physiology

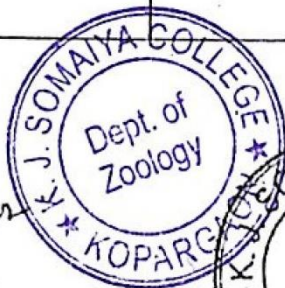
Date: 07/02/22

Sr.no.	Topic Name	Group	Roll No.	Student name	Signature
1	Artificial Insemination	Alpha	1	Lone Vaishali A	<u>Vaishali.</u>
			2	Petkar Akshay S	<u>Akshay</u>
			3	Wabale Akshay M	<u>A</u>
			4	Arne Ravindra C	<u>Ravi Arne.</u>
			5	Marke Yogesh K	<u>Yogesh M</u>
2	In vitro fertilization	Beta	6	Singer Pooja M	<u>Singer</u>
			7	Jadhav Yogesh T	<u>Yogesh</u>
			8	Rahane Shital S	<u>Shital S.</u>
			9	Gaikwad Poonam A	<u>Poonam</u>
			10	Dongare Tejashree D	<u>Tejashree</u>
3	Induced breeding	Gamma	11	Chine Kaveri M	<u>chine. kaveri</u>
			12	Nikam Komal V	<u>Komal</u>
			13	Darekar Sapna D	<u>Sapna D.</u>
			14	Shinde Prajakta D	<u>Prindev</u>
			15	Jamdade Sakshi R	<u>Jamdade S.</u>
			16	Shinde Priti B	<u>Shinde</u>
4	Methods of contraception	Delta	17	Gujar Pallavi S	<u>Gujar S.</u>
			18	Gaikwad Shraddha R	<u>Gaikwad S.</u>
			19	Tambe Komal S	<u>Tambe</u>
			20	Teke mayuri M	<u>Teke M</u>

		21	Nikam Sachin J	<i>Nikam S.</i>
		22	Deshmukh Priyanka B	<i>P. Deshmukh</i>

Smokal
07-02-2022
Subject Teacher
(Mr. Mokal S.S.)

[Signature]
HOD

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science,
Kopargaoon

Department of Zoology

NOTICE

Group Discussion Activity 2021-22

Subject: Molecular Biology

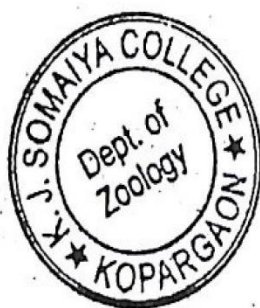
Date: 29/04/2022

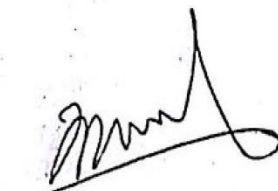
All the Students of M.Sc I Zoology are hereby informed that group discussion activity will be conducted on 03/05/22 at 9:30am in Department of Zoology.

Details of Group Discussion are mentioned below

Sr.no.	Topic Name	Group	Student Roll No.
1	Replication	Alpha	1,2,3,4,5,6
2	Transcription	Beta	7,8,9,10,11,12
3	Translation	Gamma	13,14,15,16,17,18

Subject Teacher
Chavan. S.S.

HOD
Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopargaoon

Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon
Department of Zoology
 Group Discussion Activity 2021-22

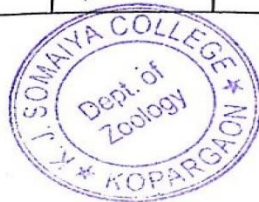

Subject: Molecular Biology

Date: 03/05/22

Sr.no.	Topic Name	Group	Roll No.	Student name	Signature
1	Replication	Alpha	1	Anarthe Gauri	
			2	Bangaiyya Revati	
			3	Bare Apeksha	
			4	Bargal Swati	B. Swati
			5	Chine Shital	A.B
			6	Dawange Artri	
2	Transcription	Beta	7	Gite Pooja	
			8	Jamdar Nikita	
			9	Kadam Vrushali	A.B.
			10	Kardile Amol	
			11	Katkade Swapnali	
			12	More Jayshri	
3	Translation	Gamma	13	Shinde Bhavini	
			14	Suryawanshi savita	
			15	Usare Shital	
			16	Wakchoure Riddhishwari	
			17	Warkar Savita	
			18	Shinde Bhavini	

Subject Teacher
 chavan. S. S.

HOD
 Head
 Department of Zoology
 K. J. Somaiya College of Arts,
 Commerce & Science, Kopargaon

❖ Student Seminars:

Kopargaon Taluka Education Society's

**K.J.Somaiya Arts, Commerce and Science College,
Mohanirajnagar Kopargaon, Dist-Ahmednagar**

Department of Geography

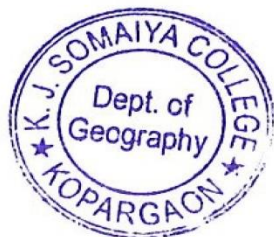
This is inform to all TYBA Geography students that the Department of Geography has organized **students seminar** on 15/09/2018 at 10:30 p.m. at Class Number - 48. All the students are requested to present their papers on scheduled date.

Topics for Paper Presentation (Any one)

1. Demographic Transition Theory
2. Malthusian Theory
3. Fertility: Definition, Causes and Measures
4. Mortality: Definition, Causes and Measures

Name of Teacher

Dr. V.S. Salunke

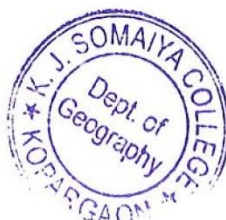
Department of Geography

Schedule of Student Seminar

Sr.No.	Name of Student	Topic Allotted	Remark of Teacher
No1	Priyanka Shivaji Sandhan	Demographic Transition Theory	Good
2	Pragati Durgesh Deshmukh	Malthusian Theory	Good
3	Shital Vijay Kate	Fertility: Definition, Causes and	Good Confidence
4	Maresh Babasaheb Hon	Measures Mortality: Definition,	Needed Improvement
5	Kakade Dinesh Shivaji	Demographic Transition Theory	Good
6	Kakade Rahul Prabhakar	Malthusian Theory	fair
7	Sabale Sakshi Madhukar	Fertility: Definition, Causes and	Very Good
8	Abhale Sumit Dada	Measures Mortality: Definition,	Good
9	Kulkarni Dhanshri Santosh	Demographic Transition Theory	Average
10	Wakchaure Santosh Arjun	Malthusian Theory	Good
11	Jamdar Dhanashri Ravsaheb	Fertility: Definition, Causes and	Good
12	Vaidya Archana Paraji	Measures Mortality: Definition,	Good
13	Ladvanshi Neha Jayesh	Demographic Transition Theory	Improvement needed
14	Desale Samdhan Suresh	Malthusian Theory	fair
15	Kalekar Monali	Fertility: Definition, Causes and	Good
16	Dabhade shita Kashinath	Measures Mortality: Definition,	Good
17	Jadav Yogita Baban	Demographic Transition Theory	Best Attempt
18	Abhale Pramod Bharat	Malthusian Theory	fair

Name of Teacher

Head of the Department
Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopergaon

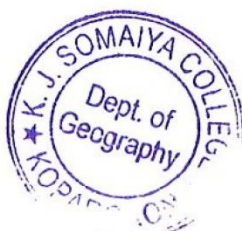

Kopargaon Taluka Education Societys

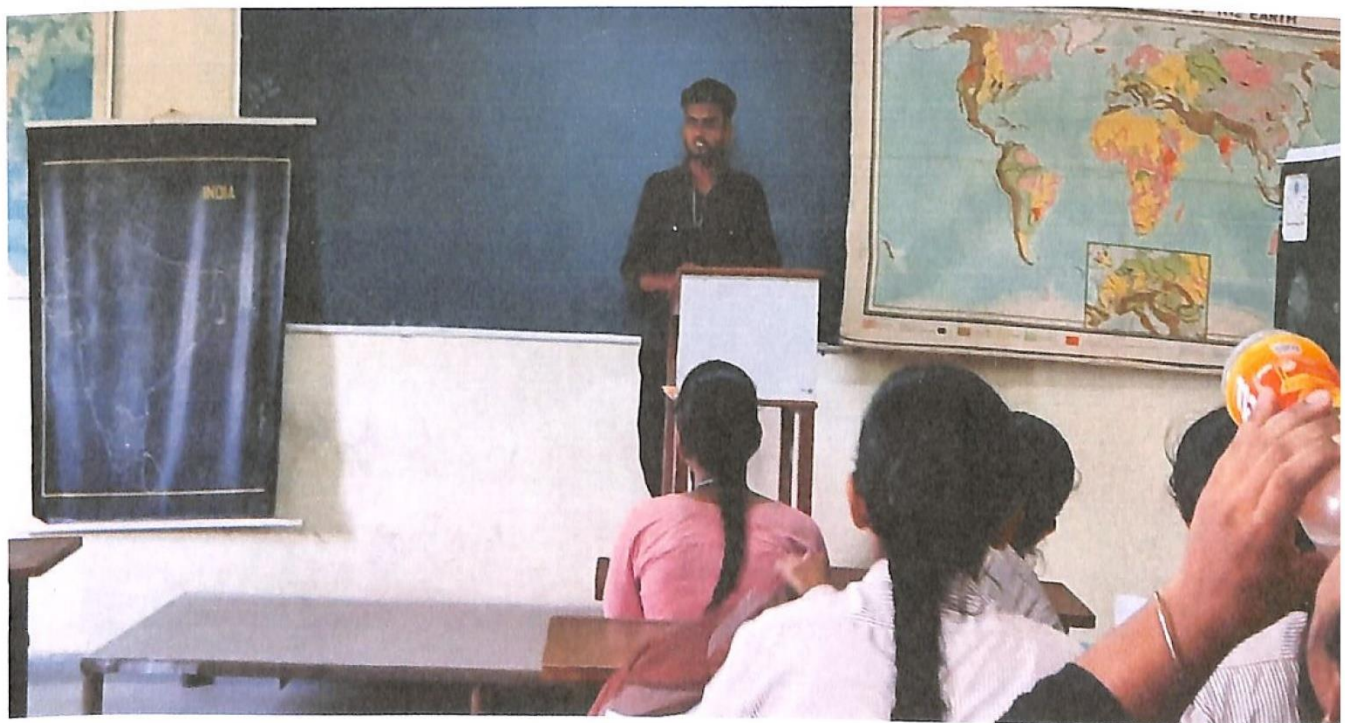
K.J. Somaiya College Kopargaon
Department of Geography
Student Seminar Activity-Photographs

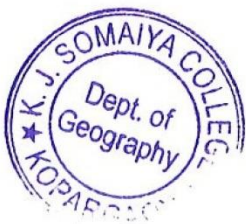
Miss. Piyanka Sandhan delivering Student Seminar

Miss. Pragati Deshmukh delivering Student Seminar

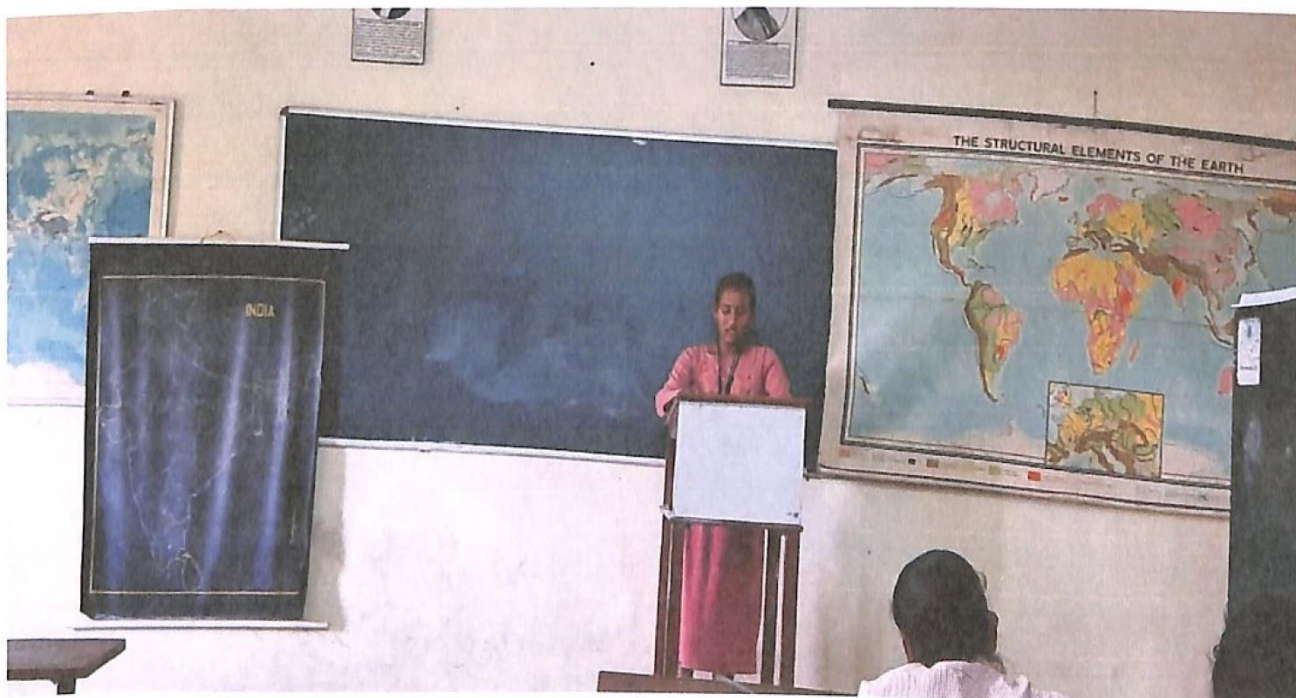

Mr.Hon.Mahesh delivering Student Seminar

Mrs. Santosh Wakchaure delivering Student Seminar

Miss. Sneha Ladvanshi delivering Student Seminar

Student Seminar Activity Report

Student Seminar activity is conducted by department of Geography. This seminar session was conducted for TRBA Geography students. Total 18 students were participated in this session. It was good experience for them to learn subject while teaching.

Dr. V. S. Salunke
Subject Teacher

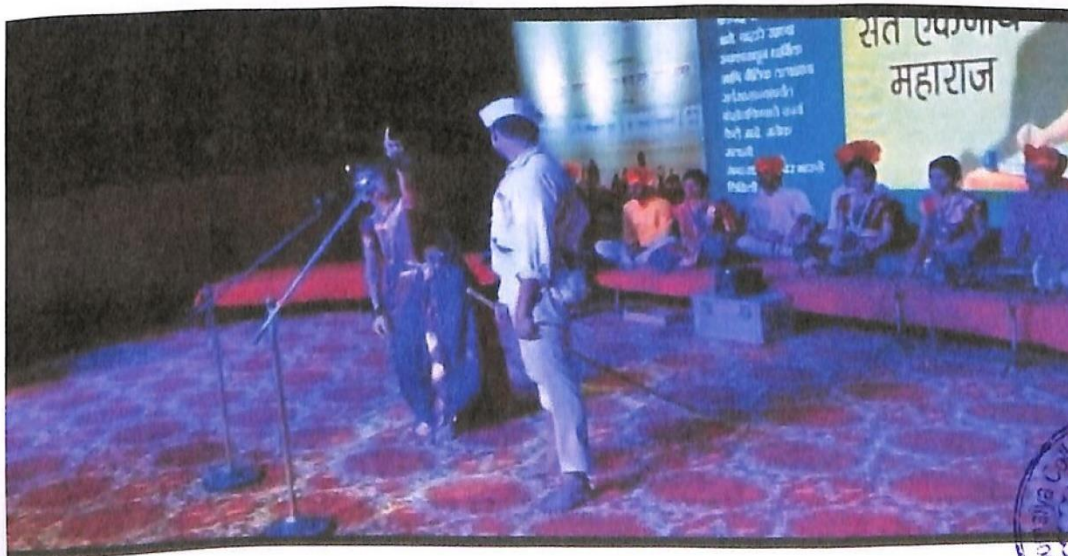

❖ Role Playing Activity:

Following Students were participated in the program-

Sr. No	Name of Student	Sr. No	Name of Student	Sr. No.	Name of Student
1.	Mr.Aniket Amolik	11.	Miss.Gita Thorat	21.	Mr.Akashay Ratnal
2.	Miss.Shraddha Punde	12.	Mr.Rahul Wakale	22.	Mr.Akash Lokhande
3.	Mr.Aditya Marathe	13.	Mr.Prasad Jagtap	23.	Mr.Vaibhav Agle
4.	Mr.Prasad Chaudhari	14.	Mr.Vivek Kardile	24.	Miss.Sakshi Katte
5.	Miss.Vishakha Ranshur	15.	Miss.Shubhangi Nikumbh	25.	Miss.Priyanka Jogdand
6.	Mr.Vishal Pandore	16.	Miss.Komal Gagare	26.	Miss.Arati Yeole
7.	Miss.Nikita Gaikwad	17.	Miss.Shraddha Deokar	27.	Miss.Dipali Satote
8.	Miss.Varsha Rahane	18.	Miss.Vaishnavi Magar	28.	Miss.Vaishnavi Jadhav
9.	Mr.SameeranBarde	19.	Mr.Tejas Narode	29.	Prof.Nilekar Madam
10.	Mr.Niranjan Khadagle	20.	Miss.Pranali Rahane	30.	Dr.S.K.Bansode

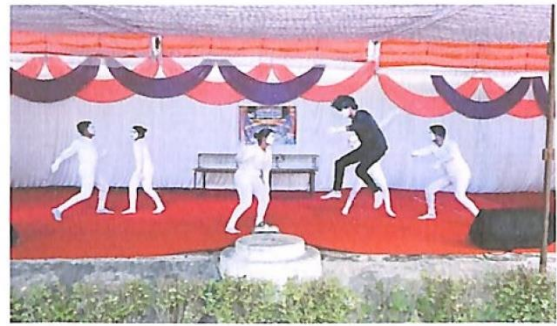

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

Mime by college students

Mime

Folk Orchestra by College Students

Rangoli

Installation

Skit by college students

Drawing

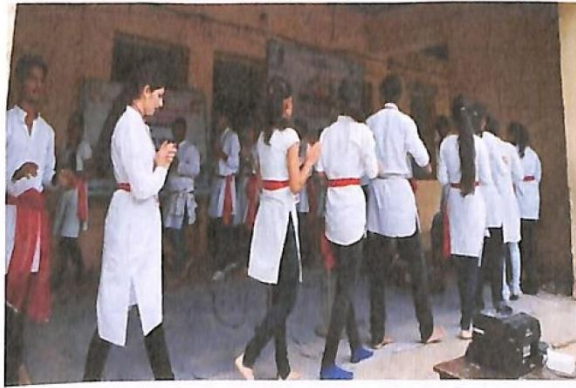
[Signature]

(Dr. S.K. Bansode)
Head,
Dept. OF Cultural Activities

[Signature]

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

'Swachhata Pathnatya' was organized by the cultural department of the college at various places at Shirdi, the holy place of Saibaba. Clean India-Clean Tourism campaign was sponsored by the Ministry of Tourism, Government of India.

(Signature)

(Dr. S.K. Bansode)
Head,
Dept. of Cultural Activities

(Signature)

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

❖ Debates:

कै. के. वी. रोहमारे स्मृति करंडक राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा : दि. ८ मार्च, २०२२

स्पर्धेचे उद्घाटन ज्येष्ठ इतिहास संशोधक व अभ्यासक डॉ. श्रीमंत कोकाटे (पुणे) उद्घाटनपर भाषण करतांना, समवेत संस्थेचे अध्यक्ष मा. अशोकराव रोहमारे, प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव, परीक्षक, स्पर्धा संयोजक व इतर मान्यवर

स्पर्धेच्या वक्षस समारंभाचे प्रमुख अतिथी मा. मंगेश पाटील (माजी नगराध्यक्ष, कोपरगाव) स्पर्धक व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना, समवेत इतर मान्यवर

वैयक्तिक प्रथम क्रमांक रु. १०,०००/- चे पारितोषिक मा. मंगेश पाटील (माजी नगराध्यक्ष, कोपरगाव) यांच्या हस्ते स्विकारतांना कु. प्रणाली पाटील (कोल्हापूर), समवेत संस्थेचे सचिव, मा.अॅड. संजीव कुलकर्णी, प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव व इतर मान्यवर

कै.वी. रोहमारे स्मृति करंडक पटकवणारा विनायकराव पाटील महाविद्यालय, वैजापूर, जि. औरंगाबादचा संघ (कु. तृतीया धोरात व जयश्री आहेर) प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव, स्पर्धा संयोजक प्रो.जे.एस. मोरे, प्रो.के.एल. गिरमकर, डॉ.व्ही.सी. ठाणगे, डॉ. ए. सी. नाईकवाडे व इतर मान्यवरांच्या शुभहस्ते करंडक व प्रमाणपत्र स्वीकारतांना

कै.के.वी. रोहमारे स्मृति-करंडक राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेच्या उद्घाटन समारंभाला उपस्थित मान्यवर, संस्थेचे पदाधिकारी, प्राध्यापक वृंद व स्पर्धक विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

वैयक्तिक रु. १०,०००/- चे प्रथम पारितोषिक प्राप्त कु. प्रणाली पाटील (कोल्हापूर), रु. १०००/- द्वितीय सारांश धनंजय सोनार (जळगाव), तृतीय रु. ५०००/- विभागून कु. साईनाथ महाडवड व ऋचिका चौधरी लोणी व उत्तेजनार्थ १००१/- अवधूत पाटील व संतोष शिंदे (पुणे) सर्व मान्यवरांसमवेत

वादविवाद व वाङ्मय मंडळ

— प्रो.(डॉ.) जिभाऊ शा. मोरे
प्रमुख

※ के.बी. रोहमारे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा : ८ मार्च, २०२२ :

वादविवाद मंडळाच्या अंतर्गत मंगळवार दिनांक ८ मार्च २०२२ रोजी “धर्मनिरपेक्ष जाणता राजा शिवछत्रपती” या विषयावर के.बी. रोहमारे राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन महाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धेचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेत महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यातून एकूण ४८ स्पर्धकांनी आपला सहभाग नोंदविला. स्पर्धा मराठी भाषेतून घेण्यात आली. या स्पर्धेत खालीलप्रमाणे स्पर्धकांनी पारितोषिके प्राप्त केली.

१. सांघिक प्रथम क्रमांक के.बी. रोहमारे स्मृति करंडक व प्रमाणपत्र : कुमारी तृप्ती अर्जुन थोरात व कुमारी जयश्री रावसाहेब आहरे, विनायकराव पाटील महाविद्यालय वैजापूर, जिल्हा औरंगाबाद.

२. वैयक्तिक प्रथम क्रमांक रुपये १००००/- सन्मानचिन्ह आणि प्रमाणपत्र : कुमारी प्रणाली पाटील, इचलकरंजी, कोल्हापूर

३. वैयक्तिक द्वितीय क्रमांक रुपये ७०००/- सन्मानचिन्ह व प्रशस्तीपत्र विजेता : धनंजय सोनार डॉ. आंबेडकर विचार अध्यासन, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव जि. जळगाव

४. वैयक्तिक तृतीय क्रमांक : विभागून रुपये - २५००/- प्रत्येकी, सन्मानचिन्ह व प्रमाणपत्र

(१) कु. रुचिका विकास चौधरी, जैवतंत्रज्ञान महाविद्यालय लोणी, ता. राहाता, जि. अहमदनगर.

(२) साईनाथ नामदेव महाद्वड, यशवंत महाविद्यालय नांदेड, जिल्हा नांदेड.

※ उत्तेजनार्थ पारितोषिक : रुपये १०००/- प्रत्येकी तसेच सन्मानचिन्ह व प्रमाणपत्र : (१) अवधूत भगवान पाटील भूगोल विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे. (२) संतोष सर्जेराव शिंदे, क्रिस्टोन अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे जि. पुणे

या स्पर्धेचे उद्घाटन महाराष्ट्रातील ज्येष्ठ इतिहास संशोधक व वक्ते मा.डॉ. श्रीमंत कोकाटे यांच्या शुभहस्ते व कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे अध्यक्ष मा. अशोकराव रोहमारे यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाले. या समारंभाला संस्थेचे विश्वस्त मा. संदीप रोहमारे यांची प्रमुख उपस्थिती होती. स्पर्धेचे पारितोषिक वितरण कोपरगाव नगरपालिकेचे माजी अध्यक्ष व इतिहास प्रेमी मा. मंगेश पाटील यांच्या शुभ हस्ते संपन्न झाले. याप्रसंगी संस्थेचे विश्वस्त मा. संदीप रोहमारे व प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव यांची प्रमुख उपस्थिती होती. स्पर्धकांचे मूल्यमापन डॉ. शांताराम चौधरी, डॉ. बाळासाहेब औताडे व प्रा. निलेश गायकवाड यांनी केले तर संयोजन वादविवाद मंडळाचे प्रमुख डॉ.जे.एस. मोरे यांनी केले. स्पर्धा यशस्वी करण्यासाठी वादविवाद मंडळाचे व संयोजन समिती सदस्य डॉ. गणेश देशमुख, डॉ. के. एल. गिरमकर, डॉ. व्ही. सी. ठाणगे, डॉ. बी. बी. भोसले, डॉ. एस. आर. पगारे, डॉ. एस. के. बनसोडे, डॉ. बी. डी. गव्हाणे, डॉ. एस. बी. दवंगे, डॉ. एस.एल. अरगडे, डॉ. आर.ए. जाधव, डॉ. एस. जी. कोंडा, रजिस्ट्रार डॉ. ए.सी. नाईकवाडे व इतर प्राध्यापक व कर्मचारी वृंद यांनी विशेष परिश्रम घेतले. प्रमुख वक्ते व स्पर्धकांची भाषणे ऐकण्यासाठी महाविद्यालयाच्या १५० यपेक्षा अधिक विद्यार्थ्यांनी उपस्थिती दर्शविली. स्पर्धेच्या प्रारंभी महाराष्ट्राचे आद्य दैवत छत्रपती शिवाजी महाराजांना बंदन करण्यात आले. तसेच आंतरराष्ट्रीय महिला दिनानिमित्त सर्व महिलांना उदंड शुभेच्छा देण्यात आल्या.

वादविवाद मंडळाच्या अंतर्गत उपरोक्त स्पर्धेच्या व्यतिरिक्त महाविद्यालयातील इतर छोट्या-मोठ्या वक्तृत्व स्पर्धांमध्ये तसेच अन्य महाविद्यालयात झालेल्या अनेक वक्तृत्व व वादविवाद स्पर्धांमध्ये महाविद्यालयाचे संघ पाठविण्यात आले. त्यापैकी यशस्वी संघ व स्पर्धक खालीलप्रमाणे-

१. योगेंद्र निलेश मुळे व कु. आदिती अशोक देशमुख (एस.वाय.बी.एस्सी.) या स्पर्धकांनी सहकारमहर्षी पद्मश्री डॉ. विठ्ठलराव विखे पाटील राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन स्पर्धेत सांघिक प्रथम क्रमांक पटकावून रौप्य करंडक, रुपये २१००/- व प्रमाणपत्र जिंकून महाविद्यालयाच्या नावलौकिकात भर टाकली.

२. योगेंद्र निलेश मुळे (एस.वाय.बी.एस्सी.) या विद्यार्थ्याने जिल्हा रुग्णालय अहमदनगर आयोजित जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम क्रमांकाचे पारितोषिक रु. २०००/- व प्रमाणपत्र प्राप्त केले.

३. योगेंद्र निलेश मुळे (एस.वाय.बी.एस्सी.) या विद्यार्थ्याने नवभारत अभियानाच्या अंतर्गत भारत सरकार द्वारा आयोजित ‘रक्तदान’ या विषयावर वक्तृत्व (व्हिडिओ सादरीकरण) स्पर्धेत प्रथम क्रमांकाचे रु. ५०००/- व सन्मानचिन्ह असे पारितोषिक प्राप्त केले.

४. योगेंद्र निलेश मुळे व कु. आदिती अशोक देशमुख (एस.वाय.बी.एस्सी.) या संघाने महाराष्ट्र वक्तृत्व परिषद, महाराष्ट्र राज्य च्या

वतीने आयोजित 'अहमदनगरचा महावक्ता' या स्पर्धेत द्वितीय क्रमांकाचे रुपये २०००/- सन्मानचिन्ह व प्रमाणपत्र प्राप्त केले.

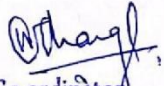
४. योगेंद्र निलेश मुळे (एस.वाय.बी.एस्सी.) बेलापूर महाविद्यालय, बेलापूर जि. अहमदनगर येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत उत्तेजनार्थ पारितोषिक रु. २००/- व प्रमाणपत्र प्राप्त केले.

५. योगेंद्र निलेश मुळे (एस.वाय.बी.एस्सी.) या विद्यार्थ्याने राष्ट्रीय सेवा योजना द्वारा आयोजित 'मतदान जनजागृती' या विषयावर झालेल्या वक्तृत्व स्पर्धेत प्रथम क्रमांक प्राप्त केला.

याशिवाय अभिषेक भवर (एस.वाय.बी.बी.ए.सी.ए.), जानवी निकम (टी.वाय.बी.एस.सी.) नामदेव कुदनर (एम.एस्सी. द्वितीय वर्ष) व गौरी दिवटे (एस.वाय.बी.ए.) याही विद्यार्थ्यांनी काही वक्तृत्व व वादविवाद स्पर्धांमध्ये भाग घेऊन महाविद्यालयाचे प्रतिनिधित्व केले.

वाङ्मय मंडळाच्या वतीने कथा, कविता, निबंध इत्यादी ललित साहित्य लेखनात गोडी असलेल्या कला, वाणिज्य, विज्ञान, संगणक विज्ञान व बी.बी.ए.सी.ए. अशा तिन्ही शाखांच्या विद्यार्थ्यांना वेळोवेळी स्वतंत्रपणे मार्गदर्शन करण्यात आले. त्यापैकी खालील विद्यार्थ्यांनी आपल्या व इतर महाविद्यालयात झालेल्या विद्यापीठस्तरीय व राज्यस्तरीय काव्य-वाचन, निबंध-लेखन, पोस्टर-प्रेझेंटेशन इत्यादी स्पर्धांमध्ये सहभाग नोंदवून यश संपादन केले. यशस्वी आणि पुरस्कृत विद्यार्थ्यांची यादी खालीलप्रमाणे -

१. कु. जानवी निकम : आर.बी.एन.बी. कॉलेज, श्रीरामपूर, जि. अहमदनगर येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय काव्य लेखन स्पर्धेत प्रथम क्रमांक.
२. कु. स्नेहल कटारनवरे : आदर्श कॉलेज बदलापूर, जि. ठाणे येथे झालेल्या राज्यस्तरीय पुस्तक परीक्षण स्पर्धेत रुपये ३००/- व प्रशस्तीपत्र असे उत्तेजनार्थ पारितोषिक प्राप्त केले.
३. नामदेव कुदनर : जिल्हास्तरीय व राज्यस्तरीय काव्य लेखन स्पर्धेत उल्लेखनीय सहभाग.
४. योगेंद्र मुळे : जिल्हास्तरीय राज्यस्तरीय काव्य लेखन स्पर्धेत उल्लेखनीय सहभाग.
५. कु. गौरी दिवटे : पुणे येथे भारतीय स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवानिमित्त जन आंदोलनांचा राष्ट्रीय समन्वयच्या वतीने झालेल्या राज्यस्तरीय निबंध लेखन व पोस्टर प्रेझेंटेशन स्पर्धेमध्ये यशस्वी सहभाग. या स्पर्धेच्या निकालाची प्रतीक्षा आहे.

Co ordinator
QAC, K. J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A.Nagar

Principal
K. J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

- ❖ **Extension Activities: Blood Group detection Camp and Understand the importance of Health & Hygiene through Participative learning-**

**Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon**

**DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY
Report on Personal Hygiene, Health Awareness and Blood Group Detection Camp**

September 29, 2022

On the occasion of “International Microorganisms Day”, Department of Microbiology and IQAC in association with Unnat Bharat Abhiyan (UBA) and Lions Club Kopargaon have organized “Personal Hygiene, Health Awareness and Blood Group Detection Camp” at adopted five villages under Unnat Bharat Abhiyan. These villages include Chandekasare, Ghari, DauchKd, DauchBk, and Derde-Korhale. The camp was inaugurated on 21st, 23rd, and 28th September 2022.

The programme was inaugurated by Chief Guest Hon. Sudhir Daga; the Member of CDC. Other involved dignitaries were Chairperson Kesharrao Hon, Adv. S. D. Kulkarni; A Secretary, Hon. Sandip dada Kulkarni; Trustee, Dr. B. S. Yadav; Principal, Dr. V. C. Thange; IQAC Coordinator including Lions club of Kopargaon Ln. Paresh Udavant; President, Ln. BalasahebJori; Secretary, Ln. Ankush Joshi; Treasurer in Co-operation with Sarpanchof Chandekasare Mrs. Kharat, Sarpanch of Ghari Mr. Jadhav, Sarpanch of Dauch Kd Mr. Sanjubaba Gursal, Sarpanch of Dauch Bk Mrs. Mali and Sarpanch of Derde-Korhale Mr. Deshmukh. The organizers include Prof. Y. S. Chaudhari; Coordinator, Dr. S. K. Bansode; Coordinator of UBA, Dr. B. S. Gaikwad; UBA, Dr. S. M. Deore; UBA, Prof. A. D. Pawar; HOD of Microbiology along with committee members Prof. P. K. Gakkhad, Prof. M. S. Vanjare, Prof. P. S. Kadu, Prof. U. M. Ahire, Prof. J. G. Patil and Prof. R. D. Jadhav.

The Programme was hosted by Dr. B. S. Gaikwad and Introduction of event was delivered by Prof. A. D. Pawar. Chief Guest Hon. Sudhir Daga and Hon. Principal Dr. B. S. Yadav addressed the programme with their valuable words. The programme was fulfilled with the active participation of UG and PG Microbiology students. The students from M.Sc. II presented a Street play on topic “Personal Hygiene and Health Awareness”. They acted as a

Volunteer throughout the camp. Students presented the Posters and Models and explain the importance of Hygiene. From Chanderkasare village about 77 students have checked their blood group. About 134 students from Ghari village have checked the blood group. From Dauch Bk around 115 students and from Dauch Kd around 64 students have inspected the blood group and from Derde-Korhale around 152 students have examined their blood group. Overall 542 people from Z.P. Schools of all the adopted villages had been checked their blood group throughout the Blood group detection camp. Blood group detection cards were provided to respective teachers of every student. All dignitaries including Principal and teachers of Z.P. Schools encouraged the students and appreciated the event.

Photos:

Blood Group Detection Camp at Village Derde Korhale and Dauch Budruk

Blood Group Detection Camp at Village Dauch Khurd, Chandekasare and Ghari

Street Play on topic "Personal Hygiene and Health Awareness" at Zilla Parishad School, Chandekasare

Y. S. Chaudhari
Head, Department of Microbiology
Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Dr. B. S. Yadav
Principal
Principal
K.J.Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopergaon

ग्रामपंचायत कार्यालय, घारी

तालुका कोपरगांव, जिल्हा . अहमदनगर, email - gpghari2012@gmail.com

दिनांक: ०४/०१०/२०२२

प्रती,

मा. प्राचार्य,

के.जे. सोमय्या महाविद्यालय, कोपरगाव

विषय :-चांदेकसारे येथे वैयक्तिक स्वच्छता आरोग्य विषयक जन जागृती व रक्तगट तपासणी शिबीर घेतलेबाबत.

महोदय,

वरील विषयान्वये के. जे. सोमय्या महाविद्यालय कोपरगाव येथील सूक्ष्मजीवशास्त्र & IQAC, उन्नत भारत अभियान आणि लायन्स क्लब कोपरगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने वरील कार्यक्रम दि.२१/०९/२०२२ रोजी आयोजित करण्यात आलेला होता.

सदर कार्यक्रमात वैयक्तिक स्वच्छता आणि आरोग्य विषयक जनजागृती या विषयास अनुसरून पथनाट्य पोस्टर्स व मॉडेल्स सादर केले तसेच इयत्ता पहिली ते पाचवी वी च्या एकूण ६८ विद्यार्थ्यांचे रक्तगट तपासून देण्यात आले.

सदर कार्यक्रम यशस्वीरित्या पार पाडला. त्याबाबत ग्रामपंचायत घारी ता.कोपरगाव यांच्या वतीने के.जे. सोमय्या महाविद्यालयातील प्राचार्य सर्व शिक्षक व विद्यार्थ्यांचे हार्दिक आभार.

सरपंच
ग्रामपंचायत घारी
ता. कोपरगाव, जि. अहमदनगर

दिनांक -

प्रती,
मा. प्राचार्य,
के.जे. सोमय्या महाविद्यालय, कोपरगाव.

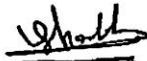
विषय: - जि.प. प्राथ. शाळा, डाऊन बु. केंद्र-चांदेसारे, ता.कोपरगाव
जि. अ.नगर येथे वैयक्तिक स्वच्छता आरोग्य विषयक
जनजागृती व रक्तगट तपासणी शिबीर घेतलेबाबत.

महोदय,

वरिल विषयान्वये के.जे. सोमय्या महाविद्यालय कोपरगाव
येथील सुकृमजीवशास्त्र आणि IQAC, उन्नत भारत अभियान आणि
लयायन्स क्लब कोपरगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने वरील
कार्यक्रम दि. २८-सप्टेंबर २०२२ रोजी आयोजित करण्यात आलेला
होता.

सदर कार्यक्रमात वैयक्तिक स्वच्छता आणि आरोग्य विषयक
जनजागृती या विषयास अनुसरून पथमाध्यम पोस्टर व मॉडेल्स
सादर केले तसेच इ. १ ली ते ८ वीच्या एकूण १६० विद्यार्थ्यांचे
रक्तगट तपासून देण्यात आले.

सदर कार्यक्रम यशस्वीरित्या पार पडला. त्याबाबत जिल्हा
परिषद प्राथमिक शाळा, डाऊन बु. यांच्या वतीने के.जे. सोमय्या
महाविद्यालयातील प्राचार्य, सर्व शिक्षक व विद्यार्थ्यांचे हार्दिक अभिनंदन.

मुख्याध्यापक

जि.प.प्राथमिक शाळा, डाऊन बु.
ता.कोपरगाव, जि.अहमदनगर
घ डावस नं.-27260300301

“पंचायत राज हेच खरे राज्य”

स्थापना दि.०९/०५/१९५२

ग्रामपंचायत कार्यालय देडें कोन्हाळे

ता. कोपरगांव जि. अहमदनगर (महाराष्ट्र)

सरपंच - श्री. योगिराज भाऊसाहेब देशमुख

उपसरपंच - श्री. मनिषा अनिल डुबे

.....
॥ पाणी अडवा पाणी जिरवा ॥ ॥ झाडे लावा झाडे जगवा. ॥ ॥ सी जन्माचे स्वागत करा ॥

दि. २८/९/२०२२

मा. प्राचार्य,

के.जे. सोमय्या महाविद्यालय, कोपरगाव

विषय :- जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा मौजे देडें कोन्हाळे येथे वैयक्तिक स्वच्छता
आरोग्य विषयक जन जागृती व रक्तगट तपासणी शिबीर घेतलेबाबत

महोदय,

वरील विषयान्वये के. जे. सोमय्या महाविद्यालय कोपरगाव येथील
सूक्ष्मजीवशास्त्र & IQAC, उन्नत भारत अभियान आणि लायन्स क्लब कोपरगाव यांच्या संयुक्त
विद्यमाने वरील कार्यक्रम दि. २८/९/२०२२ रोजी आयोजित करण्यात आलेला होता.

सदर कार्यक्रमात वैयक्तिक स्वच्छता आणि आरोग्य विषयक जनजागृती या विषयास
अनुसरून पथनाट्य पोस्टर व मॉडेल्स सादर केले तसेच इयत्ता १ ली ते ७ वी च्या एकूण १४६
विद्यार्थ्यांचे रक्तगट तपासून देण्यात आले.

सदर कार्यक्रम यशस्वीरित्या पार पाडला. त्याबाबत जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा
देडें कोन्हाळे यांच्या वतीने के.जे. सोमय्या महाविद्यालयातील प्राचार्य सर्व शिक्षक व विद्यार्थ्यांचे
हार्दिक आभार

सरपंच
ग्रामपंचायत, देडें कोन्हाळे
ज. कोपरगांव, जि. अहमदनगर

दिनांक:

प्रती,

मा. प्राचार्य,

के.जे. सोमय्या महाविद्यालय, कोपरगाव

विषय :- _____

येथे वैयक्तिक स्वच्छता आरोग्यविषयक जनजागृती व रक्त गट तपासणी शिबीर घेतले बाबत.

महोदय,

वरील विषयान्वये के. जे. सोमय्या महाविद्यालय कोपरगाव येथील सूक्ष्म जिवशास्त्र & IQAC, उन्नत भारत अभियान आणि लायन्स क्लब कोपरगाव यांच्या संयुक्त विद्यमाने वरील कार्यक्रम दि. _____ रोजी आयोजित करण्यात आलेला होता.

सदर कार्यक्रमात वैयक्तिक स्वच्छता आणि आरोग्यविषयक जनजागृती याविषयास अनुसरून पथनाट्य पोस्टर व मॉडेल्स सादर केले तसेच इयत्ता 1 ते 5 वी च्या एकूण 64 विद्यार्थ्यांचे रक्तगट तपासून देण्यात आले.

सदर कार्यक्रम यशस्वीरित्या पार पाडला. त्या बाबत जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा _____ यांच्या वतीने के.जे. सोमय्या महाविद्यालयातील प्राचार्य सर्व शिक्षक व विद्यार्थ्यांचे हार्दिकआभार.

ग
ग्रामसेवक
ग्रामपंचायत ठा.रुच खु.॥
सा. कोपरगाव, जि. अ.नगर

❖ **National Inviting Talk through Participative Learning organized by Department of English on 14th October 2021**

BRIEF REPORT OF NATIONAL INVITED TALK

14th October 2021

Google Meet: <https://meet.google.com/uei-yqip-wrh>

The National Invited Talk on the topic '*Gender Sensitization in Higher Education Institutes in India*' was organized by Internal Quality Assurance Cell and Department of English of Kopergaon Taluka Education Society's College of Arts, Commerce and Science, Kopergaon, Maharashtra on October 14, 2021 at 11 A.M. TO 12 : 30 P.M. on the virtual platform - Google Meet. The National Invited Speaker was Dr. B. Ajantha ParthaSarathy.

In the beginning of the program, Prof. V. C. Thange, Coordinator, IQAC and Head, Dept. of English delivered an Introductory Speech regarding the same topic, chosen for Webinar; moreover he admired all the team members for their honest efforts behind the organization of the Webinar and stated the emergence of the selected topic in today's scenario.

Later, Prin. Dr. B. S. Yadav welcomed Invited Speaker Dr. B. Ajantha ParthaSarathy, other teachers and students. He congratulated the Dept. for selecting the topic in present scenario and gave all his best wishes to the program.

After the welcome address, Ms. Komal Mhaske, Faculty, Dept. of English introduced invited speaker Dr Ajantha ParthaSarathy, Research Supervisor, Dept. of English, Sri. S.R.N.M. College, Sattur, Tamilnadu to all the attendees in the webinar.

The Invited Speaker Dr Ajantha ParthaSarathy explained that how the roles are distributed in our society on the basis of gender even in 21st century, what are the role of gender and the necessity of Gender Sensitization etc. She suggested few recommendations as well, like, Preparation of U.G.C. Booklet, Women Studies Centers / Women Cells etc.

After that questions and interaction session was held in which teachers also shared the information regarding the topic and asked the queries to the Invited Speaker. Total 75 attendees, including teachers, outsider Faculties and students attended the Webinar with their active participation.

The Webinar was concluded by the Vote of Thanks given by Dr. S. K. Bansode, Asst. Prof. Dept. of English. The program was compeered by Ms. Varsha Aher, Asst. Prof. Dept. of English.

Kopargaoon Taluka Education Society's

K.J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science

Mohanirajnagar, Kopargaoon - 423601, Dist. Ahmednagar (MH.)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune ID No. PU/AN/ASC/07(1964)

☎ : 9146142000, 9146152000 Email ID : kjscollege@rediffmail.com, Website : kjscollege.com

NAAC ACCREDITED 'A' GRADE AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY "BEST COLLEGE AWARD"

Principal : Dr. B. S. Yadav (M.Sc., Ph.D.)

Founder President : Late K. B. Rohamare (Ex. M.L.A.)

Ref. No. : IQAC/Eng. Dept/2024-22/3

Date : 15/10/2021

Letter of Appreciation

It is to acknowledge that Dr. B. Ajantha ParthaSarathi Research Supervisor, Department of English, Sri Ramasamy Naidu Memorial College, Sattur, Tamilnadu-626203 delivered a lecture in National Level Invited Talk on Gender Sensitization in HEIs in India as a resource person. The said lecture took place on Thursday, 14th October 2021 during 11 am to 1pm through virtual mode. This lecture was jointly organised by the Internal Quality Assurance Cell of our college and the Department of English.

This is to present a certificate of appreciation for delivering a lecture and cooperating with us. We are really overwhelmed to listen to your lecture and thank you for your stimulating speech. We look forward for your further cooperation with us in future.

Prof. Vijay Thange
Prof. Vijay Thange
Co-ordinator, IQAC
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

Dr. B. S. Yadav

Principal
K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaoon

❖ Avishkar Competition:

Kopargaon Taluka Education Societys
K.J. Somaiya College Kopargaon
Department of Chemistry
Avishkar Report

K. J. Somaiya College, Kopargaon has organized Avishkar presentation competition of ideas of students and researchers on 19 October 2022. This programme was open to all young students and faculties. This programme was inaugurated by the Principal of our college Dr. B. S. Yadav and delivered keynote address to the audience. Under graduate and Post graduate students were presented their ideas and posters before the expert committees. Two students such as Miss. Gadve Bhagyashree, UG-student and Mr. Nagre S.S. Ph. D scholar, from Department of Chemistry, were Participated this programme. These presented their ideas before expert committee and selected in college level Avishkar competition and send to university zonal level competition.

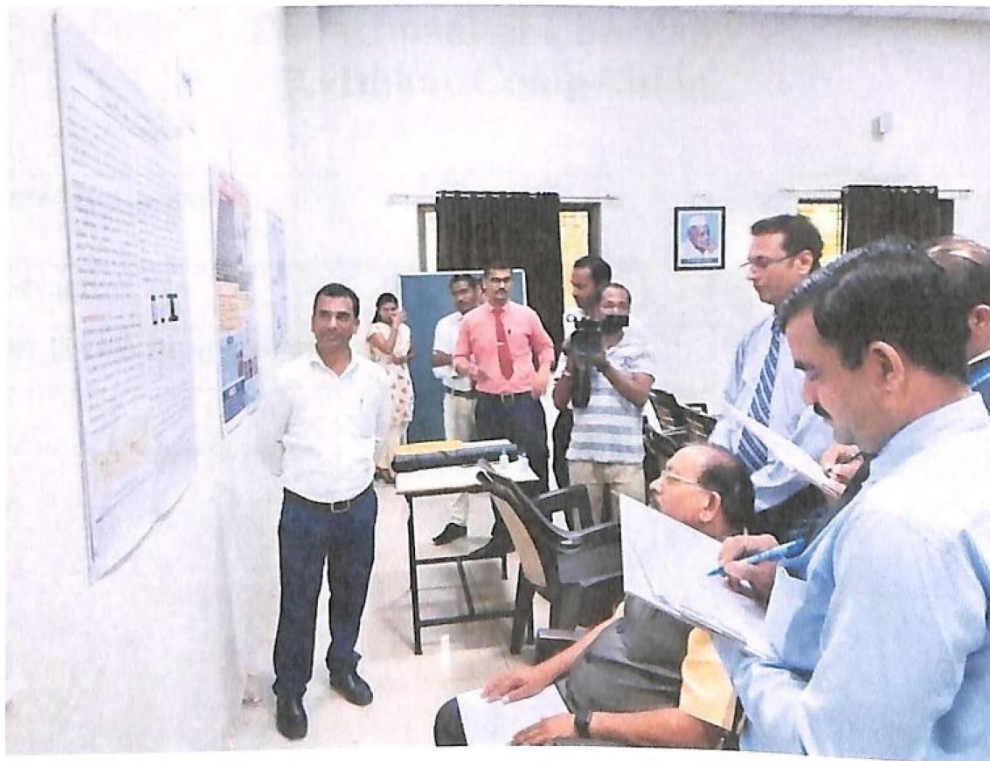
Name of Teacher

Head of the Department

Dr. Salish B. Kale

Head

Department of Chemistry
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Students presenting their ideas before expert committee.

Students presenting their ideas before expert committee.

K.J. Somaiya College Kopergaon

Department of Chemistry

Avishkar Competition

Sr. No.	Name Of Student	Class	RollNo. / Contact No.	Signature
1	Mr. Nagre S.S.	Ph. D	9850343574	
2	Miss. Gadve Bhagyashree	S.Y. B. Sc	7276223647	
3				

❖ Soft Skill Development Program:

TPAC - SS - 22.23

Permission Letter from IQAC for Organizing Programme

From,
The IQAC Coordinator,
K. J. Somaiya College, Kopargaon

To,
Training & Placement Ass. Cell

K. J. Somaiya College, Kopargaon

Subject: Permission for organizing Workshop on Soft Skill in the
department of TPAC.

Dear Sir,

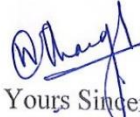
As per your letter dated 07/11/2022 IQAC grants the permission for
following activity:

Name of the Activity	<u>Workshop on Soft Skill & Personality dev. Program</u>
Proposed Date and Time	<u>12th to 17th Nov. 2022.</u>
Venue	<u>Sakamben Hall</u> /
Name of the Resource Person /Coordinator	<u>Mr. Mustkain Syed</u> ✓

You are requested to complete the documentation and submit it to IQAC
after programme within five working days.

Wish you all the best for programme.

Thank you.

✓

Yours Sincerely,

Coordinator
IQAC, K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

Kopargaon Taluka Education Society's

K.J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science

Mohanirajnagar, Kopargaon - 423601, Dist. Ahmednagar (MH.)

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune ID No. PU/AN/ASC/07(1964)

☎ : 9146142000, 9146152000 Email ID : kjscollege@rediffmail.com, Website : kjscollege.com

NAAC ACCREDITED 'A' GRADE

AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

SAVITRIBAI PHULE PUNE UNIVERSITY "BEST COLLEGE AWARD"

Principal : Dr. B. S. Yadav (M.Sc., Ph.D.)

Founder President : Late K. B. Rohamare (Ex. M.L.A.)

Ref. No. :

Date : / /202

Training and Placement Assistance Cell

Notice

Date : 9/11/2022

All student of second and third year graduation are hereby informed that the 'Soft Skill & Personality Development Program' is scheduled from 12th to 17th November, 2022 in Sakarben Hall from 11:30 am to 3:30 pm.

All students should attend the same with proper college uniform & Identity card.

(Prof. S. R. Pagare)
Head, TPAC

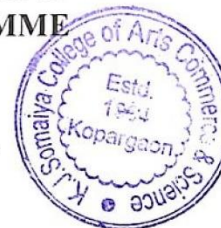

(Dr. B. S. Yadav)
Principal
K.J. Somaiya College of Arts
Commerce & Science, Kopargaon

REPORT OF WORKSHOP ON SOFT SKILL TRAINING AND PERSONALITY DEVELOPMENT PROGRAM PROGRAMME

Organized by

TRAINING AND PLACEMENT ASSISTANCE CELL

2022-23

A six days workshop on **Soft skills training and personality development** programme for the students of second and final year graduation was organized by the training and placement assistance cell in association with the faculty of commerce and management from 12th to 17th November 2022 in Sakarben hall.

The workshop was inaugurated by the IQAC co-ordinator Prof.V.C.Thange.

Dr.S.R.Pagare, Head of Commerce faculty welcomed the dignitaries and the students. In his welcome speech, he briefed the participants with the various activities conducted by the TPAC of the college. He explained in detail the functioning of the commerce association and the efforts taken by the faculties in promoting curricular and extracurricular activities among undergraduate and postgraduate students.

Prof.V.C.Thange in his speech explained the role and importance of soft skills in the student's career. He declared the schedule of various activities to be performed and the skills to be acquired during this programme. He explained the elements to be focused on by the students such as goal setting, drafting of resume, etiquettes, grooming, listening, skills to be acquired for attending interviews, etc. He also gave examples of previous batches and their success due to the soft skills training programme.

Resource person and trainer Mr.Mustakin Syed in his inaugural address appreciated the college for its efforts taken in conducting the program. He appealed to the students to learn the soft skills to be successful professionals and ideal citizens. He urged the students to inculcate both character traits and interpersonal skills that will influence the communication skills effectively. He enthusiastically discussed about team work skills and how to work as a team and collaborate with colleagues to provide quality care to patients. He stated that this programme can facilitate the participants to adapt different stress management techniques, Technical Skills, Leadership and Management skills also enhance Personal and Professional Development.

265 students actively participated in this program. Prof.Smt.S.B.Bhingardive, Prof.G.K.Chavhan and Prof.N.T.Dhokale coordinated the program.

 Co ordinator
 IQAC, K. J. Somaiya College
 Kopergaon, Dist. A.N

 Principal
 K.K.J. Somaiya College of Arts &
 Commerce & Science, Kopergaon

K.J.Somaiya College of Arts, Commerce & Science, Kopergaon.
Workshop on Soft Skills & Personality Development Program-November- 2022
Organised by
Training and Placement Assistance Cell (TPAC)

Sr.No	Name Of The Student	Class	Sign	Sign	Sign	Sign	Sign	Sign
1	Divya Sanjay Khond	B.com	Esthond	Esthond	Esthond	Esthond	Esthond	Esthond
2	Thorat Amruta Ravindra	B.com	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta	Amruta
3	Jadhav Rutuja Babasaheb	B.com	Tadhavr	Tadhavr	Tadhavr	Tadhavr	Tadhavr	Tadhavr
4	Pagire Sadhana Appasaheb	B.com	pagire	pagire	pagire	pagire	pagire	pagire
5	Shete Vaishnavi Dilip	B.com	Alshet	Alshet	Alshet	Alshet	Alshet	Alshet
6	lokhande Sakshi sunil	B.com	Stuchande	Stuchande	Stuchande	Stuchande	Stuchande	Stuchande
7	Abak Gayatri Anil	B.com	Gayatri	Gayatri	Gayatri	Gayatri	Gayatri	Gayatri
8	Khond Saria Rajendra	B.com	Sariak	Sariak	Sariak	Sariak	Sariak	Sariak
9	chavan mona Santosh	B.com	Omone	Omone	Omone	Omone	Omone	Omone
10	Jadhav Tanuja Bhaskar	B.com	Tanuja	Tanuja	Tanuja	Tanuja	Tanuja	Tanuja
11	Bornare Sanika Chandrakant	B.com	Sanika	Sanika	Sanika	Sanika	Sanika	Sanika
12	Bhudekar Shital Dattya	B.com	Shital	Shital	Shital	Shital	Shital	Shital
13	Kanskar Sakshi Ramesh	B.com	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi
14	Dawange Pratiksha Ambadas	B.com	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha
15	Dawange Sakshi Subhash	B.com	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi
16	Manchare Vaishnavi Bhauasaheb	B.com	Omarchare	Omarchare	Omarchare	Omarchare	Omarchare	Omarchare
17	Bhosale Shivani Balasaheb	B.com	Shivani	Shivani	Shivani	Shivani	Shivani	Shivani
18	Shitole Monika Sadashiv	B.com	monika	monika	monika	monika	monika	monika
19	Gavate Pratibha Kallab	B.com	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha
20	Patel Muskan Anwar	B.com	Patel	Patel	Patel	Patel	Patel	Patel

1 | Page

21	Thorat Monika Rajan	B.com	Monika	Monika	Monika	Monika	Monika	Monika
22	Ghate Pratiksha Shivaji	B.com	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha
23	Rahane Pranali Narayana	B.com	RPranali	RPranali	RPranali	RPranali	RPranali	RPranali
24	Rohamane Pratiksha Sunil	B.com	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha	Pratiksha
25	Mokal Dipali Vinayak	B.com	Mokal	Mokal	Mokal	Mokal	Mokal	Mokal
26	Lasare Priyanka Rajendra	B.com	Lasare	Lasare	Lasare	Lasare	Lasare	Lasare
27	Borade Gauri Dinesh	B.com	Gauri	Gauri	Gauri	Gauri	Gauri	Gauri
28	Awane. Pooja Bhagwat	B.com	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja
29	Jadhav Chanchal Santosh	B.com	Chanchal	Chanchal	Chanchal	Chanchal	Chanchal	Chanchal
30	Javare Ashwini Rajendra	B.com	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini	Ashwini
31	More Pooja Rajendra	B.com	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja
32	Kulkarni Ankita Sunil	B.com	Ankita	Ankita	Ankita	Ankita	Ankita	Ankita
33	Wani Ishwari Santosh	B.com	Ishwari	Ishwari	Ishwari	Ishwari	Ishwari	Ishwari
34	magji Priti Balu	B.com	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti	Priti
35	Torpe Vaishnavi Mahendra	B.com	Vaishnavi	Vaishnavi	Vaishnavi	Vaishnavi	Vaishnavi	Vaishnavi
36	Suryavanshi Harshada Sunil	B.com	Harshada	Harshada	Harshada	Harshada	Harshada	Harshada
37	Meshmukh Sayli Krunal	B.com	Sayli	Sayli	Sayli	Sayli	Sayli	Sayli
38	Sorawane Payal Bhagwan	B.com	Payal	Payal	Payal	Payal	Payal	Payal
39	chane Priyanka Sahabji	B.com	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka	Priyanka
40	Dhanwate Nikita Madhukar	B.com	Nikita	Nikita	Nikita	Nikita	Nikita	Nikita
41	Shinde Nikita Somanath	B.com	Neshinde	Neshinde	Neshinde	Neshinde	Neshinde	Neshinde
42	Kunjar Gauri Vitthal	B.com	Gauri	Gauri	Gauri	Gauri	Gauri	Gauri
43	Patil Kanchan Rajendra	B.com	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan	Kanchan
44	Borwante Shraddha Prakash	B.com	B.S.P	B.S.P	B.S.P	B.S.P	B.S.P	B.S.P
45	Thombare Suchitra Narasahab	B.com	Suchitra	Suchitra	Suchitra	Suchitra	Suchitra	Suchitra
46	Kotkar Pooja Bhauasaheb	B.com	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja

2 | Page

47	Girme varishnavi Dilip	B.com	Girme	Girme	Girme	Girme	Girme	Girme
48	Avhad Apurva Ravindra	B.com	Avhad A.P.	Avhad A.P.	Avhad A.P.	Avhad A.P.	Avhad A.P.	Avhad A.P.
49	Ukirde Bhagyashri pralhad	B.com	Ukirde	Ukirde	Ukirde	Ukirde	Ukirde	Ukirde
50	Gaikwad Madhavi Babasaheb	B.com	Madhavi	Madhavi	Madhavi	Madhavi	Madhavi	Madhavi
51	Gaikwad kirti A.E.U.	B.com	kirti	kirti	kirti	kirti	kirti	kirti
52	Gaikwad Tanuja Somanath	B.com	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad
53	Pachore Sapna Vikas	B.com	Pachore	Pachore	Pachore	Pachore	Pachore	Pachore
54	Bharti Divya Nandkumar	B.com	Bharti	Bharti	Bharti	Bharti	Bharti	Bharti
55	pahilwan Sakshi Rajendra	B.com	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi
56	Bondkhal kamal Bhikaji	B.com	Bondkhal	Bondkhal	Bondkhal	Bondkhal	Bondkhal	Bondkhal
57	Gorase Yashvanti Rajendra	B.com	Gorase	Gorase	Gorase	Gorase	Gorase	Gorase
58	Sanika Dinesh Darpel	B.com	Darpel S.D	Darpel S.D	Darpel S.D	Darpel S.D	Darpel S.D	Darpel S.D
59	Janvi Santosh more	B.com	more	more	more	more	more	more
60	Thorat pranjal Balasahab	B.com	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat
61	Jadhav Shruti Ganesh	B.com	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav
62	More Neha Santosh	B.com	More N.S	More N.S	More N.S	More N.S	More N.S	More N.S
63	Jagtap Dnyaneshwari Kiran	B.com	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap
64	Godase ritika Tatyaram	B.com	Godase	Godase	Godase	Godase	Godase	Godase
65	dhumal Harshada Santosh	B.com	dhumal	dhumal	dhumal	dhumal	dhumal	dhumal
66	Sonawane Megha Prangesh	B.com	Megha	Megha	Megha	Megha	Megha	Megha
67	upadhyay mansi ANAND	B.com	mansi	mansi	mansi	mansi	mansi	mansi
68	Nenu Abhay Shilpi	B.com	Nenu	Nenu	Nenu	Nenu	Nenu	Nenu
69	wagh shubham Ramdas	B.com	wagh	wagh	wagh	wagh	wagh	wagh
70	wagh amran sunil	B.com	wagh	wagh	wagh	wagh	wagh	wagh
71	Bhalerao pratik	B.com	Bhalerao	Bhalerao	Bhalerao	Bhalerao	Bhalerao	Bhalerao
72	Jadhav Siddhartha	B.com	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav

3 | Page

73	Thakare Rohit Gopan	B.com	Thakare	Thakare	Thakare	Thakare	Thakare	Thakare
74	Autade Nikhil Narasahab	B.com	Autade	Autade	Autade	Autade	Autade	Autade
75	Angade Nishikant Ramnath	B.com	Angade	Angade	Angade	Angade	Angade	Angade
76	Kurkute Vinit Dnyaneshwar	B.com	Kurkute	Kurkute	Kurkute	Kurkute	Kurkute	Kurkute
77	Jagtap Niketan Babasaheb	B.com	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap
78	Hon Parthi Sanjay	B.com	Parthi	Parthi	Parthi	Parthi	Parthi	Parthi
79	dawange Om dnyaneshwar	B.com	dawange	dawange	dawange	dawange	dawange	dawange
80	Abhi Anil. Khalkar	B.com	Abhi	Abhi	Abhi	Abhi	Abhi	Abhi
81	Wagh Rohit Kailas	B.com	Wagh	Wagh	Wagh	Wagh	Wagh	Wagh
82	Thole Pratik Mahendra	B.com	Thole	Thole	Thole	Thole	Thole	Thole
83	Autade Aditya Jattu	B.com	Aditya	Aditya	Aditya	Aditya	Aditya	Aditya
84	Gadage Shubham Valmik	B.com	Gadage	Gadage	Gadage	Gadage	Gadage	Gadage
85	more Aniket Maheshwar	B.com	more	more	more	more	more	more
86	Nighal Dipak Dnyaneshwar	B.com	Nighal	Nighal	Nighal	Nighal	Nighal	Nighal
87	Sonawane Santhak Babasaheb	B.com	Santhak	Santhak	Santhak	Santhak	Santhak	Santhak
88	Khakale Dattatraya Anil	B.com	Khakale	Khakale	Khakale	Khakale	Khakale	Khakale
89	Walhekar Shubham Anil	B.com	Walhekar	Walhekar	Walhekar	Walhekar	Walhekar	Walhekar
90	Phobale Ajinkya Dnyaneshwar	B.com	Phobale	Phobale	Phobale	Phobale	Phobale	Phobale
91	Makare Sahil Sandeep	B.com	Makare	Makare	Makare	Makare	Makare	Makare
92	Jambhulkar Om	B.com	Jambhulkar	Jambhulkar	Jambhulkar	Jambhulkar	Jambhulkar	Jambhulkar
93	Jagtap Niketan	B.com	Niketans	Niketans	Niketans	Niketans	Niketans	Niketans
94	Shete Sujit Kailas	B.com	Shete	Shete	Shete	Shete	Shete	Shete
95	Thole Pratik Mahendra	B.com	Thole	Thole	Thole	Thole	Thole	Thole
96	Girme Dipali	B.com	Girme	Girme	Girme	Girme	Girme	Girme
97	Makal Dipali	B.com	Makal	Makal	Makal	Makal	Makal	Makal
98	Raktake Nikita	B.com	Raktake	Raktake	Raktake	Raktake	Raktake	Raktake

4 | Page

99	Shete Sujat Madhukar	B.com	Shete	Shete	Shete	Shete	Shete	Shete
100	Aher Tushar Rajendra	B.com	Aher	Aher	Aher	Aher	Aher	Aher
101	Dighe Vikas Vijay	B.com	Dighe	Dighe	Dighe	Dighe	Dighe	Dighe
102	Gunsal Shubham Anil	B.com	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal
103	Waghmare Onkar Kishor	B.com	Waghmare	Waghmare	Waghmare	Waghmare	Waghmare	Waghmare
104	Gunsal Sushant Satish	B.com	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal
105	Kulkarni Shubham Ramdas	B.com	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni
106	Pantale Atkar Shankar	B.com	Pantale	Pantale	Pantale	Pantale	Pantale	Pantale
107	Sonawane Aniket Shivdas	B.com	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane
108	Davange Ankit Babasaheb	B.com	Davange	Davange	Davange	Davange	Davange	Davange
109	Sapkal Siddhesh Nilesh	B.com	Sapkal	Sapkal	Sapkal	Sapkal	Sapkal	Sapkal
110	Chaudhari Am Pangnath	B.com	Chaudhari	Chaudhari	Chaudhari	Chaudhari	Chaudhari	Chaudhari
111	Hutik Valmik Dabade	B.com	Hutik	Hutik	Hutik	Hutik	Hutik	Hutik
112	Gangavne Nikhil Shashikant	B.com	Gangavne	Gangavne	Gangavne	Gangavne	Gangavne	Gangavne
113	Bhagat Aditya Ravindra	B.com	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat	Bhagat
114	Khatari Prasad Ravindra	B.com	Khatari	Khatari	Khatari	Khatari	Khatari	Khatari
115	Walhukar Shubham Sunil	B.com	Walhukar	Walhukar	Walhukar	Walhukar	Walhukar	Walhukar
116	Dhanwate Nikita Madhukar	B.com	Dhanwate	Dhanwate	Dhanwate	Dhanwate	Dhanwate	Dhanwate
117	Shinde Nikita Haribhau	B.com	Shinde	Shinde	Shinde	Shinde	Shinde	Shinde
118	Atkar Rifika Rajendra	B.Sc	Atkar	Atkar	Atkar	Atkar	Atkar	Atkar
119	Gunsal Pranali Rajesh	B.Sc	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal	Gunsal
120	Bagal Chanchal Dnyaneshwar	B.Sc	Bagal	Bagal	Bagal	Bagal	Bagal	Bagal
121	Kadam Samruddhi Suresh	B.Sc	Kadam	Kadam	Kadam	Kadam	Kadam	Kadam
122	Thorat Sakshi Madhukar	B.Sc	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat
123	Sonawane Pooja Babasaheb	B.Sc	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane
124	Sonawane Gauri Navnath	B.Sc	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane

5 | Page

125	Kotale Sayali Madhukar	B.Sc	Kotale	Kotale	Kotale	Kotale	Kotale	Kotale
126	Ransing Diya Parmod	B.Sc	Ransing	Ransing	Ransing	Ransing	Ransing	Ransing
127	Gawali Trupti Anil	B.Sc	Gawali	Gawali	Gawali	Gawali	Gawali	Gawali
128	Jagtap Rutuja Santosh	B.Sc	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap	Jagtap
129	Pawar Nikita Sopan	B.Sc	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar
130	Dutte Tejasvini Narayan	B.Sc	Dutte	Dutte	Dutte	Dutte	Dutte	Dutte
131	Deshmukh Tanvi Subhash	B.Sc	Deshmukh	Deshmukh	Deshmukh	Deshmukh	Deshmukh	Deshmukh
132	Honde Monika Ramchandra	B.Sc	Honde	Honde	Honde	Honde	Honde	Honde
133	Vadhane Shruti Sandip	B.Sc	Vadhane	Vadhane	Vadhane	Vadhane	Vadhane	Vadhane
134	Lokhande Priti Ramnath	B.Sc	Lokhande	Lokhande	Lokhande	Lokhande	Lokhande	Lokhande
135	Thangar Pranali Vijay	B.Sc	Thangar	Thangar	Thangar	Thangar	Thangar	Thangar
136	Kolge Kishori Bhausaheb	B.Sc	Kolge	Kolge	Kolge	Kolge	Kolge	Kolge
137	Tadav Snehali Sandip	B.Sc	Tadav	Tadav	Tadav	Tadav	Tadav	Tadav
138	Bankar Sakshi Appasaheb	B.Sc	Bankar	Bankar	Bankar	Bankar	Bankar	Bankar
139	Dushing Komal Sanjay	B.Sc	Dushing	Dushing	Dushing	Dushing	Dushing	Dushing
140	Chaskar Sarika Balu	B.Sc	Chaskar	Chaskar	Chaskar	Chaskar	Chaskar	Chaskar
141	Pachore Priya Rajendra	B.Sc	Pachore	Pachore	Pachore	Pachore	Pachore	Pachore
142	Modhe Bhagyashree Bajirao	B.Sc	Modhe	Modhe	Modhe	Modhe	Modhe	Modhe
143	Kolhe Akanksha Sunil	B.Sc	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe
144	Kolhe Vaishnavi Harichandra	B.Sc	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe
145	Shaikh Meenaz Aslam	B.Sc	Shaikh	Shaikh	Shaikh	Shaikh	Shaikh	Shaikh
146	Tagat Poonam Mahadeo	B.Sc	Tagat	Tagat	Tagat	Tagat	Tagat	Tagat
147	Nawale Vaishnavi Nanasaheb	B.Sc	Nawale	Nawale	Nawale	Nawale	Nawale	Nawale
148	Jadhane Dipali Babasaheb	B.Sc	Jadhane	Jadhane	Jadhane	Jadhane	Jadhane	Jadhane
149	Jagdale Sakshi Ganesh	B.Sc	Jagdale	Jagdale	Jagdale	Jagdale	Jagdale	Jagdale
150	Mali Vaishali Gumpat	B.Sc	Mali	Mali	Mali	Mali	Mali	Mali

6 | Page

151	Nawale Rutuja prakash	B.Sc	Trawale	Trawale	Trawale	Trawale	Trawale	Trawale
152	Chaudhari Ganesh Babasaheb	B.Sc	Chawale	Chawale	Chawale	Chawale	Chawale	Chawale
153	Khalkar Vaishnav Balasaheb	B.Sc	Khalkar	Khalkar	Khalkar	Khalkar	Khalkar	Khalkar
154	Walmik Vinchu A.C. Joshi	B.Sc	Walmik	Walmik	Walmik	Walmik	Walmik	Walmik
155	Vinchu Walmik Abasaheb	B.Sc	Vinchu	Vinchu	Vinchu	Vinchu	Vinchu	Vinchu
156	Wani Chetan Gulabrao	B.Sc	Wani	Wani	Wani	Wani	Wani	Wani
157	Gawali Vishal Rajendra	B.Sc	Gawali	Gawali	Gawali	Gawali	Gawali	Gawali
158	WARKAR SANKET SANJAY	B.Sc	Warkar	Warkar	Warkar	Warkar	Warkar	Warkar
159	Eatangare Ashish Rajendra	B.Sc	Eatangare	Eatangare	Eatangare	Eatangare	Eatangare	Eatangare
160	Avhad Sahil Vilas	B.Sc	Avhad	Avhad	Avhad	Avhad	Avhad	Avhad
161	Bhujade Tushar Narayan	B.Sc	Bhujade	Bhujade	Bhujade	Bhujade	Bhujade	Bhujade
162	Dokhe Tejas Arun	B.Sc	Dokhe	Dokhe	Dokhe	Dokhe	Dokhe	Dokhe
163	Kolhe Mayur Vilas	B.Sc	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe
164	Rohamate Pratik Pramod	B.Sc	Rohamate	Rohamate	Rohamate	Rohamate	Rohamate	Rohamate
165	Sayyad Muddasir Faiyaz	B.Sc	Sayyad	Sayyad	Sayyad	Sayyad	Sayyad	Sayyad
166	Kajale Vaibhav Babasaheb	B.Sc	Kajale	Kajale	Kajale	Kajale	Kajale	Kajale
167	Pawase Aniket Sanjay	B.Sc	Pawase	Pawase	Pawase	Pawase	Pawase	Pawase
168	Tambre Sugar Bhauasaheb	B.Sc	Tambre	Tambre	Tambre	Tambre	Tambre	Tambre
169	Gawai Naxhin Nanasaheb	B.Sc	Gawai	Gawai	Gawai	Gawai	Gawai	Gawai
170	Pawar Roshan Vishnu	B.Sc	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar
171	Kolhe Tejas Kondaji	B.Sc	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe	Kolhe
172	Khokale Satish Sanjay	B.Sc	Khokale	Khokale	Khokale	Khokale	Khokale	Khokale
173	Nailwade Vishal Anil	B.Sc	Nailwade	Nailwade	Nailwade	Nailwade	Nailwade	Nailwade
174	More Kishor Balasaheb	B.Sc	More	More	More	More	More	More
175	Dane Shantam Narayan	B.Sc	Dane	Dane	Dane	Dane	Dane	Dane
176	Sahad Ashwin Balu	B.Sc	Sahad	Sahad	Sahad	Sahad	Sahad	Sahad

7 | Page

177	Thorat Vijay Sanjay	BBA	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat	Thorat
178	Wavare Aditya Tushar	BBA	Wavare	Wavare	Wavare	Wavare	Wavare	Wavare
179	Sapke Shaktiprasad Anil	BBA	Sapke	Sapke	Sapke	Sapke	Sapke	Sapke
180	Sadaphal Aditya Narayan	BBA	Sadaphal	Sadaphal	Sadaphal	Sadaphal	Sadaphal	Sadaphal
181	Gawli Aditya Sanjay	BBA	Gawli	Gawli	Gawli	Gawli	Gawli	Gawli
182	Mulekar Gayatri Yashwant	BBA	Mulekar	Mulekar	Mulekar	Mulekar	Mulekar	Mulekar
183	Solke Pooja Vijay	BBA	Solke	Solke	Solke	Solke	Solke	Solke
184	Dhakane Anita Bhauasaheb	BBA	Dhakane	Dhakane	Dhakane	Dhakane	Dhakane	Dhakane
185	Kulkarni Siddhi Rajendra	BBA	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni	Kulkarni
186	Borawake Gayatri Nitin	BBA	Borawake	Borawake	Borawake	Borawake	Borawake	Borawake
187	Borshile Madhuri Arun	BBA	Borshile	Borshile	Borshile	Borshile	Borshile	Borshile
188	Deokar Pranjali Shankant	BBA	Deokar	Deokar	Deokar	Deokar	Deokar	Deokar
189	Rahane Rutuja Gorakshnath	BBA	Rahane	Rahane	Rahane	Rahane	Rahane	Rahane
190	Kadam Shital Suresh	BBA	Kadam	Kadam	Kadam	Kadam	Kadam	Kadam
191	More Summa Arjun	BBA	More	More	More	More	More	More
192	Gaikwad Arpita Gautam	BBA	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad
193	Dabhade Pooja Annasaheb	BBA	Dabhade	Dabhade	Dabhade	Dabhade	Dabhade	Dabhade
194	Gaikwad Asmita Kishor	BBA	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad	Gaikwad
195	Khondized Pragda Shireoji	BBA	Khondized	Khondized	Khondized	Khondized	Khondized	Khondized
196	Khosla Priyanka Kashinath	BBA	Khosla	Khosla	Khosla	Khosla	Khosla	Khosla
197	Pawar Shubhangi Rajesh	BBA	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar	Pawar
198	Ahise Divya Sunil	BBA	Ahise	Ahise	Ahise	Ahise	Ahise	Ahise
199	Ghayatkar Samadhan Umesh	BBA	Ghayatkar	Ghayatkar	Ghayatkar	Ghayatkar	Ghayatkar	Ghayatkar
200	JADHAU MANGESH VINOD	BBA	JADHAU	JADHAU	JADHAU	JADHAU	JADHAU	JADHAU
201	Sonawane Satish Chhangadi	BBA	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane	Sonawane
202	GIDDE SHARPAK ANIL	BBA	GIDDE	GIDDE	GIDDE	GIDDE	GIDDE	GIDDE

8 | Page

203	Dhanashri B. Godge	BCA	Hanashi	Hanashi	Hanashi	Hanashi	Hanashi	Hanashi
204	Kshitiya Sanjay mali	BCA	Hetiya	Hetiya	Hetiya	Hetiya	Hetiya	Hetiya
205	Shivani vijay Karpe	BCA	Koerpe	Koerpe	Koerpe	Koerpe	Koerpe	Koerpe
206	Kalyani Madhindra shinde	BCA	Kars	Kars	Kars	Kars	Kars	Kars
207	Dhamale maithili kailas	BCA	Mdhamale	Mdhamale	Mdhamale	Mdhamale	Mdhamale	Mdhamale
208	Dongare Sakshi Dilip	BCA	Dongare	Dongare	Dongare	Dongare	Dongare	Dongare
209	Rahane Heutuja Sanjay	BCA	Rahane	Rahane	Rahane	Rahane	Rahane	Rahane
210	chavdhari Sakshi Rovinda	BCA	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi	Sakshi
211	Rahane Pratiksha Ashok	BCA	RahanePA	RahanePA	RahanePA	RahanePA	RahanePA	RahanePA
212	Autade Sakshi Rajendra	BCA	Sautade	Sautade	Sautade	Sautade	Sautade	Sautade
213	Khatat Kirti Eknath	BCA	Pikti	Pikti	Pikti	Pikti	Pikti	Pikti
214	Chavan kalyani sunil	BCA	Kayal	Kayal	Kayal	Kayal	Kayal	Kayal
215	Pawar Priti Nitin	BCA	P	P	P	P	P	P
216	Singar Rutuja Dnyaneshwar	BCA	Rutuja	Rutuja	Rutuja	Rutuja	Rutuja	Rutuja
217	Mayur Santaykumar Wahi	BCA	Mayur	Mayur	Mayur	Mayur	Mayur	Mayur
218	Ruben Shamshuddin Tarmb	BCA	Ruben	Ruben	Ruben	Ruben	Ruben	Ruben
219	Aditya R Deokar	BCA	Aditya	Aditya	Aditya	Aditya	Aditya	Aditya
220	Jadhav Tanmay Dnyaneshwar	BCA	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav	Jadhav
221	Kawade Karanesh Prasad	BCA	Karanes	Karanes	Karanes	Karanes	Karanes	Karanes
222	Goswami Prashant Prakash	BCA	Prashant	Prashant	Prashant	Prashant	Prashant	Prashant
223	Kharat Siddesh Shantabai	BCA	Siddesh	Siddesh	Siddesh	Siddesh	Siddesh	Siddesh
224	Patale Vaibhav Dipak	BCA	Vaibhav	Vaibhav	Vaibhav	Vaibhav	Vaibhav	Vaibhav
225	Bhujbal Santoshkumar	BCA	Santosh	Santosh	Santosh	Santosh	Santosh	Santosh
226	Narode Rutuja shantabai	BCA	Ranode	Ranode	Ranode	Ranode	Ranode	Ranode
227	Chine kavari Dattatraya	BCA	Bahine	Bahine	Bahine	Bahine	Bahine	Bahine
228	Dighe Dnyaneshwari Vinayak	BCA	Digha	Digha	Digha	Digha	Digha	Digha

9 | Page

255	Zurule Omkar	B.A	Omkar	Omkar	Omkar	Omkar	Omkar	Omkar
256	Kekar Vibhav	B.A	Vibhav	Vibhav	Vibhav	Vibhav	Vibhav	Vibhav
257	Gursai Nishant	B.A	N.K.Gursai	N.K.Gursai	N.K.Gursai	N.K.Gursai	N.K.Gursai	N.K.Gursai
258	Barawake Sonali	B.A	Sonali	Sonali	Sonali	Sonali	Sonali	Sonali
259	Deshmukh Rutika	B.A	Rutika	Rutika	Rutika	Rutika	Rutika	Rutika
260	Pachore Pooja	B.A	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja	Pooja
261	Amrutkar Pratibha	B.A	Amrutkar	Amrutkar	Amrutkar	Amrutkar	Amrutkar	Amrutkar
262	Harishchandra Rachana	B.A	Rachana	Rachana	Rachana	Rachana	Rachana	Rachana
263	Sakshi Katte	BA	Stake	Stake	Ab	Ab	Ab	Ab
264	Priyanka Jogdand	BA	Pss	Pss	Ab	Ab	Pss	Ab
265	Joshi Atharva	Bsc	Ab	Ab	Joshi	Joshi	Ab	Ab

 Coordinator
 IQAC, K. J. Somaiya College
 Kopergaon, Dist. A.N.

 Principal
 K. J. Somaiya College of Arts
 Commerce & Science, Kopergaon

❖ Webinars/ Seminars/ Conferences:

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
(पूर्वीचे पुणे विद्यापीठ)

दूरध्वनी क्रमांक. :

०२०-२५६०१२६४

२५६०१२६५

ई-मेल: pldvp@unipune.ac.in

गणेशखिंड, पुणे- ४११००७
नियोजन व विकास विभाग

संदर्भ - साफुपुवि/निववि/1024

दिनांक : ०१/१०/२०१८

प्रति,

मा.प्राचार्य/संचालक,

सर्व संबंधित संलग्न महाविद्यालये/मान्यताप्राप्त संस्था

विषय : शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये गुणवत्ता सुधार योजनेअंतर्गत राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील कार्यशाळा/चर्चासत्र/परिषदांचे आयोजन करण्यासाठी अर्थसहाय्य मंजुरीबाबत...

महोदय/महोदया,

गुणवत्ता सुधार योजनेअंतर्गत बिगर आदिवासी व आदिवासी विभागातील विद्यापीठ संलग्न महाविद्यालये व मान्यताप्राप्त संस्थांनी राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील कार्यशाळा/चर्चासत्र/ परिषदांचे आयोजन करण्यासाठी ऑनलाईन पध्दतीने सादर केलेल्या प्रस्तावानुसार गुणवत्ता सुधार योजनेच्या मार्गदर्शकतत्वांस अनुसरून सोबत जोडलेल्या मंजूर यादीमध्ये संबंधित महाविद्यालये/संस्थांच्या नावापुढे नमूद केलेल्या तृतीची दिनांक ३१ ऑक्टोबर २०१८ पर्यंत पूर्तता करण्याच्या अटीवर अर्थसहाय्य मंजूर करण्यात येत आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ मध्ये महाविद्यालये/मान्यताप्राप्त संस्थांकडून प्राप्त झालेल्या वरील प्रस्तावांची छाननी करून अंतिम यादीस मंजूरी देण्यात आलेली आहे. मंजूरीची स्वतंत्र पत्रे पाठविण्यात येणार नाहीत. प्रसिध्द करण्यात आलेली मंजूर यादी हीच मान्यता समजण्यात यावी. (सोबत मार्गदर्शकतत्वे व मंजूर यादी)

सोबत महाविद्यालये/मान्यताप्राप्त संस्था यांनी गुणवत्ता सुधार योजनेच्या मार्गदर्शकतत्वांमध्ये नमूद केलेल्या नियम व अटीच्या अधिन राहून राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील कार्यशाळा/चर्चासत्र/परिषदांचे आयोजन करून त्यांची देयके अंतर्गत हिशोबतपासनीसांकडून तपासणी (Audit) करून घेवून नियोजन व विकास विभागामार्फत वित्त व लेखा विभागाने आयोजित केलेल्या लेखापरिक्षण शिबिरांमध्ये सादर करावीत.

राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील कार्यशाळा/चर्चासत्र/परिषदांचे आयोजन करण्यासाठी अर्थसहाय्य मंजूर यादी व कार्यशाळा/चर्चासत्र/परिषदांचे आयोजन व हिशोब सादर करताना महाविद्यालय/संस्थेने व्यावसायिक काळजी बाबतची माहिती सोबत जोडलेली आहे.

कळ्यावे,

सोबत : वरीलप्रमाणे.

(डॉ. श्रीरंग पं. बाढे)

उपकुलसचिव

नियोजन व विकास

[Signature]

281 (SCW181637001) [IMMA016370] Institute of Management Studies, Career Development & Research Addr: IMS Campus Station Road Ahmednagar Tal: Ahmednagar Dist: Ahmednagar, Pincode: 414001	State Level Workshop on Service Oriented Architecture	Duration 2 Days Level- State	18/01/2019	19/01/2019	103000.00	100000	OK
282 (SCW181643002) [CAAA016430] Jijamata College of Science & Arts Addr: Dnyaneshwarnagar Post Bhende Tal: Nevasa Dist: Ahmednagar, Pincode: 414605	CULTURAL ASPECTS IN INDIAN LITERATURE	Duration 2 Days Level- State	12/02/2019	13/02/2019	100000.00	100000	OK
283 (SCW181614005) [CAAA016140] K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Addr: Mohanirajnagar Tal: Kopergaon Dist: Ahmednagar, Pincode: 423601	Emerging Trends in Bio- Diversity Conservation	Duration 1 Days Level- State	22/12/2018	22/12/2018	132000.00	100000	Conduct the Seminar two days as per guidelines.
284 (SCW181658001) [CAAA016580] Mahatma Phule Nutan College Addr: Mirajgaon Tal: Karjat Dist: Ahmednagar, Pincode: 414401	Bharatiy Lokshahichi Vachal	Duration 1 Days Level- State	11/01/2019	11/01/2019	103500.00	100000	Conduct the Seminar two days as per guidelines.

CHIEF PATRONS

Hon'ble Shri. Ashokrao Rohamare
(Chairman, Kopargaon Taluka Education Society)
Hon'ble Adv. Shri. Sanjiv Kulkarni
(Secretary, Kopargaon Taluka Education Society)
Hon'ble Shri. Sandiprao Rohamare
(Trustee, Kopargaon Taluka Education Society)

ADVISORY COMMITTEE

Dr. B. M. Gaikar	Dr. H. S. Patil
Dr. S. R. Yadav	Dr. R. R. Sanap
Prof. Dr. A. B. Ade	Dr. B. K. Auti
Dr. R. S. Pandit	Dr. R. V. Kshirsagar
Dr. B. J. Apparao	Dr. R. D. Borse
Dr. K. N. Dhumal	Dr. A. K. Mohite
Dr. A. M. Bhosale	Dr. R. R. Saswade
Dr. A. R. Tuwar	Prof. K. G. Kakade
Dr. B. M. Shinde	Dr. B. D. Wagh
Dr. S. L. Laware	Dr. S. D. Jadhav
Dr. B. P. Shinde	Dr. M. T. Patil
Dr. S. K. Shinde	Dr. B. S. Deshmukh
Dr. R. B. Datir	Dr. B. A. Patil

LOCAL ORGANIZING COMMITTEE

Dr. K. L. Giramkar	Dr. S. B. Kale
Dr. B. B. Bhosale	Dr. R. D. Gawali
Dr. S. R. Pagare	Prof. B. D. Gavhane
Dr. V. D. Awari	Prof. V. C. Thange
Dr. G. D. Deshmukh	Dr. S. B. Bhingardive
Dr. J. S. More	Dr. G. K. Chavan

STATE LEVEL SEMINAR

on

'Emerging Trends in Biodiversity Conservation (ETBC-2019)'

7th & 8th January, 2019

REGISTRATION FORM

Name : _____

Designation : _____

Name of the institute : _____

Address : _____

Mobile : _____

E mail : _____

Presentation (Oral/ Poster) _____

Title of the Paper _____

Date : _____

Signature

Book-post

To, _____

STATE LEVEL SEMINAR

on

'Emerging Trends in Biodiversity Conservation (ETBC-2019)'

7th & 8th January, 2019

Sponsored by

Savitribai Phule Pune University, Pune

Organized by

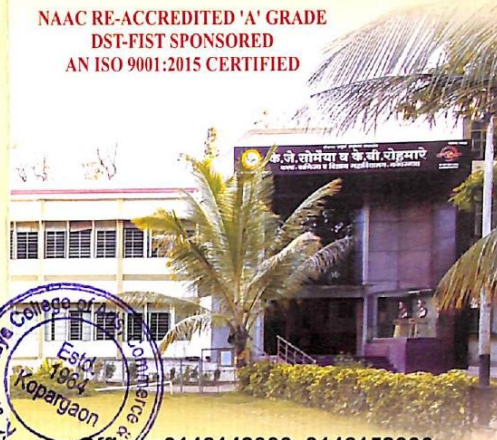
Department of Botany

Kopargaon Taluka Education Society's

K.J. Somaiya College
of Arts, Commerce & Science

Mohanirajnagar, Kopargaon, Dist-Ahmednagar, Pin-423601

NAAC RE-ACCREDITED 'A' GRADE
DST-FIST SPONSORED
AN ISO 9001:2015 CERTIFIED

Office : 9146142000, 9146152000
Mobile : 9822817636, 8275280620.
Website : www.kjcollege.com

PREAMBLE

Kopargaon Taluka Education Society started K.J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science in June, 1964. The Two great visionaries, Late Shri., K.B. Rohamare (MLA) and Padmabhushan Late Shri., K.J. Somaiya had the vision of educational crusade against the evils of illiteracy and poverty in Kopargaon. Late Shri. K.B. Rohamare (Dada) and Padmabhushan Late Shri., K.J. Somaiya had worked beyond the limits to bring the light of education in the life of peasants and the deprived classes. The organisational creation of Dada and financial devotion of Late Shri., K.J. Somaiya had made this dream come true in the form of this institute. Our college has reached a step ahead in the continuous pursuit of excellence in education by being re-accredited in the third cycle with 'A' Grade by NAAC, Bangalore and we have also gone through ISO 9001:2015 certification.

MOTTO OF THE SEMINAR

- To provide a forum to researchers, students & other groups of the society to share knowledge & experience.
- To create mass environmental awareness about utilization of technologies in practices.
- To motivate and create awareness among the college students for future prospect by adopting and sharing better technologies.
- To improve and upgrade the knowledge in different areas by the researchers own experimental findings.

SEMINAR THEME

- Biodiversity.
- Ex-situ Conservation.
- Environmental Protection.
- Biotechnology.
- Ecology.
- Social Forestry.
- Plant Tissue Culture.
- Ethanobotany.

ABSTRACT SUBMISSION

The participants are requested to send abstracts along with full length research paper on or before 25 December 2018 through email only. The abstract should be typed with max. 250 words, in Times New Roman font of size 12 point and line spacing 1.5 on sheet of A₄ size in MS Word and send on

■ **E-mail-bs.gaikwad69@gmail.com**

The accepted full length research papers will be published in UGC approved refereed Journal with additional publication charges

Registration Fees :

- Delegates - Rs. 400/-
- Research students - Rs. 200/-

The registration fees can be paid at the time of **spot registration** or through RTGS.

Details for Payment by RTGS/NEFT :

Name of the bank : Bank of Maharashtra
Branch Name : Kopargaon
A/C No. : 60167973416
IFSC Code : MAHB0000009
MICR Code : 423014002

IMPORTANT DATES

Abstract submission - 25 Dec. 2018
Full length Paper submission - 30 Dec. 2018

ACCOMODATION

Accommodation will be provided at Kopargaon and Shirdi for which the participant will have to pay extra charges.

KOPARGAON- AT A GLANCE

- Kopargaon is situated on the bank of holy river Godavari.
- 14 Km away from Shirdi.
- 100 Km away from District headquarters Ahmednagar.
- The nearest railway station Kopargaon connected with Daund and Manmad junction.
- 100 Km away from Aurangabad.
- Nearby Airports- Shirdi, Pune, Aurangabad.
- 80 Km away from Nashik.

❖ PRINCIPAL ❖

Dr. B. S. Yadav

K.J. Somaiya College, Kopargaon.

Mobile- 9423181155

❖ ORGANIZING SECRETARY ❖

Dr. B. S. Gaikwad - 9822817636

❖ CONVENER ❖

Dr. G. S. Shinde - 8275280620

State level seminar 'Emerging Trends in Biodiversity conservation' 7th and 8th Jan. 2019.

Inaugural Function...

Participants

Resource Person

Resource Person

Participants

Oral Presentation

**State Level Seminar on
'Emerging Trends in Biodiversity Conservation'
(7th and 8th Jan. 2019.)**

SEMINAR REPORT

Savitribai Phule Pune University, Pune sponsored and Department of Botany, K.J. Somaiya College organized state level seminar on 'Emerging Trends in Biodiversity Conservation' was organized on 7th and 8th January, 2019. The seminar was inaugurated on 7th January, 2019 by Dr. B.J. Apparao, Principal, Jijamata College, Bhende, Tal- Newasa. The inauguration done by the Chairperson, Hon. Ashokrao Rohamare, Chairman, Kopergaon Taluka Education Society, Kopergaon and during this occasion, Dr. B.M. Gaikar, Chairman Board of studies in Botany and Vice- Principal, Ahmednagar College, Ahmednagar, Hon. Adv. Sanjiv Kulkarni, Secretary, Kopergaon Taluka Education Society, Principal Dr. B.S. Yadav were present. Dr. B.J. Apparao in his speech has focused the different environmental problems like Global warming, Climate change and new ideas for biodiversity conservation. He also said that if biodiversity will conserve ultimately human beings has been survive in future. Adv. Sanjiv Kulkarni addressed that biodiversity used as fashionable word by any ordinary people, by industrialists, ecologist, environmentalists and conservationist but nobody are so aware about this word as well as the methods of conservation So it is your duty as a Botanists to create awareness among people about Biodiversity conservation.

In the presidential speech of Hon. Ashokrao Rohamare has targeted the today's environmental problems and different types of pollution. He has challenged the participants to discuss about the burning issues which are continuously takes place in the environment and have to take more efforts for solving the problems and introduce the new drought resistant, disease resistant varieties of crop in agricultural field. In the function Prin. Dr. B.S. Yadav also addressed the participants and he has disclosed the progress of institution in front of participants. Dr. B.S. Gaikwad, Head and Co-ordinator State level seminar introduced the guests and also expressed the theme of seminar. In the function publication of Souvenir was done by the auspicious hands of chief guests. Vice-Principal Dr. S.R. Pagare expressed the vote of thanks. On this two days seminar about 51 participants were present from the various corners of Maharashtra.

On the first day, Dr. B.J Apparao , Principal, Jijamata College, Bhende delivered the plenary lecture on 'Transgene technology and its role in quality improvement of crops'. Dr. B.M.

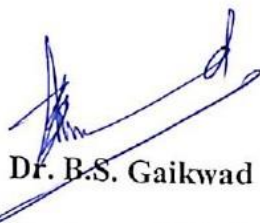

Gaikar, Vice- Principal, Ahmednagar college, Ahmednagar had delivered lecture on 'Recent status of biodiversity and conservation strategies along western ghats'. On the second day Dr. Ravindra Kshirsagar, Modern College, Pune delivered plenary lecture on 'Planarian diversity and its conservation'. Dr. Radhakrushna Pandit Head, Department of Zoology, S.P. Pune Univ., Pune had given lecture on 'Biodiversity status of Maharashtra'.

In this seminar, about 17 students had presented and discussed their research findings through oral presentation. Throughout the seminar different ideas regarding global warming, ozone layer depletion climate change and conservation strategies as well as modern ideas for biodiversity conservation and mitigation of biodiversity loss was discussed.

On the second of seminar, Valedictory function was conducted at 4.00 pm in presence of Dr. Radhakrushna Pandit, Dr. Ravindra Kshirsagar, Dr. B.S. Yadav. Students and participants expressed their views regarding the organization of two day seminar; technical session conducted and had given best wishes for future progress and work of host institution. At the end, Organizing Secretary presented the report of two day seminar and Dr. G.S. Shinde, Convenor expressed vote of thanks for the guest and participants.

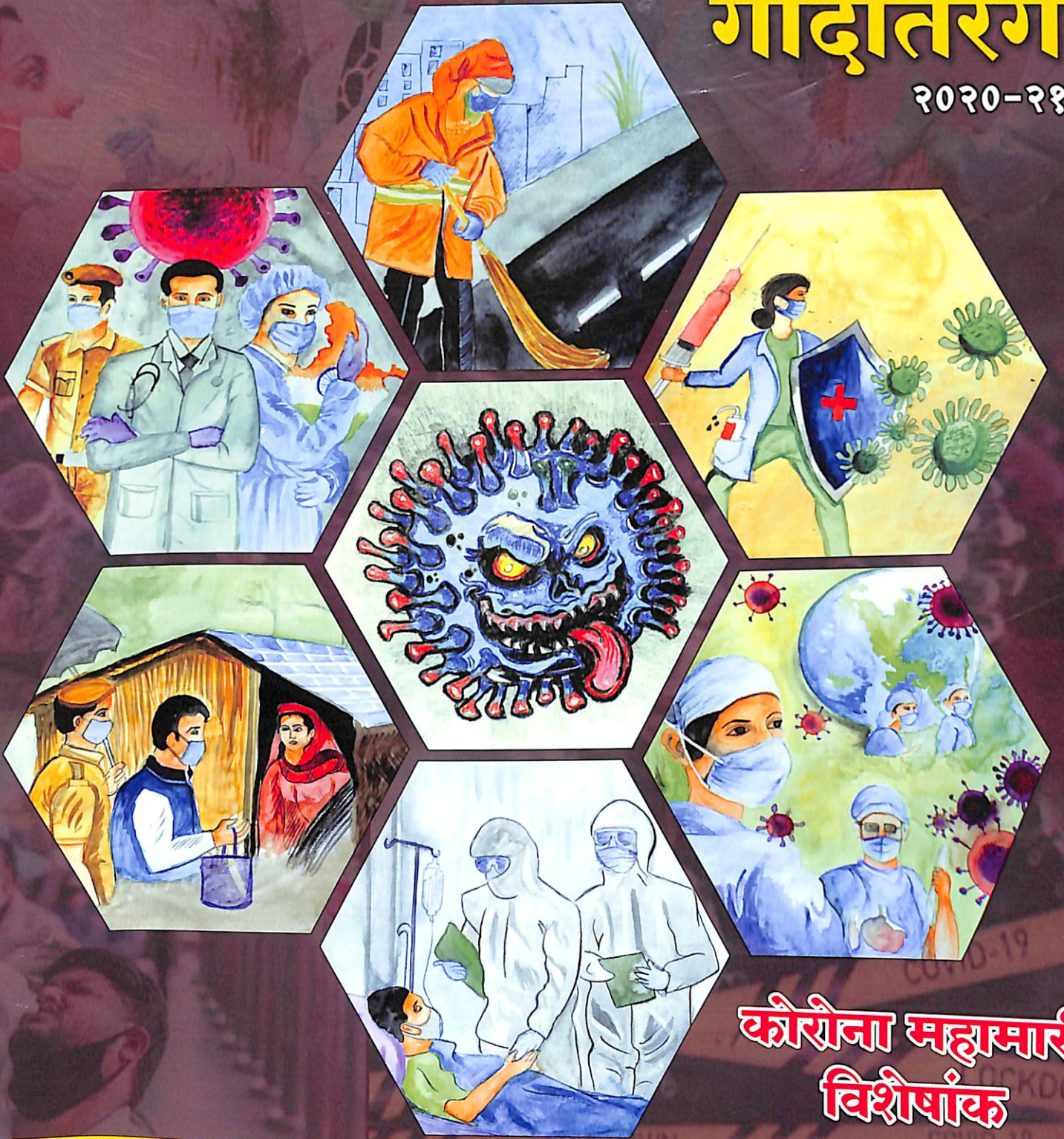

Dr. B.S. Gaikwad
Organizing Secretary and Head,
Department of Botany,
K.J. Somaiya College, Kopergaon.

अमृत महोत्सव विशेषांक

गोदातरंग

२०२०-२१

कोरोना महामारी विशेषांक

॥ उद्धरेदात्मनात्मानम् ॥

कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,

ID No. PU/AN/ASC/07 (1964)

के.जे.सोमैया वरिष्ठ व के.बी. रोहमारे कनिष्ठ
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,

मोहनीराजनगर, कोपरगाव, जि. अहमदनगर.

(संलग्नता : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे - ७)

सा.फु. पुणे विद्यापीठाचा
उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार
प्राप्त महाविद्यालय

NAAC Re-Accredited with 'A' Grade

AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,

के.जे.सोमैया वरिष्ठ व के.बी. रोहमारे कनिष्ठ कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,

मोहनीराजनगर, कोपरगाव, जि. अहमदनगर.

(संलग्नता : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे - ७)

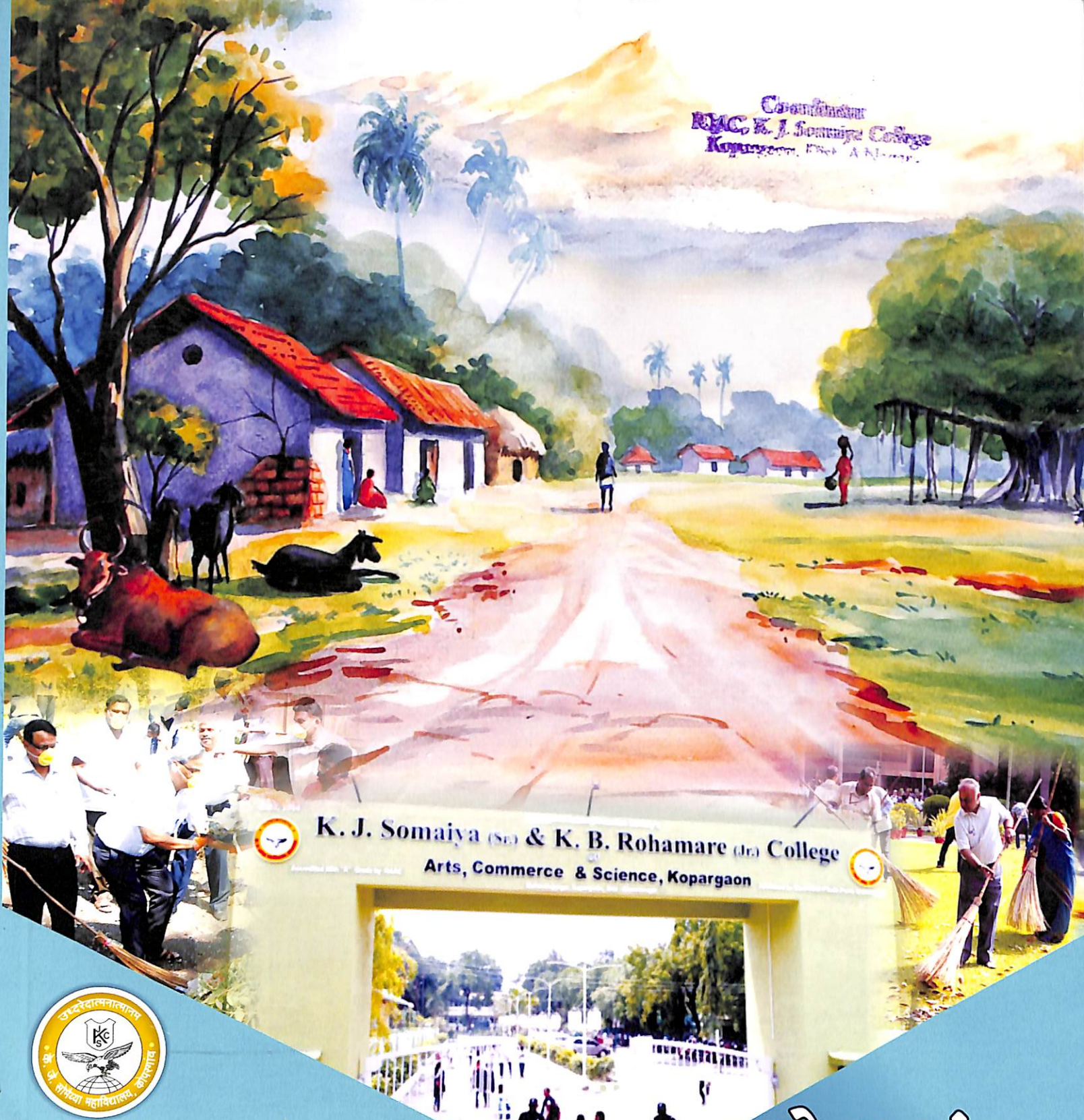
सा.फु. पुणे विद्यापीठाचा
उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार
प्राप्त महाविद्यालय

NAAC Re-Accredited with 'A' Grade

AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

Co-ordinator
K.J. Somaiya College
Kopergaon, Dist. A. Nagar.

कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,

**के.जे.सोमैया वरिष्ठ व के.बी. रोहमारे कनिष्ठ
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,**

मोहनीराजनगर, कोपरगाव, जि. अहमदनगर.

(संलग्नता : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे - ७)

NAAC Accredited with 'A' Grade

AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

सा.फु. पुणे विद्यापीठाचा उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार प्राप्त महाविद्यालय

गोदातरंग

सन २०१८-१९

स्वच्छ भारत : समृद्ध भारत विशेषांक

“महाराष्ट्रातल्या प्रत्येक राजकीय कार्यकर्त्याची 'खासियत'
नेमकी ओळखणारे यशवंतराव चव्हाण
कै. के. बी. रोहमारे यांना संबोधत ते 'कारभारी' या नावाने !
खरोखर त्यांचे सारे स्वभावधर्म,
'कारभारी' या शब्दात एकवटलेले...
पुढाऱ्यापेक्षा कारभारी ही काही वेगळीच चीज असते.
तो जबाबदारी खांद्यावर घेणारा असतो,
जबाबदारीने वागणारा असतो.
परखडपणे सुनावणारा.. राजी-नाराजीची पर्वा न करणारा
....संयमी पण स्पष्ट भूमिका घेणारा असतो.
हे सारे 'कारभारी' पण घेऊन के. बी. साहेब
सार्वजनिक जीवनात वावरले.
राजकारण, अर्थकारण, शिक्षण, समाजकारण,
शेती, सहकार
या ग्रामजीवन व्यापणाऱ्या सर्वच क्षेत्रात
के. बी. साहेबांच्या प्रभावाचा एक काळ होता”

गोदातरंग - 2022-23

के. बी. रोहमारे जन्मशताब्दी विशेषांक

गोदातरंग
2022-23

॥ उद्धरेदात्मनात्मानम् ॥
कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे,
के.जे. सोमैया वरिष्ठ व के.बी. रोहमारे कनिष्ठ
कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
मोहनीराजनगर, कोपरगाव, जि. अहमदनगर.

(संलग्नता : सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे - ०७)

सा.फु. पुणे विद्यापीठाचा
उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार
प्राप्त महाविद्यालय

ID No. PU/AN/ASC/07 (1964) NAAC Re-Accredited with 'A' Grade AN ISO 9001-2015 CERTIFIED INSTITUTE

*** आमचे प्रेरणास्थान ***

पद्मभूषण के. जे. सोमैया व संस्थेचे संस्थापक माजी आमदार के. बी. रोहमारे यांचे अर्धाकृती पुतळे

सा.फु.पुणे विद्यापीठाच्या सन २०१८-१९ च्या 'उत्कृष्ट महाविद्यालय' पुरस्काराचे प्रशस्तिपत्रक

राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद
NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL
An Autonomous Institution of the University Grants Commission

Quality Profile

Name of the Institution : Kopergaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science
Place : Mohanirajnagar, Kopergaon, Dist. Ahmednagar, Maharashtra

Criteria	Weightage (W _i)	Criterion-wise Weighted Grade Point (Cr WGP _i)	Criterion-wise Grade Point Averages (Cr WGP _i / W _i)
I. Curricular Aspects	100	270	2.70
II. Teaching-Learning and Evaluation	350	1120	3.20
III. Research, Consultancy and Extension	150	500	3.33
IV. Infrastructure and Learning Resources	100	300	3.00
V. Student Support and Progression	100	320	3.20
VI. Governance, Leadership & Management	100	300	3.00
VII. Innovations and Best Practices	100	370	3.70
Total	ΣW_i = 1000	Σ(Cr WGP_i) = 3180	

Institutional CGPA = $\frac{\sum(Cr WGP_i)}{\sum W_i} = \frac{3180}{1000} = 3.18$

Grade = **A**

Date : October 30, 2017

Director

* This certification is valid for a period of Five years with effect from October 30, 2017
* An Institutional CGPA on seven point scale in the range of 3.76 - 4.00 denotes 'A' grade,
3.51 - 3.75 denotes 'A' grade, 3.26 - 3.50 denotes 'B' grade, 3.01 - 3.25 denotes 'B' grade, 2.76 - 3.00 denotes 'C' grade,
2.51 - 2.75 denotes 'C' grade, 2.26 - 2.50 denotes 'D' grade, 2.01 - 2.25 denotes 'D' grade, 1.76 - 2.00 denotes 'E' grade
* Scores rounded off to the nearest integer

BCSC/28/AAA/143

राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद
NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL
An Autonomous Institution of the University Grants Commission

Certificate of Accreditation

The Executive Committee of the
National Assessment and Accreditation Council
on the recommendation of the duly appointed
Peer Team is pleased to declare the
Kopergaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science
Mohanirajnagar, Kopergaon, Dist. Ahmednagar,
affiliated to Savitribai Phule Pune University, Maharashtra as
Accredited
with CGPA of 3.18 on seven point scale
at **A** grade
valid up to October 29, 2022

Date : October 30, 2017

Director

BCSC/28/AAA/143

नॅक, बंगलोरकडून महाविद्यालयास प्राप्त झालेले 'ए' ग्रेडचे प्रमाणपत्र

सा.फु. पुणे विद्यापीठाचा (२०१८-१९) "उत्कृष्ट महाविद्यालय पुरस्कार" स्वीकारतांना को.ता.एज्यु.सोसायटीचे अध्यक्ष मा. अशोकराव रोहमारे, सचिव मा.अॅड. संजीव कुलकर्णी, को.ता.एज्यु.सोसा.चे सदस्य मा. चंद्रशेखर कुलकर्णी, कै.मा. अशोकराव खांबेकर, मा. संदीपजी रोहमारे, प्राचार्य डॉ. बी.एस. यादव व वरिष्ठ आणि कनिष्ठ महाविद्यालयाचे प्राध्यापक व कर्मचारी वृंद

**७ डिसेंबर २०२२ : संस्थापक पुण्यस्मरण व
भि.ग. रोहमारे (राज्यस्तरीय) ग्रामीण साहित्य पुरस्कार वितरण**

संस्थेचे संस्थापक माजी आमदार के.बी. रोहमारे यांच्या समाधीस्थळी
अभिवादन करतांना संस्थेचे विद्यमान अध्यक्ष मा.अशोकराव
रोहमारे व इतर मान्यवर

जन्मशताब्दी निमित्त के.बी. साहेबांना अभिवादन करण्यासाठी उपस्थित
असलेले कोपरगावचे विद्यमान आमदार मा. आशुतोष दादा काळे,
संस्थाध्यक्ष मा.अशोराव रोहमारे व इतर मान्यवर

प्रमुख अतिथी ज्येष्ठ कवयित्री मा.सुमतीताई लांडे
(संचालक, शब्दालय प्रकाशन) उपस्थितांसमोर मनोगत व्यक्त करतांना

समारंभाचे प्रमुख अतिथी प्रसिध्द अर्थतज्ज्ञ मा.डॉ. भालचंद्र मुणगेकर
उपस्थितांसमोर विचार व्यक्त करतांना, समवेत संस्थेचे अध्यक्ष
मा.अशोकराव रोहमारे व इतर मान्यवर

भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार योजनेची भूमिका मांडतांना
संस्थाध्यक्ष व पुरस्कार योजनेचे अध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे...

भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार प्राप्त लेखक- ज्योती
सोनवणे, लक्ष्मण महाडिक, डॉ.सुभाष वाघमारे, उत्तम बावस्कर,
जी.ए. उगले व रामकिशन दहिफळे मान्यवरांसमवेत

**७ डिसेंबर, २०२२ : संस्थापक पुण्यस्मरण व
भि.ग. रोहमारे (राज्यस्तरीय) ग्रामीण साहित्य पुरस्कार वितरण**

उत्कृष्ट ग्रामीण कवितासंग्रहासाठी असलेला भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार मान्यवरांच्या हस्ते स्वीकारतांना 'संविधानाच्या स्वप्नातलं गाव' (विभागून) या कवितासंग्रहाचे कवी मा.डॉ.सुभाष वाघमारे, (सातारा)

उत्कृष्ट ग्रामीण कवितासंग्रहासाठी असलेला भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार मान्यवरांच्या हस्ते स्वीकारतांना 'खी कुसाच्या कविता' (विभागून) या कवितासंग्रहाचे कवी मा.लक्ष्मण महाडिक (नाशिक)

उत्कृष्ट ग्रामीण कादंबरीसाठी असलेला भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार मान्यवरांच्या हस्ते स्वीकारतांना 'काळवाटा' कादंबरीचे लेखक मा.उत्तम बावस्कर

उत्कृष्ट ग्रामीण समीक्षेसाठी असलेला भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार मान्यवरांच्या हस्ते स्वीकारतांना 'सत्यशोधक दीनमित्रकार मुकुंदराव पाटील (जीवनकार्य आणि लेखनसमीक्षा)' (विभागून) या ग्रंथाचे लेखक मा.जी.ए. उगले

उत्कृष्ट ग्रामीण कथासंग्रहासाठी असलेला भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार मान्यवरांच्या हस्ते स्वीकारतांना 'दमकोंडी' या कथासंग्रहाच्या लेखिका मा.ज्योती सोनवणे (संभाजीनगर)

उत्कृष्ट ग्रामीण समीक्षेसाठी असलेला भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार मान्यवरांच्या हस्ते स्वीकारतांना 'परिवर्तनवादी साहित्य: संकल्पना आणि स्वरूप' (विभागून) या ग्रंथाचे लेखक मा.डॉ. रामकिशन दहिफळे

के.बी. रोहमारे स्मृति-करंडक राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन वक्तृत्व स्पर्धा : दि. ७ फेब्रुवारी, २०२३

संस्थेचे संस्थापक माजी आमदार के.बी. रोहमारे यांच्या जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेच्या उद्घाटनप्रसंगी ख्यातनाम कवी व गीतकार मा.प्रकाश होळकर, संस्थेचे अध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे व इतर मान्यवर

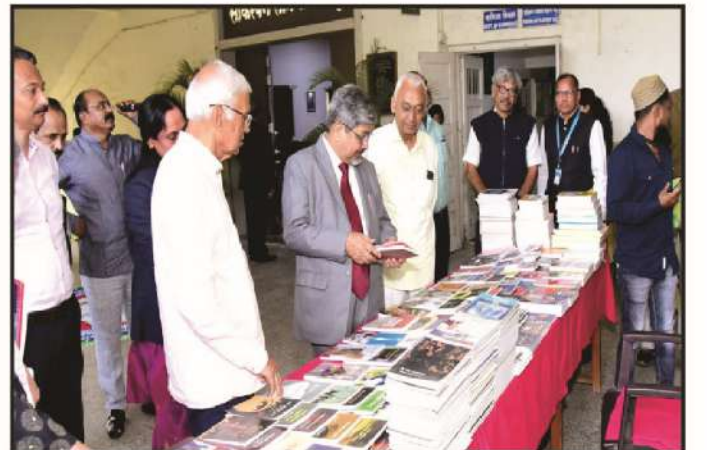
संस्थेचे संस्थापक माजी आमदार के.बी. रोहमारे यांच्या जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे उद्घाटन ख्यातनाम कवी व गीतकार मा.प्रकाश होळकर उपस्थितांना मार्गदर्शन करतांना, समवेत संस्थेचे अध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे व इतर मान्यवर

के.बी. रोहमारे राज्यस्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेत वैयक्तिक प्रथम क्रमांकाची मानकरी कु.आदिती देशमुख 'के.बी. रोहमारे : कार्य आणि कर्तृत्व' या विषयावर भाषण करतांना...

वैयक्तिक रु. १०००/- प्रथम पारितोषिक प्राप्त स्पर्धक कु. आदिती देशमुख (कोपरगाव), द्वितीय पारितोषिक रु. ७०००/- नितीन गांगरे (लोणी), तृतीय पारितोषिक रु. ५०००/- कु. श्रुती बोरस्ते (नाशिक) व उत्तेजनार्थ रु. १००१/- विजेते दत्तात्रय मोहिते (अहमदनगर), शीतल भोकरे (शिर्डी) व योगेंद्र मुळे (कोपरगाव) मान्यवरांसमवेत

के.बी. साहेब जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित विविध उपक्रम

के.बी. साहेब जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित ग्रंथप्रदर्शनास भेट देतांना प्रसिध्द अर्थतज्ज्ञ मा.डॉ.भालचंद्र मुणगेकर, संस्थाध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे व इतर मान्यवर

के.बी. साहेब जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित विविध उपक्रम

संस्थेचे संस्थापक के.बी. साहेबांच्या जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित रांगोळी स्पर्धेतील पारितोषिक प्राप्त रांगोळी व रांगोळी साकारणाऱ्या विद्यार्थिनी मान्यवरांसमवेत

के.बी. साहेबांच्या जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित रांगोळी स्पर्धेतील पारितोषिक प्राप्त रांगोळी

महिला तक्रार निवारण समिती

वीरांगना पथकाच्या स्थापनेनंतर वीरांगनांच्या समवेत प्रो.(डॉ.) गिरमकर, महिला तक्रार निवारण समितीच्या प्रमुख डॉ. सुरेखा भिंगारदिवे, सदस्या प्रा. नीता शिंदे, प्रा. वर्षा आहरे

'सायबर गुन्हे व सुरक्षितता' विषयावर झालेल्या व्याख्यानाप्रसंगी व्याख्याते प्रो.नसीम सिद्दीकी, प्रो.(डॉ.) व्ही.सी. ठाणगे, प्रो.एस.आर. पगारे, डॉ. सुरेखा भिंगारदिवे व इतर मान्यवर

'तांत्रिक कौशल्य व प्रशिक्षण' कार्यशाळेत उपस्थित विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन करताना प्रमुख अतिथी डॉ. विश्वास केदारी (AIF, Pune), समवेत मा.श्रीमती के.विपुलता, डॉ. सुरेखा भिंगारदिवे व इतर मान्यवर

'स्त्री-पुरुष समानता: कायद्यातील तरतुदी' या विषयावर आयोजित एकदिवशीय कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना अॅड. राजश्री शिंदे, समवेत मा.प्राचार्य व इतर मान्यवर

‘नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण’ राष्ट्रीय कार्यशाळा : १४,१५ फेब्रुवारी, २०२३

मारा विद्यापीठ, मलेशिया व आपले महाविद्यालय यांचे संयुक्त विद्यमाने आयोजित आंतरराष्ट्रीय परिसंवादाच्या निमंत्रण पत्रिकेचे प्रकाशन करतांना मा.प्राचार्य डॉ.विजय जोशी (मुंबई), मा.प्राचार्य डॉ.के.सी. मोहिते, संस्थेचे अध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे व इतर मान्यवर

‘नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण’ या विषयावर उपस्थित प्राध्यापक व विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन करतांना मा.प्राचार्य डॉ.विजय जोशी

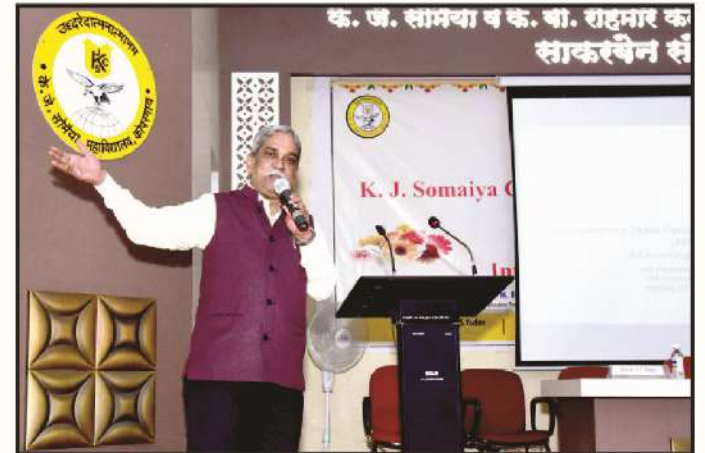
‘नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण’ या विषयावर उपस्थित प्राध्यापक व विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना मार्गदर्शन करतांना मा.प्राचार्य डॉ.के.सी. मोहिते, समवेत इतर मान्यवर

‘नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण’ या विषयावर आयोजित राष्ट्रीय कार्यशाळेत उपस्थितांना शुभसंदेश देतांना नवनिर्वाचित शिक्षक आमदार मा.सत्यजीत तांबे, समवेत इतर मान्यवर

‘नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण’ या विषयावर आयोजित राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभागी प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना मा.डॉ. एम. आर. कुरूप

‘नवीन राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण’ या विषयावर आयोजित राष्ट्रीय कार्यशाळेत सहभागी प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना मा.डॉ. प्रमोद पात्रेकर

उन्नत भारत अभियान

जि.प.प्रा. शाळा, डाऊच बु. येथील विद्यार्थ्यांचे रक्तगट कार्ड शिक्षकांकडे सुपुर्त करतांना मान्यवर

रक्तगट तपासणी शिबिरात मार्गदर्शन करतांना उन्नत भारत अभियानाचे सदस्य डॉ.बी.एस. गायकवाड, समवेत उपस्थित मान्यवर

विज्ञान दिनानिमित्त आयोजित 'फुड फेस्ट' ला संस्थेचे अध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे, विश्वस्त मा.संदीप रोहमारे व मा. प्राचार्यानी भेट देतांनाचे क्षणचित्र, समवेत विद्यार्थी वृंद

उन्नत भारत अभियान अंतर्गत डाऊच खु. गावी वृक्षारोपण कार्यक्रमात सहभागी ग्रामस्थ

उन्नत भारत अभियानांतर्गत जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळा चांदेकरा येथील शाळेच्या विद्यार्थ्यांचा रक्तगट तपासतांना सूक्ष्मजीवशास्त्र विभागाच्या विद्यार्थिनी

International Activity

Dr. Arun Chainit, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Bangkok, Thailand delivering a guest lecture on "Challenges of Teaching Methodology in the 21st Century" organised by Staff Academy on 13th July 2022

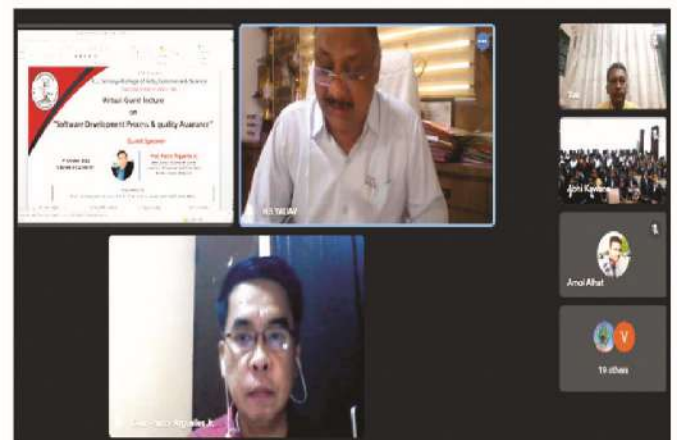
Mr. Taweechai Charoensilawat, Bangkok, Bangkok, Thailand delivering a guest lecture on "New Trends in Management Sciences" organised by Staff Academy on 13th July 2022

Memorandum of Understanding (MoU) Signing Ceremony was organised with University of Perpetual Help System Dalta, Molino Campus, Philippines. Hon. Dr. Anthony Jose M. Tamayo, President, University of Perpetual Help System Dalta, Molino, Philippines, Hon. Dr. Reno R. Rayel, School Director, Hon. Dr. Pastor Arguelles Jr., Dean, Prin. Dr. B.S. Yadav, IQAC Coordinator Prof. Dr. Vijay Thange and MoU Coordinator Dr. Ravindra Jadhav were presented

Hon. Sandip Rohamare Felicitating Dr. Arun Chainit and Mr. Taweechai Charoensilawat on the occasion of inugration of Staff Academy. Dr. B.S. Yadav, Dr. Vijay Thange, Dr. R.K. Kolhe and Dr. Ravindra Jadhav.

Virtual Guest Lecture on 'Software Development Process & Quality Assurance' Delivered by Prof. Pastor Arguelles Jr., Dean, University of Perpetual, Philippines under MOU organised by BCS and BBA-CA , Principal Dr. B.S. Yadav, IQAC Coordinator Prof. Dr. Vijay Thange, MOU Coordinator Dr. Ravindra Jadhav, Dr. R.K. Kolhe and Students of BBA-CA and Computer Science were presented.

International Activity

Virtual Guest Lecture on 'Brain based Learning: The Secret to a Successful Learning' Delivered by Prof. Rania Lampou, STEM Instructor, Ministry of Education, Greece organised by Staff Academy in association with IQAC, Principal Dr. B.S. Yadav, IQAC Coordinator Prof. Dr. Vijay Thange, Programme Coordinator Dr. Ravindra Jadhav, Dr. R.K. Kolhe and faculties.

Dr. Ravindra Jadhav has delivered Virtual Guest Lecture under collaborative teaching on 'Corporate Finance - Dividend Policy' Delivered organised by Faculty of Accountancy, UiTM MARA University, Malaysia on 19th January 2023, Dr. Marzalin Marzuki, Dr. Muslimah, Dr. Muhammad, Prof. Ariff Imran, faculty members and students of UiTM were presented.

Discussion session were organised with Faculty of Accountancy, UiTM MARA University, Malaysia regarding 'Collaborative Teaching'. Dr. Marzalin Marzuki, Dr. Muslimah, Dr. Sanjay Argade and Dr. Ravindra Jadhav were presented.

As a part of MoU jointly Organised International Conference with UiTM MARA University, Malaysia 'ICMAL-2023' at Lombok, Indonesia and working as a Strategic Partner on 2nd June 2023.

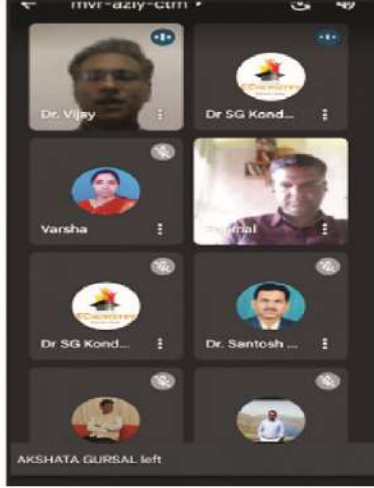

As a part of MoU jointly Organised International Conference with UiTM MARA University, Malaysia 'ICMAL-2023' at Lombok, Indonesia and working as a Strategic Partner on 2nd June 2023.

As a part of MoU jointly Organised International Conference with UiTM MARA University, Malaysia 'ICMAL-2023' at Lombok, Indonesia and working as a Strategic Partner on 2nd June 2023. Dr. Ravindra Jadhav worked as Conference Coordinator from Somaiya College.

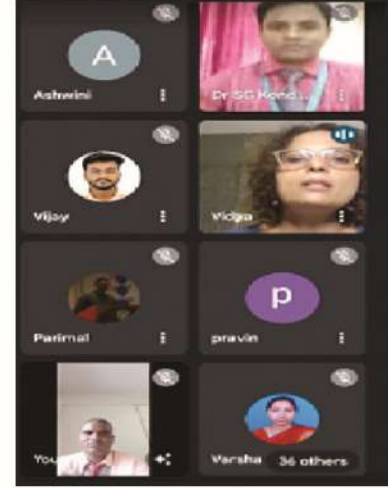
SIC Annual Report

स्टार्ट अप अँड इनोव्हेशन सेल अंतर्गत आयोजित ऑनलाईन विशेष व्याख्यान सत्रात मार्गदर्शन करतांना मा. परिमल मोदी, समवेत प्रो.व्ही.सी. ठाणगे व इतर सहभागी प्राध्यापक

‘आविष्कार २०२२’ मध्ये विषय तज्ज्ञांसमोर आपले संशोधन प्रकल्प सादर करतांना पदव्युत्तर शाखेचे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

स्टार्ट अप अँड इनोव्हेशन सेल अंतर्गत आयोजित ऑनलाईन विशेष व्याख्यान सत्रात मार्गदर्शन करतांना मा.श्रीमती विद्या अवसरे, समवेत इतर मान्यवर

‘आविष्कार २०२२’ मध्ये विषय तज्ज्ञांसमोर आपला संशोधन प्रकल्प सादर करतांना पीएच.डी. (रसायनशास्त्र) चे संशोधक विद्यार्थी प्रा.एस.एस. नागरे

स्पर्धा परीक्षा विभाग

विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना महाविद्यालयाचे माजी विद्यार्थी व STI पदी निवड झालेले श्री. पंकज नाईकवाडे, समवेत इतर मान्यवर

पोलीस भरतीची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा.श्री. रामराव दिकले (PI कोपरगाव शहर)

स्पर्धा परीक्षा विभाग

महाविद्यालयातील स्पर्धा परीक्षेच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. विशाल माळी (DFO नाशिक विभाग)

स्पर्धा परीक्षेच्या विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना मा. पंकज माळी, (संचालक, आत्मा मालिक करिअर अकॅडमी, कोकमटाण)

बहिःशाल शिक्षण मंडळ

बॅ.डॉ. बाबासाहेब जयकर व्याख्यानमालेत उपस्थित विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना डॉ. विजयकुमार जोशी (अ.नगर), समवेत केंद्र कार्यवाह प्रो.जे.एस. मोरे, प्रो.बी.बी. भोसले

यशवंतराव चव्हाण व्याख्यानमालेत मार्गदर्शन करताना ज्येष्ठ कवी प्रा.डॉ. बाबुराव उपाध्ये, समवेत डॉ. गणेश देशमुख व इतर सदस्य

बहिःशाल शिक्षण मंडळांतर्गत आयोजित 'यशवंतराव चव्हाण व्याख्यानमालेची' भूमिका मांडताना केंद्र कार्यवाह प्रो. जे. एस. मोरे, समवेत इतर मान्यवर

बहिःशाल शिक्षण मंडळांतर्गत संपन्न झालेल्या बॅ.डॉ. बाबासाहेब जयकर व्याख्यानमालेत उपस्थित विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

हिंदी विभाग

‘हिंदी दिवस’ के उपलक्ष्य में आयोजित हिंदी ‘काव्य वाचन प्रतियोगिता’ में पुरस्कृत छात्र-छात्राएँ मान्यवरों के साथ....

‘काव्य वाचन प्रतियोगिता’ में प्रथम पुरस्कार प्राप्त छात्र मान्यवरों के करकमलों से पुरस्कार लेते हुए

‘विभागीय आयोजन- विशेष व्याख्यान सत्र में प्रमुख वक्ता प्रो. नानासाहेब जावळे का सम्मान करते हुए डॉ.गणेश देशमुख, साथ में प्रो.जे.एस. मोरे एवं डॉ.एस.बी. दवंगे

हिंदी दिवस के उपलक्ष्य में आयोजित विशेष व्याख्यान सत्र में व्याख्यान देते हुए मा.निखिल पाटील (बैंक ऑफ महाराष्ट्र, कोपरगांव), साथ में अन्य प्राध्यापक तथा छात्र-छात्राएँ...

हिंदी दिवस के उपलक्ष्य में आयोजित कार्यक्रम में छात्रों को संबोधित करते हुए मा.राजेंद्र फंड (शब्दगंध साहित्य परिषद), साथ में कवि प्रा.अमोल चिने तथा अन्य मान्यवर

स्वरचित हिंदी काव्यवाचन प्रतियोगिता में छात्रों को संबोधित करते हुए मा. सुनलि गोसावी (अध्यक्ष, शब्दगंध साहित्यिक परिषद महाराष्ट्र), साथ में मा.प्राचार्य तथा अन्य मान्यवर

हिंदी अनुसंधान केंद्र

पीएच.डी. कोर्सवर्क में 'शोधप्रबंध लेखन' विषय पर व्याख्यान देते हुए प्रो.(डॉ.) बळीराम धापसे (छ. संभाजीनगर)

पीएच.डी. कोर्सवर्क में 'साहित्यिक शोध के विविध आयाम' विषय पर व्याख्यान देते हुए डॉ. ईश्वर पवार (शिरूर, पुणे)

पीएच.डी. प्रस्तुतिपूर्व मौखिकी परीक्षा देते हुए प्रा. रवींद्र ठाकरे, साथ में बहिस्थ परीक्षक डॉ.जितेंद्र पाटील, डॉ.गणेश शेकोकार तथा अन्य मान्यवर

पीएच.डी. प्रस्तुतिपूर्व मौखिकी परीक्षा देते हुए प्रा.अनिता कुंभार्डे, साथ में बहिस्थ परीक्षक प्रो.(डॉ.) विजय अवस्थी, डॉ. प्रवीण तुपे तथा अन्य मान्यवर

प्राध्यापक प्रबोधिनी

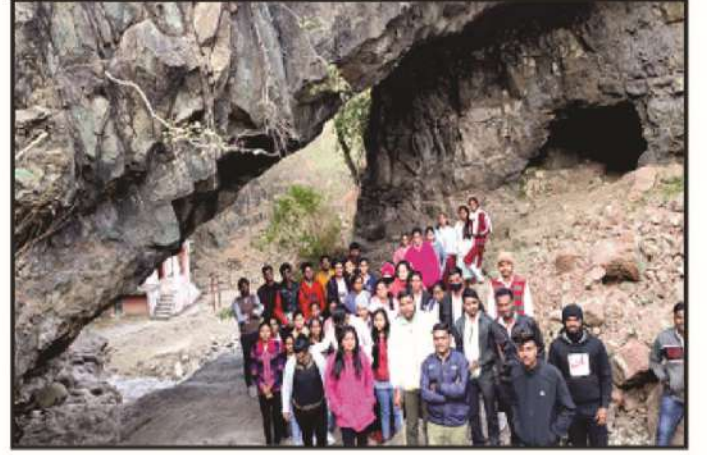

'२१ व्या शतकातील अध्यापन पद्धती समोरील आव्हाने' या विषयावर व्याख्यान देतांना डॉ.अरुण चैनीत (थायलँड)

"Brain Based Education, the Secret to a successful Learning" या विषयावर आयोजित ऑनलाईन व्याख्यान सत्रात मार्गदर्शन करतांना मा.प्रो. रायना लुंपाऊ (ग्रीस) समवेत प्रो. व्ही. सी. ठाणगे, डॉ. आर. ए. जाधव व इतर....

भूगोल विभाग

पारनेर तालुक्यातील राळेगण सिध्दी, निघोज आदी ठिकाणी गेलेल्या विभागीय शैक्षणिक सहलीतील काही क्षणचित्रे

राज्यशास्त्र विभाग

२६ नोव्हें. २०२३ रोजी संविधान दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना प्रो. (डॉ.) व्ही.डी. आवारी, डॉ. वैशाली सुपेकर व इतर मान्यवर

दि. २६ नोव्हेंबर २०२२ 'संविधान दिना' निमित्त आयोजित व्याख्यान सत्रात मार्गदर्शन करताना डॉ.एस.एम.देवरे, समवेत प्रो. (डॉ.) के. एल. गिरमकर, प्रो.(डॉ.) एस. आर. पगारे, डॉ. वैशाली सुपेकर, प्रो. (डॉ.) व्ही. डी. आवारी

आदर्श महाविद्यालय, हिंगोली येथे 'स्वातंत्र्याच्या सुवर्ण महोत्सवा'निमित्त आयोजित कार्यक्रमात प्रमुख अतिथी म्हणून विभागप्रमुख प्रो.(डॉ.) व्ही. डी. आवारी, समवेत संबंधित महाविद्यालयातील प्राध्यापकवृंद

राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त आयोजित कार्यक्रमात उपस्थित प्रो.(डॉ.) एस. एम. वाघ, समवेत प्रो.(डॉ.) व्ही.डी. आवारी, डॉ. एस. जी. कोंडा, डॉ. एम. बी. खोसे

वाणिज्य विभाग

विविध कंपन्यांमध्ये निवड झालेले विद्यार्थी-विद्यार्थिनी आपापल्या नियुक्ती पत्रासह मा.प्राचार्य व इतर प्राध्यापकांसमवेत....

ATOS या कंपनीच्या CSR मार्फत आपल्या विद्यार्थ्यांची निवड झाल्याप्रित्यर्थ ATOS च्या क्षेत्रीय संचालक मा. सोनू सिंग यांच्या समवेत विद्यार्थी-विद्यार्थिनी विभागप्रमुख प्रो.(डॉ.) एस. आर. पगारे व GTT चे मान्यवर

संगणकशास्त्र विभाग

सी-प्रोग्रॅमिंग या विषयावर आयोजित चर्चासत्रात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना प्रा. अभिजीत कवाने

'सी-प्रोग्रॅमिंग' या विषयावर आयोजित चर्चासत्रात उपस्थित विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व प्राध्यापकवृंद

स्वागत समारंभात आयोजित विविध स्पर्धांतील विजेत्या कु.झानेश्वरी तरकसे व वैभव रंधे विभागीय प्राध्यापकांच्या हस्ते पुरस्कार स्विकारतांना....

विभागीय सहलीत महड (रायगड) येथील एक क्षणचित्र....

Knowledge Resource Center Celebration of World Book Day

जागतिक ग्रंथ दिनानिमित्त आयोजित ग्रंथ-प्रदर्शनाचे उद्घाटन करतांना संस्थेचे सचिव मा.अॅड.संजीव कुलकर्णी, समवेत संस्थेचे अध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे व इतर मान्यवर

ग्रंथ-प्रदर्शनातील ग्रंथ बघतांना संस्थेचे अध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे, सचिव मा.अॅड. संजीव कुलकर्णी, मा.प्राचार्य व विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

ग्रंथालयाच्या वतीने 'फ्लॅगरेडिम' वर आयोजित ऑनलाईन कार्यशाळेत मार्गदर्शन करतांना संबंधित कंपनीचे प्रतिनिधी

प्रथम वर्ष पदवी वर्गात प्रविष्ट विद्यार्थी-विद्यार्थिनींना ग्रंथालयासंदर्भात मार्गदर्शन करतांना ग्रंथपाल प्रा. नीता शिंदे, मा.प्राचार्य डॉ. बी.एस. यादव व प्रा.शेख

रसायनशास्त्र विभाग

सी-मेट पुणे येथे १५ दिवशीय प्रशिक्षण कार्यशाळेत राबविल्या गेलेल्या स्वच्छता अभियानात सहभागी झालेल्या विभागाच्या विद्यार्थिनी

सी-मेट पुणे येथे १५ दिवशीय प्रशिक्षण कार्यशाळेत सहभागी झालेल्या विभागाच्या विद्यार्थिनी, समवेत सी-मेट चे पदाधिकारी

सूक्ष्म जीवशास्त्र विभाग

विभाग व उन्नत भारत अभियानांतर्गत चांदेकसारे येथे जि.प. प्राथमिक शाळेच्या विद्यार्थ्यांचे रक्तगट तपासणी शिबीराच्या उद्घाटन प्रसंगी मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव व मान्यवर

जि.प. प्राथमिक शाळा, चांदेकसारे चे मुख्याध्यापक श्री. ढेकळे सर मनोगत व्यक्त करतांना, समवेत इतर मान्यवर

शिबीरात विद्यार्थ्यांना रक्तगट कार्ड वितरीत करतांना मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव व मान्यवर

उपस्थित विद्यार्थ्यांसमोर रक्तगट तपासणीचे महत्त्व प्रतिपादित करतांना मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव, समवेत इतर मान्यवर

संजीवनी महाविद्यालय, कोपरगाव येथे आयोजित राज्यस्तरीय 'अॅडमॅट शो' मध्ये प्रथम पारितोषिक विजेत्या विद्यार्थिनी कु.शुभांगी निकुंभ, श्रद्धा देवकर, कोमल घांगरे, वैष्णवी कर्डिले, ऋत्विचा चिनके व वैष्णवी मगर

संजीवनी महाविद्यालय, कोपरगाव येथे आयोजित राज्यस्तरीय 'अॅडमॅट शो' मध्ये रिल मेकिंग व फेस पेंटिंग मध्ये प्रथम पारितोषिक विजेते विद्यार्थी-विद्यार्थिनी मान्यवरांसमवेत

वनस्पतीशास्त्र विभाग

विद्यार्थ्यांना कळसूबाई व हरिश्चंद्रगड परिसरातील झाडांची माहिती देतांना डॉ. बी. एस. गायकवाड

विद्यार्थ्यांना वाईन प्रोसेसची माहिती देतांना विंसुरा वायनरी प्रा.लि.चे कर्मचारी श्री. म्हस्के

आत्मा मालिक गुरुकुल, कोकमठाण येथे भरलेल्या 'राष्ट्रीय आयुर्वेदिक वनस्पती प्रदर्शनास' एम.एस.सी. च्या विद्यार्थ्यांनी दिलेल्या भेटीप्रसंगी डॉ. दिगंबर मोकाट यांच्याशी संवाद साधतांना विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

फळ प्रक्रिया उपक्रमांतर्गत 'फळ प्रक्रिया' प्रशिक्षणातील एक क्षणचित्र..

सहाद्री नर्सरी व रोझ गार्डन, च्या संचालिका मा.सौ.मंदाताई निमसे विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना

राष्ट्रीय विज्ञान दिनानिमित्त आयोजित 'फुलांच्या रांगोळी स्पर्धेमध्ये' विद्यार्थ्यांनी सकार केलेली पुरस्कारप्राप्त रांगोळी

प्राणीशास्त्र विभाग व संशोधन केंद्र

५ सप्टें. २२ शिक्षक दिनानिमित्त आयोजित विभागीय कार्यक्रमात विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव, समवेत इतर प्राध्यापक

पीएच.डी. कोर्सवर्क मध्ये सहभागी संशोधक विद्यार्थ्यांसमवेत विषयतज्ज्ञ डॉ. खेडकर, मा.प्राचार्य, डॉ. गवळी आर.डी. व इतर

पीएच.डी. कोर्सवर्क मध्ये व्याख्यान देतांना डॉ. वीर (ग्रंथपाल, डॉ.बा.आं.म.वि. छ. संभाजीनगर)

पीएच.डी. कोर्सवर्क मध्ये व्याख्यान देतांना डॉ.तळमले, समवेत डॉ. पाटील, (झेड.एस.आय., पुणे)

पीएच.डी. प्रवेश (प्रथम फेरी) सिनॉप्सिस प्रेझेंटेशन मध्ये संशोधक विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव

ग्वाल्हेर (म.प्र.) येथील आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्रात सर्वोत्तम पारितोषिक प्राप्त शोधनिबंध सादर करतांना संशोधक विद्यार्थी श्री. पी. के. जोशी

गणित विभाग

विभागांतर्गत विशेष व्याख्यान सत्रात या 'Latex : Scientific Writing Language' या विषयावर व्याख्यान देतांना डॉ.के.सी. टकले

'माधवा मॅथेमॅटिक कॉम्पीटीशन'मध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त विद्यार्थिनी कु. अश्विनी राजाराम शिंदे, संस्थेचे विश्वस्त मा.संदीप रोहमारे व मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव यांच्या हस्ते पारितोषिक स्वीकारतांना

'माधवा मॅथेमॅटिक कॉम्पीटीशन' मध्ये प्रथम, द्वितीय व तृतीय तसेच उत्तेजनार्थ पारितोषिक प्राप्त विद्यार्थी-विद्यार्थिनी मान्यवरांसमवेत

'गोदातरंग' (२०२१-२२) : प्रकाशन समारंभ

'गोदातरंग' (२०२१-२२) च्या प्रकाशन प्रसंगी प्रमुख अतिथी मा.प्रो. प्रवीण सप्तर्षी, लेफ्ट.कर्नल नरैन दास, संस्थेचे अध्यक्ष मा. अशोकराव रोहमारे, सचिव मा.अॅड. संजीवदादा कुलकर्णी व इतर मान्यवर

विज्ञान मंडळ

विज्ञानमंडळाच्या उद्घाटन समारंभात उपस्थितांना संबोधित करतांना मा.प्रो.(डॉ.) प्रवीण सप्तर्षी, समवेत संस्थाध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे, लेफ्ट.कर्नल मा.नरैन दास व इतर मान्यवर

बी.बी.ए. (सी.ए.)

टेक्नोफेस्ट : २०२३ मध्ये प्रास्ताविक करतांना प्रा. सायली शिंदे, समवेत मा. बापूसाहेब घेमूड, मा. प्राचार्य व इतर मान्यवर

टेक्नोफेस्ट : २०२३ मध्ये घेतलेल्या पोस्टर प्रेजेंटेशन स्पर्धेत अध्यक्ष मा. अशोकराव रोहमारे, विश्वस्त मा. संदीपभाऊ रोहमारे व प्राचार्य मा.डॉ.बी.एस. यादव आदी मान्यवरांसमोर आपापल्या पोस्टरचे विश्लेषण करतांना विद्यार्थी

बी.सी.ए. (सायन्स)

सॉफ्ट स्कील अँड पर्सनॅलिटी डेव्हलपमेंट कार्यशाळेत पोस्टर प्रेजेंटेशन स्पर्धेत संस्थाध्यक्ष मा. अशोकराव रोहमारे यांच्या समोर पोस्टर सादर करतांना विद्यार्थी

सॉफ्ट स्कील अँड पर्सनॅलिटी डेव्हलपमेंट कार्यशाळेत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतांना मा. अर्षद बेग (रुबीकॉन)

रिसेंट जॉब अपॉर्च्युनिटीज अँड देअर स्कील सेट या विषयावर आयोजित एकदिवशीय चर्चासत्रात मार्गदर्शन करताना मा.प्रा. अमित सोळंकी

डेटा सायन्स या विषयावर आयोजित एकदिवशीय चर्चासत्रात मार्गदर्शन करतांना मा. तौसिफ सय्यद (संचालक, डेटा ऑनॅलिटीक्स स्पायर, दुबई)

स्वातंत्र्यदिन सोहळ्यात राष्ट्रध्वजाला व मा. प्रमुख अतिथींना संचलनाद्वारे मानवंदना देतांना छात्र सैनिक

स्वातंत्र्यदिन सोहळ्याच्या प्रमुख अतिथींसमवेत छात्र सैनिक विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

५ जून 'जागतिक पर्यावरण दिना' निमित्त वृक्षारोपण करतांना छात्र सैनिक, समवेत, एन.एस.एस. कार्यक्रम अधिकारी डॉ.बी.एस. गायकवाड

गोदावरी स्वच्छता मोहिमेत गोदावरी घाटावर स्वच्छतेची शपथ घेतांना छात्र सैनिक

राष्ट्रीय सेवा योजना

जागतिक पर्यावरण दिनानिमित्त वृक्षारोपण कार्यक्रमात सहभागी स्वयंसेवक, मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव व कार्यक्रम अधिकारी डॉ.बी.एस.गायकवाड

विशेष हिवाळी शिबीर-डाऊच बु. येथे उद्घाटन प्रसंगी उपस्थितांना मार्गदर्शन करतांना कोपरगाव पंचायत समितीचे गटविकास अधिकारी मा. सचिन सूर्यवंशी

विशेष हिवाळी शिबीरादरम्यान ग्रामस्वच्छता करतांना स्वयंसेवक

स्वच्छता पंधरवडा कार्यक्रम अंतर्गत कोपरगाव बस आगार परिसराची स्वच्छता करतांना स्वयंसेवक

'घर घर तिरंगा-हर घर तिरंगा' या कार्यक्रमात सहभागी झालेले महाविद्यालयाचे विद्यार्थी स्वयंसेवक व प्राध्यापक

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ ते पंढरपूर या दिंडीमध्ये सहभागी झालेला महाविद्यालयाचा स्वयंसेवक विवेक कर्डिले

क्रीडा विभाग

२१ जून २०२२ रोजी 'आंतरराष्ट्रीय योग दिनानिमित्त योगा करतांना विद्यार्थी-विद्यार्थिनी व स्टाफ

महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी कळसूबाई डोंगर येथे आयोजित ट्रेकिंगचे एक क्षणचित्र

सोमैया विद्याविहार आयोजित आंतरमहाविद्यालयीन Cricket Toss : 2022 स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या संघाने सलग दुसऱ्यांदा विजेते पद मिळवले तो क्षण

आंतरविभागीय व्हॉलीबॉल (मुले) स्पर्धेच्या उद्घाटनप्रसंगी मा.डॉ.दत्ता महादम, मा.संदीपभाऊ रोहमारे, मा.प्राचार्य व इतर मान्यवर

छ. संभाजीनगर येथील राज्यस्तरीय बेसबॉल स्पर्धेत उपविजेता संघातील (अहमदनगर) महाविद्यालयाच्या पाच खेळाडूंचा सत्कार करतांना मान्यवर

आंतरमहाविद्यालयीन सॉफ्टबॉल (मुली) स्पर्धेच्या उद्घाटन प्रसंगी मा. संदीप रोहमारे व मा. प्राचार्य डॉ. बी.एस. यादव व इतर मान्यवर

के. जे. सोमैया कॉलेज, विद्याविहार मुंबई येथे खेळल्या गेलेल्या Athletes Toss : 2022 मध्ये महाविद्यालयातील स्टाफने एकूण १६ पदके पटकाविली, तो क्षण

आंतरविभागीय व्हॉलीबॉल (मुले) स्पर्धेचा एक रोमांचक क्षण

क्रीडा विभाग

संस्थेचे संस्थापक माजी आमदार कै. के. बी. रोहमारे यांच्या जन्मशताब्दीनिमित्त दुहेरी राज्यस्तरीय बॅडमिंटन स्पर्धेचे उद्घाटन करतांना आमदार मा.श्री. आशुतोषदादा काळे, संस्थेचे अध्यक्ष मा. श्री. अशोकराव रोहमारे व इतर मान्यवर

संस्थापक जन्मशताब्दी निमित्त शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या क्रिकेट स्पर्धेच्या उद्घाटनप्रसंगी मा. संदीप रोहमारे, मा. सुजित रोहमारे व मा. प्राचार्य डॉ. बी. एस. यादव

इंटरक्लास स्पर्धेच्या उद्घाटन प्रसंगी संस्थेचे अध्यक्ष मा.श्री.अशोकराव रोहमारे, प्राचार्य डॉ. बी.एस. यादव व खेळाडू

गुवाहाटी (आसाम) येथे झालेल्या राष्ट्रीय योगा स्पर्धेत रौप्य पदक विजेता खेळाडू प्रज्वल ढाकणे

आंतरविभागीय सॉफ्टबॉल (मुली) स्पर्धेच्या उद्घाटनप्रसंगी मा.श्री. दत्ता उत्तेकर, मा.अॅड. भोकरे साहेब व मा.प्राचार्य डॉ. बी. एस. यादव

संस्थापक के.बी. रोहमारे जन्मशताब्दी निमित्त आयोजित स्टाफ प्रीमियर लीग-क्रिकेट स्पर्धेतील विजयी संघ मान्यवरां समवेत

वार्षिक क्रीडा स्पर्धेतील एक रोमांचक क्षण...

सोमय्या विद्याविहार मुंबई येथे आयोजित शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी आयोजित आंतरमहाविद्यालयीन फुटबॉल स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या संघाने विजेतेपद मिळवले तो क्षण...

अभिनंदनीय

एम.पी.एस.सी. मार्फत पी.एस.आय. पदी निवड झाल्याबद्दल कु. दिमी घारे हिचा सत्कार करतांना संस्थाध्यक्ष मा.अशोकराव रोहमारे समवेत कु. दिमीचे वडिल, व इतर मान्यवर

महाविद्यालयाचा खेळाडू श्री पंकज नाईकवाडे याची MPSC परीक्षेत व स्पोर्ट्स कोट्यामधून S.T.I. पदी निवड झाल्याबद्दल सत्कार करतांना महाविद्यालयातील प्राध्यापक वृंद.

७ विद्यार्थ्यांची भारतीय सैन्य दलामध्ये निवड झाल्याबद्दल त्यांच्या सत्कार प्रसंगी मा.प्राचार्य डॉ.बी. एस. यादव, विद्यार्थी व प्राध्यापक वृंद

संजीवनी महाविद्यालयात आयोजित राष्ट्रीय चर्चासत्रात सर्वोत्कृष्ट शोध निबंधाचा पुरस्कार स्विकारतांना कु. साक्षी हंडे व प्रसन्न आढाव

सुजीत काशिद
आखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ
सॉफ्टबॉल स्पर्धा, चंदिगड
सुवर्ण पदक विजेता तसेच
महाराष्ट्र पोलीस दलात निवड

दीपक पडाळे
आखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ
बेसबॉल स्पर्धा, गुवाहाटी
(आसाम)
सुवर्ण पदक विजेता

**कु. दुर्गा आव्हाड व
कु. वैष्णवी कासार**
आखिल भारतीय आंतरविद्यापीठ
बेसबॉल स्पर्धा गुवाहाटी (आसाम)
कांस्य पदक विजेत्या

विजय अशोक सरवार
एम.पी.एस.सी.तर्फे
पी.एस.आय. पदी निवड

सांस्कृतिक विभाग

कला शाखेच्या वतीने आयोजित 'उत्सव कलांचा' या कार्यक्रमाचे उद्घाटन करतांना मा.प्राचार्य, समवेत कला शाखा प्रमुख व इतर प्राध्यापकवृंद

उद्घाटन समारंभात उपस्थित विद्यार्थ्यांना संबोधित करतांना मा.प्राचार्य डॉ.बी.एस. यादव, कला शाखा प्रमुख व इतर प्राध्यापक

कु. गौरी दिवटे एका देशभक्तीपर गीतावर नृत्य सादर करतांनाचा एक क्षण

कु. वैष्णवी भारती एका देशभक्तीपर गीतावर नृत्य सादर करतांना

कला शाखेच्या कु. साक्षी कट्टे व सुप्रिया गायकवाड उपस्थितांसमोर आपली नृत्य कला सादर करतांना...

'तृतीय पंधियांची वेदना' या विषयावर माईम सादर करतांना कला शाखेचे विद्यार्थी-विद्यार्थिनी

मराठी विभाग

‘आज ज्या पद्धतीने राजकारण केले जातेय ती पद्धतीच घाणेबडी आहे. प्रामाणिक, खरी जनहिताची तळमळ अक्षणावी माणसो कमी होत चालला आहेत. हेवेदावे, गटबाजी, स्वार्थाधिता यांना नुसता उत आला आहे. अशा या काळात, निष्ठा हक्कलेल्या नेत्यांच्या, कार्यकर्त्यांच्या सहवासात मला शुद्धमनायला होते. राजकारण म्हणजे पैसा असो समीकरण झाले आहे. हे मला मान्य नाही. म्हणून मी आज कुठल्याही राजकीय पक्षाचा प्रत्यक्ष सभासद नाही.’

- कै.के.बी. रोहमारे (माजी आमदार)

(१९९२ साली घेतल्या गेलेल्या एका दुर्मिळ मुलाखतीतून साभार)

* विभागीय संपादक *

प्रा.डॉ. गणेश देशमुख

प्रा. संपत आहेर

अनुक्रमणिका

* गद्य

१. माजी आमदार के.बी. रोहमारे यांचे साहित्य व कला क्षेत्रातील कार्य	- बढे पूजा सुकदेव	१५
२. माजी आमदार के.बी. रोहमारे एक लोकविलक्षण व्यक्तिमत्व !	- वाकचौरे अभिषेक अण्णासाहेब	१६
३. माजी आमदार के.बी. रोहमारे यांचे सामाजिक आणि राजकीय कार्य	- श्री. सूर्यवंशी अशोक	१७
४. शिक्षण महर्षी : के.बी. रोहमारे साहेब !	- देशमुख आदिती अशोक	१९
५. राजभाषा आमची, महाराष्ट्राची शान !	- होन वैष्णवी लालजी	२०
६. के.बी. रोहमारे साहेबांचे शैक्षणिक व सामाजिक योगदान	- श्री. वाघ अभिजीत गोपीनाथ	२१
७. निसर्ग आणि मानव	- शिंदे प्राची	२३
८. मराठी राजभाषा दिन	- मोरे आरती उत्तम	२४
९. मा. यशवंतराव चव्हाण साहेब यांचे विश्वासू सहकारी के.बी. रोहमारे	- शेख सीमा अस्लम	२६
१०. के.बी. साहेब : आमचे दैवत, आमचे गुरु !	- सौ. पटवर्धन दीपाली हेमंत	२९
११. अ.नगर जिल्ह्याच्या इतिहासातील एक सोनेरी पान : माजी आमदार के.बी. रोहमारे		३०
१२. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० : एक सकारात्मक वाटचाल	- प्रदिप भारत जानकर	३४

* पद्य

१. के.बी. साहेब !	- डॉ. गणेश देशमुख	२०
२. फक्त तू खचू नकोस !!	- शेख अल्फिया अन्वर	२५
३. कविता	- शेख अल्फिया अन्वर	२८
४. कोरोना महामारी	- वाकचौरे अभिषेक अण्णासाहेब	३३
५. गौरव मराठी भाषेचा	- होन वैष्णवी लालजी	३४

माजी आमदार के.बी. रोहमारे यांचे साहित्य व कला क्षेत्रातील कार्य

— बढे पूजा सुकदेव
द्वितीय वर्ष, कला

कोपरगाव तालुक्याचे माजी आमदार व कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे संस्थापक अध्यक्ष कै.के.बी. रोहमारे उर्फ दादा यांनी राजकारण व समाजकारण याबरोबरच शिक्षण, कला, साहित्य, शेती, सहकार व साखर कारखानदारी आदी क्षेत्रांत मोलाची कामगिरी करून कोपरगाव सारख्या तत्कालीन दुर्गम परिसराला विकासाची गंगा दाखवली. के.बी. साहेब म्हणजे एक दूरदृष्टी संपन्न, निगर्वी व पारदर्शी व्यक्तिमत्त्व होते. राजकारणात नैतिकता आणि प्रामाणिकपणा केंद्रस्थानी ठेवून शेवटपर्यंत ग्रामीण भागासाठी ते झटले.

के.बी. दादा यांचा अहमदनगर जिल्हा सहकारी बँकेच्या स्थापनेत पुढाकार होता व या बँकेचे ते संस्थापक व्हा. चेअरमन होते. कोपरगाव परिसरात पहिल्यांदा वीज त्यांनी आणली. १९५७ ते १९७६ पर्यंत ते गोदावरी-प्रवरा कॅनॉल सहकारी खरेदी-विक्री संघाचे चेअरमन होते. या काळात के.बी. दादांनी या संघाला महाराष्ट्रातील अग्रगण्य संघ बनवले. अहमदनगर जिल्ह्याच्या राजकारणावर के.बी. साहेबांचा पगडा होता. या काळात राजकारण, समाजकारण व सहकार क्षेत्रात के.बी. साहेबांनी केलेले कार्य आभाळाएवढे प्रचंड मोठे आहे. के.बी. दादांची धारणा होती की, प्रत्येक गावात जसे मारुतीचे मंदिर असते तसेच प्रत्येक गावात सहकारी सोसायटी असावी, त्यांनी १०० पेक्षा जास्त सहकारी सोसायट्या स्थापन करून शेतकरी व शेतमजुरांच्या विकासाची पायाभरणी केली.

आर्थिक अडचणीवर मात करून अनेक संस्था सुरु केल्या. महाराष्ट्राचे पहिले मुख्यमंत्री यशवंतराव चव्हाण यांचे के.बी. दादा अत्यंत विश्वासू सहकारी होते. ग्रामविकासासाठी सहकारी सोसायटी ही पायाभूत तर जिल्हा सहकारी ते १९५३ मध्ये पोहेगाव खुर्द विविध सहकारी सोसायटीची स्थापना करून संस्थापक अध्यक्ष झाले. जिल्ह्यात प्रवरानगर, कोपरगाव इत्यादी सहकारी कारखाने निर्माण झाले व इतरत्र तसे प्रयत्न सुरु असले तरी तालुक्यातील ऊसाचे कार्यक्षेत्र लक्षात घेतल्यास आणखी एका कारखान्याची गरज असल्याचे रोहमारे यांच्या लक्षात आले. त्यांनी संजीवनी सहकारी साखर कारखाना उभारण्याचा संकल्प केला.

के.बी. दादा रोहमारे यांना सहकार, राजकारणाबरोबरच शिक्षण क्षेत्रातही रस होता. इच्छा व परिस्थिती असूनही सोय नसल्याने त्यांच्या वडील बंधुंना पुढचे शिक्षण घेता आले नव्हते. त्यामुळे तालुक्यातील विद्यार्थ्यांची उच्च शिक्षणाची सोय व्हावी म्हणून त्यांनी आपल्या शिक्षण संस्थेची स्थापना केली व १९६४ मध्ये कोपरगाव तालुक्यातील पहिले कला व वाणिज्य महाविद्यालय सुरु केले. या महाविद्यालयाचेच पुढे के.जे. सोमैया महाविद्यालय नामकरण करून १९९२ मध्ये विज्ञान शाखाही सुरु केली. त्यांचे चिरंजीव अशोकराव रोहमारे यांनी मूक बधिर व अपंग

विद्यालयाची स्थापना करण्याचा संकल्प करताच त्यांनी सर्व प्रकारची मदत केली. के.बी. रोहमारे दादांनी सर्वप्रथम वीज आणणे, दुष्काळी परिषद, पहिला ज्वारी व गहु पुरवठा दिन साजरा करणे, पाणी प्रश्नावर संघर्ष करणे आदि कार्ये करतानाच भूविकास बँक, पश्चिम विकास महामंडळ, रेल्वे सल्लागार मंडळ, बाजार समिती इत्यादी विविध संस्थांचे संचालक पद त्यांनी संभाळले.

के.बी. दादा रोहमारे सार्वजनिक जीवनात कार्यरत असले तरी त्यांनी कुटुंबाकडे कधीच दुर्लक्ष केले नाही. त्यांचे तीन सुपुत्र अशोक, रमेश व विजय व सुकन्या प्रमिला, सुनंदा व अन्नपूर्णा यांना शिक्षित करून स्वावलंबी बनविले. समाजकारण, शेती व उद्योग ही त्यांच्या आवडीची कार्यक्षेत्रे होती. त्यांचा हा वारसा तीनही सुपुत्रांनी उत्तमपणे चालविला आहे.

के.बी. दादा रोहमारे विद्यार्थीदशेतच स्वातंत्र्य चळवळीत सहभागी झाले. तरी त्यांनी शिक्षणाकडे दुर्लक्ष होऊ दिले नाही व १९४४ मध्ये अर्धमागधी, मानसशास्त्र, आरोग्यशास्त्र, मराठी इ. विषय घेऊन त्याकाळातील मॅट्रिकची परीक्षा उत्तीर्ण केली. पुढे त्यांनी कृषी पदवीधर व्हावे ही त्यांची व वडिलांची इच्छा असली तरी अपुन्या शिक्षणामुळे त्यांना शेतीत लक्ष द्यावे लागले. के.बी. दादा यांनी घरच्या गुळाचा कारखाना, शेतीतील काम सांभाळत संसाराची जबाबदारीही यशस्वीपणे सांभाळली. मात्र त्यांचा मूळ पिंड हा चळवळकर्त्याचा होता.

के.बी. रोहमारे दादांनी त्यांच्या काळात राज्यातील सहकारी चळवळीने एक क्रांतिकारक टप्पा गाठला. जिल्हा सहकारी बँकेच्या स्थापनेपासून विकासापर्यंत त्यांचा सहभाग मोलाचा ठरला. के.बी. दादांनी सर्वप्रथम सहकारी सोसायट्यांना कॅश क्रेडिट देण्याची महत्वाची योजना सुरु केली, त्या माध्यमातून शेतकऱ्यांना पीक कर्ज, विहिर-पंपासाठी कर्ज अल्पदराने मिळू लागले व सावकारांच्या पैशातून शेतकरी मुक्त होऊ लागला. त्यामुळे जिल्हा बँकेचा विकास होण्यासाठी मदत झाली. त्यामुळेच खरेदी-विक्री संघ, जिल्हा बँकेचा विकास व जिल्ह्यात सहकारी सोसायट्याची स्थापना हे सहकार क्षेत्रातील त्यांच्या योगदानाचे तीन महत्वाचे पैलू मानावे लागतात.

या कार्यक्षेत्रात आपल्या कर्तृत्वाची नाममुद्रा उमटवीत असताना तालुक्यातही सहकारी साखर कारखाना असावा असे के.बी. दादांना वाटू लागले, कारण त्यांचा वडिलोपार्जित गुळाचा कारखाना असल्याने त्यासाठी कराव्या लागणाऱ्या कष्टाची त्यांना कल्पना होती. के.बी. दादांनी अनेकांना आग्रह, क्वचित जबरदस्तीने समभाग दिले व याप्रसंगी अनेकांची रक्कम त्यांनी स्वतः भरली व को.सह.साखर कारखान्याचे संचालकपद भूषवून कारखान्याच्या विकासात मोलाचे योगदान दिले.

माजी आमदार के.बी. रोहमारे एक लोकविलक्षण व्यक्तित्व !

– वाकचौरे अभिषेक अण्णासाहेब
द्वितीय वर्ष, कला

कारभारी भिमाजी रोहमारे म्हणजे ज्यांना संपूर्ण अहमदनगर जिल्हा के.बी. साहेब म्हणून ओळखत असे त्या के.बी. रोहमारेंचा जन्म त्यांच्या आजोळी म्हणजे कोपरगाव तालुक्यातील मढी खुर्द येथे ५ नोव्हेंबर १९२२ रोजी झाला. कोपरगाव तालुक्यातील पोहेगाव हे के.बी. रोहमारेंचे मूळ गाव. वडील भिमाजी गणपतराव रोहमारे हे पोहेगाव परिसरात भीमबाबा किंवा भिमाजीबुवा म्हणून ख्यातनाम होते. के.बी. रोहमारेंच्या वडिलांचा परंपरागत व्यवसाय शेती.

बामणानं शिकावं लिवणं
कुणब्या घरी दाणं....

अशी परंपरा मानणाऱ्या शेतकरी कुटुंबात के.बी. रोहमारेंचा जन्म झाला. के.बी. साहेब भीमाजीबुवांचे धाकटे चिरंजीव, थोरले किसनराव. परंपरागत दृष्टिकोन व घरचा शेती व्यवसाय यामुळे भिमाजीबुवांना शिक्षण घेता आले नाही, त्यांचे थोरले चिरंजीव किसनराव यांनाही शेतीमुळे फारसे शिकता आले नाही, ही खंत भिमाजीबुवांना होतीच. त्याकाळात अशिक्षित किंवा अल्पशिक्षित असले तरी फारशी अडचण येत नसे. हळूहळू परिस्थिती बदलू लागलेली. या बदलत्या परिस्थितीची चाहुल भिमाजी बुवांना लागली असावी. त्याचमुळे त्यांनी आपले धाकटे चिरंजीव के.बी. रोहमारेंना शिक्षित करण्याचा मनोमन निर्णय घेतला आणि मोठ्या जिद्दीने तो शेवटास नेला.

शेती-माती, गुरं-ढोरं, ओढे-नाले, झाडे-झुडपं यांच्यात व पोहेगाव सारख्या खेड्यात के.बी. रोहमारेंचे बालपण जाऊ लागले. के.बी. साहेबांच्या आईचे नाव लक्ष्मीबाई. त्या अर्थाने के.बी. साहेब हे 'लक्ष्मीपुत्र' होते. तर वडिलांनी कारभारी हे नाव आवडीने ठेवलेले. त्या वेळी या मुलाला शिक्षित करू म्हणजे शेती व घराचे कारभार पण हा चांगला करेल अशी त्यांची साधी अपेक्षा. त्यामुळे त्यांनी के.बी. रोहमारेंना पोहेगाव येथील शाळेत घातले. त्यावेळी म्हणजे १९३१ च्या सुमारास पोहेगावला फक्त चवथी पर्यंतचीच शाळा होती, ती के.बी. साहेबांनी यशस्वीपणे पास करून पूर्ण केली. पुढच्या शिक्षणाचा प्रश्न निर्माण केला.

तत्पूर्वीच नाशिकच्या मिरजकर घराण्याचे व रोहमारे परिवाराचे प्रेमाचे अतूट नाते निर्माण झालेले होते, दोन्ही घराण्यांचा स्नेह तीन पिढ्यांपूर्वीचा, मागील शतकात आलेल्या भीषण प्लेगच्या साथीमध्ये पोहेगावला भिमाजीबुवांच्या वडिलांनी म्हणजे गणपतरावांनी गावाचा विरोध पत्करून मिरजकर कुटुंबाला आश्रय दिला होता. तेव्हापासून त्रिंबक केशव मिरजकर व अमृत त्रिंबक मिरजकर यांचेपर्यंत हा स्नेहभाव कायम राहिलेला होता. मिरजकर घराण्याची पोहेगावला शेती व सावकारी होती, या घराण्यातील

पुरुषोत्तम मिरजकर हे पुढे सार्वजनिक जीवनात कार्य करीत असल्याने नाशिकच्या नगर परिषदेचे अध्यक्ष झाले. ते पोहेगावला विशेषतः भिमाजीबुवांच्याकडे सतत येत-जात असत. त्यांना जाणवले की पोहेगावला बरीच हुशार मुले आहेत पण परंपरागत दृष्टिकोन व शेती व्यवसायामुळे ती शिक्षण घेत नाहीत किंवा अर्धवट तरी सोडतात. त्यामुळे त्यांनी पोहेगावच्या काही मुलांना शिक्षणासाठी नाशिकला न्यायचे ठरविले व त्याप्रमाणे त्यांनी पाच-सहा मुलांना त्यांच्या नाशिकच्या राहत्या घरी आणले. अर्थात त्यामध्ये के.बी. साहेब हे एक होतेच. त्यावेळी म्हणजे लहानपणी वडिलधारी व समवयस्क मंडळी के.बी. साहेबांना प्रेमाने काभू दादा म्हणत असत. ग्रामीण जीवनात कारभारी नाव असलेल्यांना काभू म्हणण्याची पध्दत होती, त्यामुळे लहानपणीच त्यांचे नाव काभू पडले व त्याला दादा चिकटले. पुढे काभू गेले तरी दादा मात्र कायम राहिले.

चार-पाचशे उंबरठा असणारे पोहेगाव हे कोपरगाव तालुक्यातील व अहमदनगर जिल्ह्यातील एक छोटे खेडेगाव. शेती आणि शेतकरी हा तेथील गाव-वस्तीचा आत्मा, त्याला केंद्र करूनच इतरांप्रमाणे हे गावही वसलेले. अशा महाराष्ट्रातील कोणत्याही खेड्याप्रमाणे असणाऱ्या या चिमुकल्या गावातील शेतकरी कुटुंबात के.बी. रोहमारेंचा जन्म झालेला, शेती हाच त्याकाळी परंपरागत व्यवसाय असल्याने शेतकरी म्हणून रोहमारे कुटुंबाचा त्याकाळी पंचक्रोशीत नावलौकिक होता. घरा-दाराला तोपर्यंत पाटी पेन्सिलची परंपरा नव्हती. अशा अक्षरशऱू शेतकरी कुटुंबात के.बी. साहेब जन्मले व आपल्या स्वकर्तृत्वाच्या बळावर राजकारण, सहकार, शिक्षण व सामाजिक क्षेत्रात विधायक कार्य करून त्यांनी आपल्या घराण्याचा नावलौकिक वाढविला.

के.बी. साहेबांचे सार्वजनिक कार्य, जीवनचरित्र आणि व्यक्तित्व अलौकिक व उत्तुंग होते. राजकारणाचे क्षेत्र असो की चित्रपट, कला किंवा साहित्याचे, त्या त्या क्षेत्रात असे कार्य करणाऱ्या माणसांच्या व्यक्तिगत जीवनाविषयी सर्वसामान्य माणसाला नेहमीच कुतूहल वाटत असते. के.बी. साहेबांचे सार्वजनिक व्यक्तित्व कोपरगाव तालुक्याला व जिल्ह्यातील सर्वांनाच परिचित असले तरी कौटुंबिक व्यक्तित्व मात्र फारच थोडक्यात लोकांना माहीत असणार. त्याचबरोबर त्यांचे जीवन आणि कार्य प्रचंड असल्याने प्रत्येकाच्या वाट्याला अनुभवाला आलेले, समजलेले आणि उमजलेले के.बी. साहेब वेगवेगळे असणार. म्हणूनच त्यांचे सुपुत्र, सुकन्या, नातवंडे, व्याही, सुना यांचा दीर्घकाळ सहवास लाभलेल्या काही माणसांच्या व नातेवाईकांच्या दृष्टिकोनाचा व अनुभवाचा आधार घेऊन के.बी.

साहेबांचं कौटुंबिक व्यक्तिमत्व व चरित्र रेखाटण्याचा प्रयत्न प्रस्तुत लेखात केला आहे.

के.बी. साहेब हे कुटुंबाच्या दृष्टिने वटवृक्ष होते, घरी चालत आलेली परंपरागत शेतीची परंपरा सांभाळून सार्वजनिक कार्य व राजकारण करीत असताना त्यांनी आरंभापासून अखेरपर्यंत आपल्या घराचे घरपण जाणीवपूर्वक जोपासले...जपले....इतर कोणत्याही राजकिय व सार्वजनिक क्षेत्रात काम करणाऱ्या नेत्यांमध्ये न आढळणारा हा दुर्लभ गुण त्यांच्यात होता. घराच्या अंगणातील झाडापासून तर घरातल्या लहान-थोर माणसांकडे त्यांचे फार बारिक लक्ष असायचे, त्यामुळेच त्यांच्या शेतातील कोणतेही झाड वेडेवाकडे वाढले नाही....घरातील कोणीच वेगळ्या वळणाने जाऊ शकले नाही. त्यांच्या नसण्याची कधी

कोणीच कल्पनाही केली नव्हती. यामुळे ते गेल्यानंतर कुटुंबातील सगळ्यांना अगदी एकाकी पडल्यासारखे वाटले....त्यांच्या आठवणींचे स्मृती गंधाचे प्रसंग डोळ्यासमोर ठळकपणे तरळू लागले....पदी-पदी निर्णय घेताना किंवा या एका वर्षाच्या काळात जे जे कौटुंबिक प्रश्न घरादारात निर्माण झाले, सण-उत्सव आले; त्या त्या प्रसंगी के.बी. साहेबांची आठवण सगळ्यांना वेढून असायची.

सार्वजनिक जीवनात त्यांना के.बी. साहेब व क्वचित के.बी. दादा म्हणून ओळखत असत. घरात मात्र लहान-मोठे सगळेच त्यांना दादा म्हणत. आयुष्यभर के.बी. साहेब तसे दादा सारखेच जगले व गेले तेही दादा सारखेच....

माजी आमदार के.बी. रोहमारे यांचे सामाजिक आणि राजकीय कार्य

– श्री. सूर्यवंशी अशोक
(अध्यापक, कनिष्ठ महाविद्यालय)

महाराष्ट्राचे सामाजिक, शैक्षणिक आणि राजकीय क्षेत्रात मोठे योगदान आहे. शिवाय वैचारिक परंपरा जपणारा महाराष्ट्र सामाजिक कार्यात नेहमीच अग्रेसर राहिला आहे.

अहमदनगर जिल्ह्याचेच घ्या ना....! अनेक थोर रत्न या जिल्ह्याला लाभले. त्यापैकीच एक कोपरगाव तालुक्यातील पोहेगाव येथील के.बी. रोहमारे साहेब त्यांचा जन्म आजोळी म्हणजे मढी खुर्द या गावात ५ नोव्हेंबर १९२२ रोजी झाला. त्यांचे मूळ गाव पोहेगाव, वडील परंपरागत शेतीच करत. त्यांच म्हणणं होतं 'बामणानं शिकाव लेहणं, कुणब्याघरी दाणं....' अस्सल ग्रामीण भागात वाढलेल्या साहेबांना त्यांच्या वडिलांनी शिक्षित करण्याचा निर्णय घेतला आणि के.बी. साहेबांनीही तो तडीस नेला. लक्ष्मीबाईंच्या पोटी जन्माला आलेले के.बी. साहेब खऱ्या अर्थाने 'लक्ष्मीपुत्र' होते. साहेबांचे वडिल अशिक्षित असल्याने त्यांनी मुलाचे नाव मोठ्या आवडीने 'कारभारी' ठेवले आणि त्याला आपण शिक्षित करू, म्हणजे तो घराचे आणि शेतीचे 'कारभारपण' चांगले करेल, अशी त्यांची साधी अपेक्षा.

सन १९३१ पर्यंत पोहेगावला चवथीपर्यंत शाळा असल्याने पुढे पुरुषोत्तम मिरजकर यांच्या रोहमारे कुटुंबावरील स्नेहाने व आपुलकीने के.बी. रोहमारे साहेबांसह चार-पाच मुलांना नाशिकला घेऊन गेले व त्यामुळे शिक्षण घेण्याची संधी मिळाली. पुरुषोत्तम मिरजकर यांनी के.बी. साहेबांचे पालकत्व स्वीकारले. शाळेत के.बी. साहेबांचा नावलौकिक सुरुवातीपासूनच चांगला व हुशार विद्यार्थी म्हणून झाला. ते दररोज नियमित अभ्यास करीत असत. स्वच्छतेविषयी सुरुवातीपासूनच त्यांना आवड होती. स्वतःची कामे स्वतः करत असत.

वक्तृत्व व लाघवी बोलणे या गुणांमुळे त्यांच्या मित्रांमध्ये व शाळेत ते आकर्षणाचा विषय झाले होते. त्यांचा स्वभाव सुरुवातीपासूनच धडपड करणारा होता. त्यांच्यात 'कारभारी' नावाचे सार्थकपण विद्यार्थी दशेपासूनच अनुभवण्यास येऊ लागले. शाळेपासूनच देशाच्या राजकारणात लक्ष द्यायला त्यांनी सुरुवात केली. १९४० च्या नंतर स्वातंत्र्य चळवळीला गती मिळाली होती. देशातील अनेक शहरांपैकी 'नाशिक' हे एक स्वातंत्र्य चळवळीचे केंद्र होते.

स्वातंत्र्यवीर सावरकरांच्या कार्य व कर्तृत्वापासून प्रेरणा घेऊन जीवाची कुठलीही तमा न बाळगता अनेक तरुण स्वातंत्र्य संग्रामात उडी घेत होते. अशा भारलेल्या वातावरणात के.बी. साहेब आपले शालेय शिक्षण पूर्ण करत होते. तारुण्याच्या उंबरठ्यावर असणाऱ्या या तरुण मुलाचे रक्त ही मायभूमीला पारतंत्र्यातून मुक्त करण्यासाठी सळसळू लागले व हळूहळू स्वातंत्र्य चळवळीत सहभागी होण्याच्या दिशेने त्यांचे पाऊल पडू लागले. १९४२ च्या आंदोलनात के.बी. साहेबांनी सक्रिय सहभाग घेतला. स्वातंत्र्य आंदोलनात सहभागी होऊनही त्यांनी शिक्षणाकडे मात्र दुर्लक्ष केले नाही. १९४४ ला मुंबई विद्यापीठातून त्यांनी मॅट्रिक पूर्ण केले व ते पोहेगावी परतले. गावातील शेतकऱ्यांचा पहिला मुलगा मॅट्रिकपर्यंतचे शिक्षण घेऊन गावी आल्यावर त्यांनी १९४५ ला काँग्रेस कमिटीची स्थापना केली. काँग्रेसच्या विचारांचा त्यांच्या मनावर खोल प्रभाव होता. पोहेगावला १९४६ ला सातान्याच्या क्रांतिसिंह नाना पाटलांची सभा घेतली.

देश स्वतंत्र झाल्यानंतरही त्यांनी एखाद्या निष्काम कर्मयोग्याप्रमाणे राजकारण, समाजकारण, शिक्षण, सहकार

चळवळ इ. कार्यक्षेत्राद्वारे जनसेवा केली व अखेरपर्यंत ते करित राहिले.

कोपरगाव तालुक्यात १९३२ पासून स्थापन झालेला 'गोदावरी-प्रवरा कॅनॉल सहकारी खरेदी-विक्री संघ' हा शेतकऱ्यांच्या जिवाळ्याचा विषय होता. संघाच्या बैठकीत के.बी. साहेब शेतकऱ्यांचे प्रश्न मोठ्या धडाडीने मांडत असत. त्याचाच परिणाम म्हणजे १९४७ पासून या खरेदी विक्री संघाच्या संचालकपदी साहेबांची निवड झाली. पोहेगावच्या ग्रामपंचायतीचे ते संस्थापक 'सरपंच' झाले व खऱ्या अर्थाने त्यांच्या सार्वजनिक व राजकीय जीवनाचा शुभारंभ झाला. 'काभूदांचे ते के.बी. साहेब झाले.'

देश घडविण्याच्या व नवनिर्मितीच्या ध्यासाने कार्य करणाऱ्या बहुजन समाजातील नव्या नेतृत्वापैकी के.बी. रोहमारेचे नेतृत्व त्या काळात अहमदनगर जिल्ह्यातील एक प्रभावी नेतृत्व बनले. काँग्रेस पक्षातील प्रतिष्ठा, गोदावरी-प्रवरा संघ, जिल्हा सहकारी बँक यांच्या स्थापनेत व विकासात पुढाकार इ. कारणांमुळे के.बी. साहेबांचा राजकीय प्रभाव १९५७ च्या निवडणुकीत पराभूत झाले असले तरी सतत वाढत होता. त्या नेतृत्वामुळे १९६२ च्या कोपरगाव मतदार संघातून काँग्रेसचे उमेदवार म्हणून पक्षाने पुन्हा त्यांनाच उमेदवारी दिली व ते वीस हजारांपेक्षा अधिक मताधिक्य घेवून विजयी झाले. एक सर्वसाधारण शेतकरी कुटुंबातील तरुण आमदार झाला.

विधानसभेवर आमदार म्हणून जाण्यापूर्वी व नंतरच्या काळात महाराष्ट्रातील दिग्गज नेते मा. यशवंतराव चव्हाण, वसंतराव पाटील, पंजाबराव देशमुख, बाळासाहेब देशाई, वसंतराव नाईक, मधुकरराव चौधरी इ. अनेकांशी त्यांचे जवळचे संबंध आले. विशेषतः यशवंतराव चव्हाण यांचे तर ते विश्वासू सहकारी होते. यशवंतरावांना महाराष्ट्र 'साहेब' म्हणून ओळखत असे, तर अहमदनगर जिल्हा के.बी. रोहमारेना 'के.बी. साहेब' म्हणून ओळखत असे.

बाळासाहेब भारदे हे तर के.बी. साहेबांचे राजकीय गुरु होते. आरंभापासून शेवटपर्यंत त्यांचे गुरु-शिष्याचे नाते अबाधित होते. १९५७ ते १९७७ पर्यंत संपूर्ण महाराष्ट्र आणि विशेषतः अहमदनगर जिल्ह्यावर के.बी. रोहमारे साहेबांचा प्रभाव जबरदस्त होता. बाळासाहेब भारदे, मोतीभाऊ फिरोदिया व स्वतः के.बी. साहेब या त्रिमूर्तीच्या कार्य कर्तृत्वाने दुष्काळी असलेल्या नगर जिल्ह्याचे स्वरूप बदलले व हा जिल्हा सुजलाम् सुफलाम् झाला.

कोपरगाव तालुक्यातील अनेक कार्यकर्त्यांना त्यांनी घडविले, घराणेशाहीचे राजकीय वारसदार न नेमता कार्यकर्त्यांना सतत संधी दिली. जातीपातीचे, स्वार्थाचे, कपट कारस्थानाचे राजकारण कधीच केले नाही. ते काँग्रेसचे सच्चे व निष्ठावान कार्यकर्ते आणि नेते होते. १९८० नंतरच्या सार्वत्रिक निवडणुका व कारखान्यांच्या निवडणुकांमध्ये ते सहभागी झाले असले तरी त्यात

पूर्वी एवढी सक्रियता नव्हती, असे असले तरी या काळात ही 'रोहमारे गट' म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या त्यांच्या कार्यकर्त्यांचा संघ हा तालुक्याच्या राजकारणावर प्रभाव गाजवत होता. आजही हा गट त्यांच्याच नावाने ओळखला जातो.

के.बी. साहेबांचे नाव विशेषत्वाने ज्या संस्थेशी जोडले गेले ती संस्था म्हणजे गोदावरी-प्रवरा कॅनॉल सहकारी खरेदी-विक्री संघ होय. खरे तर त्यांचे राजकीय कर्तृत्व एवढे मोठे होते की, काही काळ त्यांची गणना राज्य पातळीवरील नेत्यांतच होत होती. स्थानिक पातळीवर त्यांनी राजकारणापासून अलिप्तता स्वीकारली असली तरी आपले व्यक्तिगत राजकीय हितसंबंध शेवटपर्यंत जोपासले. या सर्व बाबींमुळे त्यांचे नाव अहमदनगर जिल्ह्यातील राजकीय चळवळीच्या इतिहासात सुवर्णाक्षरांनी नोंदवावे लागेल.

१९६४ ला केवळ १२५ विद्यार्थ्यांवर सुरु झालेल्या सोमैया महाविद्यालयात कला, वाणिज्य व नंतर विज्ञान शाखेतील अकरावी पासून पदव्युत्तर वर्गांची संशोधनाची आज सोय आहे. संस्थेत आज हजारो विद्यार्थी वेगवेगळ्या शाखांमधून अध्ययन करित आहेत. महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून ते आजपर्यंत खेड्या-पाड्यातील शेतकऱ्यांची, कामगारांची अनेक मुले शिक्षक, प्राध्यापक, वकील, उच्च पदस्थ शासकीय अधिकारी आहेत.

संत तुकारामांच्या 'जोडोनिया धन उत्तम व्यवहारे, उदास विचारे वेच करी।' या उक्तीचा आशय प्रत्यक्ष आचरणात आणून स्वतःच्या कार्य कर्तृत्वाद्वारे त्यांनी एक 'आदर्श' निर्माण केला. पण 'सकल जन शहाणे व्हावे' म्हणूनही प्रामाणिकपणे ते झटले. शैक्षणिक क्षेत्रातील पावित्र्य त्यांनी अखंडपणे जपले. के.बी. साहेब तसे सर्वसामान्य माणूस होते. पण स्वकर्तृत्वावर ते नराचा-नारायण झाले. त्यांचे व्यक्तिमत्व अष्टपैलू व अष्टावधानी होते, कार्य चौफेर होते. माणसाला 'माणूस' म्हणून त्यांनी अखेर पर्यंत सन्मान दिला, त्यामुळे तालुक्यातील व जिल्ह्यातील अनेकांची घरे व कुटुंबे त्यांच्यामुळे उभी राहिली.

के.बी. साहेबांच्या जीवन चरित्रापासून प्रेरणा घेऊन त्यांनी शुध्दपणे जपलेले, अखेरपर्यंत सांभाळलेले जीवन व्रत....आपणही प्रामाणिकपणे सांभाळावे. ती कर्तव्यनिष्ठा आणि तत्त्वनिष्ठा घेऊन त्यांच्या सार्वजनिक संकल्पनांना पूर्णत्व देणे त्यांच्या या 'लोकविलक्षण' व्यक्तिमत्त्वापासून प्रेरणा घेऊन कार्य करणे हीच त्यांना खरी श्रध्दांजली ठरेल. अशा या माणसातल्या 'देव माणसाला' त्याच्या जन्मशताब्दीच्या निमित्ताने कोटी-कोटी प्रणाम!

शिक्षण महर्षी : के.बी. रोहमारे साहेब !

– देशमुख आदिती अशोक
तृतीय वर्ष, विज्ञान (सूक्ष्मजीवशास्त्र)

राजकारण, नको रे बाबा! असं म्हणणाऱ्यांना ज्यांनी राजकारण दाखवलं, कित्येक वर्ष चातकाप्रमाणे उच्च शिक्षणाचं स्वप्न पूर्ण होण्याची वाट पाहणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानाची भूक ज्यांनी भागवली. आपले, परके सगळ्यांना समानतेची वागणूक देत ज्यांच्या मनाची श्रीमंती संबंध तालुक्याने पाहिली, शेतकऱ्यांच्या आणि खेड्यापाड्यातल्या कित्येक लोकांच्या आयुष्याला दिशा मिळावी म्हणून जे लढले आणि जिंकलेही, कोपरगाव तालुक्याला अंधाराकडून प्रकाशाकडे, अज्ञानाकडून ज्ञानाकडे जाण्याची वाट ज्यांनी दाखवली असं महान, कीर्तिवंत, यशवंत आणि तत्त्वनिष्ठ व्यक्तिमत्त्व म्हणजे माननीय, आदरणीय माजी आमदार के.बी. रोहमारे साहेब.

खरंतर फक्त आमदार ही एवढी एकच के.बी. साहेबांची ओळख किंवा भूमिका नाहीय. प्रत्येक क्षेत्रात काम करताना अशा कितीतरी भूमिकांचं दर्शन त्यांच्यात होत असे आणि याचं उदाहरण म्हणजे आदरणीय के.बी. साहेबांचं प्राथमिक आणि माध्यमिक शिक्षण सुरु असतांना स्वातंत्र्य आंदोलने सुरु झाली आणि या चळवळीचे केंद्र होते नाशिक. या चळवळीतील एक मोर्चा नाशिक येथील पेठे हायस्कुल मधून निघाला, ज्यात कितीतरी विद्यार्थी सहभागी झाले होते. या मोर्चावर एका ब्रिटिश अधिकाऱ्याने झाडलेली एक गोळी एका विद्यार्थ्याच्या कानाजवळून गेली, पण अशा रोमहर्षक प्रसंगातही या स्वातंत्र्यचळवळीत नेटाने लढणारा हा विद्यार्थी म्हणजे के.बी. साहेब होते. ही होती साहेबांच्या व्यक्तिमत्त्वातील एका स्वातंत्र्यसैनिकाची भूमिका.

के.बी. साहेब पोहेगाव ग्रामपंचायतीचे संस्थापक सरपंच झाले, येथून त्यांच्या राजकीय जीवन प्रवासाला सुरुवात झाली. याच दरम्यान त्यांनी कोपरगाव तालुक्यातील घराघरात आधुनिक विज्ञानाचा साक्षात्कार म्हणजे वीज पोहचविली. या निमित्ताने त्यांनी जणू काही प्रत्येकाच्या आयुष्यात सुखाचा प्रकाश पाडला. आदरणीय के.बी. साहेबांच्या राजकीय कार्याबद्दल बोलताना सुप्रसिद्ध छायाचित्रकार, पत्रकार विनोद शहा म्हणतात की, राजकारणात मुसंडी मारणारे लोक पुढे जाण्यासाठी सर्व प्रकारची साधने वापरून पुढे जाऊ लागले पण के.बी. साहेबांनी कधीही आततायीपणाने राजकारण केले नाही. म्हणूनच १९६२ साली ते भरघोस जनमताने निवडून आले, ही होती आदरणीय के.बी. साहेबांच्या भारदस्त व्यक्तिमत्त्वातील राजकारण्याची भूमिका.

के.बी. साहेबांच्या सासऱ्यांचे निधन झाल्यानंतर त्यांची इस्टेट साहेबांना मिळत होती. परंतु त्या धनाचा तसूभर ही मोह न ठेवता त्यातून आलेल्या पैशातून आंबरे पाटील ग्रामनवोदय ट्रस्टची स्थापना करून संगमनेर, गणोरे, तळेगाव दिघे या गावांमध्ये कन्या

विद्यालये काढली. म्हणजे समोरून आलेल्या लक्ष्मीला त्यांनी सरस्वतीचं रूप दिलं आणि खऱ्या अर्थाने तुकाराम महाराजांच्या 'जोडोनिया धन उत्तम व्यवहारे । उदार विचारे वेच करी ॥' या उक्तीचा आशय त्यांनी प्रत्यक्ष आचरणात आणला. महात्मा ज्योतिबा फुलेंनी त्या काळात सांगितलेला विचार–

‘विदेविना मती गेली

मतीविना निती गेली ।

नीतीविना गती गेली ।

गतीविना वित्त गेले ।

वित्ताविना शुद्र खचले ।

इतके अनर्थ एका अविद्येने केले ॥’

आदरणीय के.बी. साहेबांनी तेव्हाच जाणले होते आणि म्हणूनच या अविद्येने आपल्या जनमाणसात धुमाकूळ घालू नये, या अविद्येला देशाचं भविष्य असणारी तरुणायी बळी पडू नये, ग्रामीण भागातल्या विद्यार्थ्यांच्या उच्च शिक्षणाच्या धडपडीला न्याय मिळावा म्हणून के.बी. साहेबांनी १९६३ साली को.ता.ए.सो. ची स्थापना केली आणि आज याच महाविद्यालयात कितीतरी विद्यार्थी सर्व शाखांचं शिक्षण घेत असताना कला, क्रीडा, NCC अशा अनेक क्षेत्रात यशाला गवसणी घालत मानाचे तुरे रोवताय. महाविद्यालयाचे संस्कार जपत राष्ट्रीय सेवा योजनेतून भरिव अशी काम करत महाविद्यालयाला एका उंचीवर नेताय. अशा या हिरे घडवणाऱ्या महाविद्यालयाची स्थापना के.बी. साहेबांनी १९६४ साली केली. (के.जे. सोमैया महाविद्यालय) आणि याच महाविद्यालयातून शिक्षण घेतलेले कितीतरी विद्यार्थी मोठमोठाल्या यशाला गवसणी घालतायेत आणि अर्थातच यामागे जी पुण्याई आहे ती के.बी. साहेबांची. कारण–

जर नसती जाणली त्यांनी लेकरांची शिक्षणाची आस

जर नसता धरला त्यांनी महाविद्यालय उभारण्याचा ध्यास

तर विद्यार्थ्यांच्या डोळ्यातील स्वप्न तेव्हाच विझली असती

अन् त्याबरोबर तालुक्याची प्रगतीही तेव्हाच झिजली असती

आणि मग यशाचं शिखर गाठणं तर सोडाचं

खेडोपाड्यातली पोरं शिक्षणासाठी असती रडली

जर के.बी. साहेबांची स्वारी शिक्षणप्रवाहासाठी नसती लढली.

विद्यार्थ्यांसाठी लढलेल्या के.बी. साहेबांच्या व्यक्तिमत्त्वातील ही आहे एका शिक्षणप्रेम्याची भूमिका.

फक्त शैक्षणिक आणि राजकीय क्षेत्रातच के.बी. साहेबांनी कार्य केलं नाही तर त्यांनी १९७६ साली भि.ग. रोहमारे ट्रस्टची स्थापना करून ग्रामीण भागात राहून शेतमजुरांच्या दुःखांना शब्दबद्ध करणाऱ्या ग्रामीण लेखकांना हा साहित्य पुरस्कार द्यायला

सुरुवात केली.

शेतकऱ्यांना कर्ज पुरवठा व्हावा म्हणून त्यांनी सहकारी सोसायटीचं जाळ विणलं, १९८९ साली त्यांनी रोहमारे पुरस्कार सुरु केला, त्यांनी त्या काळात लक्ष्मी दाणेदार खताचा कारखाना काढला.

सेवानिवृत्त प्राथमिक शिक्षक पंढरीनाथ जोंधळे गुरुजी आपला के.बी. दादांबद्दलचा अनुभव सांगतांना म्हणतात की, “मी एक शिक्षक आणि ते एक राजकीय नेते. पण ते अंतर त्यांनी कधीही जाणवू दिलं नाही आणि ज्या काळात हुंडापध्दती अगदी थाटामाटात चालत होती. त्या काळात के.बी. साहेबांनी आपल्या तीनही मुलांच्या लग्नात एकही पैसा हुंडा घेतला नाही. या दोनही प्रसंगातुन के.बी. साहेबांच्या आदर्श व्यक्तिमत्वातील माणुसकी आणि एक उत्तम माणूस म्हणून केलेल्या कार्याचं दर्शन घडवतात.”

एक प्रामाणिक राजकारणी, शिक्षणप्रेमी, कृतज्ञ व्यक्तिमत्व, साहित्यप्रेमी, उत्तम माणूस अशा कितीतरी भूमिकांतून समाजासाठी कार्य करणारं आदरणीय के.बी. साहेबांचे व्यक्तिमत्व अचून काही काळ तरी असायला पाहिजे होतं.

(संदर्भ- ग्रामवेद- के.बी. रोहमारे स्मृती ग्रंथ)

के.बी. साहेब !

– डॉ. गणेश देशमुख
मराठी विभागप्रमुख

के.बी. साहेब यांचा एक काळ होता
संपूर्ण अहमदनगर जिल्हा त्यांच्या नियंत्रणात होता...

अहमदनगर जिल्ह्याच्या सहकार चळवळ उभारणीत
त्यांचा सिंहाचा वाटा होता.

केली सहकाराची चळवळ उभी आणि उभारले जाळे जिल्हाभर...

राज्य करतात त्यावर आज डझनभर....!

गद्दार झाले अनेक, तरी नाही केली पक्षाशी गद्दारी
नाही सोडली निष्ठा... केला मजबूत काँग्रेस पक्ष

शेवटपर्यंत नाही केली तडजोड

त्यामुळेच त्यांना

राजकारणापासून जावे लागले मने तोडून !

तरीही उभे राहिले पुण्यात जाऊन...

अशी किमया असणारा नेता,

आढळत नाही आज दूर दूर !

जन्मशताब्दी त्यांची, करतो आम्ही सलाम..

शब्द देतो आम्ही.... नाही होणार कधी कुणाचे गुलाम...!

राजभाषा आमची, महाराष्ट्राची शान !

– होन वैष्णवी लालजी
तृतीय वर्ष, वाणिज्य

माझ्या मराठी मातीचा लावा ललाटास टिळा,

हिच्या संगाने जागल्या दऱ्याखोऱ्यातील शिळा

अभिमान मराठी असल्याचा, गौरव मराठी भाषेचा

मराठी राजभाषा दिन साजरा करुन, मान राखुया मराठी भाषेचा

मराठी साहित्याचा मानदंड ‘वि.वा. शिरवाडकर’ उर्फ
‘कुसुमाग्रज’ यांचा जन्मदिवस – २७ फेब्रुवारी अर्थात ‘मराठी भाषा
गौरव दिन’ जागतिक मराठी भाषा दिवस म्हणून साजरा केला
जातो.

मराठा तितुका मेळवावा

महाराष्ट्र धर्म वाढवावा

पुढे आणि मिळवावे

महाराष्ट्र राज्य करावे जिकडे तिकडे

या ओळी वाचल्यानंतर मातृभाषा आपल्या जीवनामध्ये
किती स्वाभिमानाची बाब आहे याची कल्पना आपल्याला येते.
मराठी भाषेबद्दलचा स्वाभिमान आणि अभिमान व्यक्त करण्याचा
दिवस म्हणजे मराठी भाषा गौरव दिन होय.

माझा मराठीची बोलू कौतुके ।

परी अमृतातेहि पैजा जिंके ।

असे मराठी भाषेविषयी गौरव उद्गार संत ज्ञानेश्वर यांनी काढले.
खरोखरच अमृतापेक्षाही गोड असणारी भाषा म्हणजे मराठी भाषा.
मराठी भाषा साता समुद्रापल्याड जावी, मराठी भाषेने सांस्कृतिक
वारसा घराघरांमध्ये पोहोचवावा, मराठी भाषेने सांस्कृतिक वारसा
जपावा व मराठी भाषा ज्ञान भाषा व्हावी यासाठी कुसुमाग्रज यांनी
प्रचंड मेहनत घेतली. या त्यांच्या मेहनतीचे चीज व्हावे म्हणूनच
त्यांचा जन्मदिवस आपण मराठी भाषा गौरव दिन म्हणून उत्साहात
साजरा करतो.

मराठी आमची आन-बान नी शान आहे,

आमची मातृभाषा मराठी

याचा आम्हाला अभिमान आहे,

आमचा स्वाभीमान

सर्व काही मराठी आहे!

हिंदी विभाग

पर इस वरत इतनी उजाला
 इतनी आँख-फोड़ चकाचींध
 दुश्मनों के फरेबों में फँसी पत्थर भूख
 उन्हीं की जय-जयकार में शामिल
 धड़ग जुबानें
 गाफिल गफलत में
 गुणगान-कीर्तन में गूँगी
 और मैं तरक्की की आकाशगंगा में
 जगमगाती इक्कीसवीं सदी की छाती पर
 एक हास्यास्पद दृश्य
 हलकान दुनिया के सबसे गरीब आदमी के वाक्ते ।

- चन्द्रकान्त देवताले

* संपादक *

प्रो.(डॉ.) जिभाऊ शा. मोरे

अनुक्रमणिका

* गद्य

१. कोपरगाँव तहसिल के भाग्यविधाता : के.बी. रोहमारे	- देशमुख आदिती अशोक	३७
२. कै.के.बी. रोहमारे साहब का राजनीतिक योगदान	- प्रा. जाधव डी.जे.	३८
३. सहकार क्षेत्र के अग्रदूत : के.बी. रोहमारे	- प्रा. भोंडवे जे. एस.	४१
४. आज का विद्यार्थी	- चोखर सुमति	४३
५. नारी-शिक्षा का महत्व	- कु. जाधव रुपाली अनिल	४५
६. वैश्विक स्तर पर हिंदी का विस्तार और चुनौतियाँ	- कु. शेख सीमा असलम	४६

* पद्य

१. शिक्षा का महत्व	- पठाण साबिया गफ्फार	४४
२. हाल-ए-दिल	- शेख अल्फिया अन्वर	४४
३. के.बी. दादा !	- होन वैष्णवी लालजी	४७
४. हँसो हँसो, जल्दी हँसो !!	- शेख अल्फिया अन्वर	४७
५. मौत पर क्या खूब लिखा है...		४८
६. हँसना मत !	- शेख अल्फिया अन्वर	४८

कोपरगाँव तहसिल के भाग्यविधाता : के.बी. रोहमारे

— देशमुख आदिती अशोक

तृतीय वर्ष, विज्ञान (सूक्ष्मजीवशास्त्र)

जिस ज्ञानमंदिर में आज हम सारे छात्रगण विद्या ग्रहण कर रहे हैं। उस ज्ञान मंदिर के संस्थापक आदरणीय के.बी. रोहमारे साहब का जन्म ५ नवम्बर १९२१ को मढ़ी खुर्द गाँव में हुआ। उनका जन्म स्वातंत्र्यपूर्व कालखंड में हुआ था। इसलिए वे गांधीजी के विचारों से प्रभावित हुए व्यक्तित्व थे। जब वे प्राथमिक स्कूल में पढ़ रहे थे, तभी स्वातंत्र्य मिलने के लिए आंदोलन शुरू हो गए थे। उस समय उस आंदोलन का केंद्र नाशिक था। ऐसे ही पेट हायस्कूल से निकले हुए एक मोर्चे में के.बी. रोहमारे साहब भी सहभागी थे। उस समय एक ब्रिटिश अधिकारी ने चलाई हुई गोली के.बी. साहब के कान के पास से चली गयी। इस जानलेवा घटना के बावजूद भी के.बी. साहब पूर्ववत् डटे रहे। इस रोमांचक प्रसंग से यह दिखाई देता है कि के.बी. साहब एक सच्चे स्वातंत्र्यसैनिक थे।

आगे चलकर के.बी. साहब पोहेगाव ग्रामपंचायत के संस्थापक सरपंच बने और यही से ही के.बी. साहब के राजकारण क्षेत्र की प्रगति शुरू हुई और 'काभुदादा' के 'के.बी. साहब' बन गये।

महाराष्ट्र राज्य के पहले मुख्यमंत्री यशवंतराव चव्हाणजी आदरणीय के.बी. साहब को अहमदनगर जिले के 'कारभारी' कहा करते थे। याने की एक राजनेता के साथ साथ के.बी. साहब एक समाजनेता के रूप में भी लोगों में परिचित हुए।

हम जैसे ग्रामीण भागों में रहने वाले बच्चे पढ़ने की इच्छा होने के बावजूद भी उच्च शिक्षण देने वाले महाविद्यालयों के अभावों के कारण पढ़ नहीं पाते थे। इस स्थिति को समझकर १९६३ में उन्होंने कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटी की स्थापना की और १९६४ में हमारा के.जे. सोमैया महाविद्यालय शुरू किया २०० छात्र पर शुरू हुआ ये महाविद्यालय, पर आज इसी महाविद्यालय में ५००० छात्र शिक्षा ले रहे हैं। और ये महाविद्यालय के.बी. साहब की शिक्षा के प्रति की आस्था और उनके शैक्षणिक कार्य का एक प्रतीक है।

अपने पिताजी की यादें निरंतर रहे इसलिए महाराष्ट्र के ग्रामीण क्षेत्र में रहनेवाले लोगों के दुःख को शब्दबद्ध करनेवाले लेखकों के लिए १९८८ में भि.ग. रोहमारे ट्रस्ट की स्थापना की और उसके अंतर्गत महाराष्ट्र राज्यस्तर पर भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार देने की प्रथा शुरू की और ३३ सालों से आज तक ये पुरस्कार निरंतर दिया जा रहा है।

सभी क्षेत्रों में के.बी. साहब का कार्य उल्लेखनीय है। वो एक इमानदार राजनेता, समाजनेता, शिक्षाप्रेमी, जनहितैषी व्यक्ति थे। सच में उनका कार्य विशाल पर्वतसमान है।

सच कहे तो के.बी. साहब के व्यक्तित्व में अनेक

भूमिकाओं के दर्शन होते आए हैं। क्योंकि उन्होंने अनेक क्षेत्रों में तन, मन, धन लगाकर कार्य किया है। के.बी. साहब जब प्राथमिक शिक्षा ले रहे थे, तब से लेकर अपनी आखिरी साँस तक उन्होंने समाजकार्य किया।

जिस जमाने में लोग दहेज का रिवाज बड़े ठाड़-बाँट से चलाते थे, उस समय के.बी. साहब ने अपने तीनों बेटों की शादी में एक पैसा भी न लेकर गलत रिवाजों के आँखों में धुल फेककर समाज में नवविचारों के आदर्श खड़े किये।

के.बी. साहब खुद एक किसान के पुत्र थे। इसलिए देश के अन्नदाता के कष्टों को वे अच्छी तरह से जानते थे। किसानों की आर्थिक मदद करने के लिए के.बी. साहब ने सहकारी सोसायटी की स्थापना की।

ऐसे महान व्यक्तित्व के संबंध में मैं एक सामान्य छात्र अधिक क्या बोल सकती हूँ। परंतु उनके कर्तृत्व के दर्शन पाकर अंत में यही कहूँगी कि एक इमानदार राजनेता, शिक्षाप्रेमी व्यक्तित्व, साहित्य से लगाव रखनेवाला और उसे बुलंदियों पर पहुँचाने का अभिलाषि, उमदा आदमी जैसे अनेक पहलुओं से युक्त समाजनेता स्व.के.बी. साहब ! वर्तमान मूल्य विघटन के कालखंड में, बिगड़ते सामाजिक माहौल में, समाज के बीच की इनसानियत लुप्त होने के कालखंड में और कुछ समय तक उनके जैसा स्पष्टवक्ता, निर्भिक और दिल में दयाभाव रखनेवाला व्यक्तित्व हमारे बीच होना चाहिए था ऐसा बार बार लगता है। के.बी. साहब की जन्मशताब्दी के अवसर पर उनको मेरा कोटी कोटी नमन !!

क्षुद्रताएँ
स्वयं अपनी मौत
मर जाती हैं
अगर उन्हें
उनके हाल पर छोड़ दिया जाए
जिनका शौक जीना है
वे
उथली नदी में तैरने का
रास्ता नहीं चुनते।

अनादि सूफी

कै.के.बी. रोहमारे साहब का राजनीतिक योगदान

— श्री. जाधव डी.जे.

अध्यापक, कनिष्ठ महाविद्यालय

१९४७ में जब हमारा देश आजाद हुआ तो पच्चीस वर्ष की आयु पूरी कर चूके युवा कार्यकर्ता कै. के.बी. रोहमारे अ.नगर जिले के प्रतिनिधि थे। देश के इस नाटकीय परिवर्तन के दौरान उनका युवा प्रतिनिधि होना बहुत सार्थक था।

१९४२ में संघर्ष की शुरुआत के बाद में कई कार्यकर्ता स्वतंत्रता आंदोलन में शामिल हो गए। उस समय स्वतंत्रता संग्राम निर्णायक मोड़ पर पहुँच चुका था। आज़ादी नजर आ रही थी। इसलिए इन युवाओं के सपने स्वराज्य और फिर सुराज्य पर केंद्रित थे। यह भी स्वाभाविक था। महाराष्ट्र में कार्यकर्ताओं के मन में ग्राम-विकास का जो विार साकार हुआ वह सुराज्य के इसी स्वप्न का आविष्कार था।

एक और महत्वपूर्ण बात यह है कि ये सभी कार्यकर्ता जन आंदोलन का नेतृत्व कर रहे थे, या कम-से-कम उसमें भाग ले रहे थे। जैसे ही स्वतंत्रता प्राप्त हुई, संघर्ष समाप्त हो जाएगा और जन आंदोलन रचनात्मक मोड़ ले लेंगे। सहयोग एक बेकार समूह को रचनात्मक कार्य की ओर मोड़ने का एक प्रभावी तरीका है। इसलिए उन सभी का सहकारी क्षेत्र पर ध्यान देना स्वाभाविक था।

आज़ादी के बाद कार्यकर्ताओं की मानसिकता में आए एक और बदलाव को नजर अंदाज नहीं किया जाएगा। स्वराज्य आया। हमारा राज्य आ गया। लोकतंत्र आया। अब हमें अपनी शक्ति का प्रयोग देशवासियों के विकास के लिए करना चाहिए। उसके लिए लोकतांत्रिक तरीकों से सत्ता हासिल करने का विचार आया। सत्ता की लालसा आई। यह आकांक्षा भी निकोप राजनीति की निशानी थी। उस समय १९४७ के बाद ४-५ वर्षों में महाराष्ट्र के गाँवों में राजनीति और सहयोग के माध्यम से ग्रामीण विकास की आशा रखने वाले कार्यकर्ता हुए। के.बी. रोहमारेजी प्रतिनिधि थे ऐसे कार्यकर्ताओं के। ये राजनेता स्वतंत्रता आंदोलन में पिछली पीढ़ियों की तरह बलिदानी नहीं थी। लेकिन वे आदर्शवाद से भरे हुए थे। विकास और व्यावहारिकता के प्रति जागरूकता थी। रचनात्मक कार्य के साथ उनमें जुझारू रवैया थी।

प्रत्येक कार्यकर्ता ने अपने व्यक्तित्व, शक्तियों और सीमाओं के अनुसार आम आदमी के प्रभावित और प्रेरित करने का कौशल विकसित किया। लोगों को जोड़ने की कला कई नेताओं ने सीखी थी। जो जनसंगठनों का आधार है। के.बी. साहब ने भी सीखा। उनका ध्यान स्वाभाविक रूप से राजनीति, सहयोग और ग्रामीण विकास के क्षेत्रों पर केंद्रित था। उसमें के.बी. साहब थे। उनसे बड़े नेता थे, उनके बराबर के नेता थे, कार्यकर्ता थे। बाद में नए कार्यकर्ता भी समय के अनुसार इसमें भाग

लेते रहें। मोहल्ले, जिले और प्रदेश में कई छोटे-बड़े नेताओं और कार्यकर्ताओं के साथ के.बी. साहब का रिश्ता बन गया। सभी के मन में के.बी. साहब की एक अलग यादगार छबी थी। इन सभी संबंधित नेताओं और कार्यकर्ताओं के मन बसे 'के.बी. साहब' को खोजने की कोशिश की। हमने इस मंडलियों से मिलने का फैसला किया। उन सभी से मिलना संभव नहीं था। लेकिन हम जिन लोगों से मिले, वे सभी के.बी. साहब के विचारों के थे। के.बी. साहब के लिए प्यार गहरा हो गया था। आज भी इस स्नेह ने रिश्तों में आए तमाम तर्कों, असहमतियों और कभी-कभार आने वाले तनाव को दूर कर दिया है।

के.बी. साहब के गुरु रहे बालासाहब भारदे से लेकर जिस साधारण कार्यकर्ता को वे डराते थे, यह प्रेम सबके हृदय में चमक उठा। के.बी. साहब उस प्रभाव में सबसे पहले देखे गए थे। के.बी. साहब की स्पष्ट वाकपटुता, वाणी और व्यवहार में अटूट स्पष्टता कठोरता होती थी। सांसद बालासाहब विखे पाटील ने 'बोले तैसा चाले...' शब्दों में उनके स्वभाव का वर्णन किया। इन सभी छोटे-बड़े भाई-बहनों को के.बी. साहब कैसे लग रहे थे, कैसे दिखाई दिया? उसके मन में क्या यादे उठी? राजनीति में पर्दे के पीछे की कुछ घटनाएँ कैसे स्पष्ट हुई? इसका दर्शन इस या से हुआ। लेकिन के.बी. साहब की महानता और भी स्पष्ट हो गई। एक-एक नेता, कार्यकर्ता के.बी. साहब से बातें करते रहे।

नेकदिल कार्यकर्ता

प्राचीन संतों से लेकर आधुनिक सज्जनों तक सभी के साथ दिल से जुड़े रहने वाले बालासाहब भारदे महाराष्ट्र की राजनीति और सामाजिक मामलों पर अपनी छाप छोड़ने वाले बालासाहब भारदे का के.बी. साहब पर सबसे अधिक प्रभाव था। अपने प्रिय शिष्य के बारे में बालासाहब भारदे कहते हैं, कि के.बी. रोहमारे नगर जिले के सहकारी आंदोलन के प्रारंभिक गठन में एक प्रमुख व्यक्ति थे। जिला सहकारी बैंक के शुरु के दिनों में उनकी एक विशेष पहल थी। अध्यक्ष के रूप में अपने कार्यकाल के दौरान और अन्य समय में उन्होंने बैंक के विकास में महत्वपूर्ण योगदान दिया। जिला स्तर पर सहकारी बैंकों में उनका नाम जितना महत्वपूर्ण है, गोदावरी-प्रवरा-क्रय-विक्रय टीम के माध्यम से कोपरगाव तालुका स्तर पर उनका नाम पर्याप्त है। के.बी. ने जिला सहकारी बैंक और क्रय-विक्रय संघ दोनों में बहुत अच्छा काम किया। बालासाहब भारदे कहते हैं कि, व्यक्तिगत रूप से, मेरा उनके साथ बहुत करीब रिश्ता था। वे मुझे अपना गुरु मानते थे। मैं उनके कई गुणों का प्रशंसक भी था। एक बहुत ही वाकपटु, उत्कृष्ट वक्ता, नेकदिल कार्यकर्ता

के.बी. साहब की उपस्थिति आकर्षक हुआ करती थी।

शक्ति-संतुलन में महत्वपूर्ण प्रदर्शन

पूरे देश में एक बहुत अच्छे, प्रशासक के रूप में जाने वाले कांग्रेस के वरिष्ठ नेता शंकरराव चव्हाण, जो लंबे समय तक राज्य और केंद्र सरकार में कई महत्वपूर्ण पदों पर रहे। शंकरराव चव्हाण को हमेशा शहर, जिले से के.बी. साहब का समर्थन प्राप्त रहा है। शंकरराव चव्हाण कहते हैं कि “के.बी. रोहमारे ने शहर, जिले के निर्माण में बहुत महत्वपूर्ण भूमिका निभाई है। सामाजिक और शिक्षा के क्षेत्र में वे बिना लोगों को जाने बहुत अच्छा प्रदर्शन करते थे।” कुछ भी हो, उनका सबसे महत्वपूर्ण गुण समावेशिता है। उनके सोचने का तरीका बहुत स्पष्ट था। जब कुछ कहने की आवश्यकता होती थी, तो वे उसे कहे बिना नहीं रहते थे। आप माने या न मानें, यह एक अलग कहानी है। लेकिन वे उस समय बड़ी सख्ती से अपने विचार व्यक्त करते थे।

शंकरराव चव्हाण कहते हैं कि ‘वे मेरे निजी मित्र थे। यहाँ कोपरगाव आने के बाद ऐसा बहुत कम होता है कि मैं उनसे नहीं मिला हूँ जब भी मुझे कुछ पशों पर उनसे परामर्श करने का अवसर मिला, तो मुझे निश्चित रूपे उनके माध्यम से वहीं सलाह मिली।

एक अद्भुत मित्र, एक महान व्यक्ति

एकात्म ग्रामीण विकास क्या है? इसका अनुकरणीय उदाहरण सांसद बालासाहब विखे पाटील थे, जो के.बी. साहब के लंबे समय से घनिष्ठ मित्र रहे थे। के.बी. साहब के व्यक्तित्व के कई गुणों और उनकी महानता के बारे में बताते हुए, सांसद विखे पाटील ने कहा था, “एक अद्भुत मित्र, एक महान व्यक्ति, एक महान हृदय वाला, उन्हें हमेशा एक आजाद इंसान के रूप में याद किया जाएगा। उनके काम करने का तरीका पूरी तरह से शुद्ध हृदय के साथ था। लेकिन दुर्भाग्य से, तालुके में सभी ने उन्हें राजनीति में इस्तेमाल किया। के.बी. साहब की भूमिका व्यापक थी। वह गुटबाजी को लेकर गुस्से में थे। वे इसके खिलाफ खुला रुख अपनाते थे। जिले के लोग उसका सम्मान क्यों करते हैं, बिना गुटबाजी के अन्याय होता है, तो वह उसे खुलकर पेश करते थे। यह थी उसकी महानता।” जैसे ही के.बी. साहब और सांसद बालासाहब विखे पाटील करीब आए, विखे पाटील को एहसास हुआ कि हमारी दोस्ती में बहुत देर हो चुकी है। अगर शुरुआत से होती तो इससे जिले को और फायदा होता। विकास कार्यों में तेजी आ सकती थी। मुझे नहीं लगता कि जब हम करीब आए तो हमारे बीच कभी कोई मतभेद नहीं हुआ। लोग उन्हें धोखा दे रहे थे, फिर भी के.बी. साहब कहते, “जाने दो हमें इसे लोगों की भलाई के लिए करना चाहिए। अच्छे के लिए करो। उनके साथ हैं। हमलोग आपके साथ है। हम इसे सीधे दिल से करेंगे। जनता समझ जाएगी कौन झूठा कौन ईमानदार।” आखिर में सिर्फ उनकी ईमानदारी ही

उनके साथ रही। उनका जीवन सादा था। लेकिन उनमें वैचारिक रूप से साथ चलने की गजब की क्षमता थी। वे बूढ़े और जवान दोनों को साथ लेकर चलते थे। सभी नेता अपने स्वार्थ के लिए काम करते हैं।

युवा पीढ़ी के निर्माण और शिक्षा के प्रसार के कार्य में उनकी विशेष रुचि थी। वे चाहते थे कि स्थानीय स्तर पर उच्च विद्यालयों की स्थापना हो, बच्चों को तकनीकी शिक्षा दी जाए। उन्हें उम्मीद थी कि गांवों के बच्चे ऐसा करेंगे। कुछ अलग, लेकिन के.बी. साहब को शैक्षणिक संस्थानों के लिए आवश्यक वित्तीय ताकत कभी नहीं मिली। वे राजनीतिक और सामाजिक विचारों में मित्रवत थे। बालासाहब भारदे के साथ उनकी बहुत मित्रता थी। फिरोदिया परिवार के साथ उनकी मित्रता थी। लेकिन उन्होंने कभी भी दोस्ती का फायदा उठाने की कोशिश नहीं की। के.बी. साहब स्पष्टवक्ता थे। उनके जीवनमें बहुत परेशानी थी। लेकिन धीरे-धीरे लोगों को एहसास हुआ कि यह आदमी झूठा नहीं है, धोखा नहीं देता है। “बोले तैसा चाले....” ऐसा है। राजनीति में कुछ पाने के लिए, नेता को अपने पद पर कुछ रखना चाहिए, इसलिए उन्होंने अपने जीवन में उँगली चाटने वाली नीतियों को कभी स्वीकार नहीं किया। यह उनके जीवन की विशेषता थी।

कोपरगाव के विकास की समस्याएँ उनके मन में हमेशा रहती थी। विशेषकर कृषि जल की समस्याएँ सदैव उनकी आँखों के सामने थी। इस बीच उनकी अध्यक्षता में ‘सिंचाई आयोग’ नियुक्त करने का प्रयास किया। जब बं.अंतुले मुख्यमंत्री थे, तो वे सिंचाई क्षेत्र के एक जानकार नेता थे। जो राज्य की राजनीति को जानते थे, और जो राज्य के कई लोगों से संबंध नहीं बना सकते थे उनसे के.बी. साहब के व्यक्तिगत संबंध थे। कई राजनीतिक दलों के नेताओं से उनकी मित्रता थी, राजनीति पूर्ण जीवन नहीं है, वह जीवन का सिर्फ एक हिस्सा है। उन्हें इस बात की जानकारी थी। उन्होंने कभी भी राजनीति में पैसे के जरिए लोगों को हासिल करने की कोशिश नहीं की। इसलिए जब वे राजनीति में नहीं थे, तब भी लोग उन्हें बहुत प्यार करते थे। जब के.बी. साहब सत्ता में थे, और जब कुछ भी नहीं थे, तब भी उनके कार्यकर्ता उनके साथ ऐसा ही व्यवहार करते थे। आज की राजनीति में ऐसा उदाहरण कम ही देखने को मिलता है। आज की राजनीति में ‘मैं तुम्हे देता हूँ, तुम मुझे देते रहो।’ की नीति है।

शिक्षा और व्यवसाय में उनकी विशेष रुचि थी। उन्होंने जिला सहकारी बैंक में बहुत मदद की। बैंक को ठिक से चलाने के लिए वे लगातार संघर्ष करते रहे। उन्होंने शुरु से ही शिक्षा के क्षेत्र पर ध्यान केंद्रित किया। नगर जिले में स्थानीय शिक्षण संस्थानों के बजाय रयत शिक्षा संस्थान की शुरुआत हुई थी। इसलिए इसे लोगों का समर्थन प्राप्त था। लेकिन धीरे-धीरे जैसे जैसे स्थानीय संस्था

बढ़ने लगी, रयत शिक्षा संस्थान सीमित होते गए। जिले में गलत दृष्टिकोन को स्वीकार करने के कारण, नगर जिले में एक नया स्थानीय संगठन शुरू करने के काम में मुश्किलें खड़ी हो गई हैं। कर्मवीर अण्णा से नगर के लोगों का प्यार था, के.बी. साहब को भी प्यार था। जिस समय प्रवरा एज्युकेशन सोसायटी बनाई उस समय पद्मश्री विखे पाटील ने भी अण्णा विरोधी समाज बनाया था। लेकिन पद्मश्री विखे पाटील और कर्मवीर अण्णा इतने मिलनसार थे कि मतभेद की कोई वजह ही नहीं थी। शैक्षिक विकास की उपेक्षा की गई क्योंकि सब कुछ राजनीति के दृष्टिकोन से सोचा गया था। के.बी. साहब जैसे लोगों ने जहाँ भी पहल की उन्हें स्थानीय स्तर पर विरोध का सामना करना पड़ा। जिला स्तर और राज्य स्तर पर विरोध हुआ। सत्ता में बैठे लोगों ने सहयोग नहीं किया। बेशक के.बी. के पास गुणों का खज़ाना था। ये गुण समाज और संस्थानों के काम में पूरक थे।

एक दबंग नेता

कोपरगाँव के वरिष्ठ राजनेता शंकरराव काले साहब कहते थे कि के.बी. साहब एक दबंग नेता थे। शंकरराव काले साहब, जो कभी के.बी. साहब के साथ और कभी खिलाफ थे। वे १९४८ से कोपरगाव की राजनीति में प्रमुख हो गए। मतभेदों और राजनीतिक प्रतिद्वंद्विता को पार करते हुए, उनकी दोस्ती मजबूत रही। अपने मित्र की यादों को याद करते हुए वे कहते हैं, के.बी. साहब का मूल स्वभाव आंदोलन से संबंधित था। वे बहुत जुझारू और सख्त तेवर के थे। १४ जनवरी १९४५ को उन्होंने पोहेगाव को कांग्रेस कमेटी की स्थापना की। १९४६ में उन्होंने क्रांतिसिंह नाना पाटील की एक सभा भी आयोजित की। आज़ादी के बाद भी वे किसान के मुद्दे पर लड़ते रहे।

स्वतंत्रता के बाद उन्होंने सहकारी समितियों के विकास पर ध्यान केंद्रित किया। सहकारी समितियों को ईमानदारी से चलाने का उनका दृढ़ संकल्प सराहनीय था। उन्होंने सहकारी बैंकों के साथ-साथ सहकारी जीनी कारखानों के विकास को महत्व दिया। उन्होंने मेरी मदद की। कोपरगाव सहकारी चीनी कारखानों में बहुत कुछ अनुभवी थे। कारखाने को अच्छा चलने दो, मजबूत बनाओ। उनका ऐसा रचनात्मक दृष्टिकोन था और हमेशा अच्छी सलाह देते थे। हमारे बीच निश्चित रूप से राजनीति में मतभेद थे। १९४८ में मैं (शे.का.) किसान मजदूर पार्टी में था। १९६० में कांग्रेस में शामिल हुए। यँकि के.बी. साहब शुरू से ही कांग्रेस के वफादार थे, इसलिए मतभेद तो होना ही था। १९६२ में कांग्रेस पार्टी ने विधानसभा चुनाव में मुझे टिकट देने की तैयारी कर ली थी। लेकिन मैं के.बी. साहब को छोड़कर टिकट नहीं माँगना चाहता था। क्योंकि इस बार पार्टी के टिकट पर उनका अधिकार था। इस तरह उन्होंने चुनाव लड़ा। वे विधायक भी बने। १९६७ के चुनाव में हमारे ग्रुप ने टिकट

माँगा था। हमें मिला और के.बी. साहब को टिकट नहीं मिला। मेरे खिलाफ श्री. मोहनराव गाडे निर्दलीय मनोनीत हुए और निर्वाचित नहीं हुए। १९७२ के अगले चुनाव में मैंने निर्वाचन क्षेत्र बदल दिया। भले ही के.बी. साहब ने सभी विरोधियों ने विपक्षी उम्मीदवार शंकरराव कोल्हे की मदद की। फैक्ट्रि के निदेशक मंडल का चुनाव जीता। के.बी. साहब ने १९९१ के लोकसभा चुनाव में भी मेरी मदद की थी। १९८४ से १९९४ तक वे चीनी मिल में निदेशक रहे। १९९४ से उनके चिरंजीव श्री. अशोकराव निदेशक हैं।

शंकरराव काले साहब कहते हैं कि, “के.बी. साहब हमारे साथ रहे या हमारे खिलाफ रहे, उनकी पार्टी वफादारी, कांग्रेस वफादारी हमें लगातार महसूस होती रही। वे मुझे कांग्रेस पार्टी में ले आए। उन्होंने विशेष रूप से १९६२ में मुझे मिले जिला परिषद और १९८४ में कोपरगाव सहकारी चीनी मिल के चुनाव में मेरी मदद की। उन्होंने संजीवनी सहकारी चीनी मिल के निर्माण में भी प्रमुख भूमिका निभाई।”

“एक इंसान के तौर पर, एक दोस्त के तौर पर के.बी. साहब बहुत अच्छे थे। परिणामों की परवाह किए बिना मुखर रहें। उनके विचार भी स्पष्ट थे। उनके मन में कभी कोई वैचारिक भ्रम नहीं रहा। उनकी कार्यशैली में एक प्रकार का साहस था। इतिहास में के.बी. साहब को अहमदनगर जिले की राजनीति और सहकारी आंदोलन में एक साहसिक नेता के रूप में दर्ज किया गया है।

कर्तव्यनिष्ठ, दूरदर्शी के.बी. साहब

के.बी. साहब तक अहमदनगर जिले की राजनीति में काम करते वाले पूर्व मंत्री बी.जे. खताळ पाटील, के.बी. साहब के सभी राजनीतिक और सामाजिक आंदोलनों के साक्षी हैं। गाँव, तालुका और जिले के विकास के साथ तालमेल रखते थे। इस बात का वर्णन करते हुए, खलाल पाटील कहते हैं कि, “के.बी. साहब न केवल परिवार के बल्कि गाँव के भी कारभारी थे। तालुके में भी कारभारी थे। स्वावलंबन, बुद्धि और धन-धान्य से उनका परिवार सम्पन्न था। खास तौर पर सुनने में आता है कि वे अपनी कमाई में लड़कियों को बराबरी से ट्रीट करते थे। के.बी. साहब के सहयोग से गाँव में एकता कायम हुई। ग्रामपंचायत, सोसायटी, स्कूल आदि की गतिविधियों में काफी रुचि लेते थे। इन सभी संस्थानों को सामने लाया गया। पोहेगाव को प्रगति के पथ पर लाया। वे खताळ पाटील कहते हैं कि, “मैं भी उनके साथ विधान सभा में था। उन्होंने विधानसभा के काम पर बहुत ध्यान दिया। उन्होंने कभी सवाल के माध्यम से, कभी भाषणों के माध्यम से तालुका, जिले और राज्य के ज्वलंत मुद्दों को उठाया।

— संदर्भ : ‘ग्रामवेद’ : के.बी. रोहमारे स्मृतिग्रंथ

सहकार क्षेत्र के अग्रदूत : के.बी. रोहमारे

— श्री. भोंडवे जे. एस.

अध्यापक, कनिष्ठ महाविद्यालय

स्व. कारभारी भिमाजी रोहमारे पूरे अहमदनगर जिले में 'के.बी. साहब' के नाम से परिचित थे। के.बी. रोहमारे साहब का जन्म कोपरगाव तहसील के मढी खुर्द गाँव में ५ नोव्हेंबर १९२२ को हुआ। उनका मूल गाँव कोपरगांव तहसील में स्थित 'पोहेगांव' था। उनके पिताजी भिमाजी गणपतराव रोहमारे पोहेगांव में 'भीमबाबा' के नाम से परिचित थे। 'भीमबाबा' पेशे से किसान थे। के.बी. साहब का जन्म एक किसान के परिवार में हुआ था। के.बी. साहब परिवार में सबसे छोटे थे। उनके बड़े भाई का नाम 'किसनराव' था। 'किसनराव' की पढ़ाई खेती के कारण पूरी नहीं हुई, इस बात का 'भीमबाबा' को दुःख था। इसलिए उन्होंने छोटे बेटे 'के.बी. साहब' को शिक्षित करने का फैसला किया। के.बी. साहब की माताजी का नाम लक्ष्मीबाई था और सही अर्थों में 'के.बी. साहब' लक्ष्मीपुत्र थे। उनके पिताजी ने उनका नाम बड़े प्यार से 'कारभारी' रखा था। के.बी. साहब को शिक्षित करेंगे, तो वह परिवार और खेती अच्छी तरह करेगा। इसलिए उसे उन्होंने पोहेगांव के स्कूल में दाखिल किया। तब १९३१ में पोहेगांव में सिर्फ चौथी कक्षा तक स्कूल था। चौथी तक की शिक्षा के.बी. साहब ने बड़े सफलतापूर्वक पूरी की। उनके आगे की पढ़ाई की समस्या निर्माण हो गयी। रोहमारे परिवार का नासिक के मिरजकर परिवार का अटूट रिश्ता था। भिमाजीबुवा के पिताजी ने प्लेग महामारी में पोहेगांव में मिरजकर परिवार को आश्रय दिया था। मिरजकर परिवार की पोहेगांव में खेती और साहूकारी थी। के.बी. साहब की आगे की पढ़ाई मिरजकर परिवार की सहायता से नासिक में शुरू हुई। बचपन में के.बी. साहब की पहचान 'काभूदादा' के नाम से थी, लेकिन आगे जाकर के.बी. साहब 'दादा' नाम से जाने जाने लगे। के.बी. साहब ने नासिक के पेठे हायस्कूल में पाचवी कक्षा में प्रवेश लिया। बचपन से के.बी. साहब का व्यक्तित्व प्रभावी था। उनका वक्तृत्व भी अच्छा था। जल्दी ही स्कूल में वे सबके पसंदीदा छात्र बने।

के.बी. साहब के माता-पिताजी ने उनका नाम 'कारभारी' रखा था। मराठी में 'कारभारी' का अर्थ है— 'कारोबार' में प्रवीण। इस नाम के लक्षण बचपन से ही के.बी. साहब में दिखने लगे। बचपन से ही वे अपना नाम सार्थक करने लगे। १९४० के दशक में नासिक स्वतंत्रता-संग्राम का मुख्य केंद्र था। बचपन से ही के.बी. साहब के मन में भी देश के प्रति निष्ठा और प्रेम था। के.बी. साहब १९४२ के 'चले जाव' आंदोलन में सक्रिय रहे। मुंबई के आज़ाद मैदान में गांधी और नेहरूजी को पकड़कर पुणे में लाया गया। नासिक में यह समाचार मिलने पर गोविंदराव देशपांडे, दादासाहेब गडे, व्ही.सी. पवार के नेतृत्व में आंदोलन हुआ। इसमें के.बी. साहब स्वयंसेवक के रूप में सक्रिय रहे। अंग्रेज अधिकारियों

आंदोलनकारियों पर गोलियाँ चलाई। इस गोलिबार में एक गोली के.बी. साहब के सिर को छूकर गई। स्वतंत्रता संग्राम में के.बी. साहब ने अपना अनमोल योगदान दिया। पत्रकों को बाँटना, समाचार पहुँचाना आदि कार्य वे करते रहे।

स्वतंत्रता संग्राम में सक्रिय होकर भी वह अपनी शिक्षा के प्रति सजग और सतर्क रहें। मॅट्रिक तक की शिक्षा उन्होंने अच्छे अंकों के साथ मुंबई विश्वविद्यालय से १९४४ में पूरी की। के.बी. साहब की इच्छा 'कृषि-स्नातक' बनने की थी। परंतु पिताजीने के.बी. साहब को खेती और परिवार के तरफ ध्यान देने के लिए कहा। मॅट्रिक के बाद के.बी. साहब पोहेगांव में आए आर खेती की तरफ ध्यान देने लगे। पोहेगांव में वे पहले किसान के बेटे थे, जिन्होंने मॅट्रिक की शिक्षा प्राप्त की थी।

के.बी. साहब का मूल स्वभाव अन्याय, अत्याचार के खिलाफ आंदोलन करने का था। इसलिए जब वे नासिक से पोहेगांव आए, तो उन्होंने पोहेगांव में काँग्रेस-कमिटी की स्थापना की। पोहेगांव में उन्होंने १९४६ में क्रांतिसिंह नाना पाटील की सभा आयोजित की। देश को आज़ादी मिलने के बाद अनेक लोगों ने झूठे सबूत इकट्ठा करके स्वातंत्र्य सैनिक होने का प्रमाणपत्र प्राप्त किया। लेकिन के.बी. साहब का स्वभाव ऐसा नहीं था। एक निष्ठावान देशभक्त की तरह उन्होंने स्वतंत्रता संग्राम की लड़ाई लड़ी और उसका भी जिफ्र उन्होंने कभी नहीं किया। एक निष्काम कर्मयोगी की तरह स्वतंत्रता-संग्राम के लिए कार्य किया, जो बेहद प्रशंसनीय है।

के.बी. साहब पोहेगांव के ग्रामपंचायत के संस्थापक सरपंच रहे। यहीं से उनका राजकीय जीवन शुरू हुआ। कोपरगाव तहसील में उनका प्रभाव बढ़ने लगा। १९५२ के चुनाव में कोपरगांव से जगन्नाथ पा. बारहाते को चुनाव का टिकट मिला। के.बी. साहब ने बड़ी निष्ठा और निस्वार्थ भाव से पक्ष का कार्य किया और जगन्नाथ पा. बारहाते को चुनाव जीतने में बड़ी मदद की। १९५७ के चुनाव में के.बी. साहब काँग्रेस की तरफ से विधायक का टिकट मिला। परंतु उस समय संयुक्त महाराष्ट्र की लड़ाई चल रही थी। जनमत काँग्रेस के खिलाफ था और इसका परिणाम काँग्रेस को भुगतना पड़ा। पूरे महाराष्ट्र में काँग्रेस का पराजय हुआ। कोपरगांव तहसील भी इसका अपवाद नहीं था। लेकिन अनुभवी के.बी. साहब जरा भी विचलित नहीं हुए और अपना कार्य जारी रखा।

के.बी. साहब का नेतृत्व पूरे अहमदनगर जिले में प्रभावी था। १९६२ के चुनाव में काँग्रेस ने उन्हें फिर से विधायक का टिकट दिया। के.बी. साहब २० हजार से अधिक मताधिक्य प्राप्त कर चुनाव में जीते और एक किसान का बेटा विधायक बना। विधानसभा में चुनाव जीतने से पहले ही मा.यशवंतराव चव्हाण,

शंकरराव चव्हाण, स.का. पाटील, वसंतदादा पाटील, पंजाबराव देशमुख, बाळासाहेब देसाई, वसंतराव नाईक जैसे बड़े नेताओं से उनका नजदीकी रिश्ता था। यशवंतराव चव्हाण उन्हें 'कारभारी' नाम से पुकारते थे। यशवंतरावजी की पहचान महाराष्ट्र में 'साहब' के नाह से थी और अ.नगर जिले में के.बी. रोहमारेजी 'के.बी.साहब' के नाम से पहचान मिली। के.बी. साहब तत्ववादी, निस्वार्थी, चिंतनशील, समाज हित का ध्यान रखनेवाले विधायक थे। के.बी. साहब का राजकीय जीवन सुवर्णाक्षरों में लिखा जाए ऐसा था।

के.बी. साहब सहकार क्षेत्र के अग्रदूत थे। अ.नगर जिला सहकारी बैंक, गोदावरी-प्रवरा खरेदी-बिक्री संघ और प्रवरा, कोपरगांव, संजीवनी तीनों फॅक्टरीयाँ और कोपरगाव तहसील की विभिन्न संस्थाओं के विकास में उनका महत्वपूर्ण योगदान है। के.बी. साहब गोदावरी-प्रवरा कॅनॉल सहकारी खरेदी-बिक्री संघ के १९४७ में संचालक बने। १९५८ में जिला बैंक के 'व्हाईस चेअरमन' बने। १९६२ से १९६४ तक जिला बैंक के चेअरमन रहें। किसानों को साहूकारों से आज़ाद किया। उन्हें अल्प ब्याज से उपलब्ध कराया। संजीवनी और को.सा.का. चीनी कारखानों के वे संस्थापक संचालक थे। फॅक्टरीओं के विकास में उन्होंने महत्वपूर्ण कार्य किया। किसानों का अनाज रखने के लिए उन्होंने गोदाम बनवाए। किसानों के अनाज को अच्छा दाम मिलन के लिए आंदोलन किए। किसानों के लिए रासायनिक खाद का 'लक्ष्मी पावडर' और 'लक्ष्मी दानेदार' परियोजनाओं का निर्माण किया। सचमुच के.बी. साहब 'सहकार आंदोलन के अग्रदूत' रहे।

शिक्षा क्षेत्र में भी के.बी. साहब का महत्वपूर्ण कार्य रहा। उस समय कोपरगाव तहसील महाविद्यालय नहीं था। सामान्य किसान, मजदूर, गरीबों के बच्चे खराब आर्थिक स्थिति के कारण शिक्षा बीच में ही छोड़ते थे। के.बी. साहब ने शिक्षणप्रेमी लोगों को एकजुट किया और सन १९६४ में 'कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटी' की स्थापना की। संस्था की ओर से कला और वाणिज्य महाविद्यालय शुरू किया। के.बी. साहब के परमस्नेही सेठ करमसीभाई सोमैया की आर्थिक मदद ली और महाविद्यालय शुरू किया, आगे चलकर १९९२ में विज्ञान शाखा को भी अनुमति मिली। शुरू में केवल १२५ छात्रों के साथ शुरू हुए के.जे. सोमैया महाविद्यालय में आज पाँच हजार से अधिक छात्र शिक्षा ग्रहण कर रहे हैं। के.बी. साहब ने अपने पिताजी की याद में भि.ग. रोहमारे ट्रस्ट की स्थापना की। १९७६ से भि.ग. रोहमारे वादविवाद स्पर्धा का आयोजन किया जाता है। १९८९ से भि.ग. रोहमारे ट्रस्ट के अंतर्गत 'भि.ग. रोहमारे ग्रामीण साहित्य पुरस्कार' की शुरुआत की। इस साहित्य पुरस्कार से ग्रामीण साहित्यकारों को प्रेरणा मिलती है।

ऐसे महामानव को मेरा विनम्र अभिवादन !

याद नहीं आता

जैसे याद नहीं आता कि कब पहनी थी
अपनी सबसे प्यारी कमीज़ आखिरी बार
कि क्या हुआ उसका हश्र?

साइकिल पोंछने का कपड़ा बनी
छीजती रही मसोता बन
किसी चौके में
कि टंगी हुई है
किसी काकभगोड़े की
खपच्चियों पर

याद यह भी नहीं आता
कि पसीने में सनी
कमीज़ की तरह
कई काम भी
गर्द फाँक रहे हैं
अटाले में।

—देवेन्द्र रिणवा

रोना

एक कहानी पढ़ी
जिसमें किसी के साथ
ऐसा कुछ घटित नहीं होता था
जिससे मैं रो पड़ूँ
सिर्फ़ लोगों के चरित्र थे
और चेहरे मोहरे
आगे चलकर शायद कुछ होता
मगर मैं रो पड़ा।

— रघुवीर सहाय

ज़रा मुल्क के रेहबरोँ को बुलाओ
ये कुचे, ये गलियाँ, ये मंजर दिखाओ
जिन्हें नाज़ है हिंद पर उनको लाओ
जिन्हें नाज़ है हिंद पर वो कहाँ हैं
कहाँ हैं, कहाँ हैं, कहाँ हैं।

साहिर लुधियानवी

आज का विद्यार्थी

—चोखर सुमति

प्रथम वर्ष, कला

‘बदलाव’ प्रकृति का नियम है। समय के साथ सभी को बदलना पड़ता है। जैसे-जैसे शिक्षा बदल रही है, वैसे-वैसे ही विद्यार्थी भी बदल रहे हैं। यह परिवर्तन का ही प्रभाव है, कि पुराने गुरुकुल के विद्यार्थी आज के समय में तेज-तरार विद्यार्थी बन चुके हैं। पहले जहां अभिभावक के द्वारा ही अपने बच्चों के जीवन की दशा को तय किया जाता था। वहीं आज के विद्यार्थी अपने आप से ही खुद ही अपने जीवन की दिशा तय कर रहे हैं और वह अपने रुचि के हिसाब से विषय की पढ़ाई कर रहे हैं। वह अपने लक्ष्यों के बारे में भली-भांति जानते हैं।

आज का विद्यार्थी पैसे के महत्व को अच्छी तरह से समझता है। उसे यह पता है, कि बिना पैसे के एक अच्छी जिंदगी की कल्पना नहीं की जा सकती है और इसीलिए वह अपने लक्ष्य को प्राप्त करने के लिए दिन रात पढ़ाई के पीछे मेहनत कर रहा है। आज का विद्यार्थी सिर्फ किताबों में नहीं डूबा हुआ है, बल्कि वह किताबों के साथ राजनीति में भी रुचि ले रहा है और नेताओं के चरित्र उनके कामों के बारे में जान रहा है। आज के विद्यार्थी के द्वारा मनोरंजन के आधुनिक साधनों का भी आनंद लिया जा रहा है। वह दूरदर्शन के धारावाहिक और फिल्में भी देख रहा है। वह गाने सुनने का भी शौकिन है। कुछ विद्यार्थी तो पढ़ाई के दरमियान ही बाल कलाकार के तौर पर विभिन्न सिरियल में काम करने का भी प्रयास कर रहे हैं। खेल जगत के सितारे को भी आज के विद्यार्थी काफी अधिक पसंद करते हैं। विद्यार्थी जीवन के दरमियान खेलों में अच्छा प्रदर्शन देने वाला विद्यार्थी आगे चलकर राष्ट्रीय टीम में खिलाड़ी भी बन रहे हैं।

एक विद्यार्थी का पहला और सबसे आवश्यक गुण है जिज्ञासा, बिना जिज्ञासा के ज्ञान-प्राप्ति सम्भव नहीं है। आज के दौर के विद्यार्थी में सबसे बड़ी यह समस्या पाई जाती है, कि उनमें शिक्षा के प्रति उदासिनता का भाव नजर आता है। सम्भवतः यह हमारी शिक्षा पद्धति की कमजोरी की ओर इशारा करता है।

आज से ३०० वर्ष पूर्व अमेरिका भारत की तरह ही ब्रिटिश उपनिवेश राज्य था। मगर स्वतंत्रता प्राप्ति के बाद अमेरिका में जिस कार्य पर अधिक जोर दिया गया वह थी शिक्षा व्यवस्था जिसका असर आज हम अमेरिकी वर्चस्व के रूप में देखते हैं। हमारा भावी भारत कैसा होगा इसे आज के स्कूलों एवं विद्यार्थियों में देखा जा सकता है। आज का विद्यार्थी ही भावी भारत का कर्णधार होगा।

एक विद्यार्थी में जिज्ञासा, शिक्षक के प्रति आदर, शिक्षण संस्थाओं के प्रति सम्मान के भाव, कड़ी मेहनत और ईमानदारी के गुणों की अपेक्षा की जाती है। आज भारत की स्कूली शिक्षा

व्यवस्था का स्तर औसत कहा जा सकता है। देश के विश्व विद्यालयों तथा उच्च शिक्षण संस्थाएँ राजनीति का अड़्डा बनती जा रही है। विद्यार्थी अपने अध्ययन की बजाय राजनीति धरने, विरोध प्रदर्शन और राष्ट्र विरोधी गतिविधियों में मुखर रूप से सामने आ रहे हैं। देश के बड़े संस्थानों में इस तरह की घटनाएँ न केवल आज के छात्र की छवि को कलंकित करती हैं। बल्कि देश के अन्य शिक्षण संस्थाओं में अध्ययनरत छात्रों पर भी नकारात्मक असर करती हैं।

भारत को विश्व का सबसे युवा देश कहा जाता है। मानवीय संसाधन से समर्थ भारत के युवा उच्च शिक्षा की डिग्रीयों लेकर भी आज बेरोजगार घूम रहे हैं। विद्यार्थियों का असंतोष और व्यवस्था के प्रति नाराजगी के भाव को पैदा करने में हमारी शिक्षा पद्धति की भूमिका रही है। वही दूसरी तरफ आज देश के गरीब परिवारों के छात्र विज्ञान और तकनीकी क्षेत्र में उत्कृष्ट प्रदर्शन कर रहे हैं। विश्व के कई देशों में भारतीय डॉक्टर्स और इंजिनियर्स का दबदबा भारत के स्वार्णिम भविष्य की ओर संकेत करता है।

आज के विद्यार्थी के पास पर्याप्त क्षमता है। इंटरनेट ने उनकी पढ़ाई के स्वर्णिम द्वार भी खोल दिए हैं। मगर जब तक शिक्षा को रोजगारपूरक नहीं बनाया जाएगा, देश में शिक्षित बेरोजगारी की समस्या दिनोंदिन बढ़ती ही जाएगी। जब एक परिवार का बच्चा अपने बड़े भाई या बहन को उच्च योग्यता प्राप्त करने के उपरांत भी १०-२० हजार की नौकरी के लिए दर दर की ठोकरे खाते देखता है, तो यह उसके मस्तिष्क में शिक्षा व्यवस्था के प्रति नकारात्मक भावों को जन्म देता है। न चाहकर भी उसके दिमाग में यह विचार घर करने लगता है कि, मेरा भाई लिखा-पढ़ा होकर कुछ न कर पाया तो क्या मुझसे हो पाएगा। सरकार व समाज को आज के विद्यार्थी के भविष्य के लिए चिंता करनी चाहिए तथा बढ़ती शिक्षित बेरोजगारी पर किसी तरह लगाम कसनी ही होगी।

आखिर भारत का भविष्य हमारे विद्यार्थियों पर ही अवलंबित है। हर भारतवासी चाहता है कि वे जल्द ही देश का नेतृत्व करने के लिए स्वयं को तैयार करने में जुट जाएंगे। एक आदर्श विद्यार्थी के रूप में सभी अभी अपेक्षित गुणों को अपनाकर समाज को नई दिशा दे सकेंगे।

सात दशकों के बाद भी आज हम गरिबी, भ्रष्टाचार, बेरोजगारी जैसी समस्याओं से जूझ रहे हैं। निश्चय ही हमारे विद्यार्थी इन्हें मिटाने के लिए समयानुकूल कार्य योजना लाएंगे। वे जीवन में नैतिकता, सदाचार, ईमानदारी और धर्म के पथ पर चलते हुए भारत को विश्व गुरु बनाने के पथ पर आगे ले जाएंगे। विद्यार्थियों का यह

दायित्व है, कि अनुशासन को जीवन में ढलते हुए भारतीय सभ्यता एवं संस्कृति का विद्वान योद्धा बने। जो धर्म व राष्ट्र को तोड़ने वाली शक्तियों से बाहुबली बनकर सामना कर सके।

पश्चिम के विचारों पर आधारित हमारी स्कूली शिक्षा का भारतीयकरण किए जाने की बहुत आवश्यकता है। आज के विद्यार्थी हमारे शिक्षकों को गुरु व अभिभावक के रूप में देखते हैं। हमारे इतिहास में गुरु के सम्बन्ध में ऐसे हीन विचार पहले कभी नहीं थे। आवश्यकता इस बात की है कि हम गुरुजनों को वह सम्माननीय पद प्रदान करें, जिसके कारण हमारे ग्रंथों में कहा गया है।

गुरुब्रह्मा, गुरु विष्णु, गुरु देवो महेश्वरा॥

शिक्षा का महत्व

— पठाण साबिया गफ्फार
तृतीय वर्ष, वाणिज्य

‘जरूरी नहीं रौशनी चरागों से ही हो,
शिक्षा से भी घर रौशन होते हैं !’

हमारे जीवन में शिक्षा का बहुत महत्व है। शिक्षा हम सभी के उज्ज्वल भविष्य के लिए आवश्यक उपकरण है। हम जीवन में शिक्षा के इस उपकरण का प्रयोग करके कुछ भी प्राप्त कर सकते हैं। शिक्षा का उच्च स्तर लोगों को सामाजिक और पारिवारिक आदर और एक अलग पहचान बनाने में मदद करता है।

‘ज्ञान से जो मूर्त गढ़ी जाती है,
वो पुरी दुनिया में पुजी जाती है।’

शिक्षा का समय सभी के लिए साजिक और व्यक्तिगत रूप से बहुत महत्वपूर्ण समय होता है। शिक्षा एक महत्वपूर्ण उपकरण है, जो हर किसी के जीवन में बहुत उपयोगी है। शिक्षा मनुष्य को पृथ्वी का सबसे चतुर प्राणी बनाती है। यह मनुष्यों को सशक्त बनाती है और उन्हें जीवन की चुनौतियों का कुशलता से सामना करने के लिए तैयार करती है।

‘शिक्षा के बिना मनुष्य का विकास नहीं,
शिक्षा के बिना मनुष्य पशु के समान’

जनहित का काम

वह एक अद्भुत दृश्य था
मेह बरसकर खुल चुका था
खेत जुतने को तैयार थे
एक टूटा हुआ हल मेड़ पर पड़ा था
और एक चिड़िया बार-बार बार-बार
उसे अपनी चोंच से
उठाने की काशिश कर रही थी
मैंने देखा और मैं लौट आया
क्योंकि मुझे लगा मेरा वहाँ होना
जनहित के उस काम में
दखल देना होगा।

— केदारनाथ सिंह

हमारा देश

इन्हीं तृण-फूस-छप्पर से
ढंके ढुलमुल गँवारू
झोपड़ों में ही हमारा देश बसता है।
इन्हीं के ढोल-मादल-बाँसुरी के
उमगते सुर में
हमारी साधना का रस बरसता है।
इन्ही के मर्म को अनजान
शहरों की ढँकी लोलुप
विषैली वासना का साँप डँसता है।
इन्हीं में लहरती अल्हड़
अयानी संस्कृति की दुर्दशा पर
सभ्यता का भूत हँसता है।

—अज्ञेय

हाल-ए-दिल

—शेख अल्फिया अन्वर
तृतीय वर्ष, वाणिज्य

कभी खुद पे कभी हालात पे रोना आया,
बात निकली तो हर एक बात पे रोना आया....
हम तो समझते थे हम भूल जाएँगे उनको,
क्या हुआ आज, ये किस बात पे रोना आया....
कौन रोता है, किसी और की खातिर, ऐ दोस्त,
सब को अपनी ही किसी बात पर रोना आया....

नारी-शिक्षा का महत्व

- कु. जाधव रुपाली अनिल
एम.ए., प्रथम वर्ष (अर्थशास्त्र)

एक शिक्षित महिला एक शिक्षित परिवार का पालन-पोषण करती है और एक शिक्षित परिवार समाज की बेहतरी में योगदान देता है। देश की प्रगति के लिए शिक्षा बहुत जरूरी है। यदि हम विश्व के इतिहास पर नजर डालें, तो यह देखा जा सकता है, कि केवल उन्हीं देशों को सफलता मिली है; जिन्होंने अपनी महिलाओं और पुरुषों को समान रूप से शिक्षित किया।

शिक्षा हर किसी के जीवन का अभिन्न अंग है। बिना शिक्षा के किसी के भी उन्नत जीवन की कल्पना भी नहीं की जा सकती। शिक्षण जीवन के हर पहलू पर असर करता है। इस तरह शिक्षण स्त्री-पुरुष दोनों का समान अधिकार है। मगर भारत जैसे विकसित देश में स्त्रियों को शिक्षित बनाने के लिए कोई महत्व नहीं दिया गया है। अन्य देशों की तरह भारत भी एक विकसित देश है, जिसमें पुराने समय में नारी का कर्तव्य घर के काम करना, घर संभालना, बच्चे संभालना इतना ही था। इन्हीं कामों को महत्व दिया जाता था। नारी की पढ़ाई के लेकर कोई जादा व्यवस्था और उनका कोई ज्यादा महत्व नहीं था। मगर बदलते समय के साथ इसमें परिवर्तन आया है।

नारी की शिक्षा को लेकर अब कई योजनाएँ आई हैं और नारी को हर क्षेत्र में आगे बढ़ने का मौका दिया जा रहा है। आज के समय में नारी शिक्षित हो, यह बहुत ही आवश्यक हो गया है। नारी अगर पढ़ी-लिखी होगी, तो आने वाली पीढ़ी का निर्माण भी वैसा ही होगा। नारी अपने परिवार को आर्थिक रूप से भी सहायता कर सकती है। अगर कोई लड़का पढ़ेगा तो वह सिर्फ अपने परिवार को ही आगे लाता है। मगर जब कोई नारी पढ़ती है, वह अपने साथ-साथ दोनों परिवार को भी आगे ले जा सकती है। इसलिए नारी का पढ़ा-लिखा होना बहुत ही आवश्यक है। शिक्षित नारी जीवन में आने वाली हर समस्याओं से शिक्षा के माध्यम से अपनी सुझबुझ से बाहर निकल सकती है।

नारी के साथ यदि घरेलू हिंसा हो, तो कानूनी नियमों को जानकर वह अन्याय न सह कर न्याय के लिए आगे बढ़ सकती है। शिक्षित नारी बच्चों का पालन-पोषण भी अच्छी तरह कर सकती है। शिक्षित नारी बहुत ही आत्मविश्वासी होती है। शिक्षित होने से धन कमाकर अपने और अपने परिवार की आर्थिक रूप से मदद कर सकती है।

आज के युग में प्रत्येक मनुष्य के लिए शिक्षा बहुत जरूरी है। चाहे वो पुरुष हो या महिला। आज प्रत्येक व्यक्ति को शिक्षित होना अत्यंत आवश्यक है। आज का युग शिक्षा के प्रचार-प्रसार से पूर्ण और विज्ञान का युग है।

‘नारी’ शब्द का अर्थ है गुणप्रधान स्त्री एवं महिला। पहले नारियों को पढ़ाना उचित नहीं समझा जाता था। उन्हें पढ़ने के लिए विद्यालय में जाने की अनुमति नहीं थी। आज भी कई लोग नारी की उपेक्षा करते हैं और उन्हें तुच्छ समझते हैं। इस सोच के पीछे कारण यह है कि हमने अपने संस्कार, संस्कृति, शास्त्र आदि भुला दिए। जिनमें नारी को लक्ष्मी, सरस्वती तथा काली का रूप बताया गया है। अर्थात् नारी धन, विद्या तथा शक्ति तीनों को प्राप्त अथवा ग्रहण कर सकती है।

किसी भी समाज या राष्ट्र की प्रगति के लिए महिला-शिक्षा का विशेष महत्व है। नारी शिक्षा का महत्व निर्विवाद रूप से मान्य है। यह बिना किसी तर्क या विचार-विमर्श के ही स्वीकार करने योग्य है। क्योंकि नारी-शिक्षा से ही नारी पुरुष के समान आदर और सम्मान का पात्र बन सकती है। प्राचीन काल में नारी शिक्षित नहीं होती थी। वह गृहस्थी के कार्य में व्यस्त होती हुई पतिव्रता कहलाती थी। तब नारी देवी के समान श्रद्धा और विश्वास के रूप में देखी जाती थी। पर आज के विज्ञान के युग में नारी की प्रथम योग्यता शिक्षित होना है।

जिस तरह शिक्षा के द्वारा हम किसी भी क्षेत्र में प्रवेश कर सकते हैं, उसी तरह शिक्षा के द्वारा नारी जीवन के प्रत्येक क्षेत्र में प्रवेश कर अपनी योग्यता व प्रतिभा का परिचय दे रही है। शिक्षित नारी आजकल सभी क्षेत्रों में प्रवेश कर कामयाबी हासिल कर रही है। आज नारी एक महान नेता, समाज सेविका, चिकित्सक, निदेशक, वकील, अध्यापिका, मंत्री, प्रधानमंत्री आदि उच्च पदों पर कुशलतापूर्वक कार्य कर अपनी अद्भुत क्षमता और योग्यता का परिचय दे रही है। देश के विकास में अपना एक महत्वपूर्ण योगदान दे रही है। इसीलिए कहना पड़ता है कि नारी-शिक्षा का कोई विकल्प नहीं है।

मनुष्य कबीलों के रूप में अपने को पहचानने लगा।

यह आदिम कबीले वंशानुक्रम या रिश्तेदारी से नहीं माने जाते थे। यह तो संग रहने का एक रूप था।

कबीला न कहकर इन्हें झुंड कहना ही ठीक होगा।

माता का ही इसमें अधिकार चलता था।।

स्त्री पुरुष के समान ही काम करती थी।

वहाँ लज्जा के लिए नहीं, सर्दी-गर्मी के लिए ही

वस्त्र पहने जाते थे।

रंगेय रायव

वैश्विक स्तर पर हिंदी का विस्तार और चुनौतियाँ

— कु. शेख सीमा असलम

प्रथम वर्ष, वाणिज्य

किसी भाषा की एक कृति पर विचार करना अर्थात् उस भाषा के साहित्यिक परिदृश्य पर विचार करने जैसा है। हिंदी भाषा के साहित्य की परंपरा लगभग बारह सौ साल पहले शुरू होकर आज विश्व के विभिन्न क्षेत्रों में अपना स्थान निश्चित कर रही है। सामान्यतः यह बात केवल कहने भर की, या चर्चा तक ही सीमित नहीं है। बल्कि सराहनीय है। आज हम वैश्विक ग्राम की संज्ञा में जी रहे हैं। आज जहाँ लोग विभिन्न सोशल साइट्स और संचार-माध्यमों के माध्यम से संपूर्ण विश्व से जुड़ गए हैं और संवाद भी स्थापित कर पा रहे हैं। इस संवाद स्थापित करने का महत्वपूर्ण माध्यम है भाषा। संवाद के माध्यम के रूप में आज हर व्यक्ति भाषा की ताकत को समझ रहा है।

आज व्यक्ति का जीवन अनुभूति के विविध रंगों और तदनुरूप भाषा की वक्रता पर आधारित है। व्यक्ति जीवन के प्रसंग, अनुभव, कार्य-कलाप जीवन शैली, समाज, राजनीति आदि विभिन्न स्थितियों को दर्शाते हुए साहित्य में अपने सौंदर्य को प्रदर्शित करना है। साहित्य ही एक मात्र ऐसा साधन है, जो व्यक्ति और समाज के मानस पटल पर गहरा प्रभाव प्रदर्शित करता है। हिंदी साहित्य ने अपनी विकास यात्रा, विषय-निरूपण, भाषा-कौशल, परिवेश-चित्रण आदि सभी बिंदुओं के साथ सुदीर्घ रूप से तय की है। आज हिंदी साहित्य पूरे विश्व में पढ़ा और लिखा जा रहा है। साथ यह भारतीय संस्कृति का गुणगान करते हुए विश्व के विभिन्न प्रदेशों के समाज और संस्कृति को भी अपने में समेट रहा है। जिस कारण अन्य भाषाएँ भी हिंदी के वैश्विक रूप को देखते हुए हिंदी साहित्य को चरितार्थ कर रही हैं।

भारत और विदेशों में हिंदी साहित्य की लोकप्रियता और हिंदी साहित्य के पाठक वर्ग को बरकरार रखने का कार्य केवल भाषा द्वारा सम्पन्न नहीं हुआ है। बल्कि इसके पीछे हिंदी भाषा की सेवा करने वाले अनेक साहित्यकार, पत्रकार, पत्रिका और प्रचार-प्रसार वर्ग है। साथ ही हिंदी साहित्य को मिले प्रोत्साहन और उसके नियमित पठन पाठन के लिए व्यक्तिगत और संस्थागत प्रयासों और कार्यक्रमों का योगदान भी रहा है।

भारत के पूर्व-उत्तर-पश्चिम क्षेत्र के बड़े भूभाग में बोली जाने वाली हिंदी भाषा दुर्भाग्यवश 'राष्ट्रभाषा' न बनकर केवल 'राजकीय भाषा' ही बन पाई है। फिर भी संवाद-माध्यम के तौर पर भारत और विश्व में लोकप्रिय होते हुए एक बड़ी भाषा के रूप में हमारे सामने है। अपनी सरलता और मानवता को बरकरार रखते हुए देवनागरी लिपी में लिखी जाने वाली हिंदी आज पूरे विश्व में विभिन्न माध्यमों से अपनी धाक जमा रही है। कहने की जरूरत नहीं

है कि हिंदी जितनी बोलने में आसान और सुचारु है वैसी शायद ही कोई भाषा हो। शायद इसीलिए हिंदी भाषा और साहित्य को वैश्विक स्तर पर लाने का महत्वपूर्ण कार्य साहित्य के प्रचार-प्रसार, लेखकों, प्रकाशकों और महत्वपूर्ण स्वरूप से पाठकों के द्वारा ही सफल हो पाया है। आज हिंदी साहित्य ने वैश्विक परिदृश्य पर अपनी प्रतिमा किस प्रकार स्थापित की है, इसके लिए गत काल में एक बार मुड़कर देखना होगा। जैसे कि आधुनिक काल को परिवर्तन काल कहा गया है। जिसमें यूरोप से शुरू हुई औद्योगिक क्रांति ने न केवल साम्राज्यवाद को ही जन्म दिया, बल्कि इसके कारण पूरे विश्व में लोगों का विस्थापन भी हुआ। बड़े पैमाने में कच्चे माल का स्थानांतरण, प्रसंस्करण और विपणन भी किया जाने लगा। विस्थापन का मूल कारण मनुष्य बल था। उत्पादन को स्थानांतरित करने के लिए मजदूरों की आवश्यकता पड़ने लगी। खाड़ी देशों के साथ-साथ अफ्रिका और अमेरिका जैसे दूर-दराज के देशों में भारतीयों का विस्थापन होने लगा।

आज वैश्विक स्तर पर भारतीय वंश के ऐसे कई साहित्यकार हैं, जो भारतीय भाषाओं में साहित्य सृजन कर उसे वैश्विक स्तर पर प्रदर्शित करते हुए हिंदी और भारतीय भाषाओं के लिए पाठकों का एक नया वर्ग तैयार कर रहे हैं। साथ ही वे हिंदी साहित्य का अन्य विदेशी भाषाओं जैसे फ्रेंच, स्पेनिश, अंग्रेजी, रूसी, जपानी, चीनी आदि में अनुवाद कर हिंदी साहित्य को वैश्विक स्तर पर पहुँचाने में प्रयत्नशील हैं। इस क्रम में हिंदी साहित्य को भारत के बाहर विभिन्न हिंदी सेवा संस्थाएँ और रचनाकार लेखन कार्य कर साहित्य का प्रचार-प्रसार कर रहे हैं। हिंदी साहित्य में कुछ विशेष लेखक हैं, जिन्होंने अपना संपूर्ण जीवन हिंदी साहित्य को वैश्विक स्तर पर स्थापित करने हेतु लगा दिया है। ऐसे ही साहित्यकारों को आज जानने की आवश्यकता है।

भारत के साथ मॉरीशस में हिंदी साहित्य की एक सुदीर्घ परंपरा रही है। व्यक्तिगत और संस्थागत दोनों स्तरों पर वहाँ के निवासी हिंदी भाषा की सेवा में लगे हुए हैं। जिनमें विशेष रूप से हिंदी कथा-साहित्य के सम्राट अभिमन्यु अनंत की मुख्य रचनाएँ 'कैक्टस के दाँत', 'नागफनी में उनझी साँसे', 'गुँगा इतिहास', 'देख कबीरा हाँसी', 'इंसान और मशीन', 'जब कल आएगा यमराज', 'लहरों की बेटी', 'एक बीघा प्यार', 'कुहासे का दायरा' आदि हैं। इनके साहित्य में विद्रोही स्वर है और शोषण एवं अत्याचार के खिलाफ बेबाक अभिव्यक्ति है। बेरोजगारी समेत कई समकालीन समस्याओं पर इनका लेखन प्रभावी है। हिंदी के अध्यापन एवं नाट्य प्रशिक्षण से जुड़े रहे अभिमन्यु अनंत ने अपने विभिन्न हिंदी

उपन्यासों और कहानियों के माध्यम से मॉरीशस को समकालीन हिंदी साहित्यद्वारा परिचित करवाया है। उसके २९ से अधिक उपन्यास प्रकाशित हैं। उनका पहला उपन्यास 'और नदी बहती रही' १९७० में प्रकाशित हुआ। 'अपना मन उपवास', 'लाल पसीना' आदि उनके चर्चित उपन्यास हैं। 'गांधीजी बोले थे' (१९८४) तथा 'और पसीना बहता रहा' (१९९३)। भारत से बाहर हिंदी में उपन्यास-त्रयी लिखने वाले वे अब तक के एकमात्र उपन्यासकार हैं।

हमारी हिंदी भविष्य की भाषा है। क्योंकि विश्व के डेढ़ सौ से अधिक देशों में दो करोड़ से अधिक प्रवासी भारतीयों का बोलबाला है तथा अधिकतर प्रवासी भारतीय आर्थिक रूप से संपन्न हैं। हिंदी को विश्वभाषा बनाने के लिए प्रवासी भारतीय एवं प्रवासी हिंदी साहित्य का बहुत बड़ा हाथ है। १९९९ में मिशन ट्रांसलेशन शिखर सभा का बड़ा हाथ है। टोकियो विश्वविद्यालय के प्रोफेसर होजुमी तनाका ने जो भाषण दिए थे, उसमें विश्व में चीनी भाषाई आंकड़े प्रस्तुत किये थे। उसमें चीनी भाषा बोलने वालों को प्रथम स्थान प्राप्त है और हिंदी द्वितीय स्थान पर है। 'हिंदी है प्रत्येक हिंदुस्थानी का गर्व, हिंदी है प्रत्येक हिंदुस्थानी की पहचान।' हिंदी भाषा का इतना परिचय यद्यपि काफी है। परंतु हिंदी के ज्ञान, उसकी अभिव्यक्ति, उसका इतिहास, उसकी सरलता, उसकी सहजता, उसकी परिपक्वता, उसकी मिठास और गहराई और भी न जाने क्या क्या, जिन्हें शब्दों में वर्णित करना आसान काम नहीं है। इन सब के बारे में हम विस्तार से जानने का प्रयत्न करेंगे। क्योंकि "पूर्णता" किसी भी विषय पर प्राप्त करना अपने आप में एक लक्ष्य है। हम केवल अपने सार्थक प्रयास करेंगे

भविष्य की भाषा हिंदी और उसका विस्तार वास्तव में भारतीय सभ्यता एवं संस्कृति, भारतीय साहित्य जितना अधिक प्रचारित-प्रसारित है, बेहद है, अनूठा है, विविध है, उतना किसी और देश का संभव हो ही नहीं सकता। हमारे भारतीय साहित्य में जितने वेद, पुराण, श्रुतियाँ, स्मृतियाँ महाकाव्य आदि की उपलब्धता है, वह किसी सभ्यता के पास हो, ऐसी कल्पना भी नहीं की जा सकती। अभी हमने सिर्फ साहित्य की बात की इसलिए की है, क्योंकि साहित्य की वैश्विक स्तर पर उपलब्धता प्राप्त करने का एक महान हेतु बनी है 'हिंदी'। क्योंकि इसी साहित्य को आम पाठक वृंद की पहुंच तक सरलता से बनाए रखने के लिए हिंदी भाषा का अधिक प्रयोग किया गया है।

आज के युग में वैश्वीकरण हर स्तर पर आवश्यक है। मानव संदेशवहनशील प्राणी है। साहित्य एक ऐसा साधन है जो मानवीय संवेदना को पठन-पाठन, श्रवण एवं लेखन के द्वारा पाठकों के सामने लाना है। इसकी अनेक विधाएं जैसे कहानी, आलेख, सस्मरण, नाटक रिपोतार्ज, एकांकी आदि सब की अपनी विशेषताएँ हैं।

भाषा के वैश्विक संदर्भ की विशेषताएँ आखिर, वे कौन सी विशेषताएँ जो किसी भाषा को वैश्विक संदर्भ प्रदान करती हैं। ऐसा करके हम हिंदी के विश्व संदर्भ का वस्तुपुरक विश्लेषण कर सकते हैं। जब हम हिंदी को विश्व भाषा में रूपांतरित होते हुए देख रहे हैं और यथावसर उसे विश्वभाषा की संज्ञा प्रदान कर रहे हैं।

संदर्भ : विश्वभाषा हिंदी

के.बी. दादा !

— होन वैष्णवी लालजी
तृतीय वर्ष, वाणिज्य

एक दिव्य प्रकाश का,
दिव्य हाथों हुआ पदार्पण हैं।
ज्योत से ज्योत सजी,
सज गया महाविद्यालय का प्रांगण है।
झिलमिल सितारे सारे करते,
आपको वंदन है।
इस शिक्षा-महल की नींव
रखने वालों को मेरा शत् शत्
नमन है।
इसलिए तो कोपरगाव तालुका
एज्युकेशन सोसायटी के संस्थापक
अध्यक्ष, भूतपूर्व विधायक
स्व.के.बी. रोहमारे (दादा) को,
जन्मशताब्दी के अवसर पर शत् शत् नमन है।

हंसो हंसो, जल्दी हंसो !!

—शेख अल्फिया अन्वर
तृतीय वर्ष, वाणिज्य

गटरु : मम्मी क्या मैं भगवान
की तरह दिखता हूँ ?
मम्मी : नहीं बेटा, पर तुम
ऐसा क्यों पूछ रहे हो ?
गटरु : क्योंकि मैं कहीं भी जाता हूँ तो.....
सब यही कहते हैं कि
'हे भगवान फिर आ गया'

मौत पर क्या खूब लिखा है...

—शेख अल्फिया अन्वर
तृतीय वर्ष, वाणिज्य

जिन्दगी में दो मिनट
कोई मेरे पास ना बैठा
आज सब मेरे पास बैठे जा रहे हैं ।
कोई तोहफा ना मिला आज तक
आज फूल ही फूल दिए जा रहे हैं ।
दो कदम साथ चलने को
तैयार ना था कोई और आज
काफिला बन साथ चले जा रहे थे ।
तरस गए थे हम,
किसी एक हाथ के लिए ।
और आज कंधे से कंधे
दिए जा रहे हैं ।
आज पता चला कि
मौत कितनी हसीन होती है ।
कंबख्त हम तो यूँ ही
जिन्दगी जिए जा रहे थे ।

हँसना मत !

—कु. शेख अल्फिया अन्वर
तृतीय वर्ष, वाणिज्य

गणित से परेशान एक विद्यार्थी गुरुजी से :
अगर शून्य की खोज आर्यभट्ट ने की थी,
और आर्यभट्ट का जन्म कल्युग में हुआ,
तो उससे पहले १०० कौरव और
रावण के सर की गिनती किसने की थी ?
गुरुजी अवकाश लेकर उत्तर की
खोज में भटक रहे हैं ।

विचार बिना सुरुचिपूर्ण हुए भी ऊँचा हो सकता है,
और उसमें सुचारुता की जितनी कमी होगी
उसका प्रभाव उतना ही औरों पर कम होगा ।
शक्ति बिना कौशल के मात्र एक ढेर होती है ।

— फरनान्दो पैसोआ

मैं हर बार सोचता हूँ
रद्दी अखबार ही नहीं है
रद्दी कागज ही नहीं है
रद्दी यह समय है
इसे किस तराजू में तौलेगा वह ।

— नरेन्द्र जैन

मुझे बचना है
एक एक कर
अपनी प्यारी दुनिया को
बुरे लोगों की नज़र है
इसे खत्म कर देने को ।

— विनोद कुमार शुक्ला

अभी तक भरितीय लोगों को धार्मिक,
सामाजिक तथा सांस्कृतिक तौर पर यही बताया
जा रहा है कि उनकी नियति का संबंध किसी
अलौकिक शक्ति से है । उसकी इच्छानुसार
करोड़ों दलित, ऊत्पीड़ित लोग एक तरह का ही
जीवन जी कर चले जाते हैं, परंतु यह सत्य नहीं
है । लौकिक व्यवस्था इसकी जिम्मेवार है ।

— गुरुदयाल सिंह

भाषा व्याकरण

आओ बात करें आज
दुनिया की सबसे आदिम भाषा में
लाओ अपना हाथ मुझे दो
बस थोड़ी देर थामूंगा उसे
इस थामने में ही समाई होगी
एक भाषा और उसका पूरा व्याकरण ।

— नील कमल

ENGLISH SECTION

Men of grit courage and calibre are rare to come by Rohamare's contributions to the growth prosperity of Ahmednagar District in particular and to the co-operative movement in general in Maharashtra would always be remembered. His life story is a golden chapter in the saga of Rural Development and Co-operative Movement which would continue to give inspiration to all posterity and to the future workers in the field of co-operation and in public life.

In Rohamare's death, we have lost, a great son of Maharashtra. May I conclude my Tribute to him by quoting from P.B. Shelley's lines in his "ODE to ADNAIS"

**"He has outsoared the shadow of our night
Envy and Calumny and Hate and Pain....
....From the contagion of world's slow stain
He is secure !"**

May His Soul Rest in Peace!"

Dr. Shantilal Sheth Somaiya
(Collected from 'Gramved')

**Co-Editor
Prof. Varsha Aher**

INDEX

PROSE -

1. K. B. Rohamare (Saheb) :		
The Sun of Rural Education and Socialisation	- More B. V.	51
2. Hon. Late Karbhari Bhimaji Rohamare :		
His Educational And Political Contribution	- Magar Kiran Macchindra	53
3. Student Life	- Satote Dipali	55
4. K. B. Rohamare Saheb	- Borase Vidya Vilas	55
5. Introduction to the life of Hon.Late K. B. Rohamare	- Dusane Aishwarya	56
6. Hon.Late K. B. Rohamare as a Social Reformer	- Anap Sunil Rambhau	57
7. An Introduction to the life of Hon.Late K. B. Rohamare	- Shubham D. Lakare	58
8. A Wise Milestone Grandfather : K. B. Dada	- Dawange Ashwagahndha A.	58
9. Introduction to the life of on. Late K. B. Rohamare	- Ruikar Gayatri Arvind	59
10. Our Country India	- Pagare Arti	62
11. God In Man : K. B. Sir - As A Social Reformer	- Faiza Yunus Khatik	63
12. National Cadet Corps (The NCC)	- Vaishnavi Sushil Bharti	64
13. Women Empowerment		65
14. Death	- Jogdand Priyanka Satish	65
15. K.B. Rohamare : God in Man	- Priyanka Satish Jogdand	66
16. Educational Work by Hon. K. B. Rohamare	- Manda Sudam Devrange	66
17. God in Man : Hon. K. B. Rohamare Saheb	- Shinde Neha Jagan	67
18. Hon. Late K. B. Rohamare and His Social Work	- Waghmare Varsha Ravsaheb	67
19. Value of Time	- Satote Dipali	68
20. K. B. Rohamare : As a Social Reformer	- Gaikwad Sujata	68
21. About Hon. Late K. B. Rohamare's Life	- Dahe Pratiksha Sanjay	69
22. Hon. K. B. Rohamare Jr. College, Kopargaon	- Pathan Sabiya Gaffar	69
23. Hon. Late K. B. : Gentleman, Conscientious And Able Worker	- Mandhare Shreya	70

K.B. Rohamare (Saheb) : The Sun of Rural Education and Socialisation

- More B. V.

Lecturer, KJS Jr. College

Karbhari Bhimaji Rohamare was known as 'K.B. Saheb' in entire Ahmednagar district. He was born on 5th November, 1922 at Madhi Khurd in Kopargaon tahsil. He was native of 'Pohegaon'. His father Bhimaji Ganpatrao Rohamare was famous as 'Bhimbaba' or 'Bhimajibuwa' in Pohegaon area. Farming was traditional occupation in his family. K.B. Saheb was the youngest son of Bhimajibuwa. Due to the traditional approach and 'farming' as occupation of the family, Bhimajibuwa could not get education. His elder son Kisanrao also could not learn much because of agricultural responsibilities. In those days, being uneducated or poorly educated was not a problem. Gradually, the situation started to change. Bhimajibuwa must have sensed this changing situation. That is why he decided to educate his younger son 'K.B. Saheb' and he did it with great determination.

K.B. Saheb had a very simple upbringing. He was leading his childhood days between agriculture and agrobased culture (soil, cattle, streams-rivers, trees-shrubs) in village like Pohegaon. His mother was Laxmi. In that sense, saheb was 'Laxmiputra'. The father has given the name 'Karbhari' as his choice. If he will educate this child, he will handle agriculture and house, clearly, was the simple ideology of his Father. That's why, he addmitted K.B. Saheb in the School of Pohegaon. Around 1931, Pohegaon had only one school. which was up to 4 class. K.B. Saheb successfully passed this and the question of further education arose.

Even before that, the Mirajkar family of Nashik and the Rohamare family had warmth relations. The love between the two families goes back upto three generations. Purushottam Mirajkar, belonged to Mirajkar family, was a Farmer and money lender in Pohegaon and later he became the president of Nashik muncipal council. They used to come and go to Pohegaon and especially to Bhimajibuwa. He realized that Pohegaon had many bright children but due to traditional approach and

agricultural occupation, they do not pursue education or leave it partially. So, he decided to take some children from Pohegaon to Nashik for education and accordingly he brought five-six children to his residence in Nashik. K.B. Saheb was one of them. Saheb was fondly called 'Kabhu' or 'Kabhudada'. In rural life, it was customary to call those with the name of 'Karbhari' as 'Kabhu'. Hence, as a child got the name as 'Kabhu'.

After fourth grade K.B. Saheb's fifth started in Nashik's Pethe High School. Purushottam Mirajkar accepted his guardianship. At that time, Bhimajibuwa financial condition was so good. Bhimajibuwa did go to Nashik every two months or Purushottam Mirajkar did come to Pohegaon. Everything was going smoothly.

At the school K.B. Saheb's reputation as a good and intelligent student was established from the beginning. He used to study everyday. He was fond of clean cloths from the beginning. He used to wash his own cloths. His eloquence and loving nature made him the object of attraction among friends at school.

Blood Agitation :

K.B. Saheb had struggling naure from beginning. His parents named him 'Karbhari'; the significance of that name began to feel from his student days, while studying in school, 'Kabhudada' started paying attention to the country affairs.

At that time i.e. in the period after 1940, the freedom movement had gained momentum. Among many other towns and villages in the country, 'Nashik' became a major centre of freedom movement. Inspired by the work and achievements of freedom fighter Savarkar; many youth had participated in freedom movement. K.B. Saheb was completing his schooling in such stressful environment. The blood of this village became restless and he gradually participated in the freedom movement of 1942.

Despite participating in the freedom movement, he did not neglect education. At that time 'Matric' meant English 'Seventh' and today's

eleventh education. He completed his education in 1944 from Bombay University. He and his father wanted him to be graduate in Agriculture, but as a need to pay attention to the farming and family business, his father stopped his education and called him return to Pohegaon. The first son of a farmer in the village came with education up to 'matriculation' and started 'farming' without a job.

Although K.B. Saheb started focusing on agriculture, instinct of movement did not allow him to rest. So, after coming from Nashik, he established the congress committee at Pohegaon. He was influenced by the ideas of congress. He held a meeting of Kranti Singh Nana Patil of Satara at Pohegaon in 1946. Later the country became independent. Many tried to fulfill their 'interest' by giving false evidence that they were freedom fighter. So he never pretended to be a freedom fighter. He had been doing public service in his area and continue to do so.

Educational Leadership for Rurals -

Setting foot on the glorious peak of cooperation and politics K.B. Saheb worked whole heartedly in the field of education. He could not pursue higher education despite his desire. At that time, there was no college in Kopargaon for higher education. The talented children from the village had to go to Nagar, Nashik and Pune for higher education. Those who had good financial condition could go but children of ordinary farmers and labores would drop out of education due to their financial status. So that the children of farmers and labours would not get proper education. The children of farmers and labours should get education never, he established the 'Kopargaon Taluka Education Society' by getting the help of Balasaheb Satbhai and other people who had keen interest in education. Later he got huge financial help from his best friend Karmasibhai Somaiya and named the college K.J. Somaiya.

There was an initial controversy while starting the college. At that time secondary schools and colleges were started through Rayat Shikshan Sanstha of Satara. Due to this, as soon as the idea of college was presented, many people suggested it should be started through the 'Rayat Shikshan Sanatha'. K.B. Saheb had great respect for Kamaveer Anna, but his opinion was that if

possible, the educational institutes should be run by the local educational body. He started the college with the aim of making easy to control as local management and the teachers who teach the rural youth should have the teaching 'quality'.

Inauguration by Yashwantrao Chavan he decided to build a new college and completed it. At the initiate, Arts and Commerce were allowed along with Science, but he did not start a Science branch as he felt that it would not take off financially. Further permission was granted to the 'Science College' by Rayat Shikshan Sanstha. So, the resolution he planned remained incomplete, but the incomplete desire was scratching his mind. Then, in 1992, the college also started a science department.

Initially, started it with only 125 students, Somaiya College today accomodated classes from 11th to Post Graduate in Arts, Commerce and Science. Today nearly 6000 students are studying in the institute. Up-to-date architecture of the college, Boys and Girls Hostel, Independent library, principal's residence etc. have been created only through his achievements. From 1964 till today, many children of farmers and workers in villages have become teachers, professors, lawyers and high ranking government officers. He spreaded the education throughout the Kopargaon Tahsil. After the death of his father-in-law Pandharinath Jijaba Ambare Patil, his all estate was getting to K.B. Saheb. However, K.B. Saheb was not tempted by money and wealth. So, he got the consent from his other relatives and started "Pandharinath Jijaba Ambare Gram-Navodaya Trust" through his father-in-laws estates. Then Girls school were opened at Sangamner, Ganore, Talegaon Dighe through this money and financial assistance was given to them when they required. He held the post of president of this organization till the end. He also played a major role in the establishment and development of "Lions Dumb-Deaf and Handicapped School" at Kopargaon.

In this way, he used the wealth for good deeds and ignited lamps of students through this. He not only created an 'ideal' through his good deeds but also sincerely strove to make 'the whole' people wiser. If K.B. Saheb had brought into his mind, he would have done the 'market' of

education, but he did not do it till the end and did not allow it to happen. He preserved the 'purity' of education.

No matter how reputed posts he held in his life, till the end he never forgot those who support him in this journey. For the remembrance his Father he started "Bhi.G. Rohamare Trust" and has been organizing debate competition every year since 1976. He worked in various field and held

reputed post. He gave the priority to education for the rural as well as students from Kopergaon. K.B. Saheb feel ill suddenly in Diwali 1997. He fought at the end of his life; But finally, he left all of us behind in this universe. K.B. saheb's death made the people broken. For the people, he was 'God' among the people. So, it is a great tribute on his remembrance...!!!

Hon.late Karbhari Bhimaji Rohamare : His Educational And Political Contribution

- Magar Kiran Macchindra
T.Y.B.A. (English)

Introduction :

Karbhari Bhimaji Rohamare was born in Madhi Khurd in Kopergaon on 5th November 1922. Pohegaon in Kopergaon taluka which is K.B. Rohamare's native village. Father Bhimaji Ganpatrao Rohamare was famous as Bhimbaba in Pohegaon. His father's traditional occupation was farming, due to agriculture occupation K.B. Rohamare did not get much education or poorly educated. K.B. Rohamare's mother name was Laxmibai. She was house wife and also played crucial role in personality built up of Bhimaji during his childhood.

Personality of K.B. Rohamare :

At school K.B. Rohamare reputation as a good and intelligent student started from the beginning. He was fond of clean clothes from the beginning, he was studying every day.

His nature was struggling from his childhood. He was always positive and ready to hardwork and always approached toward vision with appropriate consideration which was much more emphasised his personality that was distinct characteristic of his personality.

During his secondary education he was also enthusiastic to take a part of freedom struggle during British rule also. He was always against British oppressive rule and arouse people's consciousness against british so his personality was built. This reflected his personality skill and mobilisation of people and assuming the leadership. So, the overall his personality was outstanding and ardent.

Independence of India :

In his first MLA election in Kopergaon constituency, he was defeated but he did not loose hope by always trying to pursuing his social political work and solving many public important issues.

In Maharashtra legislative election 1957 K.B. Rohamare became first time MLA from Kopergaon constituency that was the main entry into political activities during his political MLA terms. He was implemented many government schemes including community development programme through which solved the peoples problems and several important issued including human resources was main challenge. Job economic rejuvenation and farmers centric schemes are implemented to increase the food productivity. After independence India faced the food security problems, that's why he emphasised on green revolution programme and also issued of drought through rivers linking projects and make Kopergaon self-reliant and fulfill the aspiration of people.

Social, economic, educational as well as cultural contribution are also considerable during his political term. That time all the new rejuvenation and vehemently doned overall Kopergaon development. Problems like gender, inequality, female labore force participation and violence of women at work place and also educational participation of women was also enhanced through his supervision so thus K.B. Rohamare was the cornerstone of Kopergaon

developments.

K.B. Rohamare's work in cooperation sector :

Cooperative sector is the backbone so with approaching toward cooperative sectors K.B. Rohmare initiated many cooperatives and also promoted milk cooperative societies, farmers cooperative association through the cooperatives sectors enhanced the cooperation, conciliation and harmony and growth of economic and sustainable development. Through cooperatives saheb promoted and given solace to marginalized and poor farmers and empowered them through cooperative sectors.

Most successful cooperative association and through which enhanced farmers' income it also generated additional income source along with farming so other subsiders also promoted through which farmers sustained in adverse drought prone situation so in Kopergaon taluka the milk federation and other associated organisation are emerged under the leadership of Rohamare and achieved the sustainable and equitable developments. So thus in cooperative sectors Rohamare was leading greater inspiration among the Kopergaon farmers.

Thus Rohamare improved the overall farmers socio-economic condition through the cooperative association and made them self-reliant.

K.B. Rohamare's contribution in Education :

Education is the main component of human developments envisages the way of innovative and sustainable growth of overall society that advantages of education are taken by Rohamare and in 1964 established the Kopergaon taluka education society at Kopergaon, this was biggest cornerstone in Kopergaon and their neighbouring history because at that time many problems faced by our nation so its adverse situation and other many issues are solely handled only through the right education so first college that which modern and philosophical as well as professional degree facilitated so that would greatly contributed in educational growth of marginalised and middle class people in Kopergaon taluka. K.B. Rohamare saheb was always aggressive to inculcate the right education and he focused on transparency, integrity as well as discipline in educational system.

K.B. Rohamare's social work :

In his childhood he was always keen to take part in social work, during his schooling he played leading role in school extra curriculum activities. During freedom struggle movement specially in Maharashtra Nagar district he played crucial role and also through organized social activities including farmers mobilisation and solving issues on public importance issues as well as making or organising many innovatives. Through the social activities he also solved water issue and fought against drought prone people and turned to worked on major water distribution projects that's why today we take advantage of their work. He always approached the farmer's centric and middle class based work because any disaster or any harmful impact mostly affected by middle class people. So his vision and transparency in work which made him society's ideals so that is why people called him 'Saheb'.

Thus through his leadership skills he was greatly contributed in socio-economic and educational social work and mobilise people to arouse their consciousness to future development and strengthen their hand to trigger the future bottlenecks.

Political work of K.B. Rohamare :

During freedom struggle, K.B. Rohamare was ardently participated. He was greatly influenced by Gandhiji's work in Ahmednagar district he was predominant leader of freedom struggle. Many satyagraha's and non-cooperative movement led by Rohamare in the Nagar district and fought against british discriminatory policies.

His main political work started during and after Education provides the employment opportunities so that strategy also adopted in overall countries educational system, regular student assessment, appropriate and personal mentorship was key features of his education. He always wanted education which makes us self-reliant or Atmanirbhar which makes liberal and sovereign of our educational system.

According to saheb the predominant purpose of education was not merely passed examination and get job so that not the right way to interpret education so he mainly focused on

comprehensive development, social-cultural upliftment of society and economic prosperity through sustainable strategy. The main aim of education is everyone must adopt this strategic education that sustainably upgrade our overall national economic, political as well as cultural growth and also help to cherish our traditional values and norms. According to saheb education is the process of imparting or acquiring general knowledge, developing the power of reasoning and judgment and generally of preparing oneself intellectually for mature life.

According to saheb, education is the only one way that make people literate, arouse their consciousness and strengthen their mind it also provides educational, professional, occupational opportunities so everyone is main profits of establishing the schools, college in Kopargaon it

Student Life

- Satote Dipali
S.Y.B.A.

Student life is the best part of life. A student learn many things from book. But he has to enter the real world after his student life is over. So, he needs practical knowledge of thing. Student life leads a man to live a successful life. In fact, student life is a lie of learning. A student learns morality and good manners. He understand the value and discipline in life. So, student life is a period of making and preparation. Student life is a care free life. It is life of joy. A student is free from the all cares of the world. He gets a different atmosphere from the college. He takes part in game and sports. He goes sometimes on a picnic and sometimes on an education trip. A student life is a small world of his school and college. The life of a student is therefore, is a golden period of life. Student life is a life of discipline. At home a student may behave well or badly. But the atmosphere of school or college is completely different. Good student are loved and praised. Wicked student are punished. All student have to obey some rules and teachers. Thus they learn discipline. Discipline makes them self less and teaches them "Live and Let Live"

played crucial role in rejuvenation and upliftments of Kopargaon and overall strengthen prosperity of Kopargaon

Thus overall K.B. Rohamare was one of the most ardent leader and his forward looking approach and work in grass-root levels with simplest and extraordinary way which was his personality cults attracts many people and he also involved in overall social work so thus saheb was greatly contributed in Kopargaon developments.

K.B. Rohamare Saheb

- Borase Vidya Vilas
M.A. I (English)

K.B. Saheb, who was a leader in politics and social causes, was also very big in his personal life. Dada, who is persistent and diligent in every task, will continue to inspire us. He brought electricity for the first time in Kopargaon area. From 1957 to 1976 he was the chairman of the Godavari-Pravara canal co-operative Buying and Selling Association. During this time K.B. dada made this team the leading team in Maharashtra .

K.B. Saheb had control over the politics of Ahmednagar district till 1952 and 1980. During this period, the work done by K.B. Saheb in the field of politics, social causes and cooperation is huge as the sky. K.B. Dada was the opinion that every village should have a cooperative society just as there should be a temple of Maruti.

He laid the foundation for the development of farmer and farm laborers by establishing more than 100 cooperative societies. Many organization were started due to financial difficulties. First Chief Minister of Maharashtra Kai. K.B. Dada was a very faithful colleague of Yashwantrao Chavan Secretary of the organization. K.B. Saheb enjoyed the home environment more than Dada in political field. K.B. Rohamare saheb was principled politician and great social service in K.B. Rohamare college has become an exemplary college today. "It was his nature not to accept free service from anyone. Dada, who is persistent and diligent in every task, will continue to inspire us."

Introduction to the life of Hon.Late K.B. Rohamare

- Dusane Aishwarya
T.Y.B.A.

God in man K.B. Rohamare :

Karbhari Bhimaji Rohamare means who is known as his name K.B. Rohamare by the entire Ahmednagar District K.B. was born to his 'Ajoli', i.e. Madhi Khurd in Kopargaon Taluka on 5th Nov. 1922.

'Pohegaon' in Kopargaon Taluka is K.B. Rohamare's native village. Father Bhimaji Ganpatrao Rohamare was famous as 'Bhimbaba' or 'Bhimajibuwa' in Pohegaon area. K.B. Rohamare's father's traditional business was farming. Mr. K.B. Rohamare, the younger son of Bhimajibuwa and the elder son Kisanrao's traditional approach and 'agricultural' occupation of the house prevented Bhimaji from getting an education. His elder son 'Kisanrao' could not learn much due to agriculture, Bhimajibaba had this regret. Slowly the situation started to change. Bhimajibuwa must have felt this, changing situation because of that he made a strong decision to educate his younger son K.B. Rohamare with great determination.

Bhimajibuwa Rohamare's childhood started between agriculture-soil, cattle streams, rivers, trees-shrubs and in villages like Pohegaon K.B. dada's mother name was Laxmibai. In that sense, K.B. sir was 'Laxmiputra'. So the father given the name 'Karbhari' as a favorite. At that time he will educate this child.... that is, his simple expectation is that he will do good in agriculture and household management. That's why K.B. Rohamare was admitted to a school in Pohegaon. At that time, around 1931, Pohegaon had only school up to class four. K.B. sir successfully 'passed'. After fourth grade K.B. sir's English 'first' means today's fifth, education started in Nashik's Pethe High School in the class. At school K.B. sir reputation as a good and intelligent student started from the beginning studying every day. His nature was struggling from the beginning. His parents named him Karbhari, while still in school, 'Kabhu Dada' started paying attention to the country's affairs.

At that time i.e. in the period after 1940 the freedom movement had gained momentum. Among many other towns and villages in the country. 'Nashik' became major center of freedom movement inspired by the work and achievement of freedom fighter Savarkar. K.B. sir was setting foot on the glorious peak of cooperation and

politics. Bhimajibuwa worked wholeheartly in the field of education. At the time there was no college in Kopargaon for higher education. Those who have good financial status could go to Nagar, Nashik, Pune for higher education but children of ordinary farmers and labors would drop out of education due to this financial status. So K.B. Rohamare sir established the 'Kopargaon Education Society' by gathering the education loving people of the area, Balasaheb Satbhai, Later he got huge financial help from his best friend Sheth Karmasibhai Somaiya and named the college after him (K.J. Somaiya)

K.B. Rohamare who is always obsessed with the uplifting of such peasant working class. K. B. Sir who never gets sick fell ill suddenly in Diwali 1997. In the beginning he did even think that he will have this physical world, but in the end, instead of surrendering to time, he accepted 'death' and defeated 'death'. K.B. saheb's departure treated a great void in the minds of common people of the area. K.B. sir was a 'common man'. His personality was versatile and attentive. He gave respect till the end as 'man is man'. because of that houses and families of many people in the taluka and district stood because of him. He never left 'humanity' while doing politics opponents slandered.... betrayed. In spite of defeats, he lived steadfastly to the end covering all such areas, Bahujans without discrimination, regardless of caste.

According to Indian and hindu shastra philosophy, the soul is immortal K.B. saheb's soul will also take on a new body and come back to us in a new form until then, inspired by his life history, he kept the 'Jeevan vrat' till the end. We should also maintain it sincerely....to fulfill his public resolutions and conscientiousness and principle, to work inspired by his 'popular' personality. It will be a real tribute to them. K.B. sir who seeks 'God in Man' and strives round the clock of K.B. sir's work and achievements, I want to say that,

**That's how it is for the family
There was a deposit of happiness.
But for all common people that
God was in man
Million's of salutation to the 'God Man'
in such a man.**

❖❖❖

Hon.Late K.B. Rohamare as a Social Reformer

- Anap Sunil Rambhau
S.Y.B.A. (English)

K.B. Rohamare saheb's full name was Karbhari Bhimaji Rohamare people also know him K.B. dada. His father Bhimaji was farmer, he used as techniques for the welfare of poor people. He had two children named as Kisanrao and Karbhari.

Social Reformer :

K.B. was the son of social reformer. He was also rational and goal oriented person. After completing his Matric, he plugged in to the Indian freedom movement in 1942. Krantiveer Nanapatil influenced by his movement, that time the aim was only one person should carry on that movement. He walked on foot throughout the country. He saw the illiteracy among the society. He always spent his time in the company of people. K.B. and Somaiya, the great businessmen established Kopargaon Taluka Education Society. Hence, K.B. Rohamare Saheb was the real hero. He became famous because of his public meetings, he played a major role during the Quit India Movement he set up Sarvajanic Sabha for bringing the problems of the common man, common public to notice of the government. Then he started swadeshi movement. He believed that through the medium of swadeshi only one can achieve shops for people which sold swadeshi goods.

During this period he nominated the form of election of M.L.A. and he got victory in that.

Contribution to the Education :

K.B. was well aware of the fact that unless and until education is not spreaded in all sectors of society no social progress is possible. He opened the college in Kopargaon in 1964 and Godavari-Pravara Kharedi-Vikri sangh, he had supported sugar factories. He opened the school for dumb and deaf children, after taking his blessings his son started Junior Colleges in Jawalke and Chasnali.

The work of peasants and farmers is essential since ancient times of India in agricultural land. The farmer provided food to people but they were trapped in poverty, Ignorance and Indebtedness. The landlords used to exploit the farmers. K.B. knew that their condition would not improve till they are educated, they suggested

the government that the farmers should be given vocational education and they should be provided with government jobs. He has described the condition of the farmers in a book called "Gramved" with the help of Kopargaon Taluka peoples became the master K.B.

Oppose to Caste System :

K.B. is always opposed the caste system. He believed that because of the caste system the society lacks unity for the welfare of the Pohegaon people he opened many societies. He believed that all have the right of equality. He also told that the path to the external truth of life is found in Krushna Bhakti.

True Farmer :

While he was in Vidhansabha he handled the problems of farmers. He used to provide free boarding to children of farmers. He used to wear Khadi clothes and caps as a rule he spend all his life and power for the welfare of farmers.

Kopergaon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopergaon

CRITERION 2 - TEACHING-LEARNING AND EVALUATION

Key Indicator- 2.3 Teaching- Learning Process

2.3.1 QIM Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers use ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning process:

Problem Solving Methods (Representative)

- ❖ Lectures regarding Problem Solving Methods
- ❖ Quiz Contest
- ❖ Assignments

❖ **Lectures regarding Problem Solving Methods:**

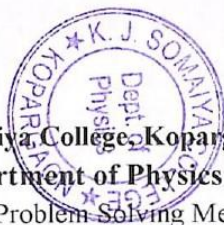
Department of Physics:

All students of T. Y. B. Sc. Physics are hereby informed that attend the lecture on “Problem Solving Method” on Thursday, 18th August 2022 at 10.00 am in the Computer laboratory of Physics Department. Students should prepare various ‘C’- Programs during the year. Students are expected to convert some Physics problems in to ‘C’- Programming.

Questions:

- Find the smallest root of the equation $x^3 - 5x + 3 = 0$ using Newton Raphson method. Using 4 iterations. Write algorithm and draw flow charts.
- Write a C program to calculate the sum of first 10 digits [1 to 10]. Write algorithm and draw flow charts.
- Evaluate the integral $\int_4^{5.2} \ln 6 x dx$, $n=6$ using Trapezoidal rule. Prepare the ‘C’-Programme for this problem by using Trapezoidal rule. Write algorithm and draw flow charts.

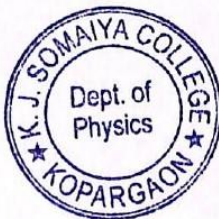
K. J. Somaiya College, Kopargaon.
Department of Physics
Lecture of 'Problem Solving Method'

Date: 18/08/2022

Time: 10.00 am to 11.50am

Attendance Record

Sr. No.	Name of the student	Signature
1.	Miss. Bharud K. J.	
2.	Miss. Deokar S. S.	
3.	Miss. Gawali N. B.	
4.	Miss. Parade K. R.	
5.	Miss. Parade S. R.	
6.	Miss. Shaikh S. A.	
7.	Miss. Bhokare V. A.	
8.	Miss. Gadekar S. R.	
9.	Miss. Gawali P. R.	
10.	Miss. Hiwarde V. S.	
11.	Miss. Jamdhade A. V.	
12.	Miss. Kadam R. V.	
13.	Miss. Kashid S. R.	
14.	Miss. Khillare R. B.	
15.	Mr. Nikam R. D.	
16.	Miss. Nikam U. R.	
17.	Miss. Pachpind B. K.	
18.	Mr. Hole T. V.	

Dr. B. B. Bhosale
Head, Dept. of Physics
K. J. Somaiya College
Kopargaon, Dist. A. Nagar

दिनांक- 09/01/2019

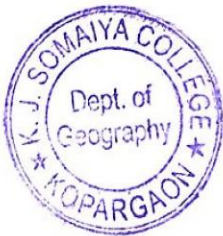
के. जे. सोमैया महाविद्यालय कोपरगाव

भूगोल विभाग

सूचना

महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते कि, भूगोल विभागाने भूगोल दिनाच्या निमित्ताने दिनांक - १२ /०१/२०१९ रोजी भौगोलिक सामान्यज्ञान स्पर्धा (Quiz) आयोजित केली आहे . तरी महाविद्यालयातील सर्व विभागातील विद्यार्थी यात भागी घेऊ शकता . स्पष्टीचे स्वरूप वस्तुनिष्ठ प्रश्न असून स्पर्धा १०. ०० वा सुरु होईल याची सर्व विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी .

भूगोल विभाग
Head
Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopergaon

के.जे.सोमैया कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय कोपरगाव.

भूगोल विभाग
भौगोलिक सामान्यज्ञान स्पर्धा

मिळालेले गुण :

विद्यार्थी / विद्यार्थिनी नाव : -----

महाविद्यालयाचे नाव -----

वर्ग: -----

दि.१२/०१/२०१९

बैठक क्र : -----

गुण:१००

1) भारताचा जगात लोकसंख्याबाबतीत कितवा क्रमांक लागतो?

1) पहिला 2) दूसरा 3) तीसरा 4) चौथा

☐

2) मानवाच्या सभोतालच्या भौगोलिक परिस्थितिस ----- म्हणतात .?

☐

1) पर्यावरण 2) वातावरण 3) जीवावरन 4) जलावरन

3) भारतात जवळपास % क्षेत्र वनानी व्यापले आहे.?

☐

1) 33 2) 23 3) 13 4) 32

4) भारतात 2011 च्या जनगनेनुसार सर्वाधिक साक्षर असलेले राज्य ?

☐

1) गुजरात 2) महाराष्ट्र 3) केरल 4) कर्नाटक

5) हा भारताचा राष्ट्रीय पक्षी आहे ?

☐

1) कबूतर 2) चिमनी 3) घुबड 4) मोर

☐

6) खलीलपेकी कोणता अपारपरिक ऊर्जा स्रोत आहे ?

1) कोळसा 2) नैसर्गिक वायु 3) सौर ऊर्जा 4) पेट्रोलिअम

☐

7) महासागरानी पृथ्वीचा % पुष्टभाग व्यापला आहे.?

1) 29 2) 71 3) 79 4) 21

☐

8) चिक्का सरोवर या राज्यात आहे.?

1) महाराष्ट्र 2) ओरिसा 3) कर्नाटक 4) गुजरात

☐

9) क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने भारतातील सर्वात मोठे राज्य .?

1) राज्यस्थान 2) मध्यप्रदेश 3) महाराष्ट्र 4) गुजरात

☐

10) भारताचा शेजारील सर्वात छोटे राष्ट्र कोणते.?

- 1) मालदीव 2) श्रीलंका 4) नेपाल 4) भूटान
- 11) भारतातील सर्वाधिक पर्जन्याचे ठिकाण येथे आहे? ☐
- 1) मौसूनरम 2) महाबलेश्वर 3) सह्याद्री पर्वतरांग 4) सापुतारा पर्वतरांग
- 12) मूळ रेखावृत्त कोणत्या शहरावरून गेले आहे? ☐
- 1) ब्राजील 2) फ्रांस 3) जर्मनी 4) इंग्लंड
- 13) पृथ्वीगोल ही पृथ्वीची असते? ☐
- 1) चित्रकृति 2) छायाकृति 3) प्रतिकृति 4) मूळ आकृति
- 14) नकाशातील सांकेतिक खुणा व चिन्हाचा अर्थ कशामध्ये दिलेला असतो? ☐
- १) सुची २) समास ३) दिशादर्शक ४) हेतु
- १५) क्षेत्रभेटीचा प्रमुख हा उद्देश असतो? ☐
- १) एखाद्या ठिकाणी प्रत्यक्षात जाऊन खरेदी करणे २) एखाद्या ठिकाणी प्रत्यक्षात जाऊन वाद - विवादात भाग घेणे
- ३) एखाद्या ठिकाणी प्रत्यक्षात जाऊन तेथील भौगोलिक परिस्थिती जाणून घेणे. ४) फक्त फिरण्यासाठी जाणे
- १६) क्षेत्र भेटीमुळे संधी प्राप्त होते? ☐
- अ) खरेदी करण्याची ब) निरीक्षण करण्याची क) व्यावसाय करण्याची ड) स्थानिक लोकांशी चर्चा करण्याची
- १) अ आणि क 2) ब आणि ड 3) अ, ब, क 4) अ आणि ड
- 17) जागतिक ओझोन दिन दिवशी असतो? ☐
- 1) 12 सप्टेंबर 2) 5 जून 3) 16 सप्टेंबर 4) 12 मार्च
- 18) कम्प्युटरचे जनक याना म्हणतात? ☐
- 1) नूटन 2) चार्ल्स ब्याबेज 3) मार्क जुगरबर्ग 4) जेम कूक
- 19) डायनामाइटचा शोध यानी लावला? ☐
- 1) अल्फ्रेड नोबल 2) आइन्सस्टेइन 3) नूटन 4) चार्ल्स ब्याबेज
- 20) केरळ किनारपट्टीला म्हणतात ? ☐
- 1) मलबार 2) कोंकण 3) कारवार 4) कांडला
- 21) भारताच्या तीनही सागरी सीमा एकत्र येण्याचे ठिकाण आहे? ☐
- 1) गुजरात 2) कन्याकुमारी 3) हिमालया 4) राज्यस्थान
- 22) तपाबर थराबाबाद योग्य विधान ओळखा? ☐
- अ) हा थर सर्वात वर असतो ब) या थरातजसे - जसे वर जावे तसे - तसे तापमान वाढते.
- क) ऊंची नुसार तापमान कमी कमी होत जाते ड) हा थर जमीनीलगत असतो.

, ब, क, ड

2) फक्त अ

3) अ, ब

4) क आणि ड

23) भूगर्भतील उष्णता वापरून ऊर्जा निर्मिती करणारे मणिकरण प्रकल्प कोणत्या राज्यात आहे.?

- 1) आसाम 2) हिमाचल प्रदेश 3) अरुणाचल प्रदेश 4) सिक्किम

24) भारतीय महावाळवंटात खलीलपेकी कोणती एकमेव महत्वाची नदी आहे.?

- 1) सिंधु 2) सतलज 3) लुनी 4) गंगा

25) जोडया लावा .

भूकंप लहरी

सांकेतिक चिन्ह

A) प्राथमिक

1) S

B) दुय्यम

2) L

C) क्षितिज समांतर

3) P

अ

ब

क

1) C

B

A

2) C

A

B

3) A

C

B

4) A

B

C

26) चंद्र ग्रहणाचा वेळी सूर्य, चंद्र, पृथ्वी, यांचा क्रम खालीलपेकी कोणता.?

- 1) पृथ्वी- चंद्र- सूर्य 2) चंद्र- सूर्य- पृथ्वी 3) सूर्य- पृथ्वी -चंद्र 4) सूर्य- चंद्र- पृथ्वी

27) सांडपाण्यामुळे प्रदूषण होऊन ते घातक ठरते.?

- 1) हवेचे 2) बष्पाचे 3) जल स्रोताचे 4) पदार्थाचे

28) क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने भारतातील राज्यचा योग्य उतरता क्रम कोणता।?

1) राजस्थान , महाराष्ट्र , मध्यप्रदेश , गोवा

2) महाराष्ट्र, राजस्थान , गोवा , मध्यप्रदेश

3) मध्यप्रदेश, गोवा, महाराष्ट्र, राजस्थान

4) राजस्थान , मध्यप्रदेश, महाराष्ट्र, गोवा

29) लक्षद्वीप बेट हे याचे उदाहरण आहे.?

- 1) प्रवाल निर्मित 2) विवर्ततीय 3) ज्वालामूखी निर्मित 4) जलोदीप निर्मित

30) जोडया लावा.

वारे

देश

1) अ) फोहन

1) रोकी पर्वत

- 2) ब) झोंडा
3) क) सांता- आना
4) ड) स्ट्रोल

- 2) आल्प्स पर्वत
3) अर्जेन्टिना
4) फ्रांस

	अ	ब	क	ड
1)	4	3	2	1
2)	2	3	1	4
3)	4	2	3	1
4)	1	2	3	4

31) अयोग्य जोड़ी ओळखा ?

- 1) चहा - आसाम 2) कांदा - नाशिक 3) लवंग - केरल 4) केशर - छत्तीसगढ़

32) भारतातील पठाराला खानिजचे भंडार म्हणून ओळखले जाते.?

- 1) महाराष्ट्र 2) छोटा नागपूर 3) मारवाड 4) दक्खन

33) सखल भागात गाळाचे संचयन होऊन तयार होणारा खडक कोणता.?

- 1) स्तरित खडक 2) रूपांतरित खडक 3) बेसल्ट खडक 4) अंतर्निर्मित खडक

34) वनस्पती कोणत्या प्रक्रियाद्वारे सौर ऊर्जेचा वापर करून आपले अन्न करतात.?

- 1) श्वसन 2) प्रकाश- संसलेशन 3) अंतरक्रिया 4) विघटन

35) भूकंपाची तीव्रता मोजण्याचे एकक..... आहे।?

- 1) तापमापी 2) रिक्टर स्केल 3) फादोमीटर 4) फदम

36) नदीचा मुखाजवळील गाळाच्या त्रिकोणाकृति प्रदेशाला काय म्हणतात.?

- 1) पुरमैदान 2) कुंभगर्त 3) पूरतट 4) त्रिभुज प्रदेश

37) महाराष्ट्र राज्याचा 80% पेक्षा जास्त भूभाग कोणत्या खडकापासून बनला आहे

- 1) गाळाच्या 2) स्थालांतरित 3) बेसाल्ट 4) निस

38) हा जागतिक आरोग्य दिन म्हणून जाहीर करण्यात आला आहे

- 1) 7 जून 2) 7 एप्रिल 3) 12 मे 4) 12 डिसेंबर

39) भारत सरकार ने सुरू केलेली ई-हात ----- हे संकेत स्थल कशाशी संबंधित आहे .?

- 1) महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी 2) महिला उद्योजकसाठी 3) बालक विकास 4) वरील सर्व

40) राष्ट्रीय मतदार दिन ----- रोजी असतो.

- 1) 29 जाने. 2) 21 जाने. 3) 24 जाने. 4) 22 जाने.

41) नुकत्याच कोण पहिल्या भारतीय महिला आंतरराष्ट्रीय नाणे-निधीच्या मुख्य-अर्थतज्ञपदी रुजू झाल्या .?

- 1) सुषमा स्वराज 2) गीता गोपीनाथ 3) सायना नेहवाल 4) किरण बेदी

42) कोणत्या शहराला महाराष्ट्राची पर्यटन राजधानी म्हणतात.?

- 1) औरंगाबाद 2) लातूर 3) नागपूर 4) पुणे

43) महाराष्ट्राला लागून कोणत्या राज्याची सीमा जास्त आहे।?

☐

- 1) मध्यप्रदेश 2) गुजरात 3) कर्नाटक 4) तेलंगना

44) “पोलो” खेळाचा उगम कोणत्या राज्यात जाला.?

☐

- 1) गुजरात 2) महाराष्ट्र 3) मनीपुर 4) आसाम

45) राज्यसरकारचा सौर-ऊर्जा संवर्धनासाठीचा पुरस्कार कोणत्या महानगर पालिकेला मिळाला आहे ?

☐

- 1) पुणे 2) सोलापुर 3) ठाणे 4) कोल्हापूर

46) कोणत्या राज्यात सर्वाधिक रबर ची लागवड केली जाते.?

☐

- 1) केरळ 2) तमिळनाडू 3) आसाम 4) गुजरात

47) 'ना नफा' ना 'तोटा' या तात्विक वस्तु व सेवांचे उत्पादन व त्याचा पुरवठा क्षेत्राद्वारे केला जातो.?

☐

- 1) संयुक्त क्षेत्र 2) खाजगी क्षेत्र 3) सार्वजनिक क्षेत्र 4) यापेकी नाही

48) कोकणात प्रकारचा पाऊस पडतो।?

☐

- 1) आवर्त 2) प्रतिरोध 3) आरोह 4) अवकाळी

49) शिवपुरी नेशनल पार्क कोणत्या राज्यात आहे.?

☐

- 1) गुजरात 2) महाराष्ट्र 3) मध्यप्रदेश 4) उत्तरप्रदेश

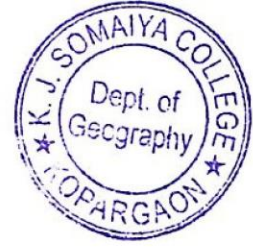
50) राधानगरी अभयारण्य कोणत्या प्राण्यासाठी राखीव आहे.?

☐

- 1) सिंहासाठी 2) गव्यासाठी 3) हरीणसाठी 4) बिबट्यासाठी

कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे
के. जे. सोमैया महाविद्यालय , कोपरगाव
भूगोल विभाग
(UG LEVEL)

भौगोलिक सामान्यज्ञान स्पर्धा विद्यार्थ्यांची नावे

(आसन क्र. 1 ते 60 BLOCK NO: 47)=TOTAL STUDEN=60

(आसन क्र. 61 ते 82 BLOCK NO:48)=TOTAL STUDENT=22

अ नं / आसन क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	वर्ग	सही
1	चौधरी प्रसाद राजेंद्र	एस.वाय.बी.एस्सी	(Chaudhary)
2	भारस्कार तुषार	एस.वाय.बी.ए	Tushar
3	गुंजाळ महेश दत्तात्रय	एस.वाय.बी.एस्सी	
4	कर्ले वैभव	एस.वाय.बी.ए	
5	विडवे वैभव जगन्नाथ	एफ.वाय.बी.ए.	Shubhal
6	मेहरखांव किरण	एस.वाय.बी.ए	Kiran
7	गोनवणे शुभम मोहन	एफ.वाय.बी.ए.	
8	वाईकर राम	एस.वाय.बी.ए	
9	खकाळे रोहिणी बाळासाहेब	एस.वाय.बी.ए.	
10	निकम पवन	एस.वाय.बी.ए	Khakale & B
11	डांगे पूनम जालिंदर	टि.वाय.बी.ए.	Poonam
12	ठाकरे जलिंदर	एस.वाय.बी.ए	Thakare
13	धनंता हिमंतराव होळकर	टि.वाय.बी.ए.	Dhananta
14	अभाळे पूजा	एस.वाय.बी.ए	Abhale
15	भावसार वैष्णवी	टि.वाय.बी.ए.	Bhavasar
16	शेळके अश्विनी	एस.वाय.बी.ए	Shelke
17	गायकवाड वैष्णवी	टि.वाय.बी.ए.	Gaikwad
18	खाचरे योगेश	एस.वाय.बी.ए	Khachare
19	जमधडे कल्याणी राजेंद्र	टि.वाय.बी.ए.	Jamdhade
20	पारसे प्रियंका	एस.वाय.बी.ए	Parse
21	दाभाडे श्रद्धा राजेंद्र	टि.वाय.बी.ए.	Dabade
22	पाचोरे प्रियंका	एस.वाय.बी.ए	Pachore
23	महाले श्रद्धा	टि.वाय.बी.ए.	Mahale
24	बोरावाके गायत्री	एस.वाय.बी.ए	Borawake
25	भुजाडे मिना जयवंत	टि.वाय.बी.ए.	Bhujade
26	कोताडे पल्लवी	एस.वाय.बी.ए	Kotade
27	विघे माधुरी अनिल	एफ.वाय.बी.ए.	Vighe
28	शिलेंदार देवयानी	एस.वाय.बी.ए	Shilendar
29	बागूल पूजा उत्तम	एफ.वाय.बी.ए.	Bagul
30	आहेर धनश्री	एस.वाय.बी.ए	Aher
31	विभुवन राजेश्वरी राजू	एफ.वाय.बी.ए.	Vibhuvan
32	गोळपे सविता पोपट	टि.वाय.बी.ए	Golape
33	साळवे प्रतीक्षा दिपक	एफ.वाय.बी.ए.	Salve
34	गवळी सुप्रिया नानासाहेब	टि.वाय.बी.ए	Gawali
35	साळवे गौरी	एफ.वाय.बी.ए.	Salve
36	बारे निकिता विठ्ठल	टि.वाय.बी.ए	Bar
37	गायकवाड शितल	एफ.वाय.बी.ए.	Gaikwad
38	आधव शुभांगी दत्तात्रय	टि.वाय.बी.ए	Adhav

39	बारहाते सोनाली	टि.वाय.बी.ए.	Berhat
40	जाधव कांचन दशरथ	टि.वाय.बी.ए.	Jadhav.K.D
41	चांधरी गीतांजली राजेंद्र	एस.वाय.बी.ए.	Chandhari
42	दमले संगीता सुरेश	टि.वाय.बी.ए.	Damale
43	खडागळे कांचन ववन	एफ.वाय.बी.ए.	K.K.B
44	रसले आशा सुरेश	टि.वाय.बी.ए.	Rasle
45	निकम कावेरी प्रभाकर	टि.वाय.बी.ए.	Nikam
46	धीरसागर आदेश रमेश	टि.वाय.बी.ए.	Dhirsa
47	कोंपरे कोमल रामदास	टि.वाय.बी.ए.	Kopre
48	उवाळे शुभम उमेश	टि.वाय.बी.ए.	Uvale
49	साळवे शुभांगी दिपक	टि.वाय.बी.ए.	Salve
50	मेहरखांडे प्रशांत रतन	टि.वाय.बी.ए.	Mehar
51	लोढे गौरी शरद	एस.वाय.बी.ए.	Lodhe
52	रुईकर सचिन कैलास	टि.वाय.बी.ए.	Rui
53	वायखिंडे अंजली संजय	एफ.वाय.बी.ए.	Vaikh
54	पठारे ऋतुल राजेंद्र	एफ.वाय.बी.ए.	Pat
55	दरेकर सुजाता मोहन	टि.वाय.बी.ए.	Dare
56	जाधव न्वानंद वाळासाहेव	एफ.वाय.बी.ए.	Jadhav
57	कोल्हे शितल सुदाम	टि.वाय.बी.ए.	Kolhe
58	दांडेक नितिन अशोक	एफ.वाय.बी.ए.	Dandekar
59	श्रीराम ज्योती वाळासाहेव	एस.वाय.बी.ए.	Shriram
60	नेरभाकर प्रविण दादासाहेव	एफ.वाय.बी.ए.	Nerab
61	गोडे संचिता वाळासाहेव	एस.वाय.बी.ए.	Gode
62	गुंड केतन भगवान	एफ.वाय.बी.ए.	Gund
63	इमाले अक्षय मारुती	एस.वाय.बी.ए.	Imale
64	गहोळ रोहित भास्कर	एफ.वाय.बी.ए.	Gahol
65	टोंबरे पुनम सुभाष	एफ.वाय.बी.ए.	Tonbe
66	शेंडगे सूरज सुभाष	एफ.वाय.बी.ए.	Shendge
67	टोंबरे रोहिणी नानासाहेव	एफ.वाय.बी.ए.	Tonbe
68	गुजीत काळे	एफ.वाय.बी.ए.	Gujit
69	जगताप विष्णु दिलीप	एफ.वाय.बी.कॉम.	Jagtap
70	पठारे शुभम	टि.वाय.बी.ए.	Pat
71	भुगारे श्रीनिवास भारत	एफ.वाय.बी.कॉम.	Bhugare
72	लोणारे रोहिणी	टि.वाय.बी.ए.	Lonare
73	गोभांग प्रसाद जगन्नाथ	एफ.वाय.बी.कॉम.	Gobhang
74	शिंदे मानसी दिलीप	एस.वाय.बी.ए.	Shinde
75	लोहिया मानसी	एफ.वाय.बी.ए.	Lohia
76	आमले मोनाली हेमंत	एफ.वाय.बी.ए.	Amale
77	पालदे अजय पोपट	एस.वाय.बी.ए.	Palade
78	गोमास आरती गोरखनाथ	एस.वाय.बी.कॉम	Gomas
79	चिडवे निकिता दत्तात्रय	एस.वाय.बी.कॉम	Chidve
80	हारम वसुधा सुनिल	एस.वाय.बी.कॉम	Harman
81	भोसले शैलेश कांतीलल	एस.वाय.बी.ए	Bhosle
82	भाळी आकाश संजय	एस.वाय.बी.ए	Bhal
83	पानगळे कोमल कैलास	टी.वाय.बी.ए.	Panag
84	जाधव निकिता वसंत	टी.वाय.बी.ए.	Jadhav
85	यंदे वर्षा विजय	टी.वाय.बी.ए.	Yande
86	पठारे शक्तिराज काकदमोले	टी.वा.बी.ए.	Pat
87	गोकक नितेश भुषा	टी.वा.बी.ए.	Gokak

कोपरगाव तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे
के. जे. सोमैया महाविद्यालय , कोपरगाव
भूगोल विभाग
(UG LEVEL)

भौगोलिक सामान्यज्ञान स्पर्धा विद्यार्थ्यांची नावे

(आसन क्र. 1 ते 60 BLOCK NO: 47)=TOTAL STUDEN=60

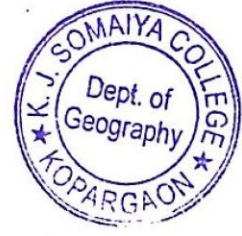
(आसन क्र. 61 ते 82 BLOCK NO:48)=TOTAL STUDENT=22

अ नं / आसन क्र.	विद्यार्थ्यांचे नाव	वर्ग	एकूण गुण (100)
१	चौधरी प्रसाद राजेंद्र	एस.वाय.बी.एस्सी	54
२	भारस्कार तुषार	एस.वाय.बी.ए	42
३	गुंजाळ महेश दत्तात्रय	एस.वाय.बी.एस्सी	AA
४	कर्ले वैभव	एस.वाय.बी.ए	66
५	विडवे वैभव जगन्नाथ	एफ.वाय.बी.ए.	AA
६	मेहरखांब किरण	एस.वाय.बी.ए	50
७	सोनवणे शुभम मोहन	एफ.वाय.बी.ए.	AA
८	वाईकर राम	एस.वाय.बी.ए	38
९	खकाळे रोहिणी बाळासाहेब	एस.वाय.बी.ए.	42
१०	निकम पवन	एस.वाय.बी.ए	32
११	डांगे पूनम जालिंदर	टि.वाय.बी.ए.	50
१२	ठाकरे जलिंदर	एस.वाय.बी.ए	44
१३	धनता हिमतराव होळकर	टि.वाय.बी.ए.	50
१४	अभाळे पूजा	एस.वाय.बी.ए	50
१५	भावसार वैष्णवी	टि.वाय.बी.ए.	52
१६	शेळके अश्विनी	एस.वाय.बी.ए	52
१७	गायकवाड वैष्णवी	टि.वाय.बी.ए.	26
१८	खाचरे योगेश	एस.वाय.बी.ए	56
१९	जमधडे कल्याणी राजेंद्र	टि.वाय.बी.ए.	24
२०	पारसे प्रियंका	एस.वाय.बी.ए	36
२१	दाभाडे श्रद्धा राजेंद्र	टि.वाय.बी.ए.	38
२२	पाचोरे प्रियंका	एस.वाय.बी.ए	38
२३	महाले श्रद्धा	टि.वाय.बी.ए.	40
२४	बोरावाके गायत्री	एस.वाय.बी.ए	38
२५	भुजाडे मिना जयवंत	टि.वाय.बी.ए.	46
२६	कोताडे पल्लवी	एस.वाय.बी.ए	56
२७	विघे माधुरी अनिल	एफ.वाय.बी.ए.	60
२८	शिलेदार देवयानी	एस.वाय.बी.ए	54
२९	बागूल पूजा उत्तम	एफ.वाय.बी.ए.	62
३०	आहेर धनश्री	एस.वाय.बी.ए	52
३१	त्रिभुवन राजेश्वरी राजू	एफ.वाय.बी.ए.	58
३२	कोळपे सविता पोपट	टि.वाय.बी.ए	46
३३	साळवे प्रतीक्षा दिपक	एफ.वाय.बी.ए.	56
३४	गवळी सुप्रिया नानासाहेब	टि.वाय.बी.ए	38
३५	साळवे गौरी	एफ.वाय.बी.ए.	40
३६	वारे निकिता विठ्ठल	टि.वाय.बी.ए	64
३७	गायकवाड शितल	एफ.वाय.बी.ए.	48
३८	जाधव शुभांगी दत्तात्रय	टि.वाय.बी.ए	58

39	बारहाते सोनाली	टि.वाय.बी.ए.	64
40	जाधव कांचन दशरथ	टि.वाय.बी.ए.	62
41	चौधरी गीतांजली राजेंद्र	एस.वाय.बी.ए.	38
42	रेसले संगीता सुरेश	टि.वाय.बी.ए.	76
43	खडागळे कांचन ववन	एफ.वाय.बी.ए.	34
44	रेसले आशा सुरेश	टि.वाय.बी.ए.	58
45	निकम कावेरी प्रभाकर	टि.वाय.बी.ए.	32
46	क्षीरसागर आदेश रमेश	टि.वाय.बी.ए.	58
47	कोपरे कोमल रामदास	टि.वाय.बी.ए.	44
48	उवाळे शुभम उमेश	टि.वाय.बी.ए.	38
49	साळवे शुभांगी दिपक	टि.वाय.बी.ए.	60
50	मेहरखांब प्रशांत रतन	टि.वाय.बी.ए.	40
51	लोंडे गौरी शरद	एस.वाय.बी.ए.	48
52	रुईकर सचिन कैलास	टि.वाय.बी.ए.	AA
53	वायखंडे अंजली संजय	एफ.वाय.बी.ए.	36
54	पठारे ऋतुल राजेंद्र	एफ.वाय.बी.ए.	AA
55	दरेकर सुजाता मोहन	टि.वाय.बी.ए.	36
56	जाधव स्वानंद बाळासाहेब	एफ.वाय.बी.ए.	AA
57	कोल्हे शितल सुदाम	टि.वाय.बी.ए.	38
58	दोडके नितिन अशोक	एफ.वाय.बी.ए.	AA
59	थोरात ज्योती बाळासाहेब	एस.वाय.बी.ए.	44
60	नेरपागर प्रविण दादासाहेब	एफ.वाय.बी.ए.	62
61	गोर्डे संचिता बाळासाहेब	एस.वाय.बी.ए.	42
62	गुंड केतन भगवान	एफ.वाय.बी.ए.	60
63	ढमाले अक्षय मारुती	एस.वाय.बी.ए.	38
64	राहीज रोहित भास्कर	एफ.वाय.बी.ए.	28
65	ठोंबरे पुनम सुभाष	एफ.वाय.बी.ए.	52
66	शेंडगे सूरज सुभाष	एफ.वाय.बी.ए.	44
67	ठोंबरे रोहिणी नानासाहेब	एफ.वाय.बी.ए.	70
68	सुजीत काळे	एफ.वाय.बी.ए.	40
69	जगताप विष्णु दिलीप	एफ.वाय.बी.कॉम.	44
70	पठारे शुभम	टि.वाय.बी.ए.	68
71	भुसारे श्रीनिवास भारत	एफ.वाय.बी.कॉम.	52
72	लोणारे रोहिणी	टि.वाय.बी.ए.	AA
73	सोमासे प्रसाद जगन्नाथ	एफ.वाय.बी.कॉम.	50
74	शिंदे मानसी दिलीप	एस.वाय.बी.ए.	50
75	लोहिया मानसी	एफ.वाय.बी.ए.	44
76	आमले सोनाली हेमंत	एफ.वाय.बी.ए.	64
77	पालंदे अजय पोपट	एस.वाय.बी.ए.	40
78	सोमासे आरती गोरखनाथ	एस.वाय.बी.कॉम.	64
79	बिडवे निकिता दत्तात्रय	एस.वाय.बी.कॉम.	60
80	हारम वसुधा सुनिल	एस.वाय.बी.कॉम.	60
81	भोसले शैलेश कांतीलल	एस.वाय.बी.ए.	38
82	माळी आकाश संजय	एस.वाय.बी.ए.	46
83	पानगव्हाने कोमल कैलाश	टि.वाय.बी.ए.	46
84	जाधव निकिता वसंत	टि.वाय.बी.ए.	46
85	यंडे वर्षा	टि.वाय.बी.ए.	22
86	पांगरे रविराज बाळासाहेब	टि.वाय.बी.ए.	44
87	मोकळ नितिन सुभाष	टि.वाय.बी.ए.	38

भूगोल विभाग
भौगोलिक सामान्यज्ञान स्पर्धा विद्यार्थ्यांची नावे
(PG LEVEL)

अ.न/आसन क्र.	विद्यार्थ्याचे नाव	वर्ग	एकूण गुण (100)पैकी
101	कांदळकर वैशाली	द्वितीय वर्ष	26
102	उगलमुगले निखिल	प्रथम वर्ष	36
103	शिंदे संदीप	द्वितीय वर्ष	32
104	कोळपे सपना	प्रथम वर्ष	22
105	जगताप सोनाली	द्वितीय वर्ष	38
106	शिंदे कुणाल	प्रथम वर्ष	42
I 107	खंडीझोड जयश्री	द्वितीय वर्ष	52
108	दिघे कविता	द्वितीय वर्ष	36
109	पगारे वैशाली	प्रथम वर्ष	24
III 110	वक्ते प्रियंका	द्वितीय वर्ष	44
II 111	कालेकर सोनाली	द्वितीय वर्ष	46
112	पानगव्हाने अक्षय	प्रथम वर्ष	34
113	पवार दीपक	प्रथम वर्ष	22
114	वायकर अरुण	प्रथम	42

भूगोल विभाग
भौगोलिक सामान्यज्ञान स्पर्धा विद्यार्थ्यांची नावे
(UG LEVEL TOTAL STUDENT=87)

प्रथम क्रमांक :-

देसले संगीता सुरेश (कोळपेवाडी कॉलेज)	टि.वाय.बी.ए
--------------------------------------	-------------

द्वितीय क्रमांक :-

ठोंबरे रोहिणी नानासाहेब (के.जे.सौमैया)	एफ.वाय.बी.ए.
--	--------------

तृतीय क्रमांक :-

पठारे शुभम अरुण (अशोक नगर राहता कॉलेज)	टि.वाय.बी.ए
--	-------------

उत्तेजनार्थ :-

कर्ले वैभव	एस.वाय.बी.ए
------------	-------------

भूगोल विभाग
भौगोलिक सामान्यज्ञान स्पर्धा विद्यार्थ्यांची नावे
(PG LEVEL TOTAL STUDENT=14)

प्रथम क्रमांक :- खंडीझोड जयश्री

द्वितीय क्रमांक :- कालेकर सोनाली

तृतीय क्रमांक :- वक्ते प्रियंका

उत्तेजनार्थ :- शिंदे कुणाल, वायकर अरुण

Kopargaoon Taluka Education Societys
K.J. Somaiya College Kopargaoon
Department of Geography
Quiz Competition –Photographs

First Prize- Khandizod Jayashri Suryabhan

Second Prize- Kalekar Sonali Balasaheb

Third Prize- Vakte Priyanka Bhanudas

Fourth Prize- Jagtap Sonali Tanhaji

Third Prize- Vakte Priyanka Bhanudas

Fourth Prize- Jagtap Sonali Tanhaji

Kopergaon Taluka Education Society's
**K. J. SOMAIYA COLLEGE OF ARTS,
COMMERCE & SCIENCE, KOPARGAON.**

Mohanirajnagar, Kopergaon, Dist- A. Nagar, Pin- 423601, Contact- 02423-222254, 9146142000

Website: www.kjcollege.com Email: kjcollege@rediffmail.com

An ISO 9001- 2015 Certified Institute

NAAC Reaccredited "A" Grade

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
CERTIFICATE

This is to certify that,

Miss / Mr.

of:

has actively participated in the competition of

"Geographical Quiz"

on 12/01/2019,

&

He/ She is Awarded with..... Rank.

(Dr. G. K. Chavhan)
Head, Dept. of Geography

(Dr. V. S. Salunke)
Co-ordinator

(Dr. B. S. Yadav)
Principal

Microbiology Quiz Contest

Quiz Competition

Date of Quiz :- 28th February 2022

Mode of Quiz Competition :- Online

Time :- 11.00 am to 12.00 pm

Exam Link will be shared through WhatsApp group before 30 minutes of Exam.
(Link Will be Accessible on 28th Feb 2022 before 5 mins of Competition)

Syllabus

- Basic Concept in Life Sciences
- General Aptitude

No of Questions :- 60 Questions

Time for Quiz :- 60 Minutes

Prize :- The top 2 Ranker's will be awarded with *Memento* and
(Certificate- E-certificate will be provided to all the participants)

Asst.Prof. M.S.Vanjare

8625055012

kismicrodept9@gmail.com

Department of Microbiology

K.J.Somaiya College , Kopargoan

Asst.Prof.P.S.Kadu

7387352615

kismicrodept9@gmail.com

Department of Microbiology

K.J.Somaiya College , Kopargoan

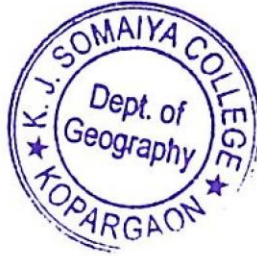
STAY HOME STAY SAFE

❖ Assignments

दिनांक- २२/१२/२०१९

सूचना

भूगोल विभागातील (SYBA) वर्गातील सर्व विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते कि, सर्वांनी पर्यटन भूगोल (Tourism Geography) या विषयाची Assignment भूगोल विभागात दिनांक - ०२/०१/२०१९ पर्यंत विभागात जमा करावी.

भूगोल विभाग
Head
Department of Geography
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Name - Landhe Gauri S.

Subject - Tourism Geography (S)

Class - S.Y.B.A

Assignment - I

पर्यटन भूगोल म्हणजे काय हे सांगून स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

संपूर्ण जगामध्ये आजच्या दडिला माधुनिक काळात जो रिसेशन विज्ञानेस म्हणून ज्या व्यवसायाकडे पाहिले जाते तो व्यवसाय म्हणजे पर्यटन होय.

पर्यटन हा शब्द इंग्रजीतील "Tourism" या शब्दाचे मराठी रूपांतर आहे हा शब्द Tour म्हणजे प्रवास या शब्दापासून निर्माण झाला आहे Tour हा शब्द लॅटिन भाषेतील Tornare तर ग्रीक भाषेतील Tourgos म्हणजे वर्तुळ / सर्कल असा अर्थ होतो.

Isom या अर्थ Process किंवा कृती असा होतो.

व्याख्या :-

- 1) पर्यटन म्हणजे कायमस्वरूपी वस्ती न करून यात्र्या हेतूने निवासी व्यक्तीच्या सहवासानुसार आर्थिक उत्पादनांशिवाय असलेली भ्रमंती होय. प्रो. होन्जिले
- 2) पर्यटन भूगोल पर्यटन आणि भौगोलिक घटकांवर होणारा परिणाम याचा शास्त्रीय दृष्टिकोनातून अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे पर्यटन भूगोल होय. हर्न व्होल्फ
- 3) परदेशी भाषासंगत भाषाद्वारा देशात प्रवेशाने व शहरात आगमन, वास्तव्य, भ्रमंती आणि तेथून गमन म्हणजेच पर्यटन होय. - हर्न रयुल्ड

पर्यटन भूगोलचे स्वरूप :-

① पर्यटनाचे वैशिष्ट्यपूर्ण स्वरूप :-

पर्यटन हा वैशिष्ट्यपूर्ण असा उद्योग / व्यवसाय आहे. इतर क्रियापेक्षा पर्यटन ही क्रिया बहुआयामी अशा स्वरूपाची आहे. या क्रियेमध्ये कला गेल्ले आणि वास्तव्याचे ठिकाण या दोन्ही बाबी नेहमीच निवासस्थानापासून व कार्यक्षेत्रापासून अलग असतात. पर्यटन या व्यवसाया-

मोठ्या प्रमाणात आर्थिक उत्पादन हात ठागेत
 इतर कोणत्याही प्रकारचा व्यवसाय करवयासाठी
 प्रत्यक्ष व्यावसायिक उभारणी करावी लागते.
 करिता जागा, बांधकाम, अवजार, कामगार भाड्या
 या बाबी येतात परंतु पर्यटन या व्यवसायाकरिता
 यापैकी कोहीच करावे लागत नाही. पर्यटन हा जरी
 व्यवसाय असला तरी मानवाकडून केली जाणारी ती
 हाक क्रिया जास्त प्रमाणात मोठ्या व्यवसायातून येत
 व्यवसाय चाकर जोडलेले असतात. त्यामुळे अनेक
 क्रियांनी मिळून पर्यटन घडून येतना दिसते. त्यामुळे
 पर्यटन या व्यवसायाचे ठिबडुना पर्यटनाचे स्वरूप
 वैशिष्ट्यपूर्ण आहे.

- २) पर्यटनाचे सार्वजनिक स्वरूप :-
 पर्यटन ही विविधता असलेली असून
 घटना आहे. पर्यटना मध्ये मानवाचे किंवा व्यक्तीचे आप
 निवासस्थानापासून निघाल्या नंतर पुन्हा परत घरी
 येईपर्यंत अनेक घटकाशी संबंध येत असतात. पर्यटन
 विविध प्रकारची निवस्थाने विविध प्रकारची प्रवासाची
 माध्यमे (उदा. रस्ते, रेल्वे, जल व हवाई वाहतूक) या
 उपयोग केला जात असतो. त्याचप्रमाणे पर्यटन हा
 पर्यटन करत असताना त्याच्याकडून विविध प्रकारचे
 पर्यटन स्थळांना भेटी दिल्या जातात. पर्यटन करत
 असताना पर्यटकांनुसार त्याचे हेतूही भिन्न-भिन्न
 स्वरूपाचे असतात. पर्यटकांनुसार त्याचे हेतूही या
 सध्या या सर्व बाबतीत भिन्नता आढळून येते
 इतर कोणत्याही व्यवसायाशी तुलना केली असता
 पर्यटनामध्ये प्रचंड विविधता आढळून येते. त्यामुळे
 पर्यटनाचे स्वरूप सार्वजनिक स्वरूपाचे दिसते.
 ३) पर्यटनाचे करमणूकप्रधान स्वरूप :-
 फावला वेळ किंवा शिकमा वेळ म्हणजे
 व्यक्तीच्या दैनंदिन कामकाजातून शिल्लक राहिलेल्या

वेळ असतो या वेळेला उपयोग प्रत्येक व्यक्ती कोणत्या
 न कोणत्या मार्ग मनाला विरंगुळा प्राप्त होईल अशा
 महत्तीने व्यक्ति करण्याच्या प्रयत्न करत. यामध्ये
 अनेक छंद जोपासणे ज्ञान ज्ञेय आणि पर्यटनसारख्या
 मनोरंजनात्मक बाबींच्या समावेश होतो. पर्यटन या क्रिये
 मध्ये विविध नैसर्गिक व सांस्कृतिक स्थळांना भेट
 देणे नयनरम्य दृश्यांचे पाहणे आल्हादायक हवामान
 चा आनंद घेणे गिर्यारोहण करणे यात्रा व सहली
 व यांचे नियोजन करणे सारख्या बाबींच्या समावेश
 होतो. या सर्व बाबींमधून कर्मणूक होणे हेच
 सुपक्षित असते. वयान्वया पर्यटनाचा उद्देश हा कर्मणूक
 मनोरंजन, विरंगुळा, यात्र्यांशी संबंधित असतो आणि
 म्हणून पर्यटनाचे स्वरूप कर्मणूक प्रधान आहे.

४) पर्यटनाचे गतिशील स्वरूप :-
 पर्यटनाचे गतिशील स्वरूप हे स्थिर
 व गतिशील अशा दोन्ही प्रकारचे आहे. जेव्हा पर्यटक
 प्रवास करत असतो तेव्हा तो गतिशील असतो.
 आणि जेव्हा तो छात्राच्या ठिकाणी निवास करून
 तेथील पर्यटन स्थळांचा आस्वाद घेत असतो. त्या
 वेळी तो स्थिर असतो. याशिवाय पर्यटन या क्रियेचे
 फालाख्या ओघात जे बदल घडून आले त्यामुळेही
 पर्यटनाचे स्वरूप गतिशील आहे असे म्हणावे लागेल.
 म्हणजे प्रारंभिक अवस्थेत स्थानिक प्रदेशांना भेट
 देणे पायी, जनावरांच्या साहाय्याने प्रवास करणे
 इतका मर्यादित असलेला पर्यटनाचा अर्थ आजमिती
 प्रवासाची वाढलेली व गतिशील असलेली विवि
 माध्यमे यामुळे सहजरित्या कित्येक दूर अंतरावर
 प्रदेशात प्रवास होऊ लागली. पर्यटना मध्ये मोठ्या
 प्रमाणात आर्थिक उलढाल होऊ लागली.

३) पर्यटनाचे सांस्कृतिक विद्याशास्त्रीय स्वरूप :-
 पर्यटन ही क्रिया घडत येत असता

ज्या स्थळांना व्यक्ती भेटी देते त्या स्थळांविषयी भौगोलिक, इतिहासिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, राजकीय, पाहणुक व संदेशकून भाषा हवामान या सारख्या अनेक गोष्टींची माहिती अगमल तर फक्त उत्तम शैलीने घडून येते. या सर्व बाबींची माहिती करून घेत असतांना त्या-त्या संबंधित विषयात विद्याशाखांच्या अखोल अभ्यास केल्याशिवाय माहिती मिळणे अवघड असते. या प्रकारची माहिती मिळाल्याशिवाय पर्यटन घडून येऊ शकत नाही. उदा. : गव्यादया पर्यटन स्थळाला भेट देत असतांना त्या ठिकाणचे हवामान कोठल्या स्वरूपाचे आहे. भौगोलिक स्थान कशा स्वरूपाची आहे. कोणकोणते वनस्पती व प्राणी उपलब्ध नाही.

1) पर्यटनाचे अनुत्पादक स्वरूप :- पर्यटन हा तृतीय क्षेत्रातील व्यवसाय आहे. या व्यवसायामध्ये विविध सेवा समाविष्ट होतात आणि या सेवांच्या समन्वयाने पर्यटन परिपूर्ण होते. पर्यटन क्षेत्रामध्ये प्रत्यक्षात कारखाने दारिजमध्ये ज्या प्रकारची गुंतवणूक केली जाते त्या प्रकारची गुंतवणूक केली जात नाही. विविध वस्तुचे उत्पादनही घेतले जात नाही आणि त्यातून भाविष्ट प्राप्तीही होत नाही. म्हणजेच पर्यटनामध्ये अशा प्रकारच्या काढतीही मांडवले गुंतवणूक नसते. कोणत्याही प्रकारच्या नवीन वस्तुरूपाने उत्पादन घेतले जात नाही; त्यामुळे पर्यटन हा प्रत्यक्षरित्या अनुत्पादक व्यवसायात मोठ्या पारा व्यवसाय आहे. तरीही पर्यटनाला व्यवसाय आहे. तरीही पर्यटनाला व्यवसाय म्हणून मानले जाते. कारण पर्यटनामधून वेगवेगळ्या प्रकारच्या रोजगार निर्मिती होती. आणि पर्यटकीकडून खर्च केलेला पैसा हा विविध सेवांच्या मोबदल्यात जमा होऊन समाजातील अनेक घटकापर्यंत पोहोचण्यास सक्षम

७) पर्यटनाचे हंगामी स्वरूप :-
 विशिष्ट हंगामाच्या पर्यटक
 विशिष्ट पर्यटन स्थळांना सोटी देत असतात.
 भारतामध्ये तीन ऋतू हंगाम आहेत. या ऋतू-
 मध्ये विशिष्ट प्रदेशातील पर्यटन स्थळ गजबजलेली
 असतात. ठिंबडुना विविध प्रकारच्या सण व उत्सव
 हे देखील हंगामी स्वरूपाचे असतात. पावसाळ्याच्या
 दिवसात पर्यटक धबधबे पाहण्यासाठी डोंगराळ
 प्रदेशातून पर्यटक असतात. हिवाळ्याच्या दिवसात
 उष्ण प्रदेशात म्हणजे समुद्रकिनारी काही प्रमाणात
 वाळवंट पाहण्याकडे लोकांचा कल असतो.

पर्यटनाची व्याप्ती

① पर्यटन आणि वास्तुकला :-
 पर्यटनामध्ये वास्तुकीची कमिका अन्य
 साधारण मोठे पर्यटक आपल्या निवासस्थानापासून पर्यटन
 स्थळापर्यंत जप्पाकरिता वास्तुकीच्या काळत्या ना
 काळत्या साधनांचा / माध्यमाचा उपयोग करत असतो.
 पूर्वीच्या काळी पर्यटन यात्रा करू बहुतांशी पायी /
 जनावरांच्या साहाय्यानेच प्रवास करत होते. आजमितीस
 रस्तेमार्ग, जलमार्ग, हवाईमार्ग असे विविध पर्याय
 वास्तुकीसाठी उपलब्ध आहेत. थोडक्यात वास्तुकीचे
 सर्व पर्याय प्रवासासाठी उपलब्ध आहेत. मानवाचे
 शरीरामध्ये शक्तवहिन्यांचे जाळे जेवढे चांगले
 असेल तेवढा शारिरिक विकास निकोप होत
 जाण्याच्या सांगात शक्त पुरवठा कमी झाला
 तर त्याची वाढ खुटते.

② पर्यटन आणि पर्यावरण :-

आपल्या समोवतालच्या स्मृती
 आणि अस्मृत घटकांनी मिळून बनलेल्या पर्यावरण
 स पर्यावरण असे म्हणतात. समोवतालच्या पर्याय

पर्यावरणीय परिस्थितीमुळे सजीव आणि निर्जीव
घटकांचा ध्वनिट सहसंबंध असतो. समोवतालच्या
पर्यावरणातील नैसर्गिक द्रव्यांवि, वनस्पती, प्राणी
समूहात स्थान त्यामधील डोंगररांगा, दऱ्या, धबधबे
जलाशये त्याप्रमाणे विविध हवामानाचे बदल हे
मानवी दृष्टिने आकर्षण बिंदू असतात.
नैसर्गिक साधनसंपत्ती हा पर्यावरणाचा भाग
आहे. ह्याद्वारे पर्यावरण स्थलावरील सृष्टिसौंदर्य
नाहीसे सोप्यासह त्यामध्ये बदल घडणाऱ्या
साध्यासह पर्यावरणाच्या पर्यावरण स्थलावरील माध्य
होतो.

पर्यावरण आणि संस्कृती :-

मानवाचा साठारविकार आचारविचार
शुलीशेती, रुढी व परंपरा या घटकांचा समोवडा
संस्कृतीमध्ये होतो. सांस्कृतिक देवाण, देवाणमि
राष्ट्रीय हाकात्मता हद्द होण्यास मदत होते. प्राचीन
कळातील शिक्षा सुमेरियन, माया, सिंधू या संस्कृ
तिप्रगत होत्या. या प्राचीन संस्कृत्यांमधील शहरांचे
अवशेष पाहण्याकरिता शेकडो पुरातत्त्व संदी देत असतात.
प्रवास म्हणजे पर्यावरण करणाऱ्या लोकांना विविध
सांस्कृतिक घटक पाहण्यास मिळतात. सांस्कृतिक
घटकांमधील परंपरा साहित्य, भाषा, नृत्य, संगीत
आचार-विचार आदि राहणीमान धर्मीय स्थानां
करण्याची पद्धती यासारख्या असंख्य बाबीपर्यावरण
म्हणजेच प्रवासात अनुभववास सा मिळतात.

पर्यावरण आणि धर्म :-

धर्माचे मानवी जीवनातील स्थान
महत्त्वपूर्ण आहे मानवी आचार विचार, जीवनप्रणाली
विवाह, कायदा न्याय कुटुंबसंस्था, जातिसंस्था, कला
या घटकांवर धर्माचा प्रभाव जाणवतो. मानवी समाजा
आकृती व महत्वा धर्माशी निगडित असतात.

જગતમાંથી ધર્મો વિવિધ પ્રકાર સાબળતા. ત્યાંમહા
 ઠાકુશ્વરી ધર્મ (ઇસ્લામ, ખ્રિસ્તી, બોહ્દ) અનેકશ્વ
 રીયુ ધર્મ (હિંદુ વ જેન) યા શિવાય સર્વસોમિક
 ધર્મ વ વાંશિક ધર્મ એસેલી પ્રકાર હતાત. સર્વ
 સોમિક ધર્મ સંપૂર્ણ જગતમાંથી સાબળતાત. જગતીલ
 કાળવ્યક્તિ નાગરિકાસ યા ધર્મીત મુક્ત પ્રવેશ
 માટે. ત્યાંમહા ધર્મો, બોહ્દ, ઇસ્લામ હ પ્રમુખ
 ધર્મો. હિંદુ, જેન, ચક્રી, બહાઈ હ વાંશિક
 ધર્મ. યા ધર્મો મંગીકાર કર્યાસાથી વિશિષ્ટ
 જીવનશૈલી વ સાસ્કૃતિક પ્રતિયાનંધા મંગીકાર
 કરવા લાગતા.

5. પર્યટન માળિ નિવાસસ્થાને :-
 નિવાસસ્થાનના પર્યટનામહા અન્ન
 સાધારણ એસે મહત્ત્વ માટે. કાળવ્યક્તિ પર્યટનસ્થાન
 વિકાસ હ ત્યા ઠિકાળી અસળાયા સેવા - સુવિધા
 આધાર હતા એસતો યા સેવા સુવિધાઓ આધાર
 હતા એસતો યા સેવા સુવિધામહા નિવાસસ્થાન
 દેખિલા સમાવેશ જાલેલા આપણા દિસુન એતો.
 નિવાસસ્થાનને વર્ગીકરણ પાલિભ્યાસ આપણાલા ત્યા
 એક પ્રકાર પાલિભ્યાસ મિલતા.

1) આંતરરાષ્ટ્રીય હોટેલ	8) સનિથીટ
2) વ્યાપારી હોટેલ	9) સરકારી વિજ્ઞાનમંટે
3) તરંગત / તરંગણાર હોટેલ	10) નંબુ વ રાકુઆ
4) કંપ્સુલ હોટેલ	11) પ્રવાસી સનિથી સેવ
5) યુથ હોસ્ટેલ	12) નિવાસી - હોટેલ
6) રિસોર્ટ	13) ધર્મશાળા
7) મેટિલ	14) હોલિડે હિલેજ.

6) પર્યટન માળિ રાષ્ટ્રીય ઠાકાત્મતા :-
 પર્યટનામુલે સાસ્કૃતિક દેવાળ
 દેવાળ હતા ત્યા આપણા પાર મોઠા વાટ હ

पर्यटक ज्या वेळी आपल्याच देशातील अनेक राज्यां
हवे पर्यटनासाठी जात असता त्या वेळी त्या
प्रदेशातील भाषा भाषारविचार जरी मिन्न असले
तरी त्या प्रदेशाचे त्याचे नाते जुळते आणि यातून
राष्ट्रीय एकता वाढते.

८ पर्यटन आणि भाषा : पर्यटनामुळे सांस्कृतिक देवाण घेवाण
होते त्यात भाषेचा फार मोठा वाटा असतो. पर्यटक
स्थानिक भाषेमध्ये अनेक परिभाषिक शब्द नव्याने
येतात. भाषेच्या साहाय्याने पर्यटनानिमित्त सामूहिक
व सांस्कृतिक बदलाचे विश्लेषण केले जाते. पर्यटनामुळे
पर्यटकांना अनेक भाषा ऐकायला मिळतात
त्यातील अनेक शब्द कालांतराने चटवलीचे होऊन
जातात.

९ पर्यटनविषयक समस्या आणि त्यांचा अभ्यास :
पर्यटन विकासाबरोबरच त्या प्रदेशामध्ये
निमण होणाऱ्या समस्या देखील अभ्यास हा
पर्यटन भूगोलमध्ये केला जातो. पर्यटनातून त्या
प्रदेशाची पर्यावरणाची हानी, त्या प्रदेशावर ती
निमण होणारा आर्थिक ताण सामाजिक प्रश्न सैद्धी
चा हास आसारख्या समस्या निर्माण होतात अशा
समस्या आतिथ्य कल्पकतेने सोडवायला लागतात आणि
त्या पुन्हा निमण होणार नाहीत याची काळजी
घ्यावी लागते. तशा उपाययोजना करायला लागतात.
या समस्या स्थानिक प्रदेशातील लोकनासुद्धा
त्रासदायक ठरत असतात.

१० पर्यटकांची वाढती संख्या :-

मानवाच्या वाढत्या गरजा आणि त्यातून
वाढणारा ताण हलका करण्यासाठी पर्यटन क्षेत्रामुख्यान
पर्यटनश्रेणी वेढ देण्यास जात असतात. उच्च
शहणीमान वाढवण्यासाठी जलद सुविधा उपलब्ध
सुविधा त्याचबरोबर पर्यटन श्रेण्यांसाठी

14/11/2020

**Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon**

DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY

F.Y.Bsc assignment questions(2021-22)

15 Marks

1. Compare and contrast prokaryotic and eukaryotic cells, emphasizing their structural and functional differences.
2. Explain the importance of Koch's postulates in microbiology and provide an example of a disease where these postulates were applied.
3. Discuss the role of microorganisms in nutrient cycling and ecosystem sustainability.
4. Describe the different types of microbial growth curves and their significance in microbiology.
5. Explain the mechanisms of antibiotic resistance in bacteria and the consequences for public health.
6. Discuss the applications of genetic engineering in microbiology, with a focus on recombinant DNA technology.
7. Explore the various methods used for the sterilization of medical equipment and laboratory materials.
8. Compare and contrast bacterial and viral infections, highlighting the differences in their replication mechanisms and treatment strategies.
9. Describe the role of microorganisms in food spoilage and preservation, and discuss methods to control microbial growth in food products.
10. Explain the concept of biofilms and their significance in medical and environmental settings.
11. Discuss the importance of microbial diversity in various environments and its implications for biotechnology and medicine.
12. Describe the process of fermentation and its industrial applications in the production of various products.
13. Explain the principles of immunology and the body's defense mechanisms against microbial infections.

Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Name : Kharat Aniket Sanjay.

Q.1 Compare and contrast Prokaryotic and eukaryotic cells, emphasizing their structural and functional differences.

→

	feature	Prokaryotic cell	Eukaryotic cell
①	organization	unicellular	multicellular or unicellular
②	Nuclear Envelope	Absent	Present
③	membrane-bound organelles	few (e.g. ribosomes)	many (e.g. mitochondria, Endoplasmic Reticulum, Golgi Apparatus)
④	DNA organization	circular chromosome	linear chromosome in nucleus
⑤	Ribosomes	70S	80S
⑥	cell division	Binary fission	mitosis or meiosis

Structural differences -

The most striking structural diff. betⁿ Prokaryotic and eukaryotic cells is the presence of a true nucleus in eukaryotes.

Prokaryotic cells are generally much smaller than eukaryotic cell.

functional differences-

- due to their simpler structure. Prokaryotic cells generally have less compartmentalization of function compared to eukaryotic cells.
- Eukaryotic cells can carry out more complex metabolic process due to presence of specialized organelles.

Q.2 Explain the importance of Koch's Postulates in microbiology and provide an example of a disease where these postulates were applied.

→ Importance-

- 1) Enhanced scientific rigor
- 2) Confirmation of causality
- 3) Foundation for vaccine and drug development
- 4) Guidance for future research

Example - Tuberculosis

- Koch himself applied these postulates to definitively prove the bacterial cause of tuberculosis in 1882. He meticulously fulfilled each step:-

- ① Association
- ② Isolation
- ③ Induction of disease
- ④ Re-isolation

this successful application of Koch's Postulates not only established the link betⁿ M. tuberculosis and tuberculosis but also paved the way for further research and dev. of diagnostic tools,

treatment and ultimately, the BCG vaccine.

Q.3 discuss the role of micro-organism in nutrient cycling and ecosystem sustainability.

→ Micro-organism, those tiny unseen players in the world, hold a surprisingly gigantic role in nutrient cycling and ecosystem sustainability.

- they act as the invisible engines that keep the natural world functioning, making nutrients constantly available for various life forms.

- divided into their crucial contribution-

- ① Decomposers and Recyclers - micro-org., particularly bacteria and fungi, dominate the decomposition process
- ② Nitrogen fixers - some special bacteria, like Rhizobia, have a unique microbes possess specialized enzymes that unlock these nutrients, converting them into bioavailable from readily absorbed by plant roots. this ensure a continuous supply of vital elements for plant growth and ecosystem.

Q.4 describe the different types of microbial growth curves and their significance in microbiology.

→ it can be divided into four main phases:-

- ① Lag phase - the initial phase appears flat on the curve, despite metabolic activity within the cells.

② Exponential (log) phase - this is the phase of rapid and balanced growth. cells are dividing at a constant rate, typically doubling every 20-30 min. for bacteria. The curve shows a steep incline as the population explodes.

Q.5 Explain the mechanism of antibiotic resistance in bacteria and the consequences for Public health.

→ Mechanism of Antibiotic Resistance -

① Mutation - Random mutatⁿ in bacterial DNA can create genes that code for enzyme that breakdown antibiotics, modify their target sites.

② Horizontal Gene Transfer - Bacteria aren't shy about sharing! they can swap resistance genes through plasmids, circular pieces of DNA, quickly creating large populations of resistant bacteria.

③ Biofilm formation - some bacteria huddle together in protective communities called biofilms, acting like fortresses.

29/04/2021

**Kopargaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaon**

DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY

M.Sc 1st assignment questions (2021-22)

10 Marks

1. Explain the mechanisms of antibiotic resistance in bacteria and the strategies to combat it.
2. Investigate the role of microbes in food spoilage and foodborne illnesses.
3. Describe the principles of fermentation and its industrial applications in microbiology.
4. Discuss the potential uses of genetically modified microorganisms in bioremediation.
5. Explore the role of microorganisms in the human microbiome and their impact on health.

Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaon

Name: Zandge Shivani Madhukar

31 Explain the mechanism of antibiotic resistance in bacteria and the strategies to combat it.

→ 1) Antibiotic resistance in bacteria occurs when bacteria adapt and become resistant to the effects of antibiotics. This can happen through various mechanisms such as mutation that renders the antibiotic ineffective, acquiring resistance genes from other bacteria through horizontal gene transfer or production of enzymes that inactivate the antibiotics.

2) To combat antibiotic resistance, strategies include developing new antibiotics, using combination therapies, practicing antibiotic stewardship to minimize unnecessary antibiotic use, promoting hygiene & infection control measures, and investing in research on alternative treatments like phage therapy & immunotherapy.

2) Investigate the role of microbes in food spoilage & foodborne illnesses.

→ 1) Food spoilage: Microorganisms such as bacteria, molds, and yeasts can cause food spoilage. They break down food components, causing changes in its taste, texture, and appearance.

For example bacteria such as *Pseudomonas*, *Lactobacillus* and *Clostridium* can spoil meat, dairy & vegetable products, yeast and molds like *Candida* and *Aspergillus* can spoil bread, fruits and grains.

2) Foodborne Illness

Certain microbes can cause foodborne illness when consumed. These pathogens include bacteria like *Salmonella*, *Escherichia coli* (*E. coli*), *Listeria monocytogenes* & *Campylobacter* as well as viruses like norovirus and hepatitis A. These pathogens contaminated food through improper handling, processing or storage. Symptoms of foodborne illness range from mild gastro intestinal discomfort to several causes of vomiting, diarrhea & even death in extreme cases.

3) Describe the principle of fermentation and its industrial application in microbiology.

→ 1) The principle of fermentation involves the metabolic process in which microorganism such as bacteria, yeast or fungi convert

carbohydrate (such as sugar and starch) into other compounds typically in the absence of oxygen. This process generates energy for the microorganism and produce various products which can include

2) In industrial microbiology, fermentation is widely used to produce variety of products including alcoholic beverages (beer, wine and spirits), biofuels (ethanol), dairy products (yogurt & cheese), organic acids (lactic acid), vitamins, enzymes & pharmaceuticals (antibiotics & vaccines).

3) Food & beverage production following are some industrial applications of fermentation.

- i) Food & Beverage production.
- ii) Biofuel production.
- iii) Pharmaceutical production.
- iv) Chemical & industrial processes.
- v) Enzyme production.

Q4 Discuss the potential use of genetically modified microorganism in bioremediation.

→ Genetically modified microorganisms hold great potential in bioremediation, which is the effect of living organisms to clean up environmental pollutants.

1) Enhance bioremediation

GMOs can be engineered to possess enhance capabilities for degradation specific pollutants. for example bacteria can be genetically modified to produce enzymes capable of breaking down complex hydrocarbons.

2) Targeted Remediation:-

GMOs can be engineered to tolerate and thrive in harsh environment conditions such as high temperatures, extreme pH levels & salinity. this allow them to survive and perform bioremediation in environment.

3. Adaptation to harsh Environment

GMOs can be engineered to tolerate & thrive in harsh environment conditions such as high temperatures, extreme pH levels & salinity. this allow them to survive & perform bioremediation in environment where naturally occurring microorganisms may struggle to survive & function effectively.

Kopargaoon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon
DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY
Report on Problem Solving Methodology (2021-22)

This report aims to provide an overview of the problem-solving methodologies employed by our department for students, with a particular focus on assignments. These methods play a crucial role in fostering critical thinking, collaborative skills, and the ability to apply theoretical knowledge to real-world scenarios.

●
Assignments:

- Benefits: Self-reliance, time management, deep understanding, creativity.
- Drawbacks: Isolation, lack of immediate feedback, procrastination.

These methods help students develop well-rounded problem-solving skills.

●

Head,

Department of Microbiology
Head
Department of Microbiology
K. J. Somaiya College, Kopargaoon.

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

TEACHING – LEARNING AND EVALUATION

Key Indicator- 2.3 Teaching – Learning Process

2.3.1 Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers used ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning process.

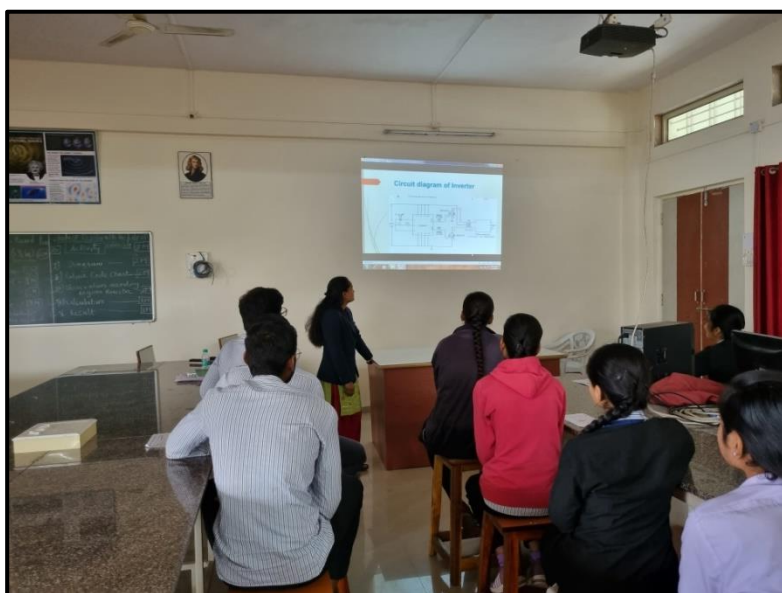
Student Centric Glimpses (Representative)

Name of Department: **Physics**

Academic Year: **2022-23**

Name of Activity: **Skill Enhancement in Experimental Techniques**

Date of Activity: **Two Weeks**

Name of Department: **Physics**

Name of Activity: **Skill Enhancement in Students Seminars**

Academic Year: **2018-19**

Date of Activity: **Two Weeks**

Name of Department: **Physics**

Academic Year: **2022-23**

Name of Activity: **One Day Seminar on “Green power Solution and Field Visit”**

Date of Activity: **09th & 10th June 2022**

Name of Department: Microbiology
Name of Activity: Skill Enhancement in Effective PPT

Academic Year: 2021-22
Date of Activity: Two Weeks

Name of Department: Microbiology
Name of Activity: Field Visit- Sula Wine Plant

Academic Year: 2021-22
Date of Activity: 15/01/2022

Name of Department: **Chemistry**
Name of Activity: **Group Discussion**

Academic Year: **2021-22**
Date of Activity: **15/01/2022**

Name of Department: PG- Physics
Name of Activity: Group Discussion

Academic Year: 2021-22
Date of Activity: 15/01/2022

Name of Department: Botany
Name of Activity: Tree Plantation

Academic Year: 2022-23
Date of Activity: August Second Week

Name of Department: **Economics**

Name of Activity: **Bank Visit**

Academic Year: **2021-22**

Date of Activity: **25th Nov. 2022**

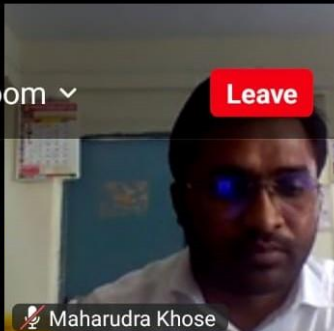

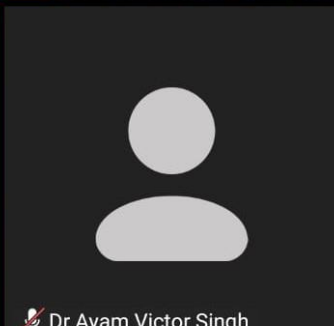

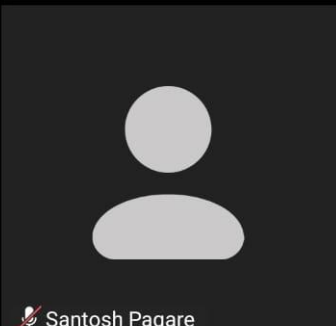
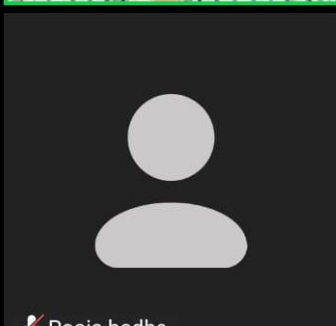
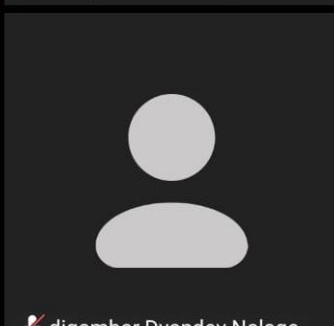
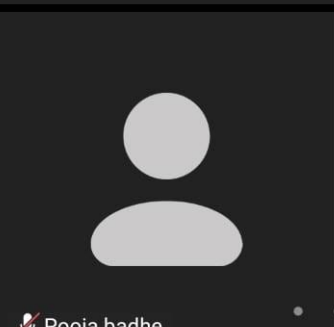
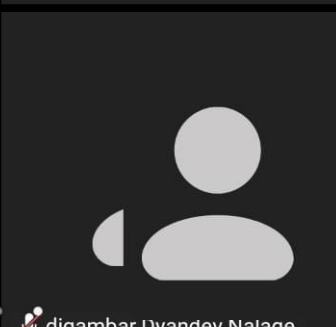

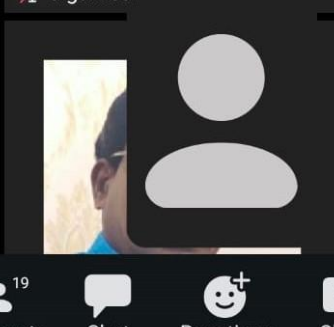
Name of Department: **Economics**

Name of Activity: **Conference**

Academic Year: **2021-22**

Date of Activity: **30th April 2024**

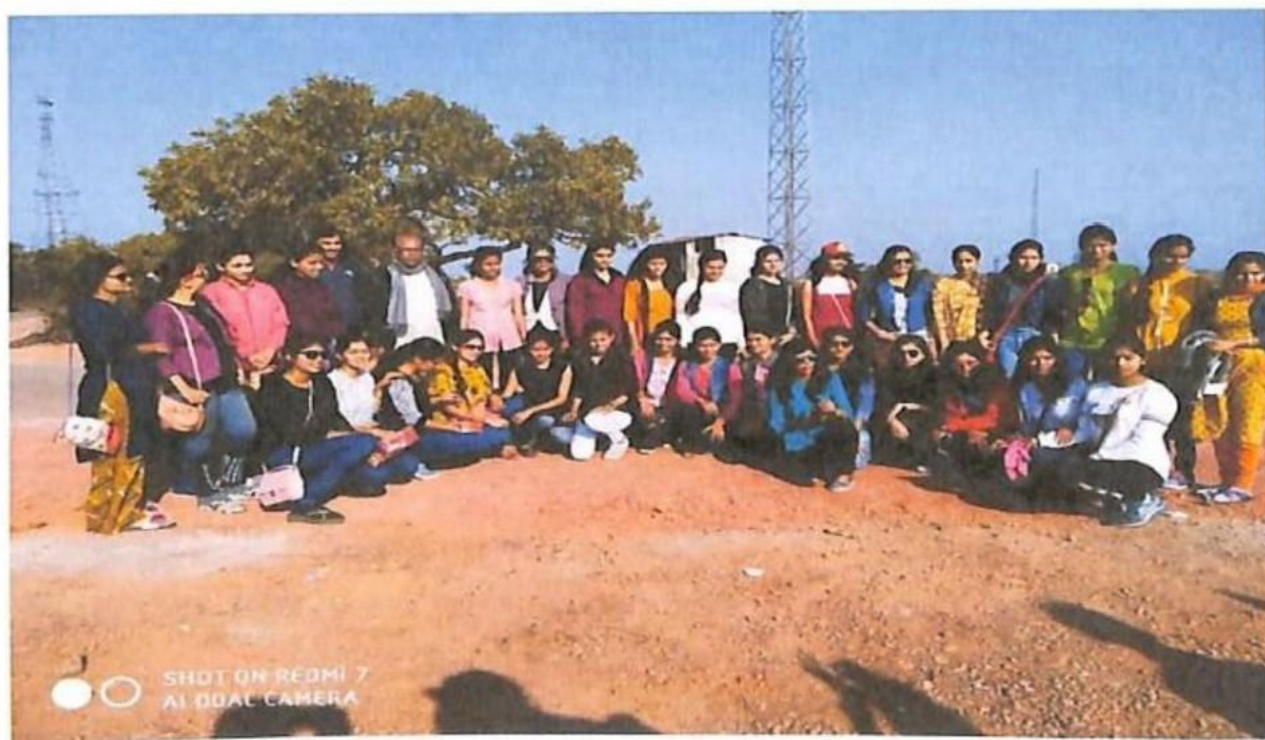
“India in the 21st Century: Opportunities and Challenges”

 <p>REC LIVE</p> <p>Dr. Surekha Bhingardive</p>	 <p>Maharudra Khose</p>	 <p>REC LIVE</p> <p>Dr. Surekha Bhingardive</p>	 <p>Leave</p> <p>Maharudra Khose</p>
 <p>Dr Ayam Victor Singh</p>	 <p>S.S. Mengal</p>	 <p>Santosh Pagare</p>	 <p>Dr Ayam Victor Singh</p>
 <p>Ravindra Jadhav</p>	 <p>Santosh Pagare</p>	 <p>Pooja badhe</p>	 <p>digambar Dvandeav Nalaga</p>
 <p>Pooja badhe</p>	 <p>digambar Dyandev Nalaga</p>	 <p>Kapargan Taluka Education Society's K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science Mumbai, Maharashtra India in the 21st Century : Opportunities and Challenges April 30, 2023 By Association With Educational Counseling and Assistance Centre, Mumbai Date: 30/04/2023 @ 10:30 AM</p>	 <p>Participant</p>

Unmute Start Video Participants 19 Chat Reactions Share

Name of Department: All Science Department
Name of Activity: Educational Study Tour

Academic Year: 2019-20
Date of Activity: 19th & 20th April 2020

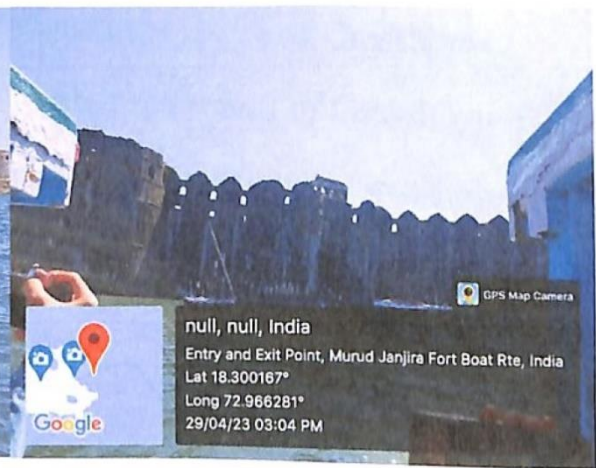
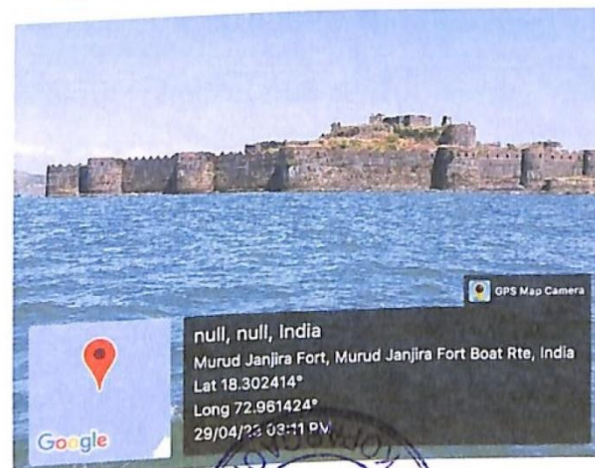
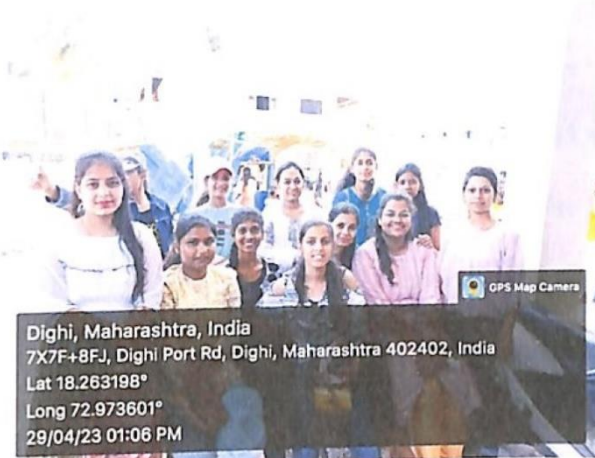
Name of Department: **All Science Department**

Name of Activity: **Educational Study Tour**

Academic Year: **2019-20**

Date of Activity: **29th & 30th April 2023**

Photographs of Activity:

[Signature]

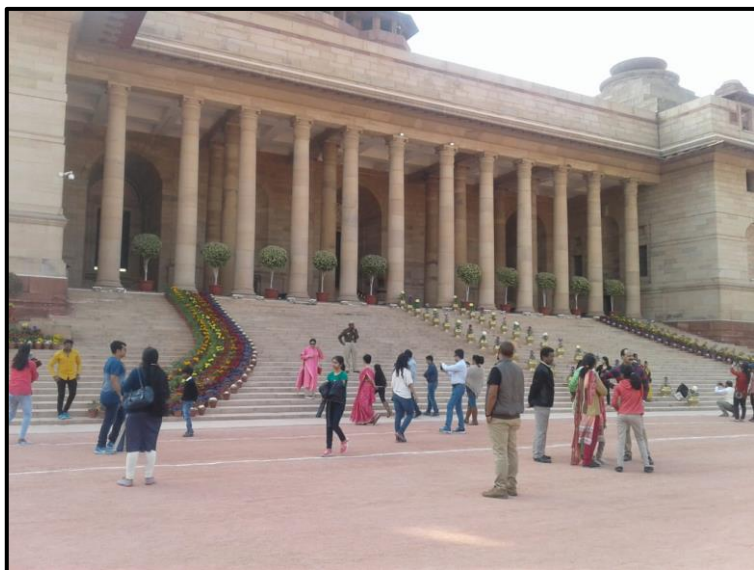
Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College of Arts,
Commerce & Science, Kopergaon

Name of Department: Political Science

Name of Activity: Parliament Visit

Academic Year: 2018-19

Date of Activity: 13th February 2019

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

TEACHING – LEARNING AND EVALUATION

Key Indicator- 2.3 Teaching – Learning Process

2.3.1 Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers used ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning process.

ICT Facilities and Methods Used (Representative)

a) Comparative Chart showing Updates of ICT facilities in the last 5 year

Sr. No.	Facility	2017-18	2022-23
1	Total Computer	177	323
2	Campus Network	Broadband with LAN in Labs, Library and Office and campus Wi-Fi facility	Broadband Connection with LAN in Office, Library, Laboratory, all departments and campus Wi-Fi facility
3	Internet Facility	10 Mbps high speed leased line Reliance for 4G net Connectivity	200 Mbps high speed leased line OFC Rail wire internet Connection
4	Computer Laboratory / Centers	5	7
6	ICT enabled classrooms	04	08
7	Smart Boards	3	7
8	Printers / Printers with Scanners	24+3=27	42+3=45
9	e-Journals	6247	11247
10	e-books	112673	199500(n-list), 600000(HDL) 39000000(DELNET)
11	Language Laboratory	1	1
12	Number of Book in Central Library	72711	84766
13	Number of LCD Projectors	5	26
14	Book Scanner	-	03
15	No. of Department with Computer & Internet Connection	17	17
16	No. of LAN Switches	10	27
17	No. of CCTV Cameras in Campus	25	36
18	Smart T.V.	Nil	07

ICT Facilities:

1) Available bandwidth of internet connection in the Institution (Lease line).

200 Mbps Lease Line Connection

Bandwidth of Internet Connection in the Institution

Number of Computers with access to Internet	Bandwidth of Leased-Line Connection	LAN Configurations and Speed	Plan	Internet Charge Period
BSNL	FIBER NET	10 Mbps	Monthly	INR - 4247/- 04/04/2018 To 04/05/2018
		10 Mbps	Monthly	INR - 4247/- 17/05/2018 To 17/06/2018
		10 Mbps	Annual	INR - 50964/- 07/06/2018 To 07/06/2019
		10 Mbps	Annual	INR - 50964/- 11/06/2019 To 10/06/2020
		100 Mbps	Annual	INR - 8260/- 02/06/2020 To 26/08/2021
		100 Mbps	Annual	INR - 25800/- 10/06/2020 To 10/06/2021
		100 Mbps	Annual	INR - 29500/- 19/10/2021 To 30/11/2022
		100 Mbps	Annual	INR - 25800/- 02/07/2021 To 02/07/2022
		200 Mbps	Annual	INR- 177000/- 01/06/2023 To 31/05/2024

2) Server: 02

Sr. No.	Specification	Department	Quantity
1	Windows Server Standard	Administrative Office	01
2	IBM/ Lenovo ST 50 Intel Xenon E-204 G 3.2 Ghz	Library	01
Total			02

3) Computers + Laptop: 323 + 9 = 332

Sr. No.	Computer	Quantity
1	All in one PC	91
2	Laptop	9
3	Desktop	232
Total		332

4) Projectors: 26

Sr. No.	Department	Quantity
1	Lab No. 6	1
2	Room S-45	1
4	Science Conference Hall (S-44)	1
5	Physics (S-35)	1
6	Chemistry (S-11)	1
7	Zoology	1
8	Micro-Biology (Lab-1)	1
9	IQAC	1
10	Sakarben Hall	1
11	Geography (M-50)	1
13	Science Classrooms	8
14	Arts Classrooms	6
15	Commerce Classroom	1
Total		26

5) Wi-Fi Router: 05

Routers available in different sections

Sr. No.	Department	Quantity
1	Administrative office	01
2	Principal Room	01
3	Secretary Cabin	01
4	Main Building Porch	01
5	Principal Bungalow	01
Total		05

6) Network Switches - 27

The units available in different sections are:

Sr. No.	Department	Quantity	Port
1	Administrative office	02	24
2	Chemistry Dept.	1	24
3	BCS / BBA-CA/BCA-Science Labs	8	24
4	BCS Dept. Dept.	1	5
5	Maths Dept.	1	5
6	Zoology Dept.	1	5
7	Micro-Biology Dept.	1	8
8	Physics Dept. (Electronics Lab)	1	16
9	Girls Hostel	1	5
10	Account	1	5
11	Library	1	24
12	E-Zone	1	24
13	Examination room	1	24
14	Commerce Dept.	1	5
15	Marathi Dept.	1	24
16	IQAC	1	8

17	Store	2	24
18	Geography Dept.	1	24
Total		27	278

7) Television Sets: 04

Sr. No.	Department	Quantity
1	Porch	1
2	Girls Hostel	1
3	Boys Hostel	1
4	Management Room	1
Total		4

8) CCTV-Monitor: 03

Sr. No.	Department	Quantity
1	Principal Room	2
2	Girls Hostel	1
Total		3

9) Laser Printers: 43

Sr. No.	Lab No. / Department Name	No. of Printer	Type of Printer	Scanner	Xerox Machine
1	Computer lab-1	1	HP 1005	---	---
2	Lab -5 (S-51) BCA	1	LBP 2900b	---	---
3	Lab -6 (S-48) BCS	1	LBP 2900b	---	---
4	Lab -7 BBA-CA	1	LBP 2900b	---	---
5	Math Dept.	1	LBP 2900b	---	---
6	Zoology Dept.	1	LBP 2900b	---	---
7	Micro-Biology Dept.	1	LBP 2900b	---	---
8	Botany Dept.	1	LBP 2900b	---	---
9	Physics Dept. (S-54)	1	LBP 2900b	---	---
10	Chemistry Dept. (S-7)	1	LBP 2900b	---	---
11	Chemistry Dept. (S-11)	1	LBP 2900b	---	---
12	Geography Dept.	1	LBP 2900b	---	---
13	Library	2	LBP 2900b		Canon ir 2200-3300
14	Hindi Dept.	1	LBP 2900b	---	---
15	English Dept.	1	LBP 2900b	---	---
16	Marathi Dept.	1	LBP 2900b	---	---
17	Economics Dept.	1	LBP 2900b	---	---
18	Politics Dept.	1	LBP 2900b	---	---

19	History Dept.	1	LBP 2900b	---	---
20	Commerce Dept.	1	HP 1020	---	---
21	Store	1	LBP 2900b	---	HP 1525
22	IQAC	1	LBP 2900b	---	---
23	IQAC	1	Canon 3010 colour	---	---
24	Jr. college	1	LBP 2900b	---	---
25	Sport Dept.	1	LBP 2900b	---	---
26	NCC Dept.	1	LBP 2900b	---	---
27	Office	8	LBP 2900b	Canon Line 300	Canon IR 2200-3300
28	Office	1	HP 1005	---	---
30	Store Stock	6	LBP 2900b	---	---
Total		43			

10) Microsoft License: 181

Sr. No.	Software	Quantity
1	Windows Home 10 SNGL	60
2	Windows Pro 10 SNGL	60
3	Windows Svrcl 2019 SNGL	20
4	Windows Server 2019	01
5	MS Office Pro Plus 2019 open	40
Total		181

11) Smart and Interactive Boards: 07

Sr. No.	Department	Quantity
1	Science Building Class room S-75	1
2	Science Building Class room S-38	1
3	Science Building Seminar Hall	1
4	Science Building Class room S-06	1
5	Sakarben Hall	1
6	Class Room M-16	1
7	Class Room M-17	1
Total		07

12) Library ICT:

Sr. No.	ICT Facility	Quantity/Terminals
1	CCTV Camera	05
2	OPAC (Online Public Access Catalogues)	04
3	E-Zone for faculty and students	09
4	Resource Sharing Network: INFLIBNET + DELNET (Subscribed database for e-books and e-journals)	02
5	Institutional Repository: Space Software	01
6	Hand Scanner of Books	02
7	Vriddhi Software for Automation	01

8	Barcode Facility	For all books
9	Circulation for books for all users	02
10	Online attendance for all users	02
11	Xerox Machines	01
12	Printers	02
13	Digital I-card Colour Printing Machine	01
14	Book Scanner	01
15	Software's: 1. D-Space, 2. Vriddhi, 3. NBDU (screen reader software for 'Divyangjan' students)	03

13) Administrative Office:

Sr. No.	Department	ICT Facility
1	Examination	1. Xerox Machine -3 (SHARP MX-M264N) (RISOCV3230) 2. RESO
2	IQAC	Canon 2202 Xerox Machine
3	Office	VIRIDHI Starter & Live Update Module (Software) For Administrative Purpose
4	Staff Room	Attendance Management System V2.0(Software)

14) ICT enabled Classrooms: 33

Sr. No.	ICT Facility	Quantity
1	Smart TV	07
2	With Projector	26
Total		33

15) Intercom Facility: No. of Intercom Phones: 39

16) Antivirus Subscriptions: Quick Heal: 35

17) Battery Backups: 12

Sr. No.	Department	Quantity
1	Language Lab 7.5 KV	1
2	Principal Bungalow	1
3	BCA-CA 7.5 KV	1
4	Computer Science 7.5 KV	1
5	Office 3KV	1
6	Physics Dept.	1
7	Microbiology	1
8	Exam. Room	1
9	Chemistry Lab	1
10	Library	1
11	Girls Hostel	1
12	Boys Hostel	1
Total		12

Faculty YouTube Cannels with Links:

	K. J. Somaiya College, Kopargaon.	
Faculty YouTube Channels		
Name of the Teacher	Subject	YouTube Channels
Dr. Deshmukh G. D.	Marathi	View
Dr. Girimkar K. L.	History	View
Dr. Awari, V. D.	Politics	View
Dr. Kale S. B.	Chemistry	View
Dr. Bhosale B. B.	Physics	View
Dr. Dalvi N. R.	Chemistry	View
Dr. Gaikwad B. S.	Botany	View
Dr. Kolhe R. K.	Physics	View
Dr. Bansode S. K.	English	View
Dr. Gawali R. D.	Zoology	View
Dr. More J. S.	Hindi	View
Dr. Gavhane B. D.	Mathematics	View
Dr. Bhingardive S. B.	Economics	View
Dr. Pagare S. R.	Commerce	View
Prof. Thange V. C.	English	View
Dr. Argade S. L.	Commerce	View
Dr. Chavhan G. K.	Geography	View
Dr. Salunke V. S.	Geography	View
Dr. Shinde N. G.	Zoology	View
Dr. Dhokale N. T.	Chemistry	View
Dr. Devare S. M.	Politics	View
Dr. Shinde G. S.	Botany	View

Prof. Jadhav R. A	Commerce	View
Dr. Davange S. B.	Hindi	View
Prof. Nagare S. S.	Chemistry	View
Dr. Konda S. G.	Chemistry	View
Dr. Talware R. B.	Physics	View
Prof. Pote N. S.	Physics	View
Prof. Kute S. B.	Physical Education	View
Prof. Khose S. B.	Economics	View
Prof. Aher V. S.	English	View
Prof. Bagul Dilip P.	History	View
Prof. Shinde Y. P	History	View
Prof. Khandizod V. P.	English	View
Prof. Langote	Marathi	View
Prof. Ghuge	Economics	View
Prof. A. S. Sonawane	Geography	View
Prof. L. R. Tribhuwan	Geography	View
Prof. K. R. Shinde	Geography	View
Prof. Dhanvate Ajit	Commerce	View
Prof. Rayate D. A.	Zoology	View
Prof. Ukirde S. R.	Mathematics	View
Prof. Kusalkar A. A.	Computer Science	View
Prof. Kunjir G. M.	Computer Science	View
Prof. S. S. Dube	Mathematics	View
Prof. Ms. J. R. Gagare	Mathematics	View
Prof. Ms. A. S. Paradhi	Mathematics	View
Prof. Ms. A. R. Barhate	Mathematics	View

Kopergaon Taluka Education Society's
K. J. Somaiya College of Arts, Commerce & Science,
Kopergaon, Dist. Ahmednagar.
Department of Zoology.

List of Power Point Presentation: 2018-19 to 2022-23.

Sr. No.	Name of the Teacher	Class / Name of Course	Title of the Topic	No. of Slides
2018-19				
1	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Vermiculture	Earthworm Species and Vermitechnology	31
2	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Sericulture	Part: I, Silk moth Species & Life Cycle of <i>Bombyx Mori</i>	31
3	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Sericulture	Part: II, Cultivation of Mulberry	18
4	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Sericulture	Part: III, Silkworm Rearing	40
5	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Sericulture	Part: IV, Post-harvest processing of Cocoons and Silkworm Diseases	22
6	Mr. D. A. Rayate	S. Y. B. Sc. Applied Zoology-II	Apiculture Part- I Bee keeping Equipments	32
7	Mr. D. A. Rayate	S. Y. B. Sc. Applied Zoology-II	Apiculture Part- II Bee Products.	29
8	Mr. D. A. Rayate	S. Y. B. Sc. Sericulture	Sericulture Equipments	13
9	Mr. D. A. Rayate	S. Y. B. Sc. Applied Zoology-I	Types of Fisheries	16
10	Mr. D. A. Rayate	S. Y. B. Sc. Applied Zoology-I	Fisheries: Type of Ponds	07
11	Mr. D. A. Rayate	S. Y. B. Sc. Applied Zoology-I	Habit, Habitat and Culture methods of Fresh water forms.	12
12	Mr. D. A. Rayate	T. Y. B. Sc. Histology	Study of Animal Tissue.	67
2019-20				
1	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Animal Ecology	Introduction to Ecology: Concepts of Ecology	11
2	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Animal Ecology	Ecosystems.	27
3	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Animal Ecology	Population.	28
4	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Animal Ecology	Community.	22
5	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Animal Ecology	Animal Interactions.	16
6	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Cell Biology	Introduction to Cell Biology.	27

7	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Cell Biology	Techniques in Cell Biology.	30
8	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Cell Biology	Plasma Membrane.	07
9	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Cell Biology	Nucleus structure and function	21
10	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Cell Biology	Endomembrane system	22
11	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Cell Biology	Mitochondria and Peroxisomes	31
12	Dr. R. D. Gawali	F. Y. B. Sc. Cell Biology	Cell Division	12
13	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology I Agricultural Pests & their Control	An Introduction to Pests, Types of pests (Agricultural, Stored grain and Veterinary pests)	33
14	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology I Agricultural Pests & their Control	Major insect pests of Agricultural importance, w. r. to Marks of identification, Life cycle, Nature of damage and control measures	30
15	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology I Agricultural Pests & their Control	Jowar stem borer, Red cotton bug, Brinjal fruit borer, Mango stem borer = 04	28
16	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology I Agricultural Pests & their Control	Brinjal fruit borer, Rice weevil, Pulse beetle and Tick = 04	12
17	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology I	Non insect pests: Rat, Crab, Snail and Squirrel	23
18	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology I	Pest Control Practices: Cultural, Physical, Mechanical, Chemical, Biological, Pheromonal, Autocidal and Integrated pest management in brief.	22
19	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology I Agricultural Pests & their Control	Pesticide Appliances: Shoulder type rotary duster, Knapsack sprayer and Cyanogas pump	26
20	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Molecular Biology: Allele and Multiples Allele.	21
21	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Mol. Biology: Cytotoxanomy.	10
22	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	DNA Fingerprinting.	34
23	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Taxonomic Key.	12
24	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Hypersensitivity.	50
25	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	DNA Topology.	14
26	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Biodiversity Index.	30
27.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Structure and Function of DNA & RNA.	60
28.	Mr. Asane H. N.	M. Sc. I	Dev. Bio. : Concept of Growth.	10
29.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Introduction to and Scope.	10
30	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Tissue	50

		2020-21		
1.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Apiculture	Apiculture: Part I	30
2.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Apiculture	Part: I Introduction, Honey bee Species, Morphology & Life cycle, Colony organization & Behaviour.	30
3.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Apiculture	Part III: Bee Keeping Equipments.	27
4.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Apiculture	Part IV: Bee Keeping and Seasonal Management.	05
5.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Apiculture	Part V: Bee Products.	17
6.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Apiculture	Part VI: Diseases and Enemies of Bees.	13
7.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Fisheries	An Introduction to Fisheries: (Types in brief: Fresh water, Marine and brackish water)	20
8.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Fisheries	Habit, Habitat and Culture methods of following fresh water forms: Rohu (<i>L. rohita</i>), Catla (<i>C. catla</i>) and Mrigal (<i>C. mrigala</i>)	20
9.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Fisheries	Harvesting methods of some marine forms: Harpodon, Mackerel and Pearl oysters	19
10.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Fisheries	Crafts and Gears: Catamaran, Machwa and Dinghi; Gill, Dol, Rampani and Cast net	11
11.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Fisheries	Fishery Byproducts: fish meal Fish flour, Fish liver oil, Fish manure and Fish fin soup	21
12.	Dr. R. D. Gawali	S. Y. B. Sc. Applied Zoology II Fisheries	Fish preservation techniques: Chilling, freezing Salting, Drying and Canning	27
13.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Biodiversity Survey Method.	24
14.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Genetic Diversity	33
15.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part I	Chemotaxonomy	34
16.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part II:	Identification tool in Biosystematics	25
17.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Skin	45
18.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Tooth	14
19.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Tongue	30
20.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Alimentary canal	42
		2021-22		
1.	Dr. R. D. Gawali	M. Sc. Part- I Cell Biology	Cell Theory, General Organization of cell and Characteristics of living systems.	28
2.	Dr. R. D. Gawali	M. Sc. Part- II	Overview of chemical nature of	23

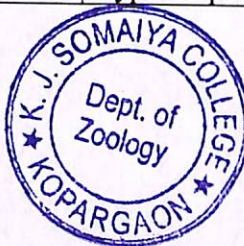
		Cell Biology	cell and Importance of Carbon in Biologically Important molecules	
3.	Dr. R. D. Gawali	M. Sc. Part- I Cell Biology	Plasma membrane: Ultrastructure, membrane proteins, Membrane transport- Channels, Carriers and Pumps.	45
4.	Dr. R. D. Gawali	M. Sc. Part- I Cell Biology	Plasma membrane: Membrane Potential and Synaptic transmission	45
5.	Dr. N. G. Shinde.	M. Sc. Part- II	Types of data	14
6.	Dr. N. G. Shinde.	M. Sc. Part- II	Research proposal	16
7.	Dr. N. G. Shinde.	M. Sc. Part- II	Layout of research paper	12
8.	Dr. N. G. Shinde.	M. Sc. Part- II	Sampling methods	45
9.	Dr. N. G. Shinde.	M. Sc. Part- II	Techniques in research methodology	56
10.	Dr. N. G. Shinde.	M. Sc. Part- II	Types of citation	12
11.	Dr. N. G. Shinde.	M. Sc. Part- II	Plagiarism	21
12.	Dr. N. G. Shinde.	T. Y. B. Sc.	Source of evolution	25
13.	Dr. N. G. Shinde.	T. Y. B. Sc.	Speciation	34
14.	Dr. N. G. Shinde.	T. Y. B. Sc.	Population genetics	15
15.	Dr. N. G. Shinde.	T. Y. B. Sc.	Origin of man	23
16.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	Methods of classification	30
17.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	Typification	14
18.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	Morphotaxonomy	07
19.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	DNA Barcoding & Its reference.	11
20.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	Biodiversity Hotspots	23
21.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	Molecular Systematics	28
22.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	Biodiversity	16
23.	Miss Chavan S. S.	M. Sc. Part- II	DNA Fingerprinting	20
24.	Miss. Petkar V. B.	M. Sc. Part- II	Somatic Cell Hybridization.	14
25.	Miss. Petkar V. B.	T. Y. B. Sc.	Necrosis	12
26.	Miss. Petkar V. B.	T. Y. B. Sc.	Inflammation	23
27.	Miss. Petkar V. B.	T. Y. B. Sc.	Genetic disorders	32
28.	Miss. Petkar V. B.	M. Sc. Part- I	Types of chromatography	54
29.	Miss. Petkar V. B.	M. Sc. Part- I	Electrophoresis	37
30.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Stomach	28
31.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Duodenum	28
32.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Ilium	15
33.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Rectum	12
34.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Salivary Glands	10
35.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Liver	11
36.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Pancreases	12
37.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Respiratory Organs	17
38.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Histology: Spleen	12
2022-23				
1.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc.	Parasitology: Introduction to	11

			Parasitology.	
2.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc	Parasitology: Types of Parasites.	10
3.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc	Parasitology: Types of Hosts.	11
4.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc	Parasitology: Plasmodium	11
5.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc	Parasitology: <i>Entamoeba</i> Part I, II, III	30
6.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc	Parasitology: <i>Ascaris lumbricoides</i> .	16
7.	Mr. Asane H. N.	T. Y. B. Sc	Parasitology: <i>Tenia soleum</i>	11
8.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc., M.Sc. I	Developmental Biology: Gametogenesis.	20
9.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc., M.Sc. I	Ultrastructure of Sperm & Ovum	10
10.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc., M.Sc. I	Types of Eggs.	10
11.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc., M.Sc. I	Sperm penetration and acrosome reaction,	12
12.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc., M.Sc. I	Prevention of polyspermy.	8
13.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc., M.Sc. I	Types of cleavage and blastula formation	15
14.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc., M.Sc. I	Concept of organizer	18
15.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc.	Reproductive system of chicken	12
16.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc.	Breeds and strains of broiler and layers of chicken	14
17.	Miss. Deshmukh K. S.	T. Y. B. Sc.	Health and feeding management in poultry	25
18.	Miss. Deshmukh K. S.	M.Sc. I	Model Organisms	13
19.	Miss. Deshmukh K. S.	M.Sc. I	Comparative study of Morphogenesis (Blastulation, Gastrulation and organogenesis)	28
20.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. I	Enzymes in replication	22
21.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. I	Replication in prokaryotes	41
22.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. I	Nucleosome remodeling	25
23.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. I	Modification in chromosomal structure	27
24.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. I	Transcription in eukaryotes	36
25.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. II	Biomedical waste mangment	43
26.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. II	Biosphere	16
27.	Miss Chavan S. S.	M.Sc. II	Types of pollution	57

M. S. S.

Head
Department of Zoology
K. J. Somaiya College, Kopargaoon

List of You Tube Channel Video Links

Sr. No.	Teacher Name	Class	Description	You Tube Channel Video Link
1.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Flowering Plants- Introduction, Definition, Descriptive, Interpretative Morphology, Importance of Morphology in Identification & Nomenclature	https://youtu.be/sO0u_wp_4ls
2.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Importance of Morphology in Classification, Phylogeny, Plant Breeding	https://youtu.be/F_0Q--IJJ8g
3.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Types of Inflorescence-Racemose, Raceme, Spike, Spadix.	https://youtu.be/xek9lcoeu7o
4.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Types of Inflorescence- Racemose, Raceme, Spike, Spadix.	https://youtu.be/LpWCzMoMZVU
5.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Racemose Inflorescence- Umbel, Capitulum.	https://youtu.be/8PN-1J2PGoo
6.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Cymose Inflorescence Solitary Simple, Cyme, Uniparous Cyme, Biparous Cyme, Multiparous Cyme.	https://youtu.be/THlyNc7NYks
7.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Special Inflorescences Hypanthodium Cyathium Verticillaster Significance of Inflorescence	https://youtu.be/oUWyiGgtRAA
8.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Flower Parts of Typical Flower	https://youtu.be/aK90cqA7pJo
9.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Flower- Symmetry Actinomorphic, Zygoorphic, irregular Hypogynous, Perigynous & Epigynous Flower	https://youtu.be/cFZBHNjWRQE
10.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Calyx Calyx Modifications Petaloid Pappus Spurred	https://youtu.be/LxdjUfqVmCg
11.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Corolla Petal Forms of Corolla Cruciform Infundibuliform Papilionaceous Bilabiate	https://youtu.be/92Xn9K_Sjqg
12.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Corolla Forms- Tubular & Campanulate Aestivation & Its Types	https://youtu.be/soSC6agQrWI
13.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Androecium Parts of Stamen Cohesion of Stamens Adelphy, Syngeny & Synandry	https://youtu.be/18L0hTZAQtA
14.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Gynoecium	https://youtu.be/wpNmPnItXf8
15.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Placentation	https://youtu.be/M8wNhblVD0
16.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Fruit Definition Parts of Fruit	https://youtu.be/dPTzL5gxoz4

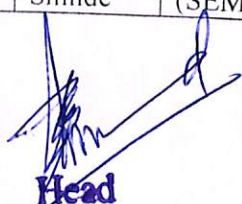
17.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Indehiscent Fruits	https://youtu.be/eqFGUcGMFg4
18.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Dehiscent Fruits	https://youtu.be/U0sQMrpR9Yg
19.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Morphology of Reproductive Parts- Aggregate Fruits Multiple or Composite Fruits	https://youtu.be/M3AIFErMcbw
20.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Anatomy- Credit II Anatomy Definition Importance of Anatomy in Taxonomy	https://youtu.be/eAVbPNxRjkY
21.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Anatomy- Importance of Anatomy in Physiology, Pharmacology, Wood Identification	https://youtu.be/Li68prnYTD4
22.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Types of Tissue Meristem- Meristematic Tissue Characters Outline of Types of Meristem	https://youtu.be/aeNBOawqWl0
23.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Types of Tissue Meristem- Detailed Types of Meristem Functions	https://youtu.be/gU5PhjMF1M8
24.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Types of Tissue Sclerenchyma- Simple Tissue Parenchyma Collenchyma Chlorenchyma Sclerenchyma	https://youtu.be/0LjG88lPSOw
25.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Types of Tissue Sclerenchyma- Complex/ Vascular Tissue Xylem phloem	https://youtu.be/fddnEAyykME
26.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Types of Tissue Complex Tissue- Vascular Bundles Types	https://youtu.be/O5htDlpRFkA
27.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Types of Tissue Complex Tissue- Epidermis Stomata Trichomes Motor Cells	https://youtu.be/5M3cUQ936GU
28.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Internal Organization of Primary Plant Body- Dicot Root Monocot Root	https://youtu.be/WfhpdTJgMnk
29.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Internal Organization of Primary Plant Body- Dicot Stem Monocot Stem	https://youtu.be/-luzMxhvK1U
30.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM I)	Internal Organization of Primary Plant Body- Dicot Leaf Monocot Leaf	https://youtu.be/ANbv_1uXx9o
31.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Introduction to Plant Physiology	https://youtu.be/h3jYchveCzs
32.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Diffusion	https://youtu.be/93jfujL4IzQ
33.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Imbibition	https://youtu.be/6ynl_kq7Mh8
34.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Osmosis	https://youtu.be/mckTdAAZPGs
35.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Types of Osmosis	https://youtu.be/YCuv498CQ0Q
36.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Plasmolysis	https://youtu.be/Rtpf_X1VUaw
37.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Plant Growth	https://youtu.be/mke4CxQUU58
38.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	External Factors Affecting Growth	https://youtu.be/CAn2uprsLUY

39	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Biological and Internal Factors Affecting Growth	https://youtu.be/qoEtILTkCak
40.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	PGR- AUXIN	https://youtu.be/VX8yCiyjqAk
41.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	PGR- Cytokinins & Gibberellins	https://youtu.be/KD0Yidg6WoE
42.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	PGR- Ethylene & ABA	https://youtu.be/OLmQ5ercGb8
43.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Plant Cell Plastids	https://youtu.be/efxJ4LxXwDU
44.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Ribosome- Prokaryotic cell	https://youtu.be/_4S69p8VsXc
45.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Structure & Function of Chloroplast	https://youtu.be/g99Lem2EMzk
46.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Structure & Function of Mitochondria	https://youtu.be/JlI4I0ZWm1U
47.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Structure & Function of ER	https://youtu.be/JlI4I0ZWm1U
48.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Cell cycle Interphase	https://youtu.be/J-nMroOLxoE
49.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Cell cycle M phase and mitosis	https://youtu.be/WCkBDfPkMP8
50.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Cell cycle Meiosis	https://youtu.be/uJ_V7YZ8G58
51.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Cell cycle Meiosis	https://youtu.be/fcMXHdm-Sh4
52.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Plasma Membrane and chemical composition	https://youtu.be/jJhFbpIVe74
53.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Introduction to Molecular Biology	https://youtu.be/tu9I8P6Y7Gs
54.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Structure of DNA	https://youtu.be/fka7WASzPj8
55.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Chargaffs rule, C value Paradox	https://youtu.be/9dDy9Xmvcow
56.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Watson and Crick Model of DNA	https://youtu.be/_E5QfT5buLU
57.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Packing of DNA into Nucleus	https://youtu.be/hTgLbFfFZn4
58.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Structure and Types of RNA	https://youtu.be/pS0myV09_ks
59.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Structure and Types of tRNA and rRNA	https://youtu.be/G4eIFIQ9HQ
60.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	DNA Replication types	https://youtu.be/W3r-hTzObSg
61.	Dr. G.S. Shinde	F.Y. BSc. (SEM II)	Bacterial DNA replication	https://youtu.be/YFwtNQBHLU8
62.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Introduction to syllabus- SY BSC Botany Paper II Sem III Syllabus Discussion	https://youtu.be/7qbDPINiy5I
63.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Introduction to plant physiology	https://youtu.be/gnFGbC675GM
64.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Absorption of Water- Role of Water in Plants Mechanism of Water	https://youtu.be/_qqJ_PvTx-U

			Absorption Active Absorption of Water- Osmotic absorption of Water	
65.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Absorption of Water- Non-osmotic absorption of Water Passive Absorption of Water	https://youtu.be/ITeWG5WlzJw
66.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Absorption of Water- Factors Affecting Rate of Water Absorption 1. External Factors 2. Internal Factors	https://youtu.be/7WscDHdduWQ
67.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Ascent of Sap- introduction, Definition, Path for ascent of sap	https://youtu.be/87ra3ttpqyw
68.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration pull theory- Transpiration Pull theory, Evidences, objections	https://youtu.be/7XplwQM63Sk
69.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Factors affecting Ascent of Sap	https://youtu.be/zp2FZjdh9Ws
70.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration- Introduction 4.1 Definition, 4.2 Types of Transpiration- Cuticular, Lenticular & Stomatal	https://youtu.be/h7VUjsYNllw
71.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration- 4.3 Structure of Stomata 4.4 Mechanism of Opening & Closing of Stomata	https://youtu.be/64pY0KEtII
72.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration- Stewards hypothesis- 4.4 Mechanism of Opening and Closing of Stomata Steward's Hypothesis	https://youtu.be/IJLINv_4oIQ
73.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration active K ⁺ transport- 4.4 Mechanism of Opening and Closing of Stomata Active K ⁺ Transport	https://youtu.be/-jkeA6WbCoM
74.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration- 4.5 Factors affecting Rate of Transpiration 4.6 Significance of Transpiration	https://youtu.be/oZ-CQylnhpQ
75.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration- 4.7 Antitranspirants Examples Applications	https://youtu.be/kxLXf6VeLDo
76.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Transpiration- 4.8 Guttation 4.9 Exudation	https://youtu.be/mmkSPJvUDEM
77.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Nitrogen metabolism	https://youtu.be/cCbF-TsR_NU
78.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Nitrogen metabolism	https://youtu.be/R9aWIT6Ehac
79.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Nitrogen metabolism	https://youtu.be/Cui8MtqcmVQ
80.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Nitrogen metabolism	https://youtu.be/Fey_PGM12eA
81.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Nitrogen metabolism	https://youtu.be/yyE8dcrdIA8
82.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Nitrogen metabolism	https://youtu.be/uJpNwZw3WHc
83.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Seed dormancy and germination	https://youtu.be/BcP-RnGsv7s
84.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Seed dormancy and germination	https://youtu.be/RhURNZHbRts
85.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Seed dormancy and germination	https://youtu.be/g-IgpTNWE8w

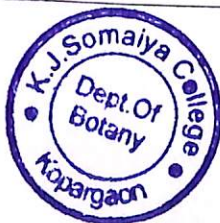
86.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Seed dormancy and germination	https://youtu.be/TiH2OTz9SY4
87.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Photoperiodism	https://youtu.be/79XIKJiScoo
88.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Photoperiodism	https://youtu.be/Cqh2_qdXJmc
89.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM III)	Photoperiodism	https://youtu.be/eOpwCbTj9o0
90.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Introduction to Plant Biotechnology	https://youtu.be/Z7bsn7dm3u8
91.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	PTC- concept of Totipotency	https://youtu.be/AA4kcCQxLZ0
92.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Types of culture	https://youtu.be/8kj4PwgsSYI
93.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Media preparation	https://youtu.be/HH7eEC0iILY
94.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Inoculation Hardening	https://youtu.be/L91Ri34MSS4
95.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Micropropagation Somaclonal variation	https://youtu.be/fjJ6j5VbilQ
96.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Haploid embryo rescue	https://youtu.be/R0_4Vz59rNI
97.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Single cell protein	https://youtu.be/bVvwWhS-0nk
98.	Dr. G.S. Shinde	S.Y. BSc. (SEM IV)	Single cell protein	https://youtu.be/kATtFbNnjdc
99.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Genetics & Evolution-Syllabus discussion	https://youtu.be/sSWk979QopA
100.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Genetics- Introduction, Definition of Genetics Concept of Heredity & Variations	https://youtu.be/rctPd3m3feg
101.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Genetics- Introduction, Branches of Genetics Applications of Genetics	https://youtu.be/lpG4Jqz61vk
102.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Mendelism- 2.1 Genetical Terminology 2.2 Selection of Experimental Material 2.3 Monohybrid Cross 2.4 Law of Dominance	https://youtu.be/vEp6Ki7pikg
103.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Mendelism- 2.5 Incomplete Dominance 2.6 Law of Segregation/ Law of Purity of Gametes	https://youtu.be/2WAWgDFMQ vs
104.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Interactions of genes- Concept Inter-allelic Genetic Interactions Non-Epistatic Genetic Interactions Complementary Genes (9:7)	https://youtu.be/54rrlQyzy1E
105.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Non-epistatic Genetic Interaction Duplicate Gene (15:1)	https://youtu.be/5q5t_ss_Yk0
106.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Epistatic gene Interaction Epistasis Dominant Epistasis- Masking Genes (12:3:1) Recessive Epistasis- Supplementary Genes (9:3:4)	https://youtu.be/3dqVgp1xeI8
107.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Inhibitory Genes (Ratio 13:3) Lethal Genes (Ratio 2:1) Inheritance of Coat colour in Mice Sickle Cell Anemia	https://youtu.be/loEzhyjBNGA

108.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Multiple Alleles	https://youtu.be/bxwLHJLEgls
109.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Multiple Alleles	https://youtu.be/rWNZvLKnl04
110.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Linkage and crossing over	https://youtu.be/_X9oIryO8gE
111.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Linkage and crossing over	https://youtu.be/F_UPAg25G58
112.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Linkage and crossing over	https://youtu.be/feG1K98RCms
113.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Linkage and crossing over	https://youtu.be/9qUMsnLT3nM
114.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Quantitative inheritance- Concept Characteristics of Quantitative Traits Difference between Qualitative and Quantitative Traits Inheritance of Quantitative Traits- Cob Length in Maize	https://youtu.be/Ztk9nusL96E
115.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Cytoplasmic Inheritance in variegated Four o' clock <i>Mirabilis jalapa</i> plant	https://youtu.be/gJ_EQYCifMU
116.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Mitochondrial Inheritance Petite Mutant in Yeast	https://youtu.be/O9vEjcnP008
117.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Sex linked inheritance- Concept- Autosomes & sex chromosomes Difference Types of sex linked genes Inheritance of X linked genes	https://youtu.be/QmSQvB_vuqI
118.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Sex linked inheritance	https://youtu.be/7xyE7JeJOz0
119.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Sex linked inheritance	https://youtu.be/jMQXS7GO-ho
120.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Euploidy and Aneuploidy	https://youtu.be/uMaKVF-uoRg
121.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Polyploidy	https://youtu.be/cAihJ78TXtA
122.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Synthesized allopolyploids and Aneuploids	https://youtu.be/7D9E-XNiUTA
123.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Euploidy and Aneuploidy-Trisomy in humans	https://youtu.be/V_XaYIa7W7E
124.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Chromosomal Aberrations	https://youtu.be/OqYhj9sFSxs
125.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Chromosomal Aberrations-Structural changes in chromosomes	https://youtu.be/paHgW9mB-9g
126.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Chromosomal Aberrations-inversion(paracentric and pericentric inversion)	https://youtu.be/a1ldgvFvkUA
127.	Dr. G.S. Shinde	T.Y. BSc. (SEM V)	Translocation and its types	https://youtu.be/Bi4qo1OZNLM

Head

Department of Botany

Somaiya College, Kopergaon

YouTube Channel Links

Name of Teacher	YouTube Channel Links
Dr. B.S. Gaikwad	https://youtube.com/channel/UCkrovcPofktKlcWeZpglLhQ
Dr. G.S. Shinde	https://youtube.com/channel/UC1HBzUhnfh-LV-V89FgXPBQ
Ms. R. L. Dhanwate	https://youtube.com/channel/UCw8kJU5QxkrdbYkfYxn_vw
Ms. A.U. Yeole	https://youtube.com/channel/UCR8Itw1FBftaN_tHW0TZK6g
Mr. P.S. Kolhe	https://youtube.com/channel/UCIELT22sn9dbPqMJKXcUNBQ
Ms. R. N. Bangar	https://youtube.com/channel/UCfummPL_Grqk8U7cwWTrsfw
Ms. N.F. Mote	https://youtube.com/channel/UCmgWPRqZ9nFIyPq8m8qMPNQ

If Any Other E-Resources (Uploaded on SPPU)

Name of Teacher	Resource Link
Dr. B.S. Gaikwad	http://econtent.unipune.ac.in:8080/xmlui/handle/123456789/3299
Dr. G.S. Shinde	http://econtent.unipune.ac.in:8080/xmlui/handle/123456789/2648

Head
Department of Botany
K. J. Somaiya College, Kopergaon

Kopargaoon Taluka Education Society's

K. J. Somaiya College of Arts, Commerce and Science, Kopargaoon

CRITERION- 2

TEACHING – LEARNING AND EVALUATION

Key Indicator- 2.3 Teaching – Learning Process

2.3.1 Student centric methods, such as experiential learning, participative learning and problem solving methodologies are used for enhancing learning experiences and teachers used ICT- enabled tools including online resources for effective teaching and learning process.

Glimpses of ICT Used Methods (Representative)

ICT Classroom cum Computer laboratory- S-47B

ICT Classroom: S-6

ICT Classroom: S-13

GPS Map Camera
Kopargaon, Maharashtra, India
VFFM+X45, Mohniraj Nagar, Kopargaon, Maharashtra 423601, India
Lat 19.874382°
Long 74.48292°
29/01/24 09:53 AM GMT +05:30

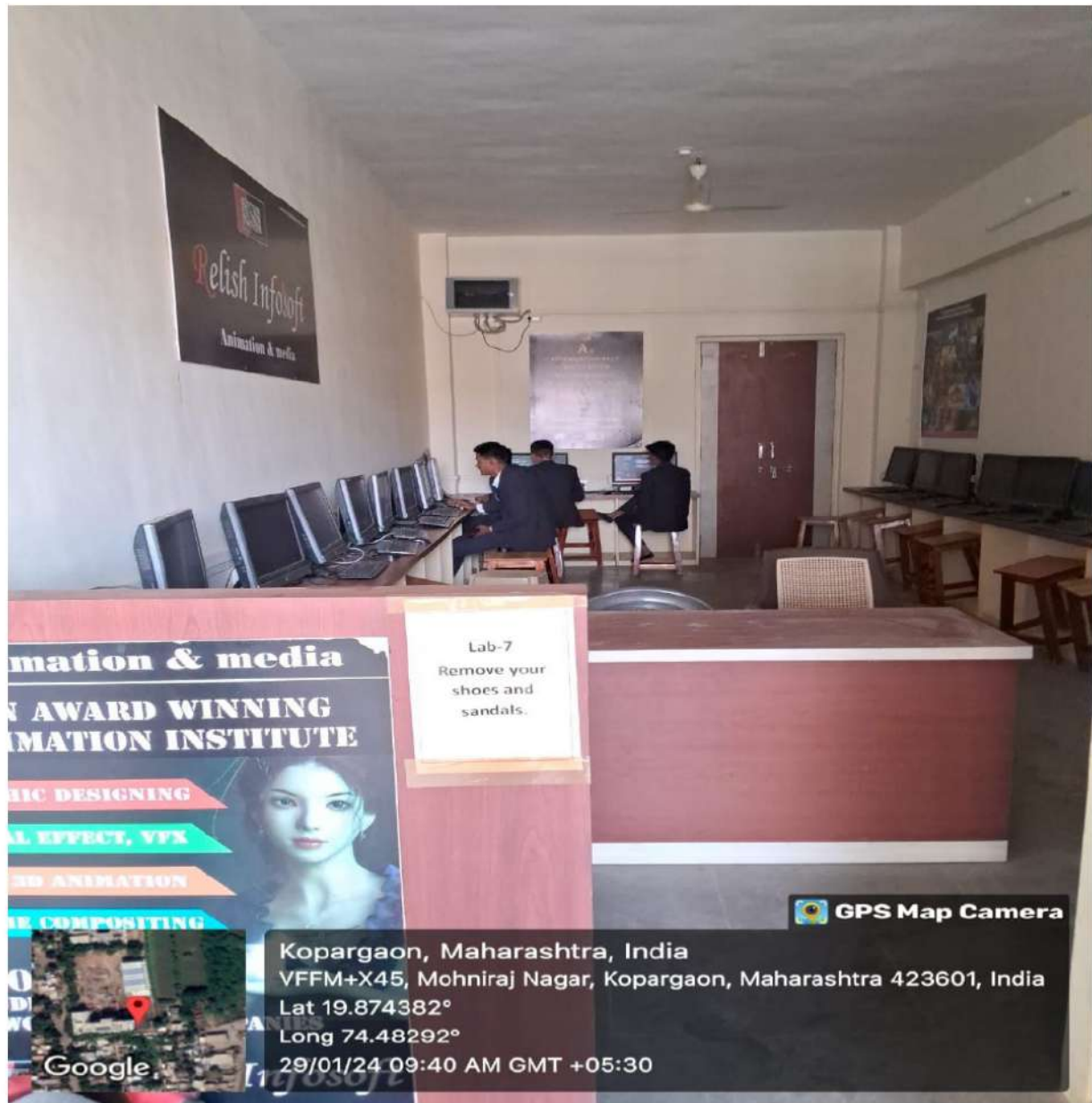
ICT Classroom: S-75

BCA Sci. Computer Laboratory S51

Computer Laboratory (BCA Sci.) S-48

Computer Laboratory (BCA Sci.) S-47B

Language Laboratory: S- 31

Language Laboratory: S- 31

ICT Class Room: M- 16

ICT Classroom

ICT Classroom: S-38

BCS Computer Laboratory S-52

ICT Classroom: S-46

BCS Computer Laboratory S-54

ICT Classroom: S-11

BCS Computer Laboratory S-53

Kopargaon, Maharashtra, India
VFFM+X45, Mohniraj Nagar, Kopargaon, Maharashtra 423601, India
Lat 19.874382°
Long 74.48292°
29/01/24 09:37 AM GMT +05:30

Computer Laboratory (BCA Sci.) S-50

Kopargaon, Maharashtra, India
VFFM+X45, Mohniraj Nagar, Kopargaon, Maharashtra 423601, India
Lat 19.874382°
Long 74.48292°
27/01/24 12:05 PM GMT +05:30

Power Generator Set

Sakarben Conference Hall: M-34